

2017

Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Prochowice

Na zlecenie Urzędu Miasta i Gminy
Prochowice

Oficina Profilaktyczna
Dworcowa 9a/19
30-556 Kraków
tel. 12 39 50 665
fax: 12 39 50 665

e-mail: biuro@oficina-profilaktyczna.pl

Spis treści

1. WPROWADZENIE.....	2
1.1. Cele i ogólne założenia badania.....	3
1.2. Problematyka badania	4
2. METODOLOGIA BADANIA.....	4
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej.....	4
2.2. Dobór próby.....	6
2.3. Narzędzia badawcze.....	6
3. ANALIZA DANYCH ZASTANYCH.....	7
3.1. Położenie gminy.....	7
3.2. Sytuacja demograficzna.....	8
3.3. Rynek pracy.....	11
3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna.....	13
3.4.1. Infrastruktura edukacyjna.....	13
3.4.2. Infrastruktura kulturalna.....	15
3.5. Problemy społeczne występujące na terenie gminy	17
3.5.1. Problemy społeczne z perspektywy instytucji pomocowych.....	17
4. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY.....	20
4.1. Struktura badanej próby.....	20
4.2. Postrzeganie wybranych problemów społecznych.....	23
4.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	25
4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	36
4.5. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	43
4.6. Działania profilaktyczne z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	47
5. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE GMINY PROCHOWICE.....	50
5.1. Struktura badanej próby.....	50
5.2. Sytuacja rodzinna uczniów.....	52
5.3. Czas wolny.....	56
5.4. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	64
5.5. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	78
5.6. Problem przemocowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	97
6. BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE GMINY PROCHOWICE.....	105
6.1. Struktura badanej próby.....	105
6.2. Problem uzależnień w gminie.....	106
7. WNIOSKI I REKOMENDACJE	118

WPROWADZENIE

Gwałtowne przemiany technologiczne, ekonomiczne oraz społeczno kulturowe, jakie dokonały się w XX wieku doprowadziły do przeobrażeń niemal w każdej dziedzinie życia społecznego przyczyniając się do przeobrażenia starych oraz powstania nowych problemów społecznych. **Problem społeczny:** w definicji R. Marisa to: „*ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić*”¹. Według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest **zjawiskiem niepożądanym**;
- **wywołuje krytykę** znacznej liczby ludzi;
- jest zjawiskiem **możliwym do przewyciężenia**;
- można go przewyciężyć przez **zbiorowe działanie**.

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. **Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji.** Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu

1 K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

2 Frysztacki K. , Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205

i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Miasta i Gminy Prochowice ma na celu ukazanie skali problemów uzależnień społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców),
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Problematyka badania

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.
- **Problemu narkotykowego (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać

³ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

*lub powstało uzależnienie od nich”.*⁴ W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie miasta;

- **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie miasta, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy Prochowice.
- **Zjawisko przemocy na terenie szkoły oraz domu** – Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Niniejsza diagnoza ukazuje skalę, przyczyn oraz rodzaju problemu.

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie czterech komplementarnych badań, zrealizowanych wśród czterech grup społecznych: dorosłych mieszkańców gminy, uczniów uczęszczających do szkoły podstawowej i ponadpodstawowej oraz sprzedawców. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

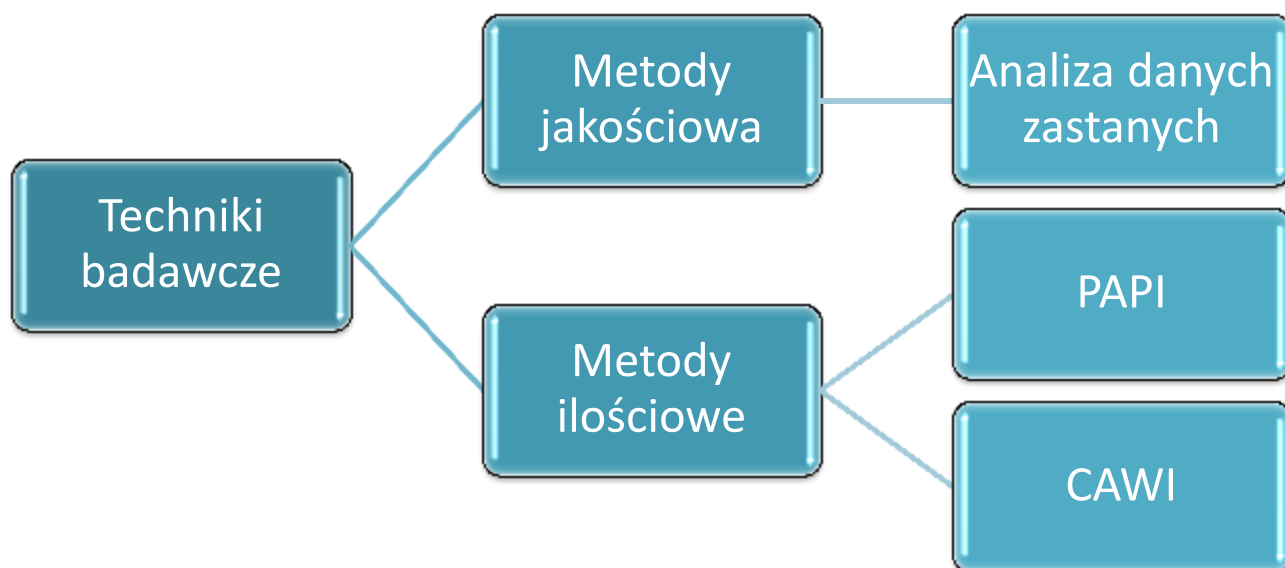
W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016r. poz. 224).

Przed przystąpieniem do realizacji badań dokonano przeglądu Diagnoz Społecznych realizowanych w latach ubiegłych. Po przygotowaniu i akceptacji narzędzi badawczych przystąpiono do realizacji badań.

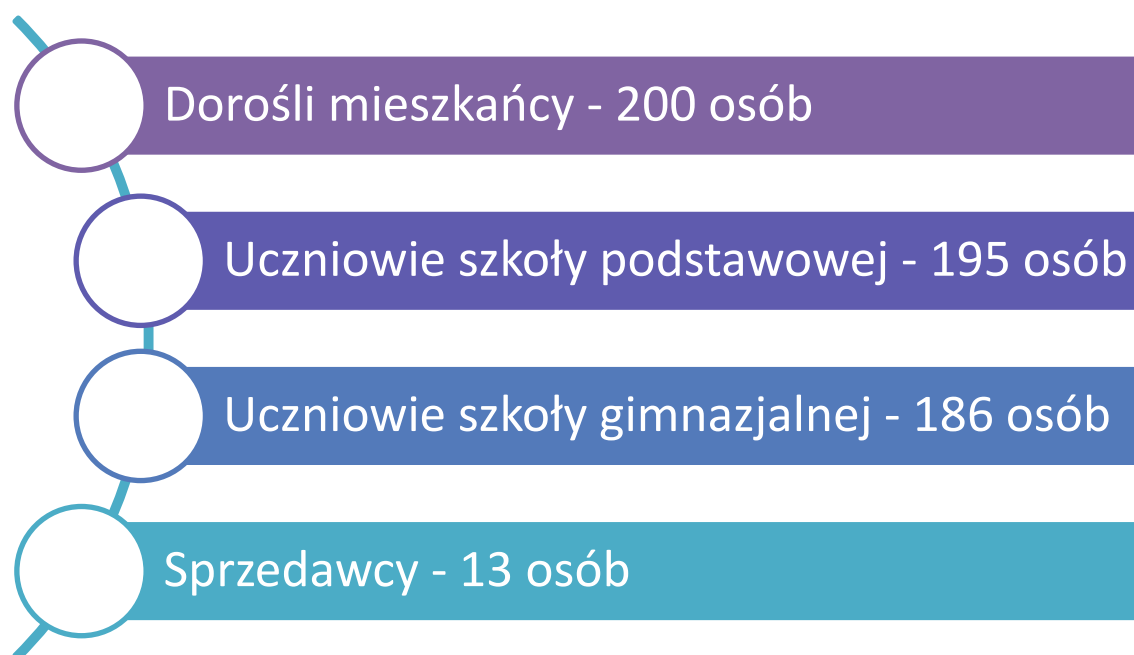
Diagnozę problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Prochowice rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców.

Zostały one wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. W ten sposób przebadano dorosłych mieszkańców. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

2.2. Dobór próby

Badania zostały przeprowadzane w marcu 2017 roku. W badaniu łącznie wzięły udział 594 osoby. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

2.3. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

3. ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

Punktem wyjścia przeprowadzonych badań była analiza danych zastanych, której celem było rozeznanie się w analizowanym temacie. Przed przystąpieniem do konstruowania narzędzi badawczych oraz realizacji badań, dokładnej analizie poddano informacje dotyczące problemów społecznych występujących w gminie Prochowice oraz instytucji funkcjonujących w mieście i gminie. Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie zebranego materiału badawczego. Stanowi on wprowadzenie do głównej części diagnozy, tj. prezentacji wyników badań.

3.1. Położenie gminy

Gmina Prochowice położona jest w centralnej części województwa dolnośląskiego. Jest jedną z 8 gmin tworzących powiat legnicki. Zajmuje ona powierzchnię 102,62 ha co stanowi 13,78% powiatu legnickiego oraz 0,51% powierzchni województwa. Użytki rolne zajmują ok. 55,22% gminy, lasy 32,11%, zaś pozostałe grunty i nieużytki 12,7%. Miasto Prochowice zajmuje 984 ha. Sąsiaduje z następującymi gminami: Kunice, Ruja, Lubin, Malczyce, Ścinawa, Wołów. Siedzibą urzędu jest położone w centralnej części miasto Prochowice.

Położenie gminy w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory naturalne oraz usytuowanie pomiędzy aglomeracją wrocławską i Legnicko – Głogowskim Okręgiem Miedziowym, przez które przebiegają ważne szlaki transportowe: drogowe, kolejowe, lotnicze i wodne.

Herb gminy Prochowice

Flaga Miasta i Gminy Prochowice

3.2. Sytuacja demograficzna

Gminę i Miasto Prochowice zamieszkuje ok. 7381 mieszkańców i mieszkank (z czego 3774 osoby zamieszkują gminę, a 3607 miasto). Kobiety stanowią 51%, a 49% mężczyźni⁵.

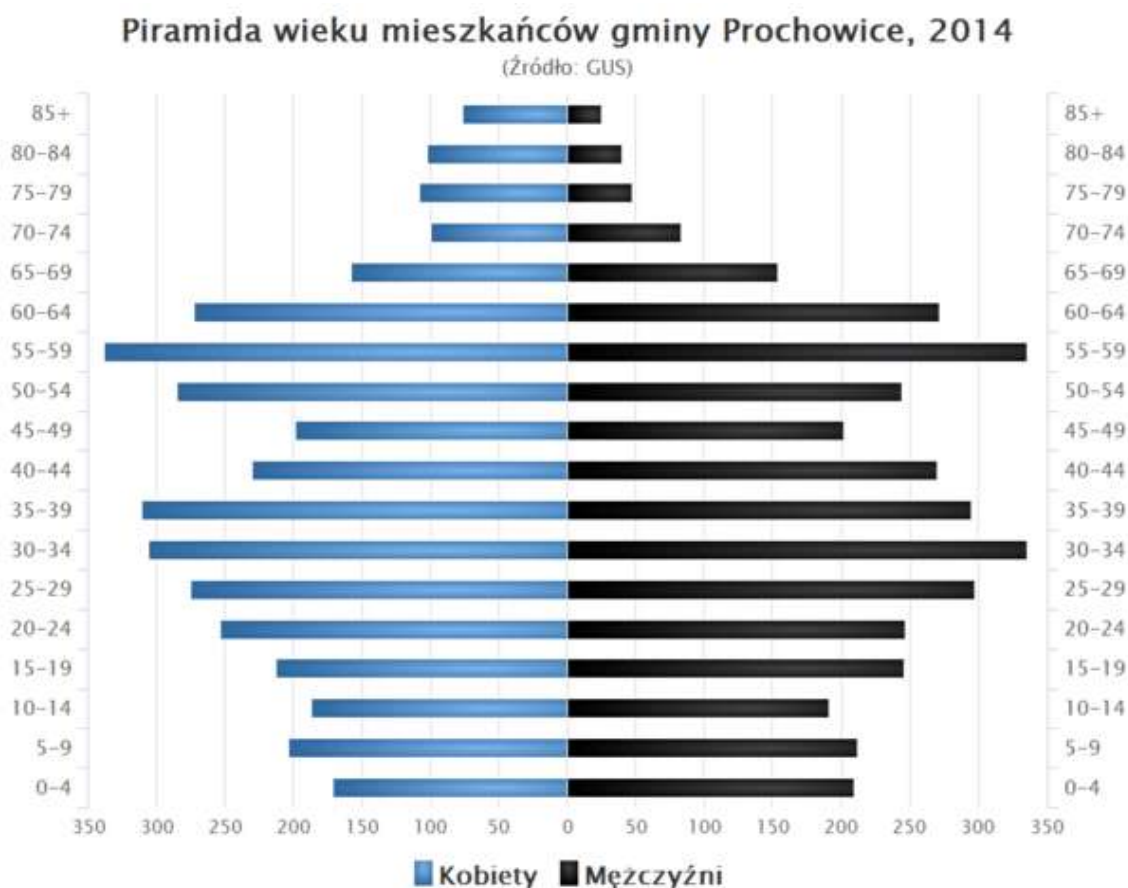
Tab.1. Ludność w podziale na płeć

Płeć	Miasto	Gmina
Kobiety	1862	1904
Mężczyźni	1745	1870

⁵ Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Prochowice [dostęp online:
http://www.prochowice.msierwer.pl/content.php?mod=sub&cms_id=8&lang=pl].

Szczegółowy rozkład liczebności mieszkańców w podziale na płeć przedstawia poniższa piramida wieku. Pokazuje ona, iż mniej więcej do 69 roku życia liczba kobiet i mężczyzn jest bardzo podobna, zaś po 70. roku życia wzrasta liczba kobiet, zaś spada liczba mężczyzn.

Rys.1. Piramida wieku mieszkańców Gminy Prochowice w roku 2014

W Gminie Prochowice od roku 2012 do 2014 średnie zaludnienie wynosiło 73 osoby na km². Analizując dane demograficzne należy zwrócić szczególną uwagę na wskaźnik przyrostu naturalnego – na jego wartość składają się zmiany w liczbie urodzeń oraz zgonów. Liczba urodzeń w Gminie utrzymuje się w ostatnim dziesięcioleciu na podobnym poziomie, ale rosnąca ilość zgonów przekłada się na spadek przyrostu naturalnego, który w okresie 2012-2013 osiągnął wartości ujemne. W 2014 roku odnotowano ponownie dodatni przyrost naturalny.

Tabela 2. Dane demograficzne dla Gminy Prochowice

	2012	2013	2014
Ludność na 1 km² (gęstość zaludnienia)	73	73	73
Kobiety na 100 mężczyzn	101	103	102
Zgony na 1000 ludności	11,14	10,10	9,29
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,8	-0,5	0,5
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,3	9,6	9,8
Małżeństwa zawarte w ciągu roku na 1000 ludności	4,2	6,2	6,0

Analizując sytuację demograficzną gminy Prochowice należy również zwrócić uwagę na strukturę mieszkańców w podziale na wiek. Ludność w wieku nieprodukcyjnym stanowi 38% ludności miasta, 35% ludności gminy oraz 35% ludności miasta i gminy ogółem. Obywatele wieku produkcyjnego (przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się osoby zdolne do pracy, znajdujące się w wieku 18 – 64 lata w przypadku mężczyzn oraz 18 – 59 w przypadku kobiet) 62% ludności miasta, 65% ludności gminy oraz 64% ludności miasta i gminy. Można również zauważyć, iż mężczyźni stanowią większość tej grupy.

Tab.3. Ludność w podziale na wiek: ⁶

Jednostka administracyjna	Wiek					Ogółem
	Przedprodukcyjny 0- 17 lat	produkcyjny		poprodukcyjny		
		Kobiety 18-59 lat	Mężczyźni 18-59 lat	Kobiety 60 i więcej lat	Mężczyźni 60 i więcej lat	
Miasto	654 (18%)	1099 (30%)	1201 (32%)	447 (12%)	206 (8%)	3607
Gmina	703 (19%)	1150 (30%)	1317 (35%)	423 (11%)	181 (5%)	3774
razem	1357 (18%)	2249 (30%)	2518 (35%)	870 (12%)	387 (5%)	7381

Współczynnik obciążenia demograficznego to stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczebności wieku produkcyjnego. Zarówno w przypadku Gminy Prochowice jak i Powiatu legnickiego wskaźnik ten w latach 2013 – 2015 przybiera takie same wartości. Można również zauważyć, iż od roku 2013 ulega on systematycznemu wzrostowi, co wskazuje na fakt, iż z roku na rok wzrasta liczba osób znajdujących się w wieku nieprodukcyjnym. Świadczy to o starzeniu się społeczności Gminy Prochowice.

⁶ Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Prochowice [dostęp online: http://www.prochowice.msierwer.pl/content.php?mod=sub&cms_id=8&lang=pl].

Tab.4. Współczynnik obciążenia demograficznego⁷

	2013	2014	2015
Gmina Prochowice	0,53	0,54	0,56
Powiat legnicki	0,53	0,54	0,56

3.3. Rynek pracy

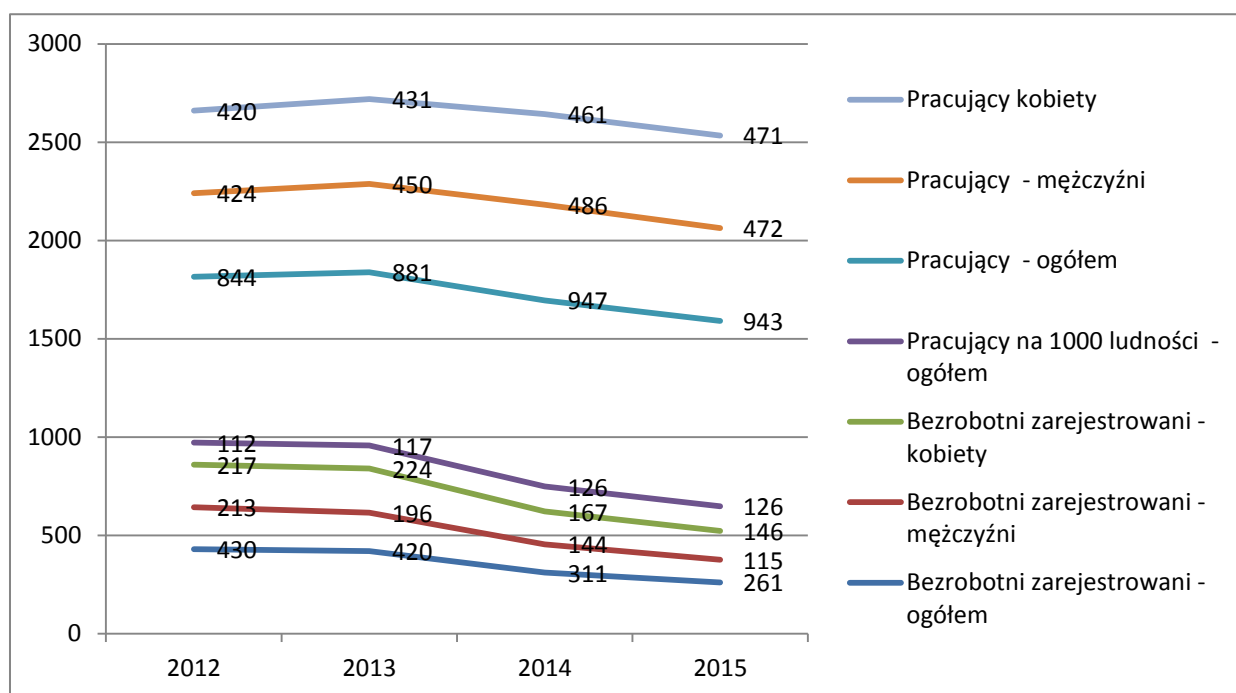
Na terenie miasta i gminy działa bez mała 500 podmiotów gospodarczych, w tym zdecydowana większość w sektorze prywatnym. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowano w handlu, działalności produkcyjnej, budownictwie i transporcie. Dzięki dużej powierzchni użytków rolnych w strukturze zagospodarowania terenu, gospodarka gminy Prochowice związana jest z sektorem rolniczym. Miasto i Gmina Prochowice to nadal dość duży ośrodek produkcji drobiarskiej, w granicach gminy funkcjonuje bowiem ok. 30 ferm drobiu i kilkanaście ubojni drobiu.

Z zebranego materiału badawczego można zauważyć, iż liczba osób bezrobotnych od 2012 roku ulega systematycznemu zmniejszeniu (z 430 osób w roku 2012 do 261 osób w roku 2015). Liczba bezrobotnych kobiet znacznie przewyższa liczbę bezrobotnych mężczyzn. Co więcej, bezrobocie wśród mężczyzn, od 2012 roku ulega zmniejszeniu, zaś w przypadku kobiet, w roku 2013 wskaźnik ten uległ niewielkiemu zwiększeniu.

Zmianie ulega również liczba osób pracujących w gminie. W porównaniu do roku 2014 liczba osób pracujących uległa niewielkiemu zmniejszeniu, trend ten jest widoczny głównie w przypadku mężczyzn. Liczba pracujących kobiet w roku 2015 jest nieznacznie wyższa niż liczba pracujących kobiet w roku 2014.

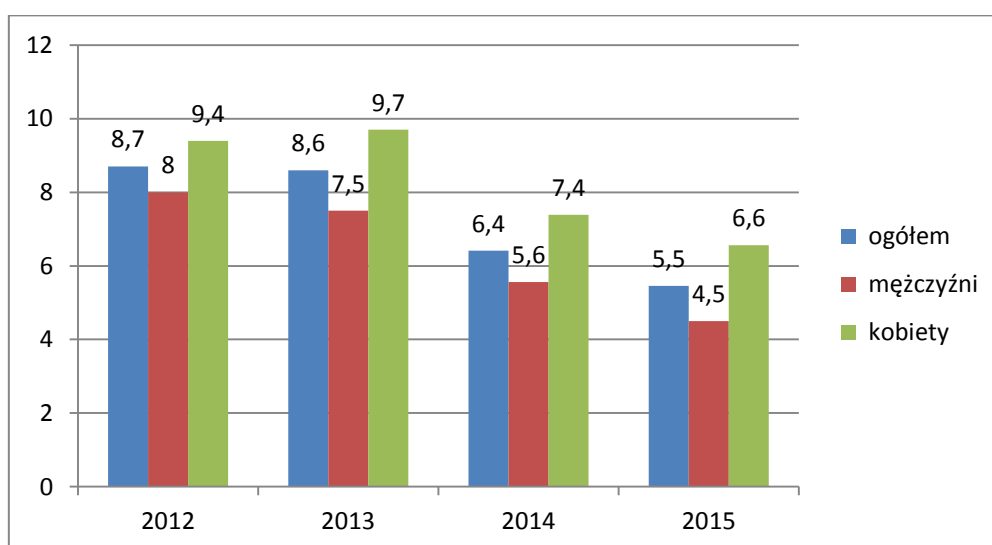
⁷ Statystyczne Vademecum Samorządowca, [dostęp online http://stat.gov.pl/vademecum/vademecum_dolnoslaskie/portrety_gmin/powiat_legnicki/gmina_prochowice.pdf]

Wyk. 1. Wybrane dane o rynku pracy.⁸

Z zebranego materiału analitycznego wynika, iż w 2014 roku bezrobocie zarejestrowane w Gminie Prochowice wynosiło 8,6%. Osoby bezrobotne zarejestrowane w Urzędzie Pracy stanowiły w roku 2014 5,5% ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten w stosunku do poprzednich lat uległ wyraźnemu zmniejszeniu (z 8,7% w roku 2012 do 5,5% w roku 2015). Dane te pokazują, iż bezrobocie w Gminie Prochowice ulega systematycznemu zmniejszeniu.

Wyk.2.Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Prochowice w %, w latach 2012-2015⁹

⁸ Bank Danych Statystycznych

⁹ Bank Danych Statystycznych

3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna

Analizując sytuację społeczno – ekonomiczną gminy należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną. W obszarze polityki społecznej na terenie gminy działa szereg instytucji, których głównym celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

3.4.1. Infrastruktura edukacyjna

Instytucjami realizującymi zadania w obszarze edukacyjnym są przedszkola oraz szkoły: podstawowa i gimnazjalna.

Za szkolnictwo na poziomie ponadgimnazjalnym i szkolnictwo specjalne odpowiada powiat.

Instytucje te nie tylko realizują zadanie opiekuńcze i edukacyjne, ale również wdrażają programy profilaktyczne oraz w znaczący sposób mogą wpłynąć na przeciwdziałanie problemom społecznym.

Na terenie gminy edukacją dzieci na szczeblu przedszkolnym zajmuje się jedna placówka – Przedszkole Miejskie w Prochowicach. W roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało do niej 206 przedszkolaków. Na 10 oddziałów przedszkolnych przypada 19 nauczycieli. W porównaniu do roku 2011/2012 wzrosła liczba dzieci uczęszczających do przedszkola.

**Ludność gminy według
edukacyjnych grup wieku
w 2015r:**
0 – 2 lata – **208**
3 – 6 lat – **309**
7 – 12 lat – **483**
13 – 15 lat - **233**

Tab.5. Dane statystyczne – Przedszkole w gminie Prochowice

Przedszkole Miejskie w Prochowicach	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Liczba dzieci	173	206	216	206
Liczba oddziałów	8	9	12	10
Liczba nauczycieli	16	17	20	19

Zadania w obszarze edukacji realizują **szkoły podstawowe oraz szkoły gimnazjalne**. Na terenie gminy znajduje się 2 szkoły podstawowe oraz jedno gimnazjum.

Do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszczało w roku 2014/2015 494 uczniów, tj. o 14 więcej niż w roku 2013/2014 oraz o 40 uczniów więcej niż w roku 2012/2013 i 23 więcej niż w latach 2011/2012. W roku 2014/2015 w Szkole Podstawowej w Prochowicach pracowało 38 nauczycieli, zaś w Szkole Podstawowej w Dąbiu 16 nauczycieli. Szkoły podstawowe z terenu gminy wyposażone są w pracownie komputerowe, sale gimnastyczne oraz świetlicę. Każda z nich dodatkowo oferuje swoim uczniom szereg zajęć dodatkowych, między innymi: zajęcia sportowe, logopedyczne, gimnastykę korekcyjną, język angielski, zajęcia wyrównawcze, a także koło rękodzieła oraz koło turystyczne.

Tab.6. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Prochowice

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Liczba uczniów - Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Prochowicach	371	361	372	393
Liczba nauczycieli Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Prochowicach	37	36	35	38
Liczba uczniów Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Dąbiu	100	93	108	101
Liczba nauczycieli Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Dąbiu	13	14	17	16

Do gimnazjum w roku 2014/2014 uczęszczało 181 uczniów. W porównaniu to roku 2013/2014 liczba gimnazjalistów uległa zwiększeniu. W gimnazjum od 2013 roku zatrudnionych jest 24 nauczycieli. Gimnazjum, podobnie jak szkoły podstawowe, oferuje swoim uczniom zajęcia pozalekcyjne, między innymi: zajęcia sportowe, przedmiotowe oraz rekreacyjne.

Tab.7. Liczba uczniów uczęszczających do gimnazjum w Gminie Prochowice

Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Proszowicach	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Liczba uczniów	218	201	172	181
Liczba nauczycieli	29	26	24	24

Gmina Prochowice nie posiada szkolnictwa ponadgimnazjalnego ale szeroki wachlarz usług edukacyjnych na poziomie szkoły średniej i wyższej zapewnia odległa od Prochowic o 17 km Legnica, z którą jest bardzo dobre połączenie autobusowe, oraz odległy o 56 km Wrocław.

3.4.2. Infrastruktura kulturalna

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają gminne instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Najbardziej interdyscyplinarnym ośrodkiem kulturalnym funkcjonującym w gminie jest **Prochowski Ośrodek Kultury i Sportu**. Ośrodek prężnie działa w kierunku kształtowania zainteresowań mieszkańców gminy, ich wszechstronnemu rozwojowi i nawiązywaniu nowych kontaktów, także z zagranicą. Do zadań realizowanych przez POKiS należą:

- Organizowanie ognisk, kół, sekcji i zajęć kulturalnych,
- Organizowanie imprez kulturalnych,
- Rozwój współpracy ze związkami i stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy,
- Organizowanie wystaw, plenerów, spotkań i wspomaganie działalności miejscowych twórców kultury,
- Współorganizacja imprez kulturalnych w ramach współpracy ze środowiskami lokalnymi,
- Rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych.

POKiS prowadzi także działalność w podległych mu świetlicach wiejskich w Mierzowicach, Lisowicach, Kwiatkowicach, Rogowie, Motyczynie, Golance Dolnej, Dąbiu i Szczedrzykowicach. W większości świetlic prowadzone są zajęcia edukacyjno-wychowawcze i profilaktyczne w ramach umowy z MG Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na terenie gminy działa również **Miejska Biblioteka Publiczna**. Rozpoczęła ona swoją działalność w roku 1949. Biblioteka posiada bogaty, systematycznie uzupełniany księgozbiór. Obecnie już 30-tysięczny księgozbiór biblioteki ma charakter uniwersalny. Reprezentowane są w nim wszystkie dziedziny wiedzy. Podstawę zbiorów stanowi klasyka literatury polskiej i obcej oraz lektury szkolne. Placówka rozpoczęła prace związane z wprowadzaniem księgozbioru do systemu komputerowego MAK+ co w znacznej mierze ułatwi czytelnikom dostęp do zgromadzonego ksiązek.

Tab.7. Dane statystyczne - czytelnictwo¹⁰

	2015
Biblioteki i filie	1
Czytelnicy	723
Wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w woluminach	25

Biblioteka prowadzi również cykliczne zajęcia dla mieszkańców, między innymi: Dyskusyjny Klub Książki, Prochowiczanie Czytają Dzieciom, wakacyjną bibliotekę oraz spotkania z pisarzami, konkursy literackie i plastyczne i inne.

Zadania z obszaru sportu i rekreacji realizuje **gmina wraz z organizacjami pozarządowymi**. Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty sportowe:

- **Stadion piłkarski** - Gospodarzem stadionu jest GKS „Prochowiczanka”, stadion dysponuje 2 boiskami: głównym i treningowym. Do dyspozycji zawodników są: szatnie, siłownia, sala klubowa. Stadion wyposażony jest w spikerkę i krytą trybunę,
- **Basen kąpielowy otwarty** - Na basenie znajduje się: boisko do piłki siatkowej, koszykówki i mini piłki nożnej. W sezonie letnim POKiS prowadzi na basenie ciekawe zajęcia sportowo-rekreacyjne i kulturalne,
- **Sale gimnastyczne przynależące do szkół** - w okresie zimowym trenują tam piłkarze nożni, siatkarze i karatecy. Odbywają się także rozgrywki: Mikołajkowego Turnieju Piłki Nożnej (drużyn podwórkowych), Turniej Piłki Siatkowej Kobiet z okazji Dnia Kobiet, Turnieje piłki siatkowej amatorów ale także Ogólnopolski Integracyjny Turniej Tańca Towarzyskiego,

¹⁰ Statystyczne Vademecum Samorządowca, [dostęp online http://stat.gov.pl/vademecum/vademecum_dolnoslaskie/portrety_gmin/powiat_legnicki/gmina_prochowice.pdf]

- **Boiska wiejskie** – zlokalizowane w 8 wsiach – wykorzystywane są głównie przez lokalne kluby piłkarskie,
- **Osiedlowe obiekty rekreacyjno – sportowe** – obiekty wyposażone są w boiska, do piłki siatkowej, place zabaw.

Na terenie gminy działają następujące kluby sportowe: GKS Prochowiczanka, Orkan Szczedrzykowice, Krokus Kwiatkowice, Korona Kawice oraz Czarni Golonka Dolna.

3.5. Problemy społeczne występujące na terenie gminy

Oprócz instytucji kulturalnych, edukacyjnych i sportowych, w gminie Prochowice funkcjonują również instytucje, których celem jest pomoc mieszkańcom w przypadku spersonalizowanych problemów. Na potrzeby diagnozy problemów uzależnień zebrano dane zastane z instytucji działających na terenie gminy.

3.5.1. Problemy społeczne z perspektywy instytucji pomocowych

Gmina Prochowice realizuje Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. W ramach tego Programu podejmowane są działania ukierunkowane na grupy osób uzależnionych od alkoholu i ich rodziny, jak i te, które zmierzają do zmniejszania rozmiarów i dotkliwości problemów, jakie niesie ze sobą nadużywanie alkoholu. **Realizatorem programu jest Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Głównym celem programu jest ograniczenia spożywania alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów.**

W gminie Prochowice osoby z problemem alkoholowym oraz członkowie ich rodzin mogą korzystać z usług instytucji, których zadaniem jest wsparcie nie tylko osób uzależnionych, ale także ich rodzinom. Jedną z form pomocy oferowanych przez gminę są **konsultacje** (udzielane w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego) dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz doświadczających przemocy w rodzinie. Porad udziela psycholog oraz prawnik. Gmina dodatkowo oferuje także: **korzystanie z usług terapeutycznych** przez osoby uzależnione w Niepublicznym Ośrodku Terapii Uzależnień w Legnicy oraz leczenie stacjonarne w Złotoryi. Dodatkowo podejmowane są działania zmierzające do objęcia leczeniem osób uzależnionych od alkoholu: prowadzenie rozmów zachęcających do podjęcia

dobrowolnego leczenia, kierowanie na badania do biegłego sądowego, przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym, prowadzenie dokumentacji osób uzależnionych.

Z danych Komendy Policji wynika, iż w roku 2016 funkcjonariusze doprowadzili do Miejskiej Izby Wytrzeźwień 30 osób, a także zatrzymano 5 osób posiadających środki odurzające. Zatrzymano także 14 osób kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości.

W roku 2016 na terenie miasta i gminy Prochowice, policjanci założyli **11 Niebieskich Kart**. We wszystkich przypadkach sprawcami byli mężczyźni, zaś osobami dotkniętymi przemocą: kobiety (10), mężczyźni (2), dzieci (4). W 9 przypadkach sprawca nadużywał alkoholu. Najczęściej sprawcy stosowali przemoc psychiczną (14 przypadków), a także przemoc fizyczną (8 przypadków) oraz inne formy przemocy (13 przypadków).

Ponadto dzielnicowi Rewiru dzielnicowych Wydziału Prewencji KMP Legnica przeprowadzili szereg spotkań w zakresie profilaktyki nadużywania alkoholu oraz przemocy. W szczególności były to spotkania z młodzieżą w szkołach, z osobami dorosłymi oraz osobami prowadzącymi działalność w zakresie sprzedaży alkoholu.

Wsparcia osobom uzależnionym oraz ich rodzinom udziela również **Ośrodek Pomocy Społecznej**. W roku 2016 z pomocy oferowanej przez GOPS korzystało 197 rodzin, w tym 98 rodzin zamieszkiwało tereny wiejskie. Łącznie pomocy udzielono 394 osobom. Pomoc pieniężną przyznano 173 rodzinom, w tym 86 rodzinom zamieszkującym tereny wiejskie. Pomoc pieniężną otrzymało łącznie 312 osób. Natomiast 71 rodzin uzyskało pomoc niepieniężną, w tym 51 rodzin zamieszkiwało tereny wiejskie. Łącznie pomoc uzyskało 199 osób.

Tab. 8. Liczba rodzin korzystających z Ośrodka Pomocy Społecznej

	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin na wsiach	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem (bez względu na ich rodzaj, formę liczbę oraz źródło finansowania)	255	197	98	394
Świadczenia pieniężne	179	173	86	312
Świadczenia niepieniężne	97	71	51	199
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	7	7	2	7
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	248	190	96	387
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	x	42	12	54

Jak wynika z danych Urzędu Miasta i Gminy, w roku 2016 głównym powodem przyznawania pomocy społecznej było ubóstwo – z tego faktu pomoc otrzymało 238 osobom. Kolejnym powodem przyznawania pomocy było bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność opiekunów, przemoc w rodzinie oraz alkoholizm i narkomania.

Tab. 9 Powody przyznawania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	W tym na wsi:	2015
Niepełnosprawność	89	49	141
Bezrobocie	93	47	226
Osoby dotknięte klęską żywiołową			
Ubóstwo	124	60	238
Bezradność opiekunów/wychowawców	31	18	103
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	80	47	134
Alkoholizm	13	6	16
Narkomania	1	0	1
Przemoc w rodzinie	16	7	34

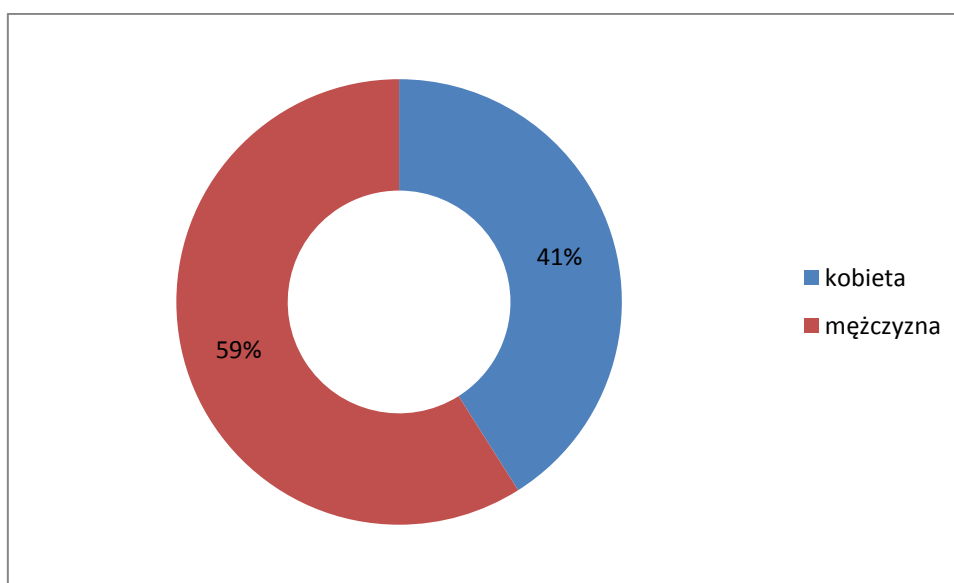
Zgromadzony materiał badawczy pozwolił na zapoznanie się z sytuacją społeczną Gminy Prochowice. Zebrane dane stanowiły wstęp do przeprowadzenia badań własnych, których wyniki zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach.

4. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY PROCHOWICE

4.1. Struktura badanej próby

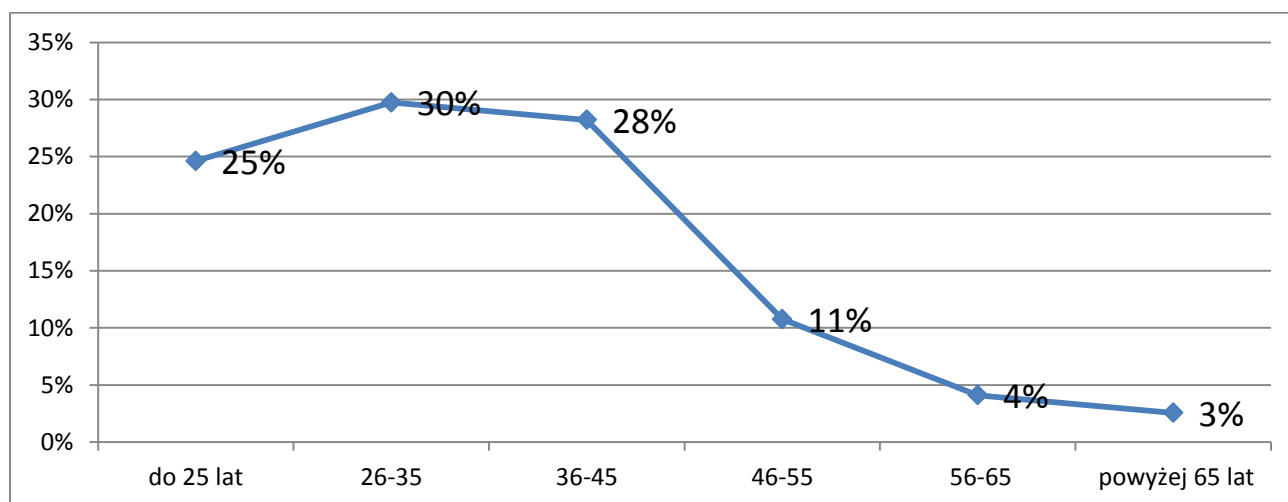
W badaniu diagnozującym problemy społeczne w gminie Prochowice wzięło udział 200 dorosłych mieszkańców. 59% badanej próby stanowili mężczyźni, zaś 41% kobiety.

Wyk.1. Płeć:

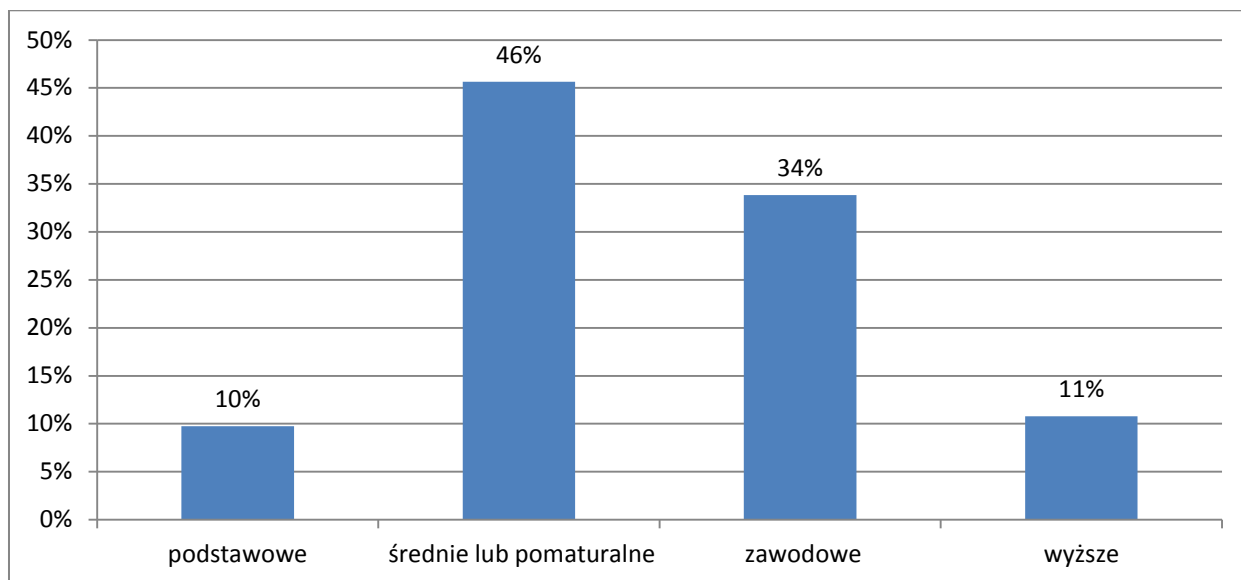
Najlichniesza grupę stanowili mieszkańcy w wieku 26-35 lat (30%) oraz w wieku 36 – 45 lat (28%). Co czwarty ankietowany miał nie więcej niż 25 lat, zaś 11% osób znajdowało się w grupie 56 – 55 lat, 4% w wieku 56 – 65 lat, zaś 3% w wieku powyżej 65 lat.

Wyk.2. Wiek:

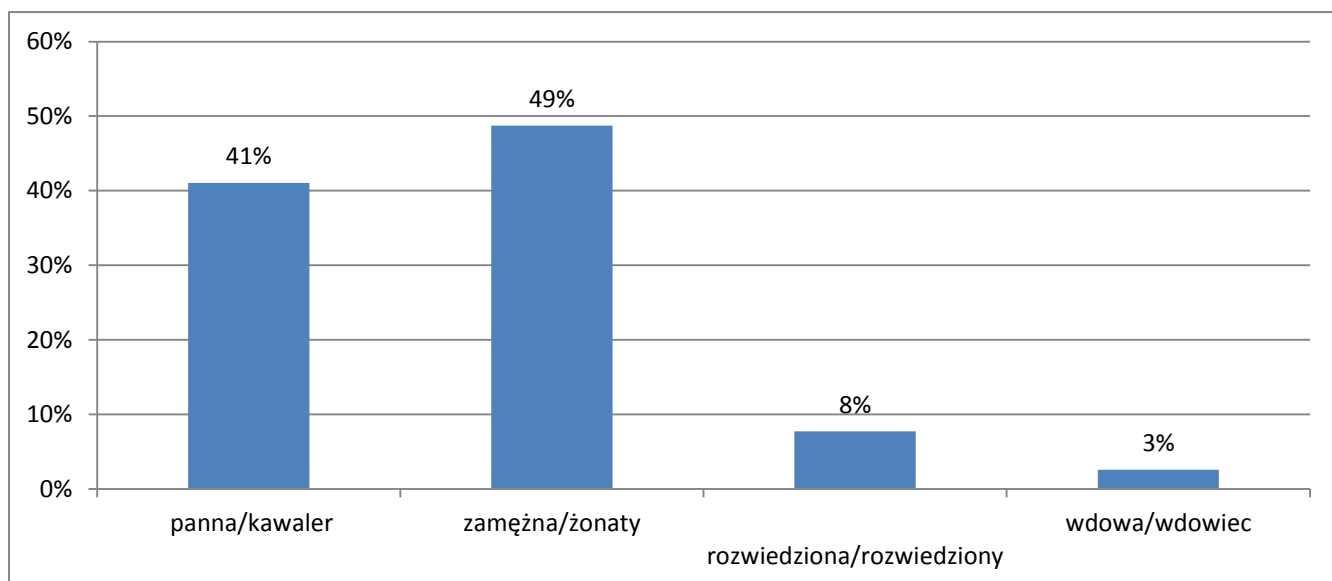
Blisko połowa ankietowanych posiadała wykształcenie średnie lub pomaturalne (46%). Natomiast 34% osób to osoby z wykształceniem zawodowym, 11% z wykształceniem wyższym, zaś 10% z wykształceniem podstawowym.

Wyk.3. Wykształcenie:

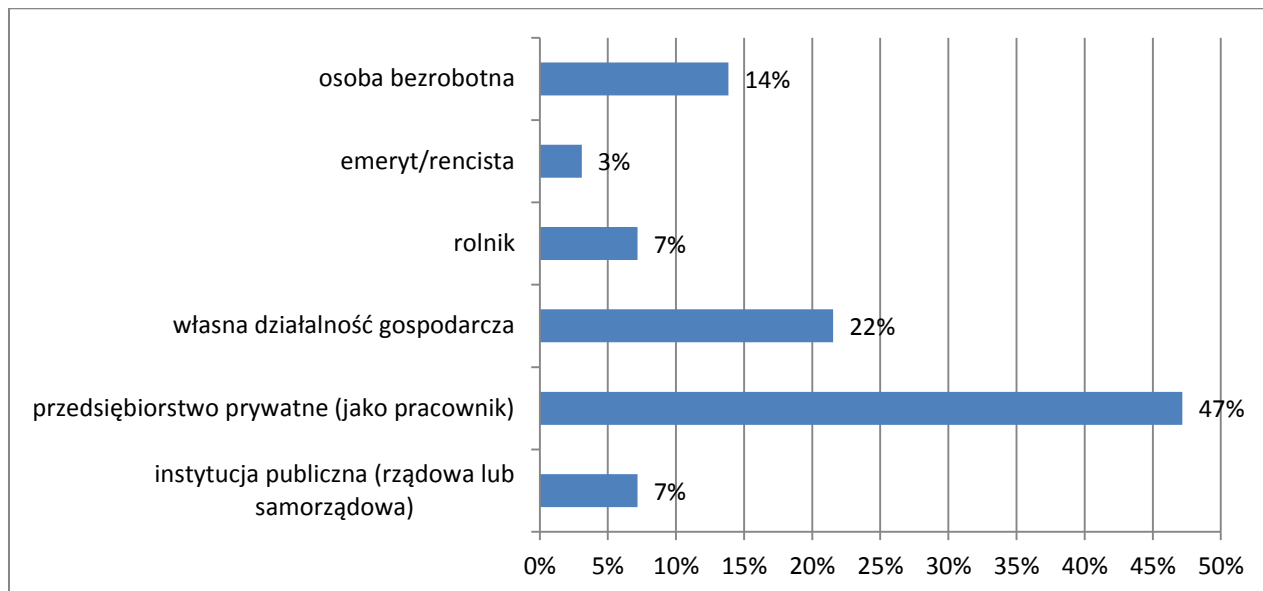
Również blisko połowa ankietowanych to osoby zamężne lub żonate (49%). Liczną grupę stanowiły także osoby stanu wolnego – panny i kawalerowie (41%). Natomiast 8% próby stanowiły osoby rozwiedzione, a 3% wdowy/wdowcy.

Wyk.4. Stan cywilny:

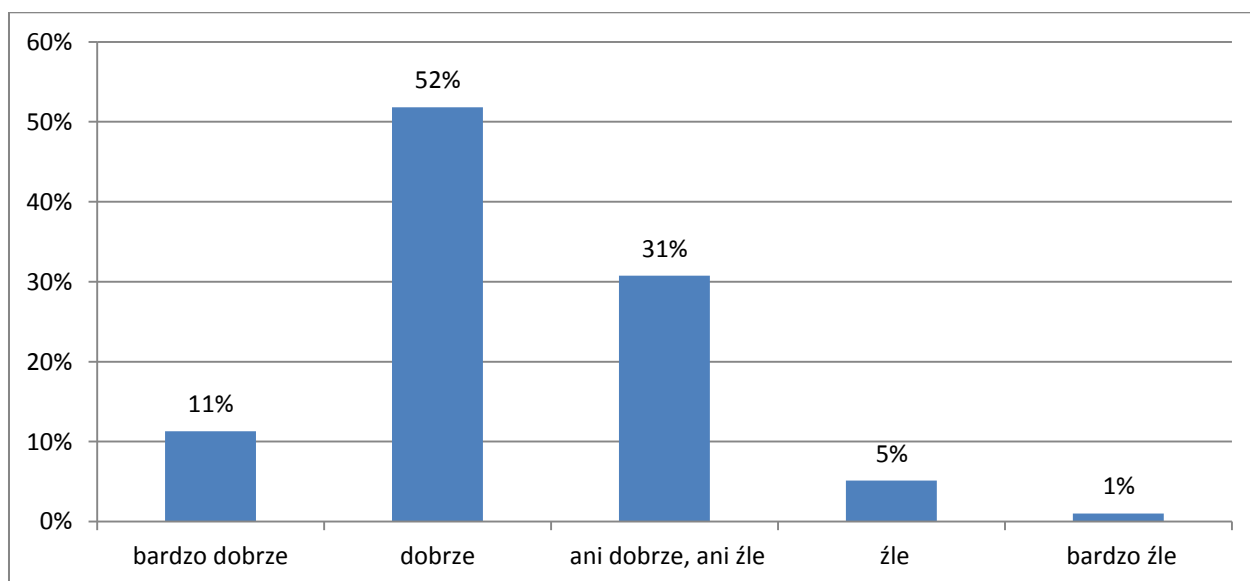
Osoby pracujące w przedsiębiorstwach prywatnych stanowiły 47% próby. 22% stanowiły osoby posiadające własną działalność gospodarczą, 14% ankietowanych to osoby bezrobotne, 7% respondentów pracuje w instytucjach publicznych, zaś 3% stanowili emeryci i renciści.

Wyk.5. Zatrudnienie:

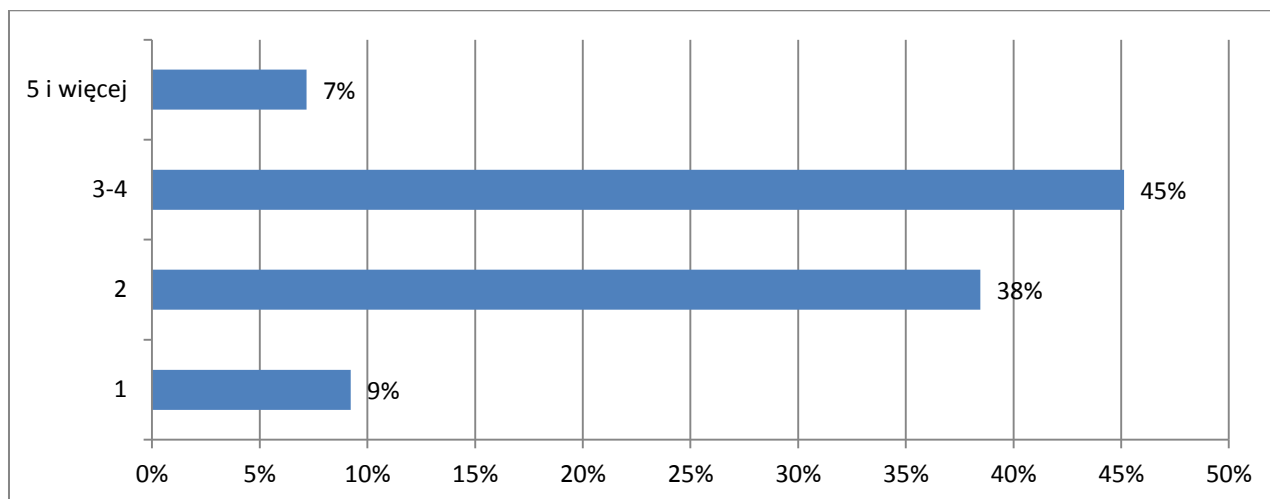
Ponad połowa respondentów dobrze oceniła swoją sytuację materialną (52%). 31% ankietowanych oceniło swoją sytuację materialną jako ani dobrą ani złą, 11% osób uważa, że jego sytuacja materialna jest bardzo dobra. Natomiast 5% ankietowanych oceniło ją źle, a 1% bardzo źle.

Wyk.6. Sytuacja materialna:

Większość ankietowanych żyje w rodzinach 3-4 osobowych (45%) oraz dwuosobowych (38%). 9% respondentów prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe, a 7% mieszka w rodzinach wieloosobowych.

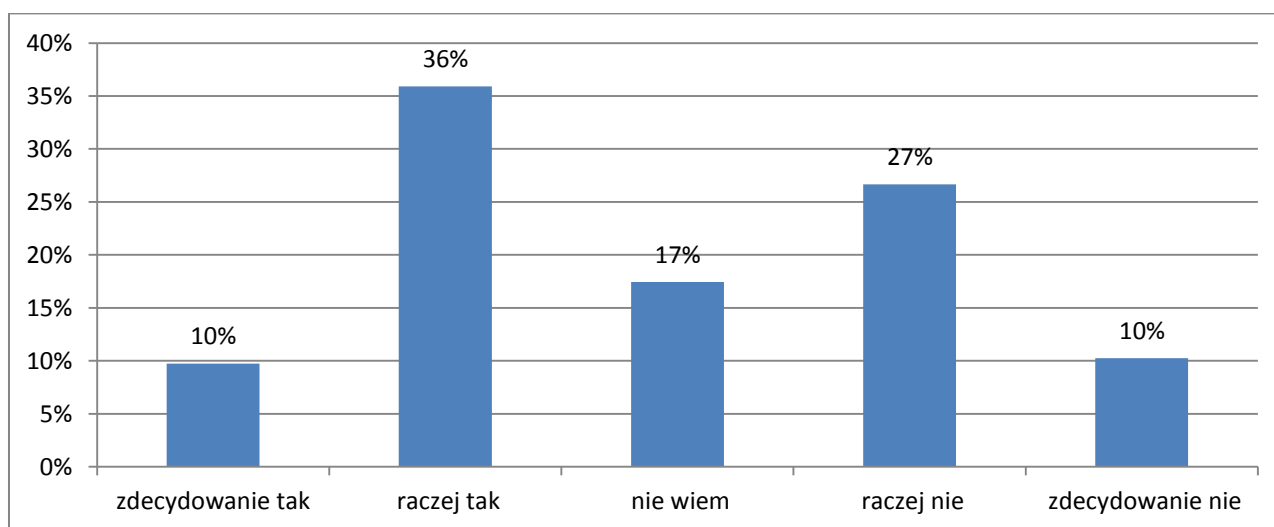
Wyk.7. Liczba osób w gospodarstwie domowym:

4.2. Postrzeganie wybranych problemów społecznych

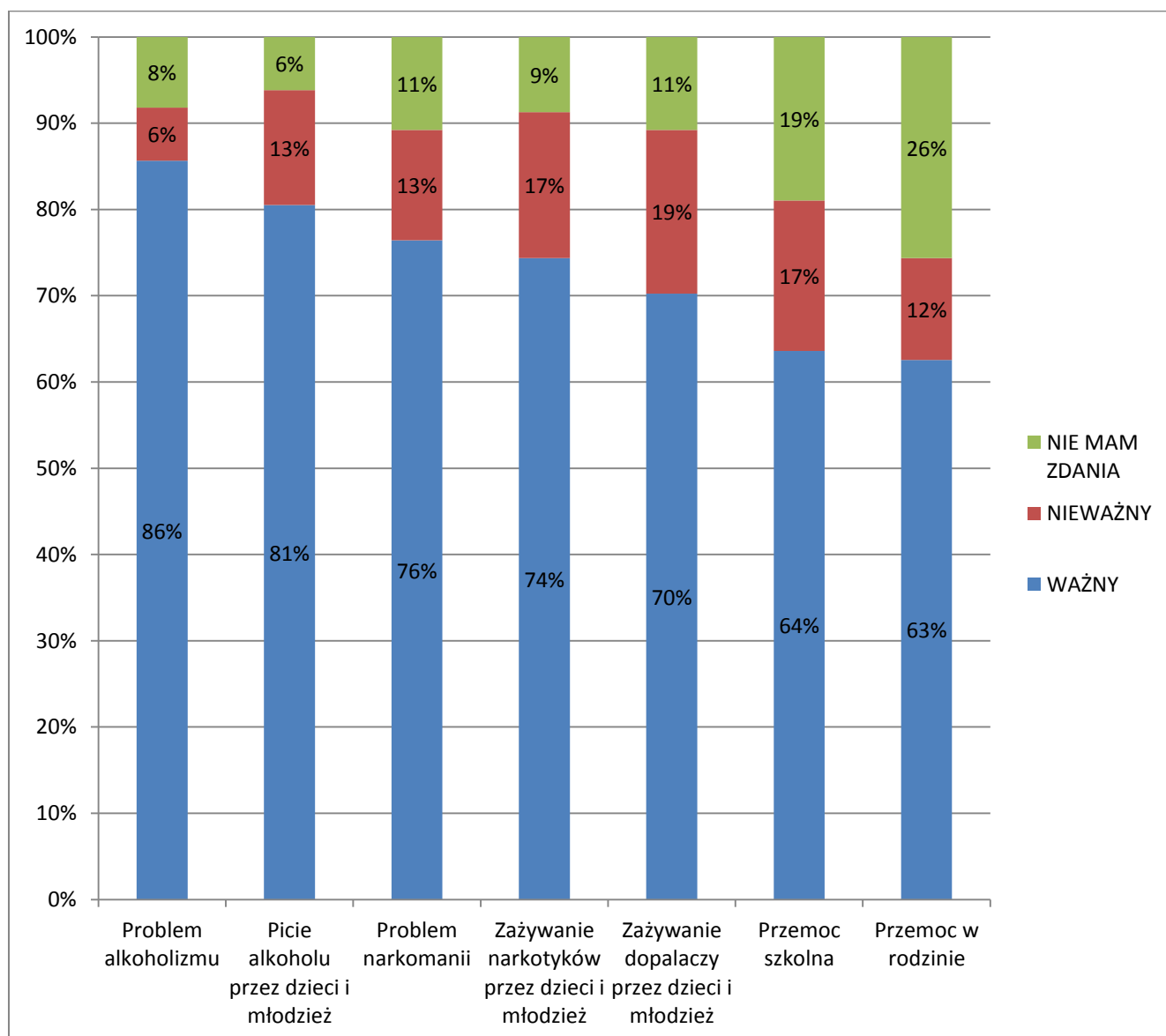
Przed rozpoczęciem diagnozowania problemów społecznych w gminie Prochowice, mieszkańców zapytano, czy interesują się tym co dzieje się w ich miejscu zamieszkania. Niepokojący jest fakt, iż jedynie 10% osób przyznało, iż zdecydowanie interesuje się sytuacją w gminie, zaś 36% raczej się interesuje. Natomiast brak zainteresowania zadeklarowało 37% osób, w tym 27% raczej nie jest zainteresowanych sytuacją w gminie, a 10% zdecydowanie nie jest zainteresowanych. 17% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wyk.8. Czy interesujesz się tym, co się dzieje w gminie?

Następnie mieszkańców poproszono o ocenę skali istotności wymienionych problemów występujących w gminie Prochowice. Zdaniem respondentów najbardziej istotnym problemem w gminie jest problem alkoholizmu (86%) oraz problem spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież (81%). W dalszej kolejności wymieniano: problem narkomanii (76%), problem zażywania narkotyków i dopalaczy przez dzieci i młodzież (70%), problem przemocy szkolnej (64%) oraz problem przemocy w rodzinie (63%).

Wyk.9. Jak ocenia Pan/i istotność wymienionych problemów społecznych w swoim miejscu zamieszkania? Problem ważny istnieje i wymaga wzmoczonych działań ze strony odpowiednich instytucji, problem nieważny nie istnieje i nie wymaga podejmowania działań. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 7 zagadnień.

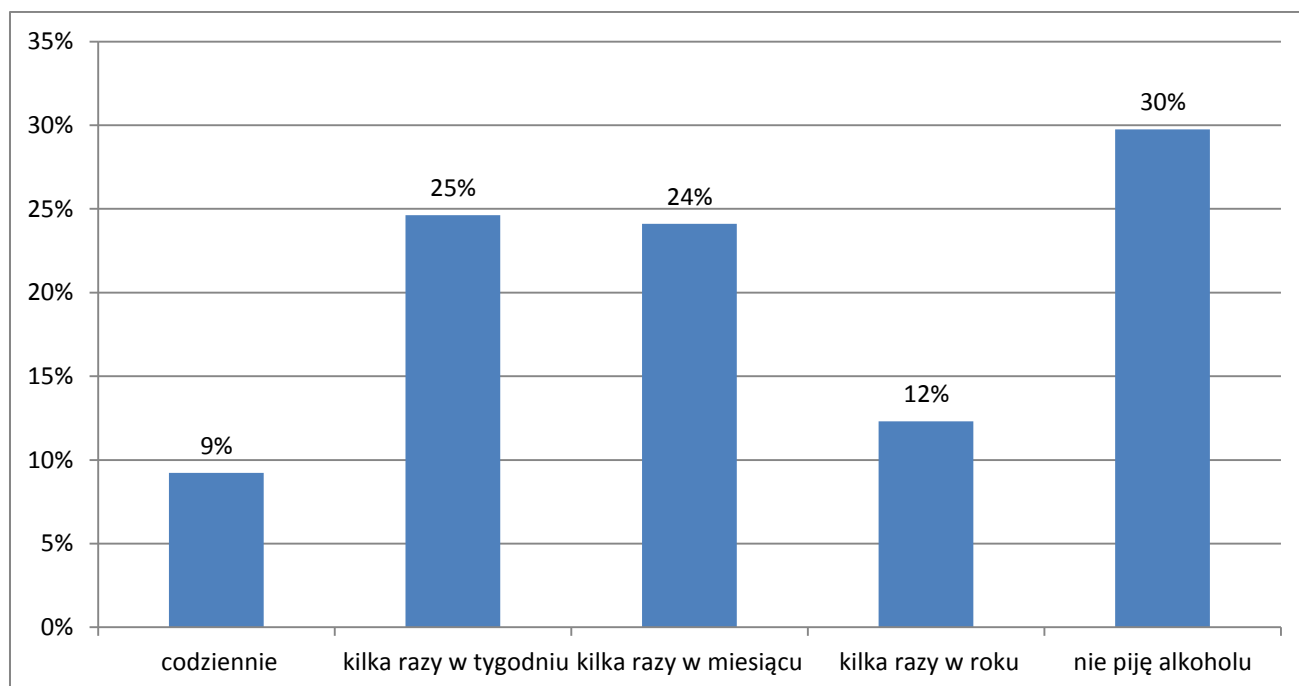

4.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszym, diagnozowanym problemem społecznym w gminie Prochowice był problem alkoholowy. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu.

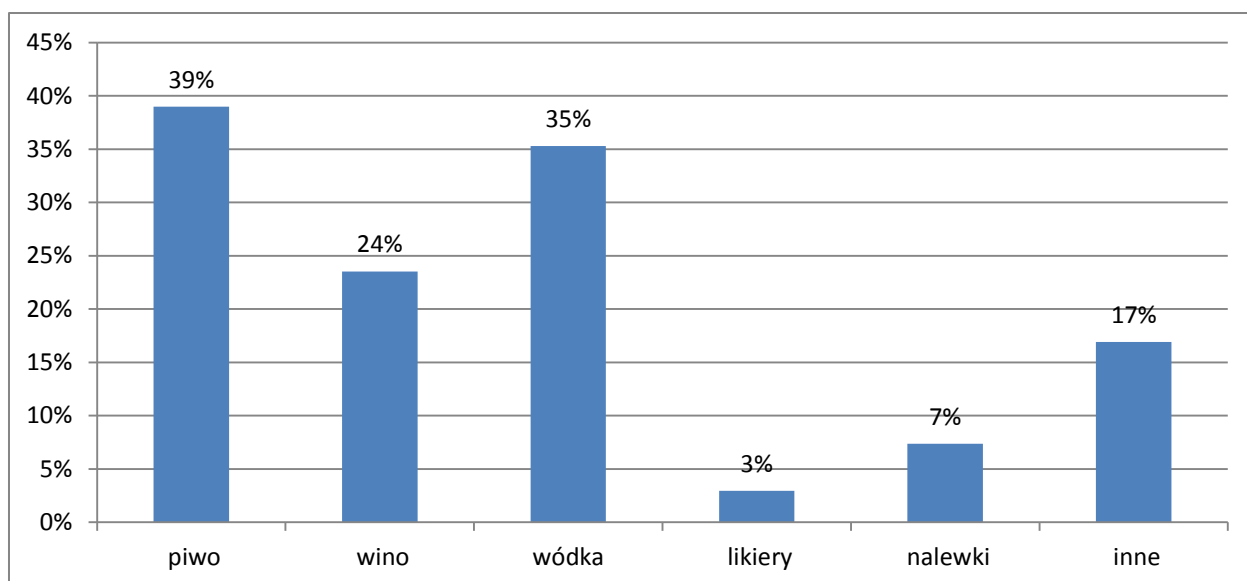
Na początek ankietowanych poproszono o wskazanie jak często piją alkohol. Niepokojący jest fakt, iż aż 9% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie, zaś co czwarty ankietowany robi to kilka razy w tygodniu. Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 24% osób, zaś kilka razy w roku 12%. Należy zwrócić uwagę, iż jedynie 30% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu.

Wyk.10. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

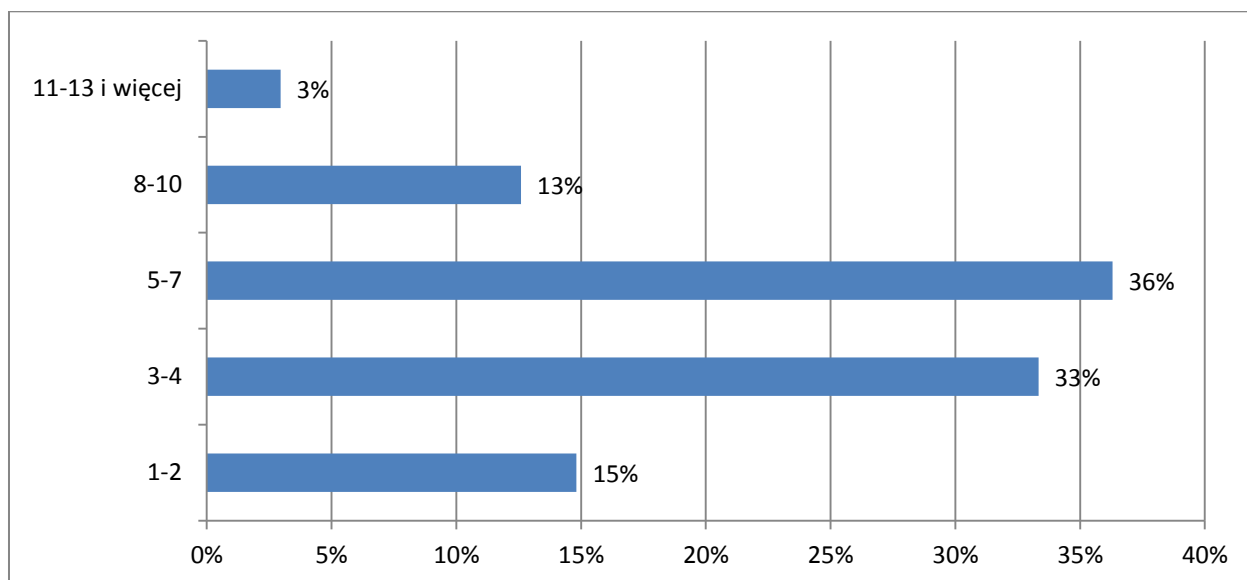
Osoby, które przyznały się spożywać alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (39%), wódkę (35%), wino (24%), nalewki (7%), likiery (3%) oraz inne alkohole (17%).

Wyk.11. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

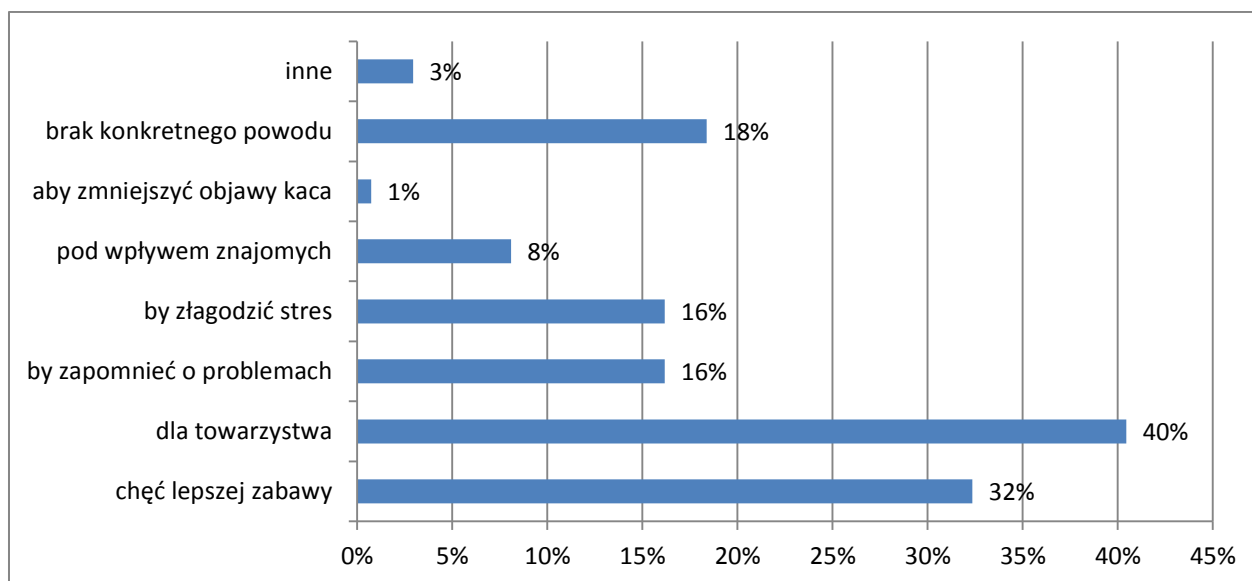
Dodatkowo zapytano mieszkańców ile alkoholu wypijają w ciągu całego dnia, w którym pija. Większość ankietowanych przyznała, iż spożywa od 5 do 7 porcji alkoholu (35%) oraz od 3 do 4 porcji (33%). Jedynie 15% osób wskazało na 1-2 porcje, zaś aż 13% respondentów wypija od 8 do 10 porcji, zaś 3% nawet powyżej 11 – 13 porcji.

Wyk.12. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? (Porcja to 250ml piwa 5% lub 100ml wina o mocy 12% lub kieliszek wódki (30ml) o mocy 40%).

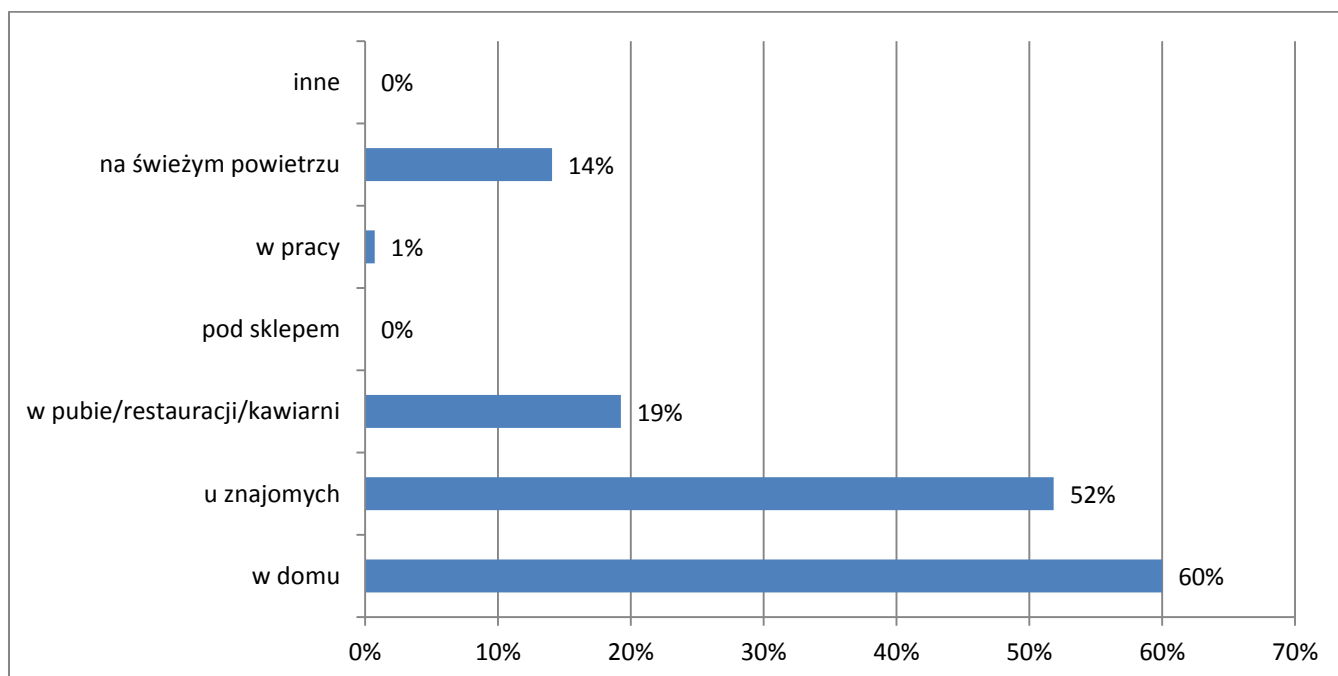
Osoby, które sięgają po alkohol, piją najczęściej dla towarzystwa (40%) oraz dla lepszej zabawy (32%). 18% respondentów sięga po alkohol bez konkretnego powodu, 16%, aby złagodzić stres i by zapomnieć o problemach, 8% pod wpływem znajomych, a 1% aby zmniejszyć objawy kaca.

Wyk.13. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Ankietowani mieszkańcy spożywają alkohol przede wszystkim w domu (60%) oraz u znajomych (52%). Blisko co piąty ankietowany pije alkohol w pubie/restauracji/kawiarni, zaś 14% na świeżym powietrzu. Bardzo niepokojący jest fakt, że 1% ankietowanych spożywa alkohol w pracy.

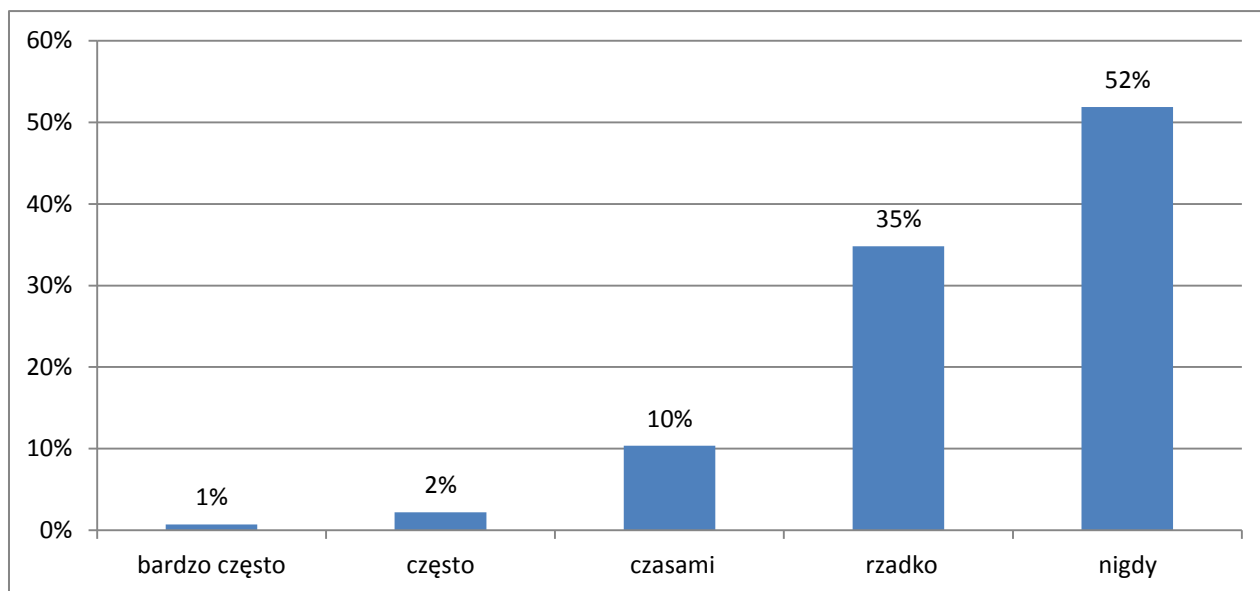
Wyk.14. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

Również niepokojący jest fakt, iż jedynie 52% ankietowanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków w pracy pod wpływem alkoholu. Natomiast 35% przyznało, iż taka

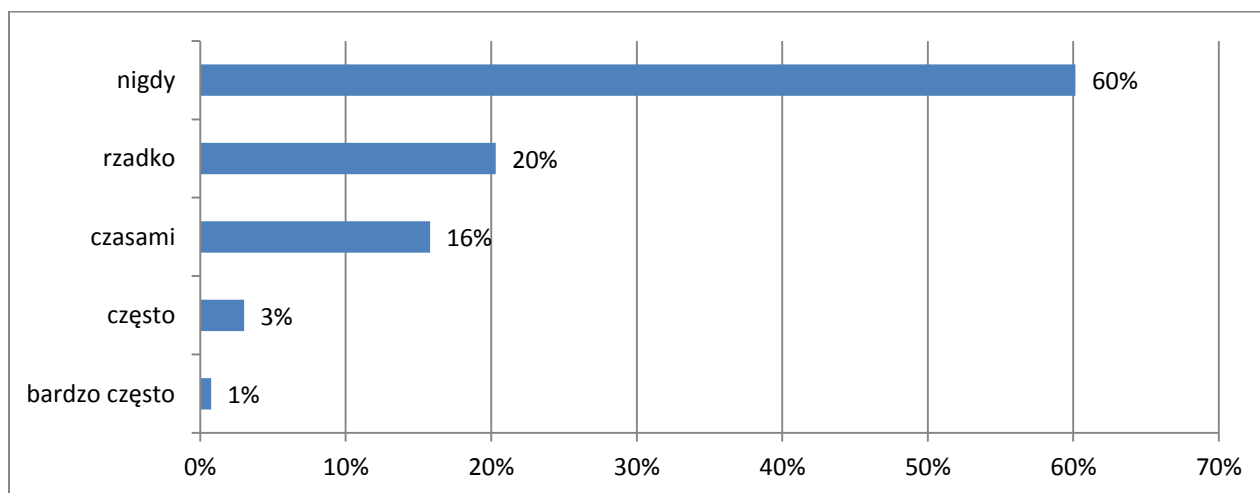
sytuacja zdarzała się im rzadko, 10% osobom zdarzało się to czasami, 2% często, zaś 1% bardzo często.

Wyk.15. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

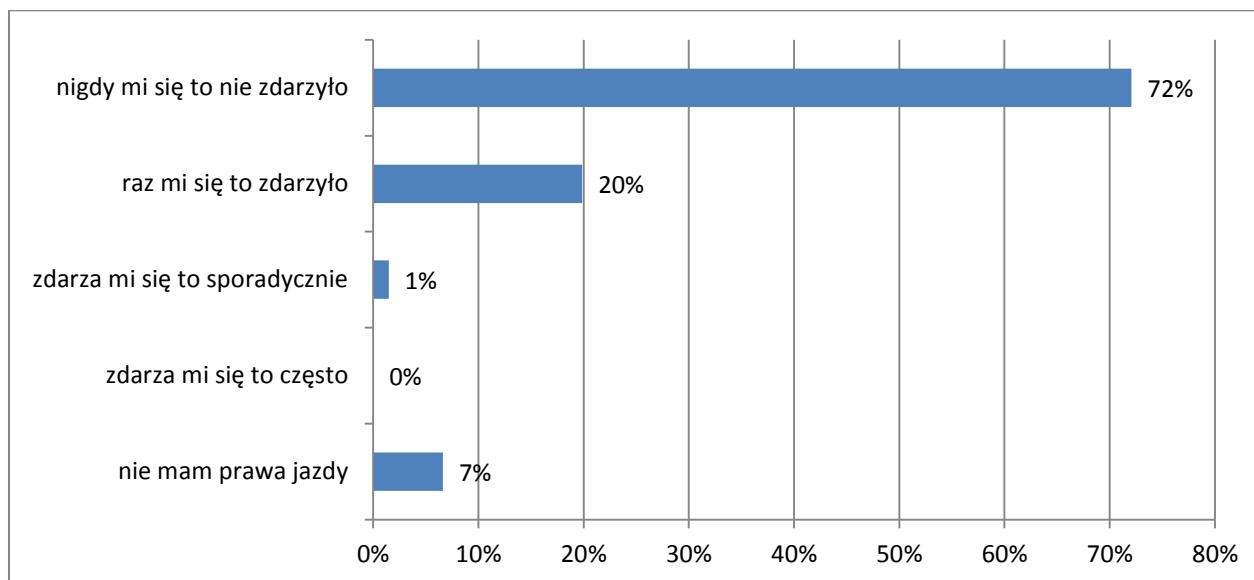
Jak wynika z zebranego materiału badawczego, problem jazdy pod wpływem alkoholu jest również widoczny w gminie Prochowice. Aż 40% mieszkańców przyznało, że była świadkiem takiej sytuacji, w tym 20% widziała taką sytuację rzadko, 16% czasami, 3% osób często widuje jak ktoś prowadzi pojazd pod wpływem alkoholu, zaś 1% zdarzało się to bardzo często.

Wyk.16. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

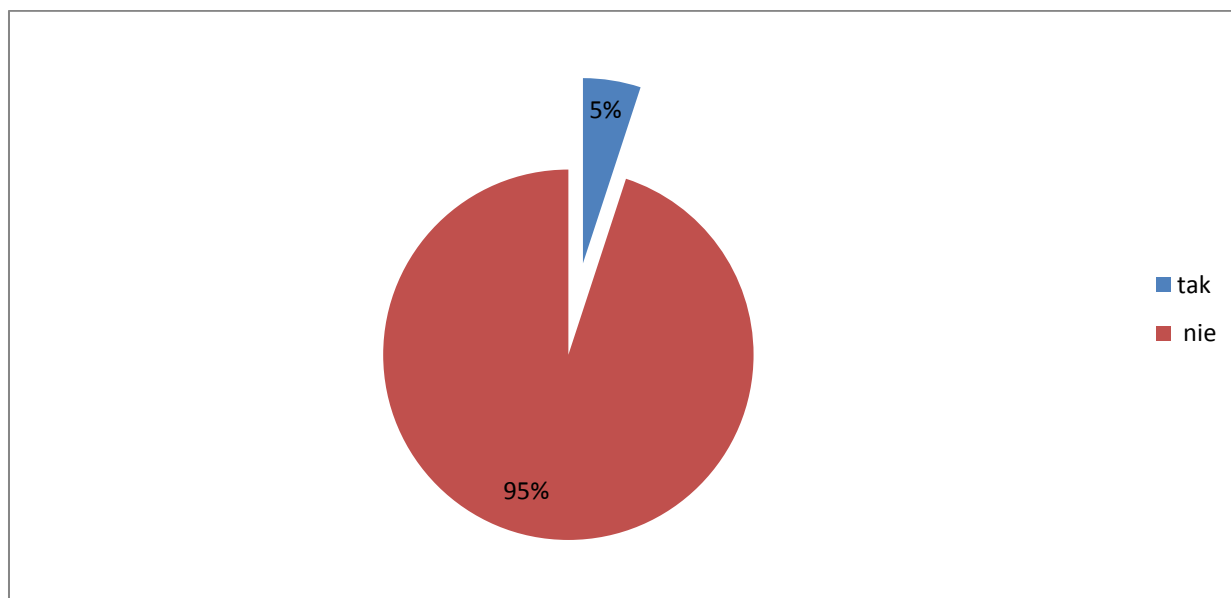
Również sami ankietowani przyznawali, iż zdarzały im się sytuacje, w którym prowadzili pojazd pod wpływem alkoholu. Co piąty ankietowany przyznał, że zdarzyło im się to raz, zaś 1% zdarza się to sporadycznie. Natomiast 7% osób nie posiadało prawa jazdy.

Wyk.17. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Co istotne, 5% respondentów przyznało dodatkowo, że byli kiedykolwiek zatrzymani za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości.

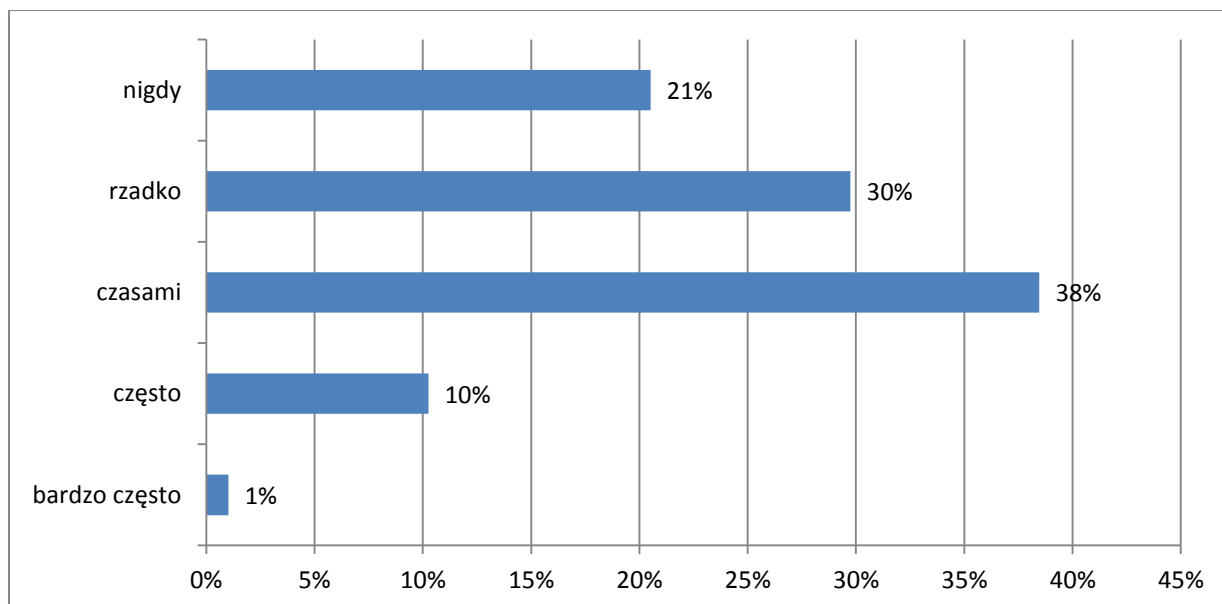
Wyk.18. Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

Niepokojący jest fakt, iż zdaniem większości ankietowanych zdarzają się sytuacje prowadzenia pojazdu po wypiciu alkoholu. Zdaniem 30% osób takie sytuacje zdarzają się

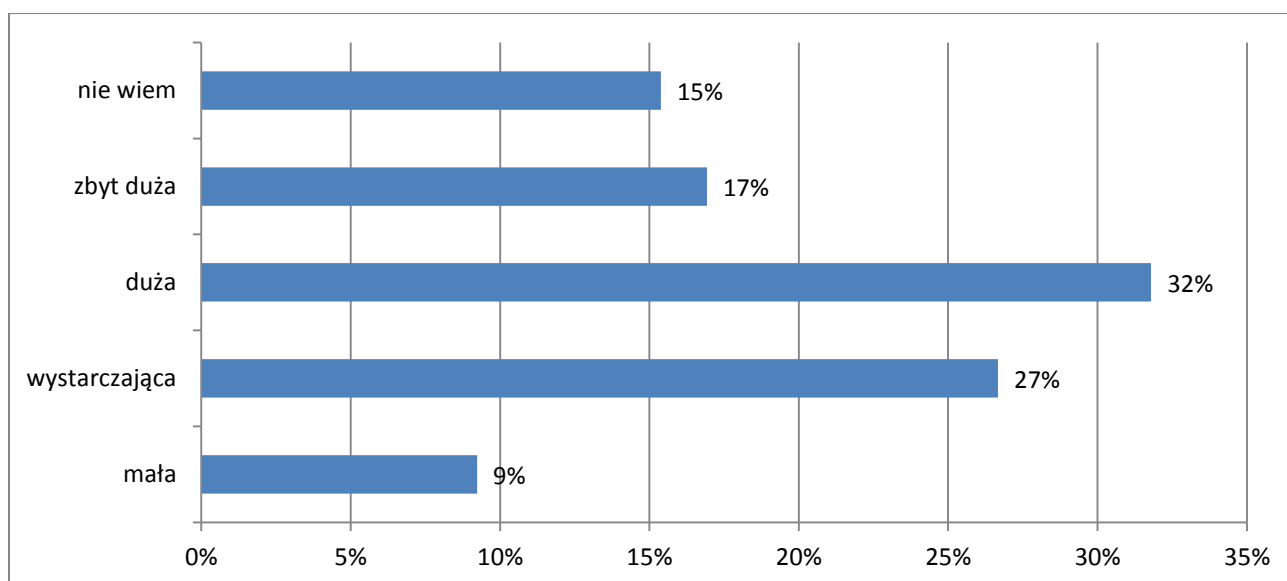
rzadko, 38% osób twierdzi, iż zdarzają się czasami, zaś 10% uważa, iż zdarzają się one często, a 1%, iż bardzo często.

Wyk.19. Jak często Pana/i zdaniem ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i miejscowości?

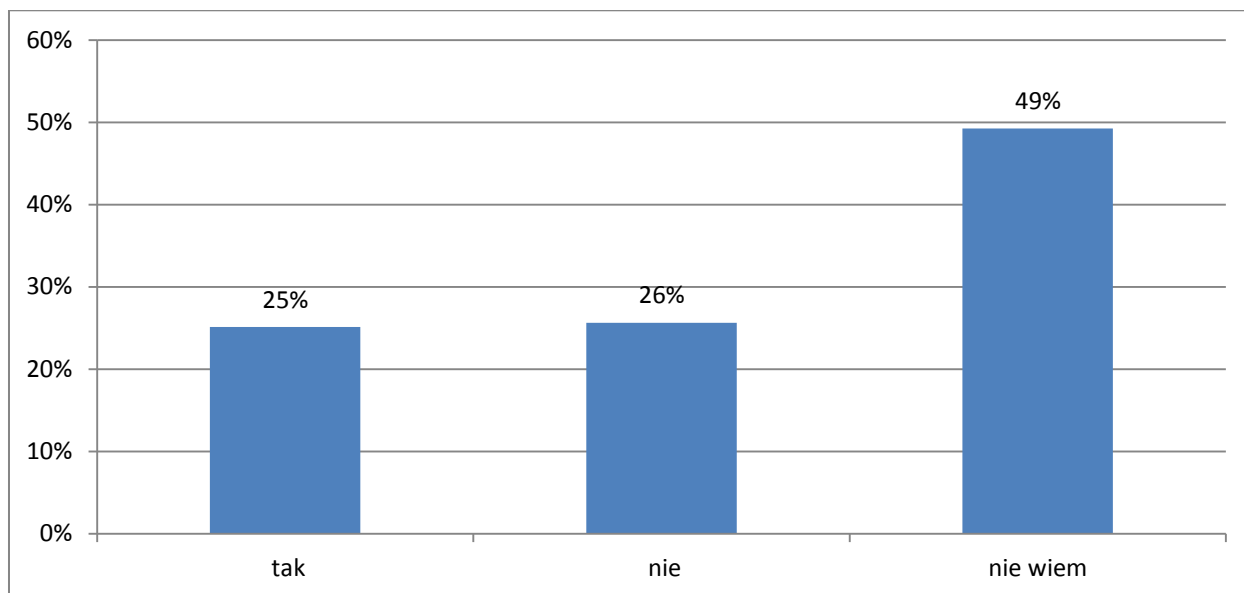
Mieszkańcy ocenili również liczbę punktów sprzedaży w gminie. Większość osób uważa, że jest ich dużo (32%), 27% sądzi, iż jest ich wystarczająco. 17% mieszkańców sądzi, iż sklepów jest zbyt dużo, zaś 9%, iż jest ich za mało. 15% mieszkańców nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.20. Czy według Pana/i liczba punktów sprzedaży w Pana/i miejscowości jest:

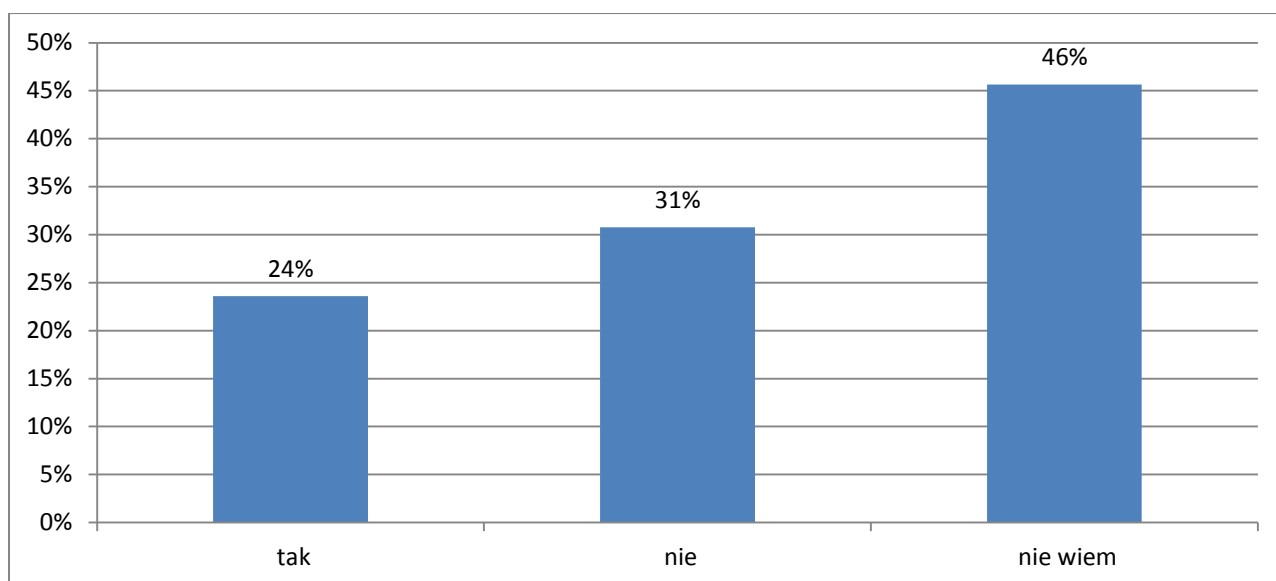
Połowa mieszkańców nie wie, czy na terenie gminy alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym (49%). Natomiast co czwarta osoba uważa, że taka sytuacja ma miejsca, zaś 26% jest przeciwnego zdania.

Wyk.21. Czy w Pana/i miejscowości osoby nietrzeźwe mogą zakupić alkohol?

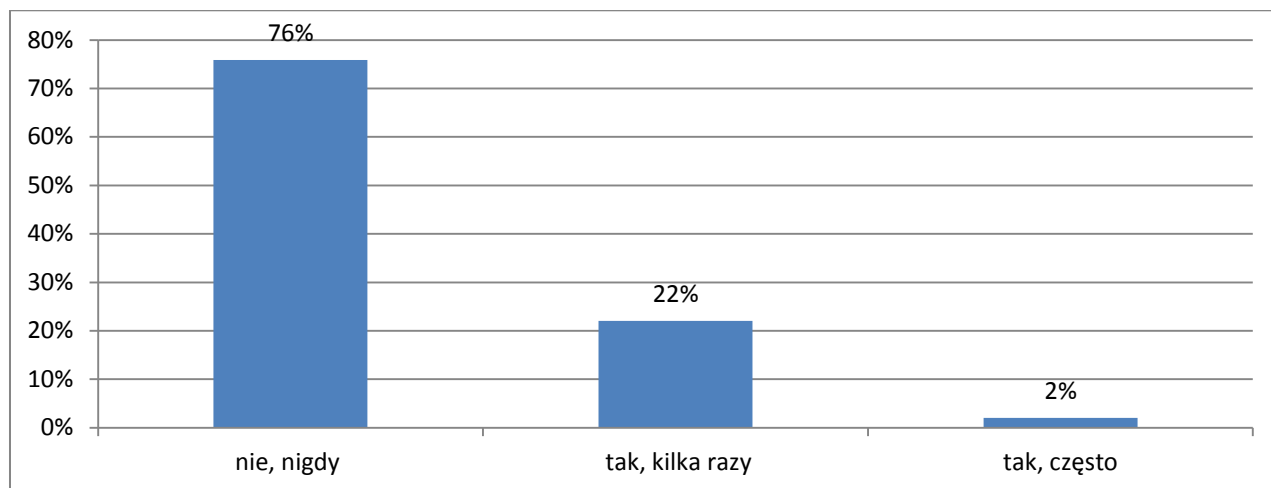
Natomiast jeśli chodzi o sprzedaż alkoholu osobom nieletnim, to 24% ankietowanych uważa, że takie sytuacje mają miejsce, zaś 31% osób jest przeciwnego zdania. 46% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.22. Czy w Pana/i miejscowości osoby niepełnoletnie mogą zakupić alkohol?

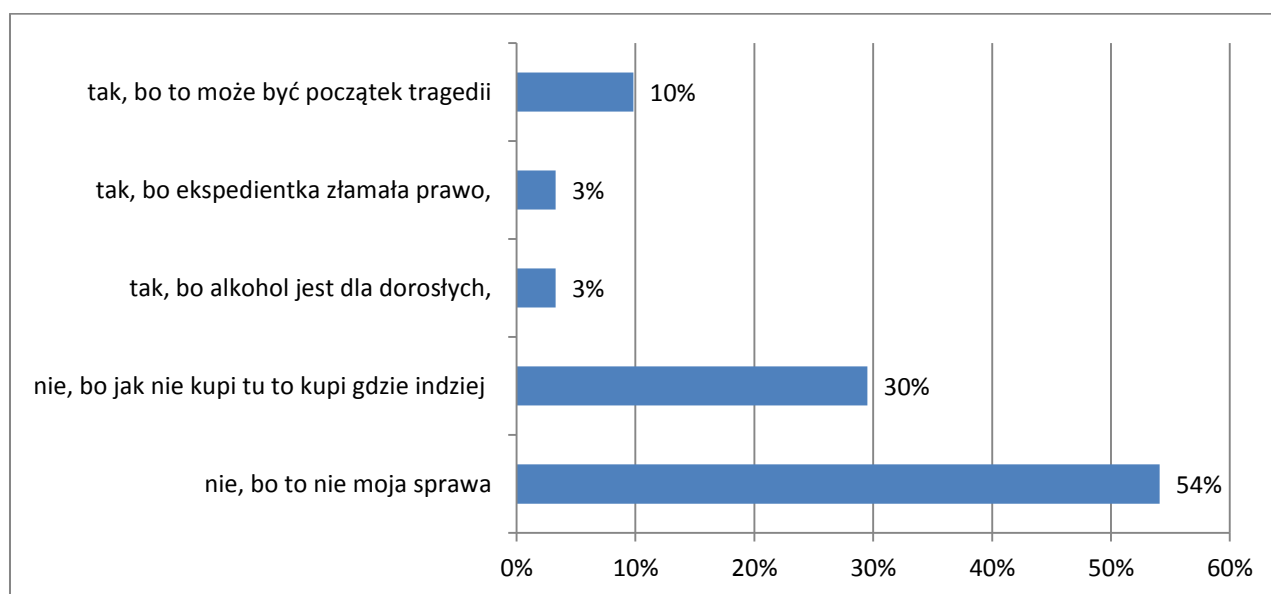
Jednak 22% ankietowanych przyznało, że była kilka razy świadkiem sprzedaży alkoholu osobie nieletniej, zaś 2% osób wiedziało często taką sytuację. Pokazuje to, iż sprzedawcy nie zawsze stosują się do zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim.

Wyk.23. Czy był/a Pan/i świadkiem zakupu alkoholu przez nieletniego?

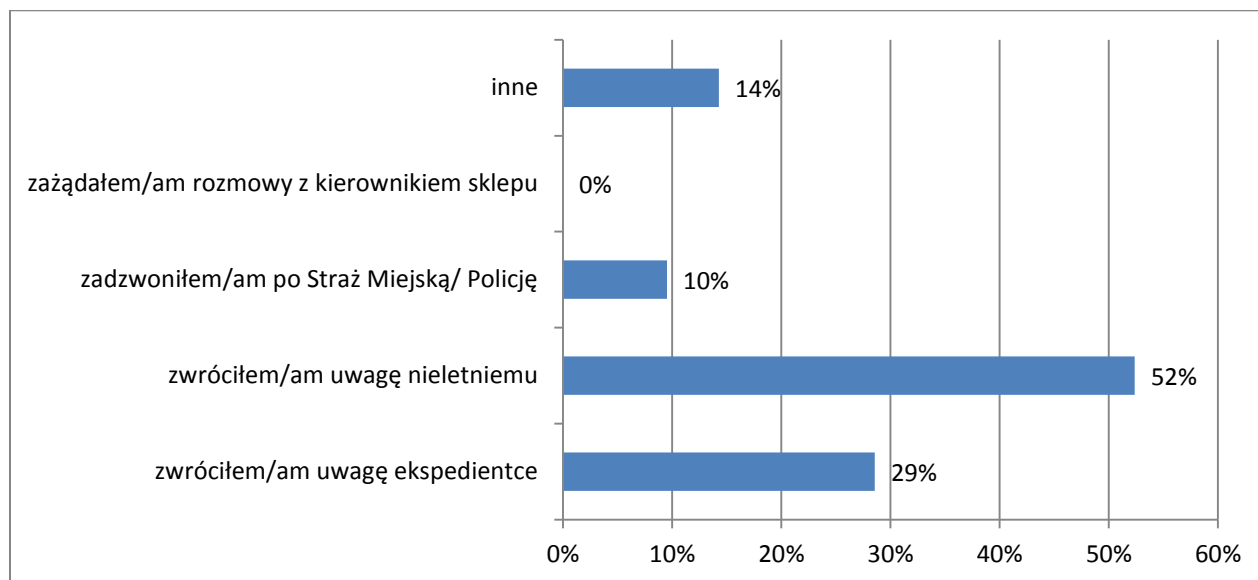
Osoby, które były świadkami sprzedaży alkoholu nieletnim, w większości nie reagowali na tę sytuację, ponieważ uznali, iż to nie ich sprawa (54%) oraz nie reagowali, bo i tak ta osoba kupiłaby alkohol gdzie indziej (30%). Jedynie 16% ankietowanych przyznało, że zareagowało na sprzedaż alkoholu nieletnim, w tym 10% zrobiło to, bo uznało, że może to być początek tragedii, zaś 3%, ponieważ ekspedientka złamała prawo oraz 3%, ponieważ alkohol jest dla dorosłych.

Wyk.24. Czy reagował Pan/i w takiej sytuacji ?

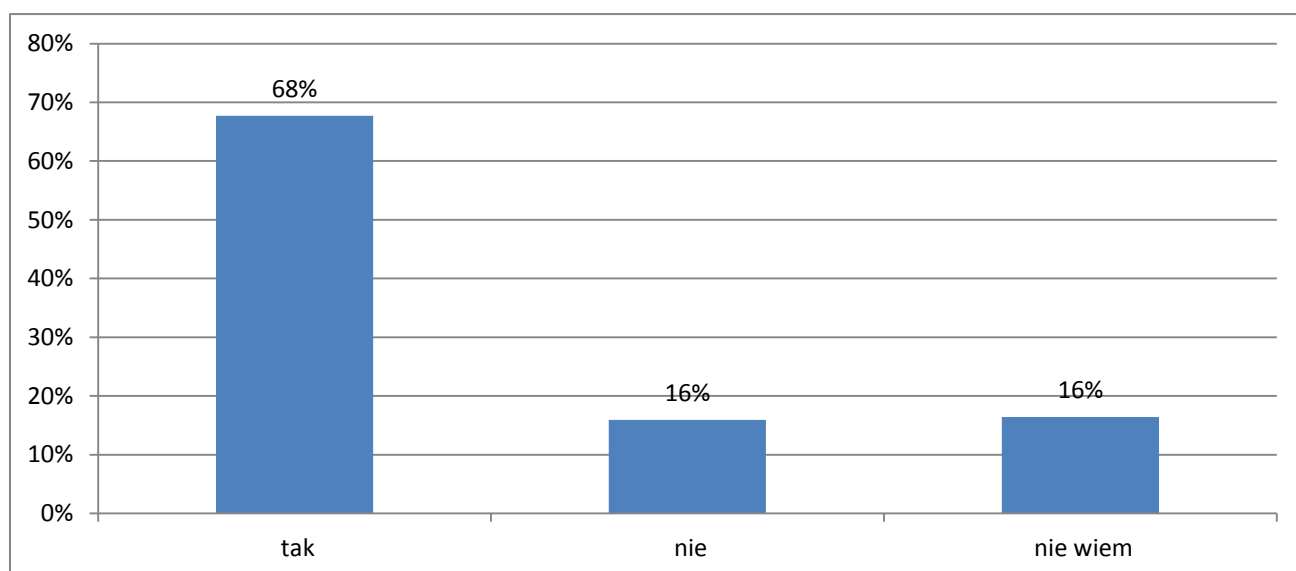
Osoby, które zareagowały na sprzedaż alkoholu nieletnim przede wszystkim zwracali uwagę tym osobom (52%), zwracali uwagę ekspedientce (29%), dzwonili po Straż Miejską (10%) oraz reagowali w inny sposób (14%).

Wyk.25. W jaki sposób Pan/i zareagował/a? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

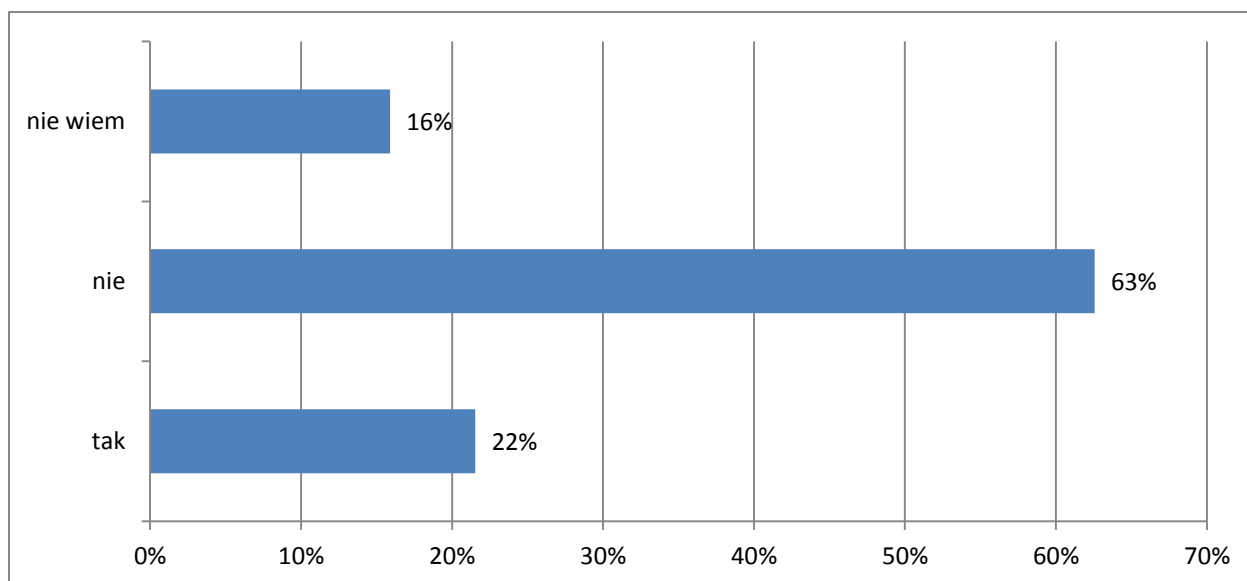
Niepokojący jest również fakt, iż jedynie 68% osób uważa, że picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. 16% osób jest natomiast przeciwnego zdania oraz 16% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.26. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

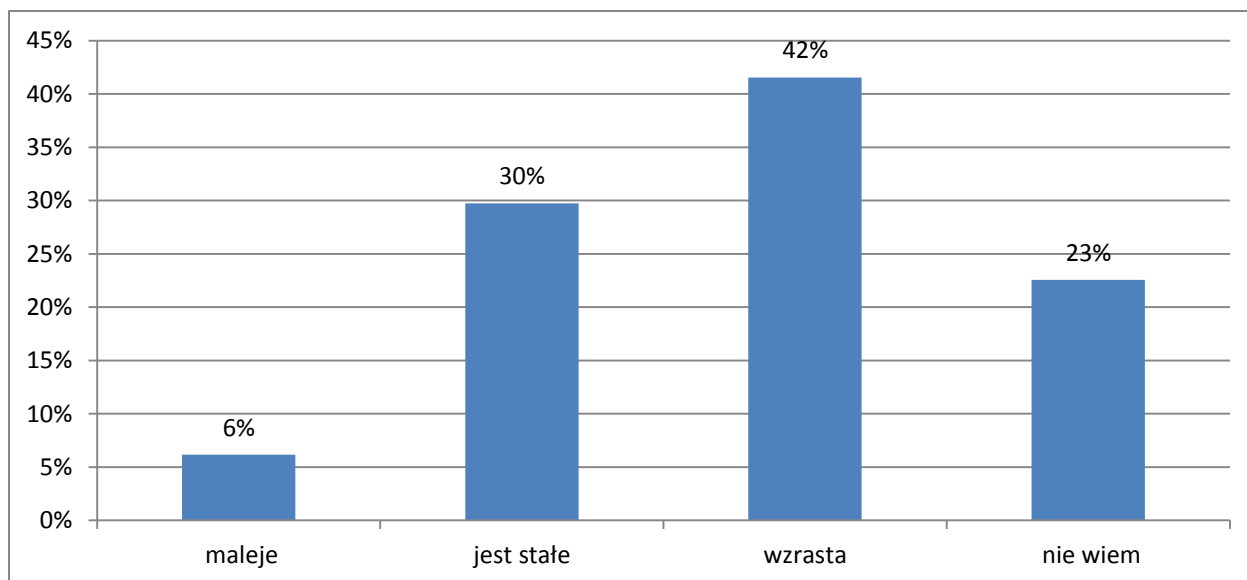
Blisko co piąty ankietowany mieszkaniec przyznał, że zdarzyło mu się widzieć kobietę w ciąży, która spożywała alkohol. Jest to bardzo niepokojące, ponieważ spożywanie alkoholu w ciąży ma bardzo zły wpływ na rozwój dziecka.

Wyk.27. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie miasta?

O rosnącej skali problemu alkoholowego świadczy fakt, że zdaniem 42% mieszkańców spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w gminie wzrasta, zaś przeciwnego zdania jest jedynie 6% osób. Natomiast 30% ankietowanych uważa, że spożycie alkoholu jest na stałym poziomie. 23% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

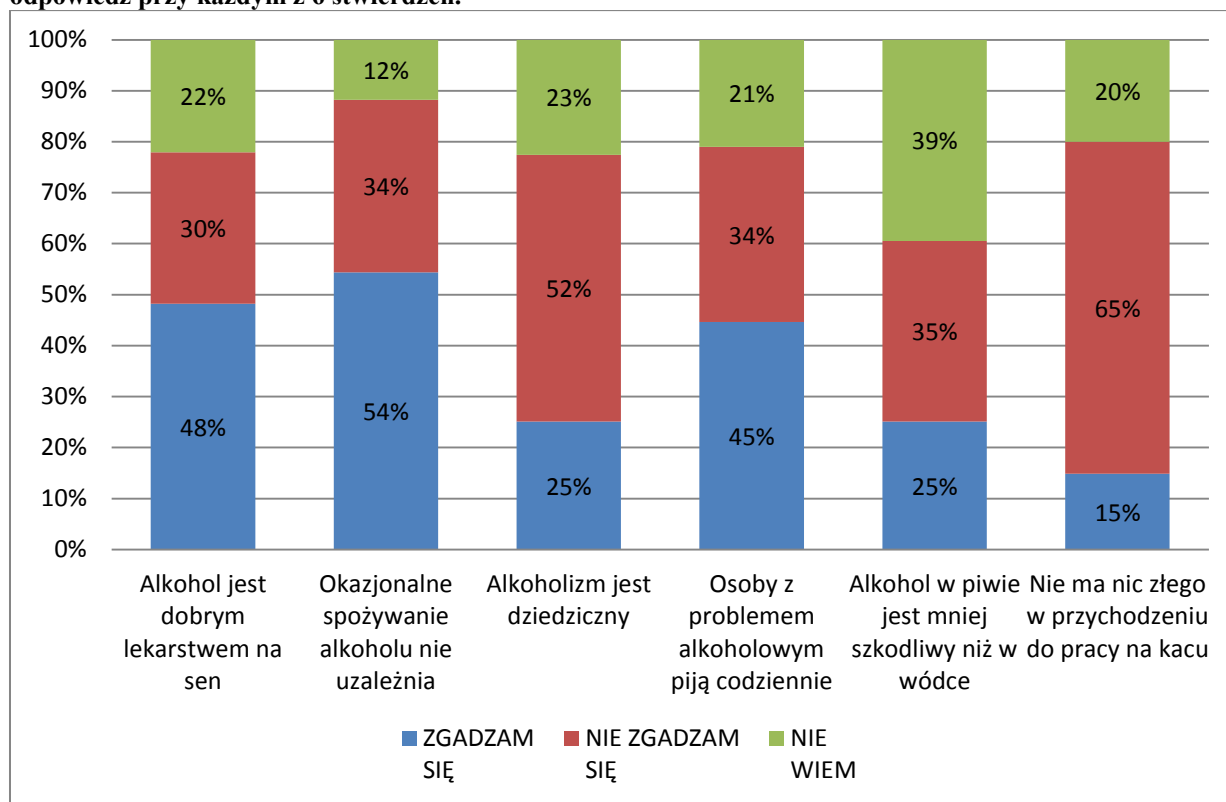
Wyk.28. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości:

Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej problemu alkoholowego poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku wybranych stwierdzeń. Niepokojący jest fakt, iż aż 48% osób uważa, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen, a także fakt, iż 54% ankietowanych sądzi, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia. Dodatkowo co czwarty respondent

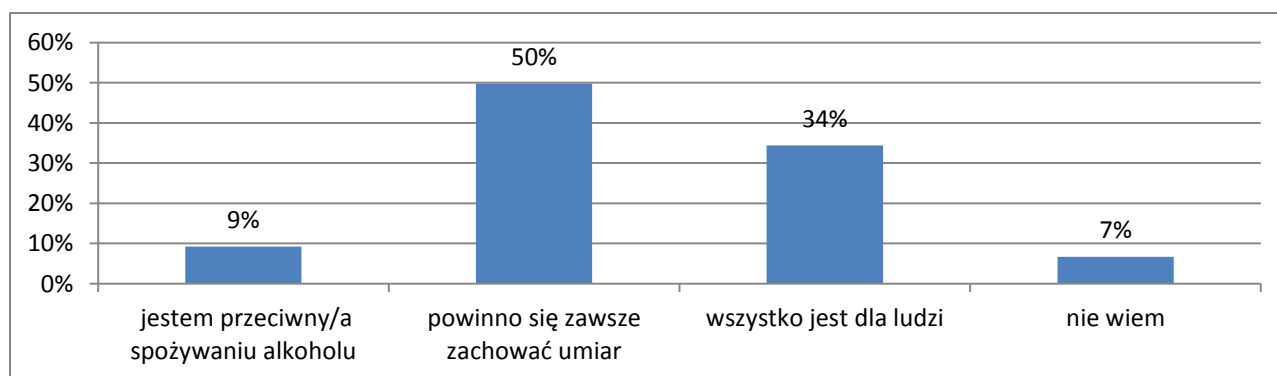
uważa, że alkoholizm jest dziedziczny oraz że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce. Poza tym, 15% osób uważa, że nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu, a 45%, że osoby problemem alkoholowym piją codziennie. Dane te pokazują, że mieszkańcy nie posiadają zbyt dużej wiedzy na temat konsekwencji sięgania po alkohol, a także problemu alkoholowego.

Wyk.29. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń.

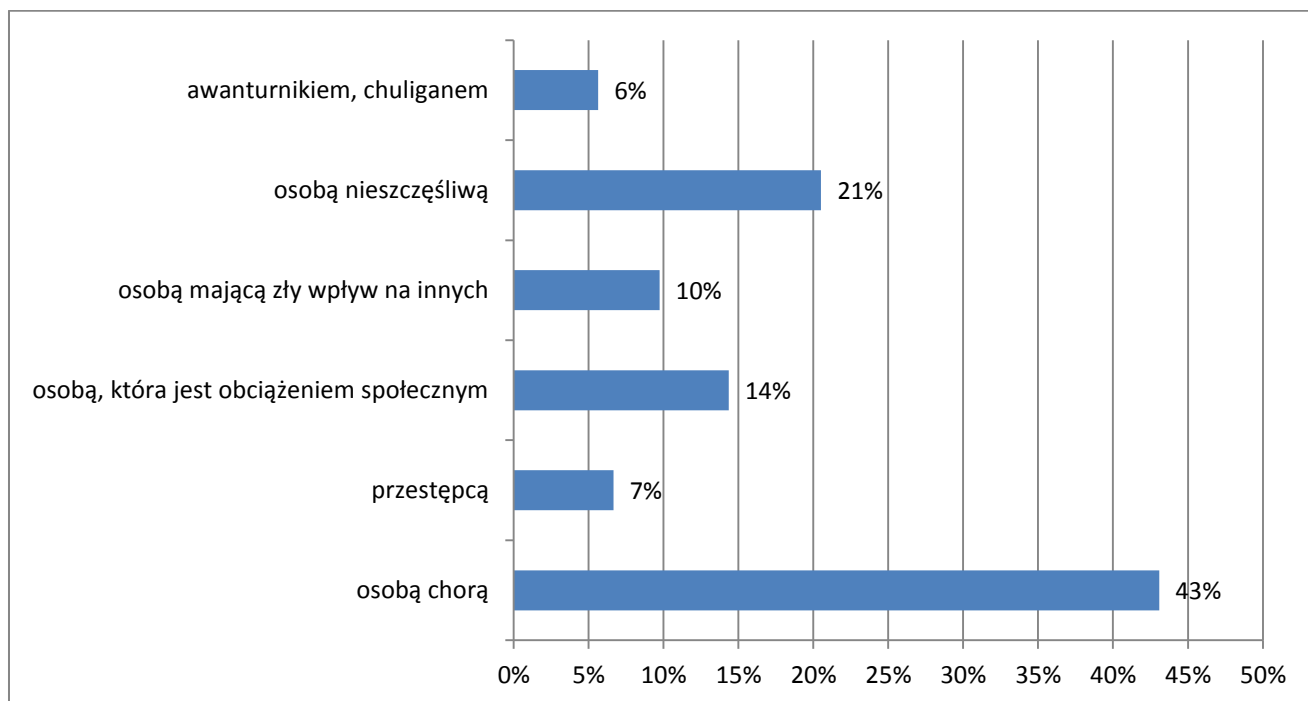
Jednak połowa mieszkańców uważa, że powinno się zawsze zachować umiar w spożywaniu alkoholu. Natomiast 34% osób uważa, że wszystko jest dla ludzi. Przeciwno spożywaniu alkoholu jest 9% mieszkańców.

Wyk.30. Jakie jest Pana/i podejście do spożywania alkoholu?

Na koniec niniejszego bloku pytań, poproszono ankietowanych o scharakteryzowanie osoby z problemem alkoholowym. Dla większości badanych jest to osoba chora (43%) oraz nieszczęśliwą (21%). Zdaniem ankietowanych osoba z problemem alkoholowym to także osoba, która jest obciążeniem społecznym (14%), osoba mająca zły wpływ na innych (10%), przestępcą (7%) oraz awanturnik, chuligan (6%).

Wyk.31. Kim jest dla Pana osoba z problemem alkoholowym?

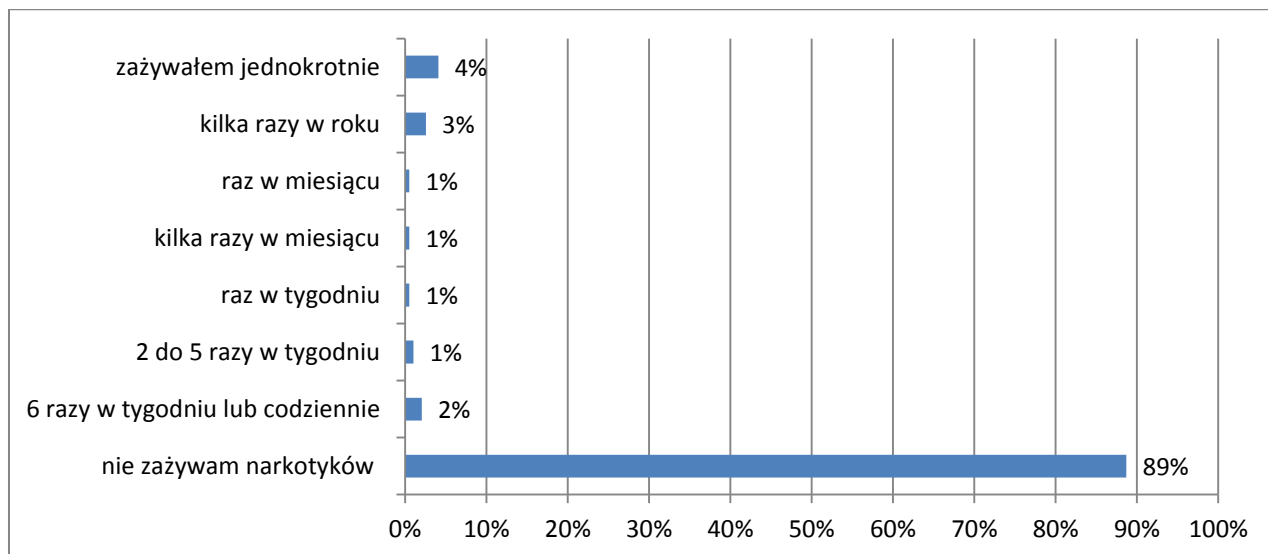

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym diagnozowanym problemem był problem narkotykowy. Jego celem było oszacowanie skali zjawiska w gminie Prochowice oraz sprawdzenie stanu wiedzy społeczności dotyczącej zjawiska.

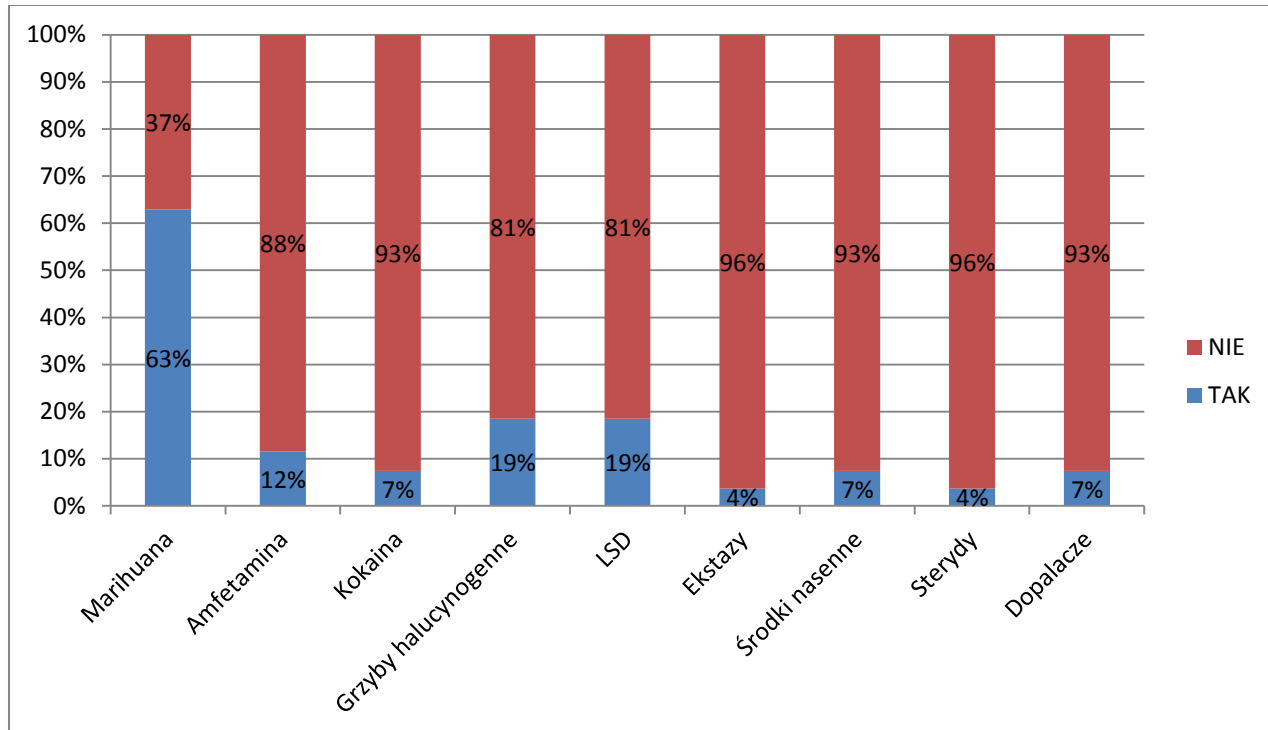
Do kontaktu z narkotykami przyznało się 11% ankietowanych. Spośród nich 4% osób zażywało jednokrotnie tego typu substancje, 3% osób robiło to kilka razy w roku, 2% osób robi to 6 razy w tygodniu lub codziennie, zaś po 1% ankietowanych raz w miesiącu, kilka razy w miesiącu, raz w tygodniu oraz 2 do 5 razy w tygodniu. Dane te pokazują, że problem narkotykowy jest obecny w gminie Prochowice.

Wyk.32. Jak często zażywa Pan/i narkotyki?

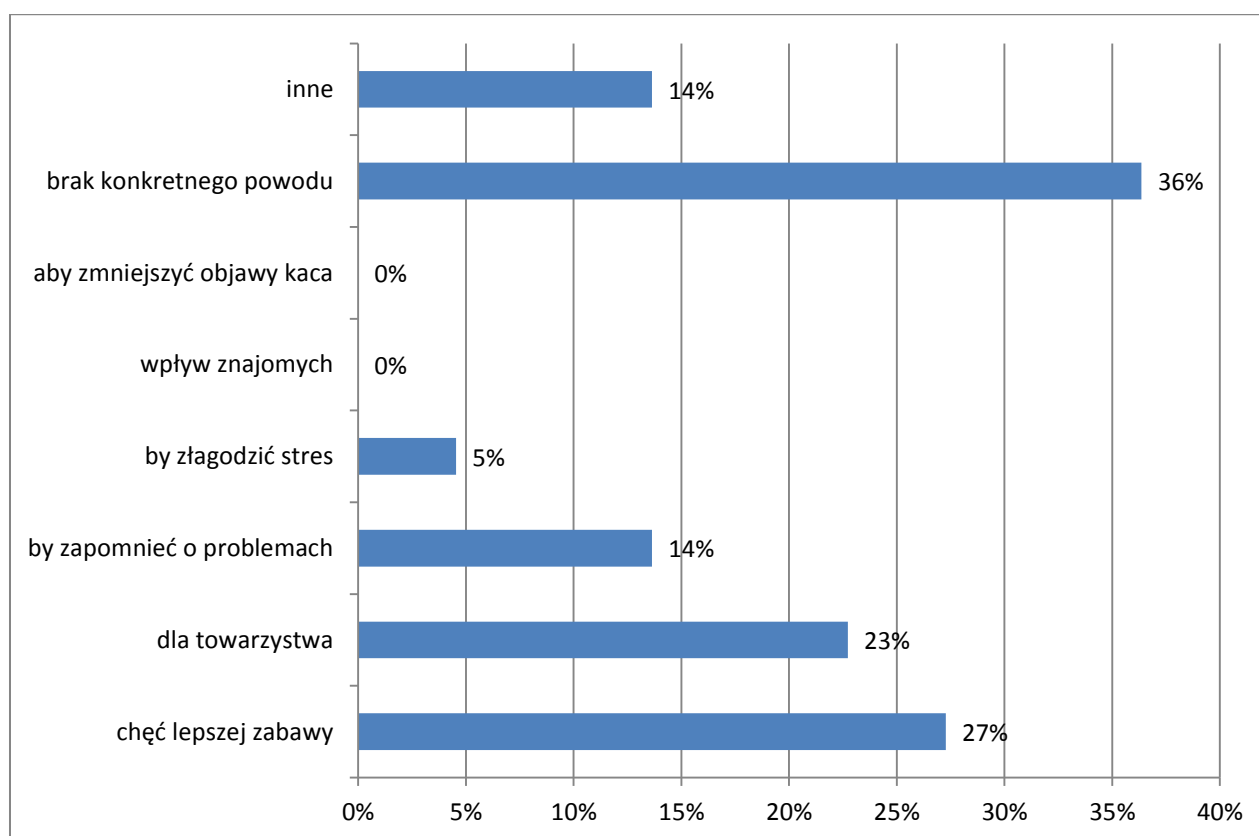
Osoby, które miały kontakt z substancjami psychoaktywnymi przyznali, że sięgali po: marihuanę (63%), LSD i grzyby halucynogenne (19%), amfetaminę (12%), kokainę, środki nasenne i dopalacze (7%), a także po ekstazy i sterydy (4%).

Wyk.33. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

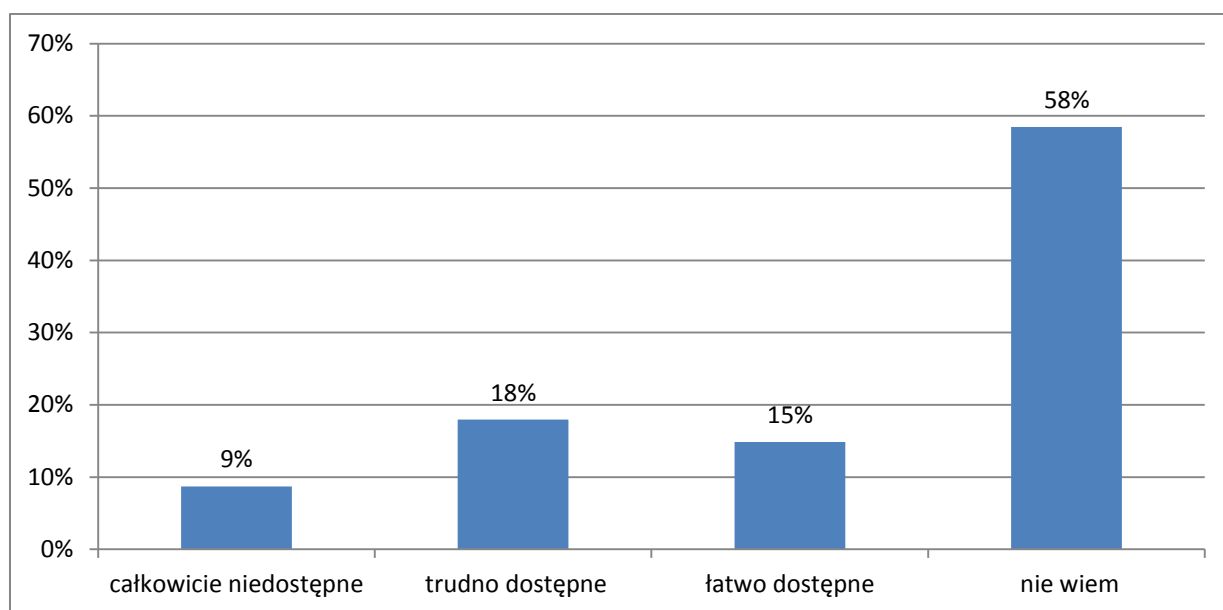
Istotne wydaje się dlaczego ankietowani sięgają po wyżej wymienione substancje. W związku z tym, poproszono ich o wskazanie powodów motywujących ich do zażywania narkotyków. Wśród wymienionych odpowiedzi najczęściej wskazywano na: brak konkretnego powodu (36%), chęć lepszej zabawy (27%), towarzystwo (23%), próbę zapomnienia o problemach (14%) oraz chęć złagodzenia stresu (5%). 14% osób wskazało także na inne powody.

Wyk.34. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne? Można wybrać kilka odpowiedzi.

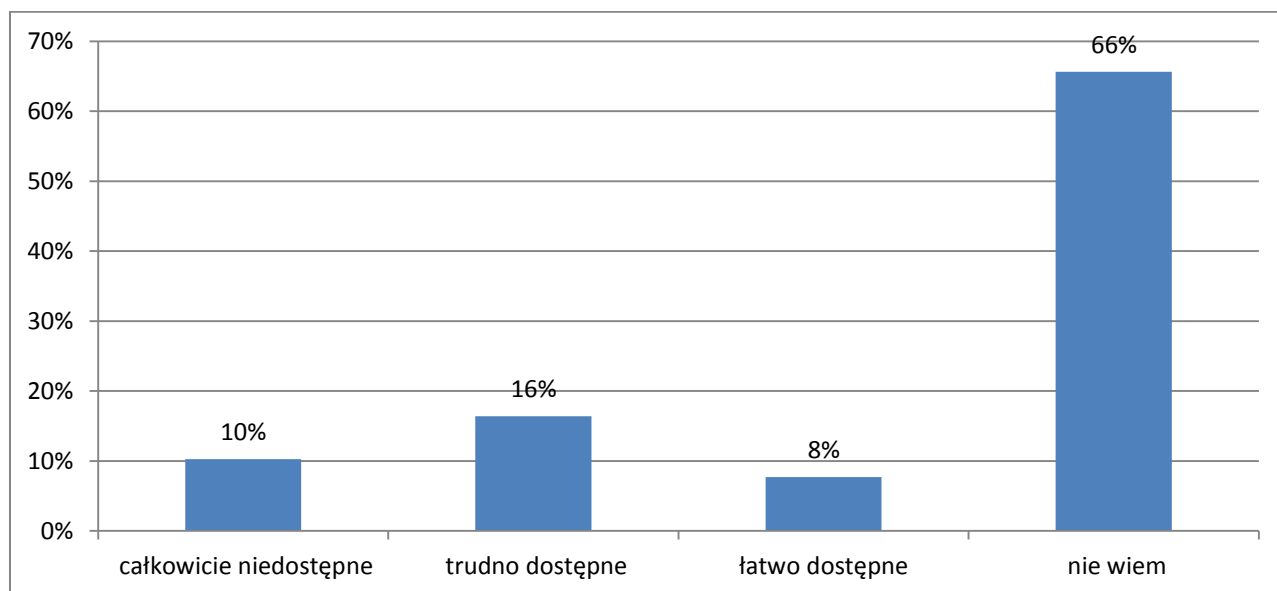
Jeśli chodzi o dostępność narkotyków na terenie gminy to 58% ankietowanych osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Zdaniem 15% osób są one łatwo dostępne, zaś przeciwnego zdania jest 18% ankietowanych. 9% osób uważa, że narkotyki są całkowicie niedostępne w gminie Prochowice.

Wyk.35. Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

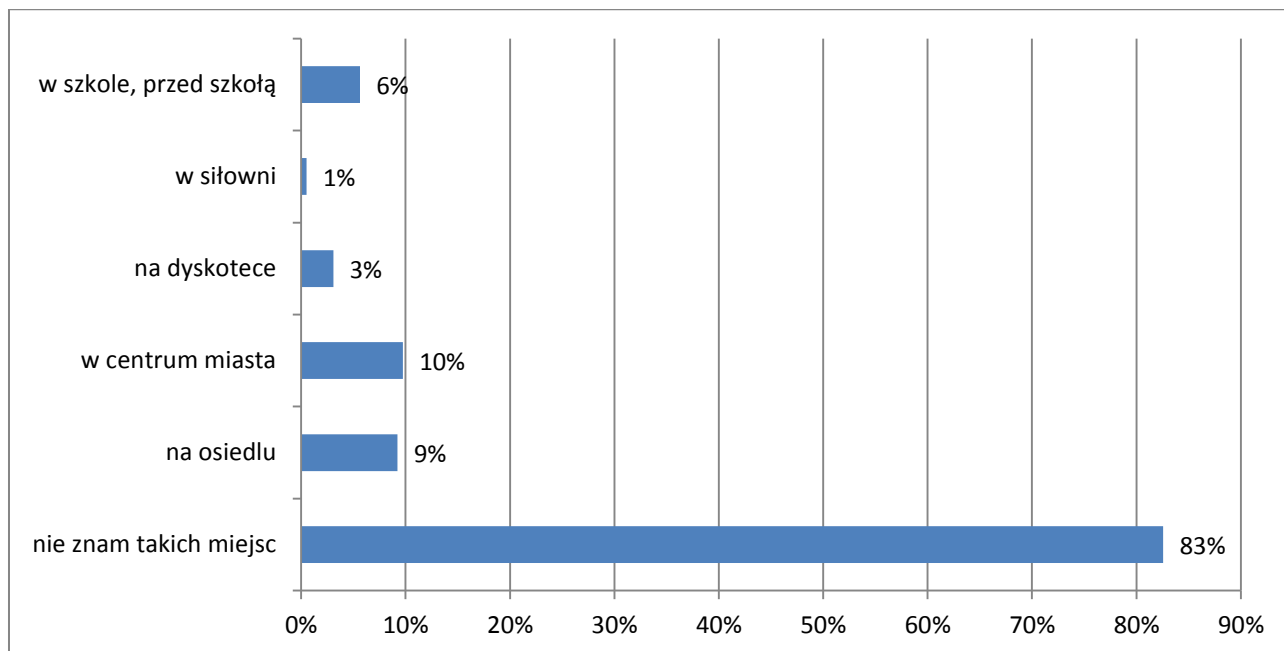
Natomiast jeśli chodzi o dopalacze to 66% osób nie potrafiła ocenić ich dostępności w gminie. Jednak dla 8% są one łatwo dostępne, zaś dla 16% trudno dostępne i dla 10% całkowicie niedostępne.

Wyk.36. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

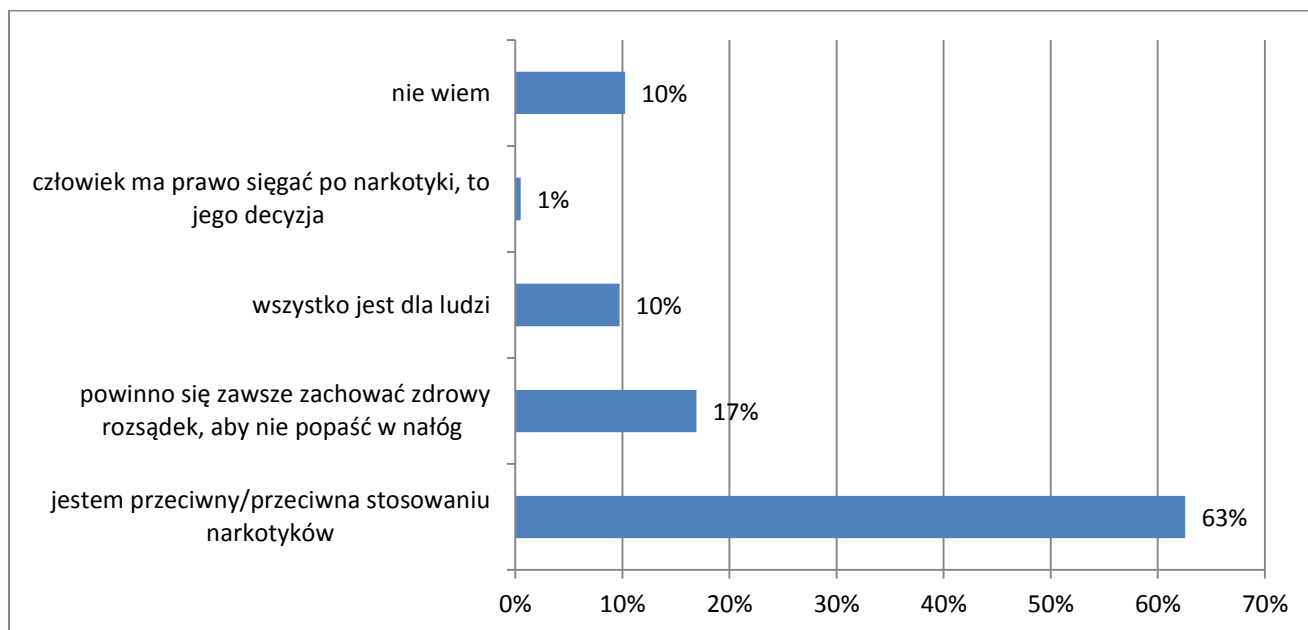
Również zdecydowana większość respondentów nie potrafiła wskazać miejsc, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. Pozostałe osoby przyznały, iż tego typu substancje można dostać: w centrum miasta (10%), na osiedlu (9%), w szkole, przed szkołą (6%), na dyskotecę (3%) oraz na siłowni (1%).

Wyk.37. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?
Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

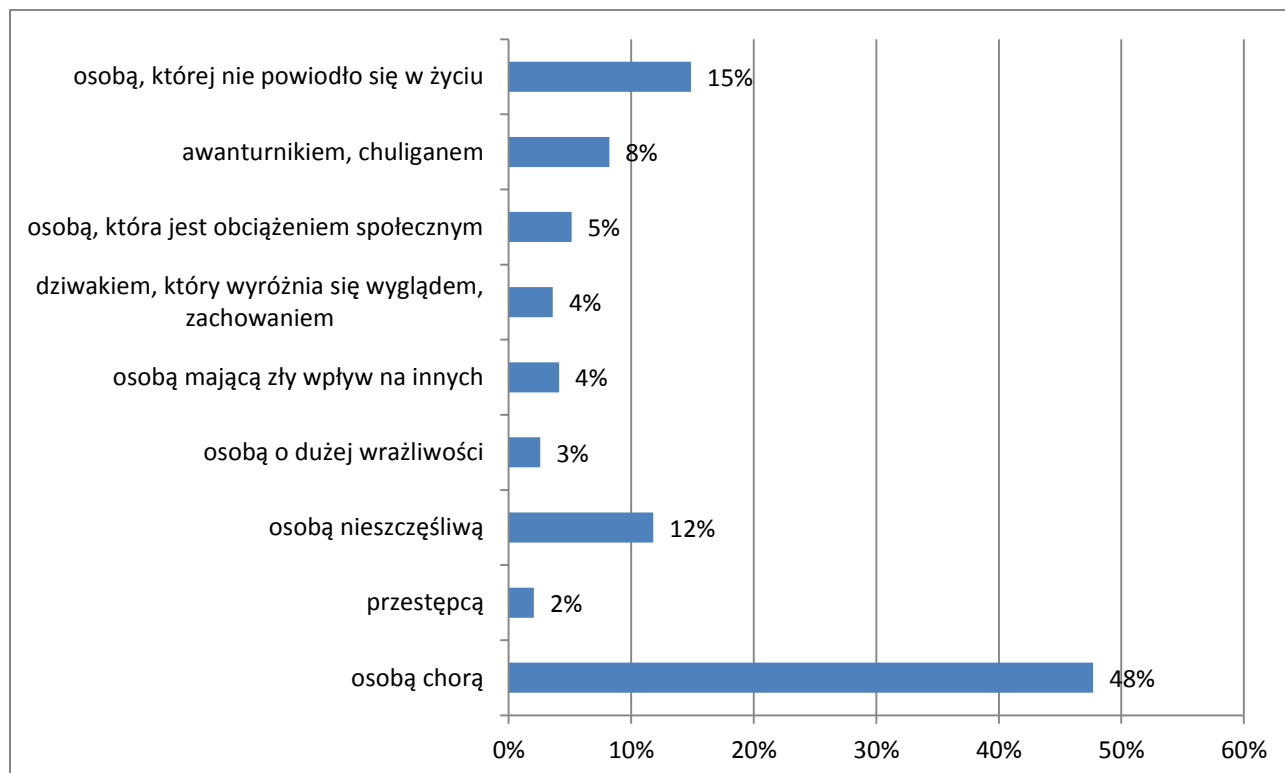
Jeśli chodzi o stosunek mieszkańców do używania narkotyków to można zauważyć, iż większość ankietowanych jest przeciwko stosowaniu narkotyków (63%), jednak 17% osób uważa, że powinno się zawsze zachować zdrowy rozsądek, aby nie popaść w nałóg, zaś 10% jest zdania, że wszystko jest dla ludzi, a 1% osób przyznało, że człowiek ma prawo sięgać po narkotyki, to jego decyzja.

Wyk.38. Jakie jest Pana/i podejście do używania narkotyków?

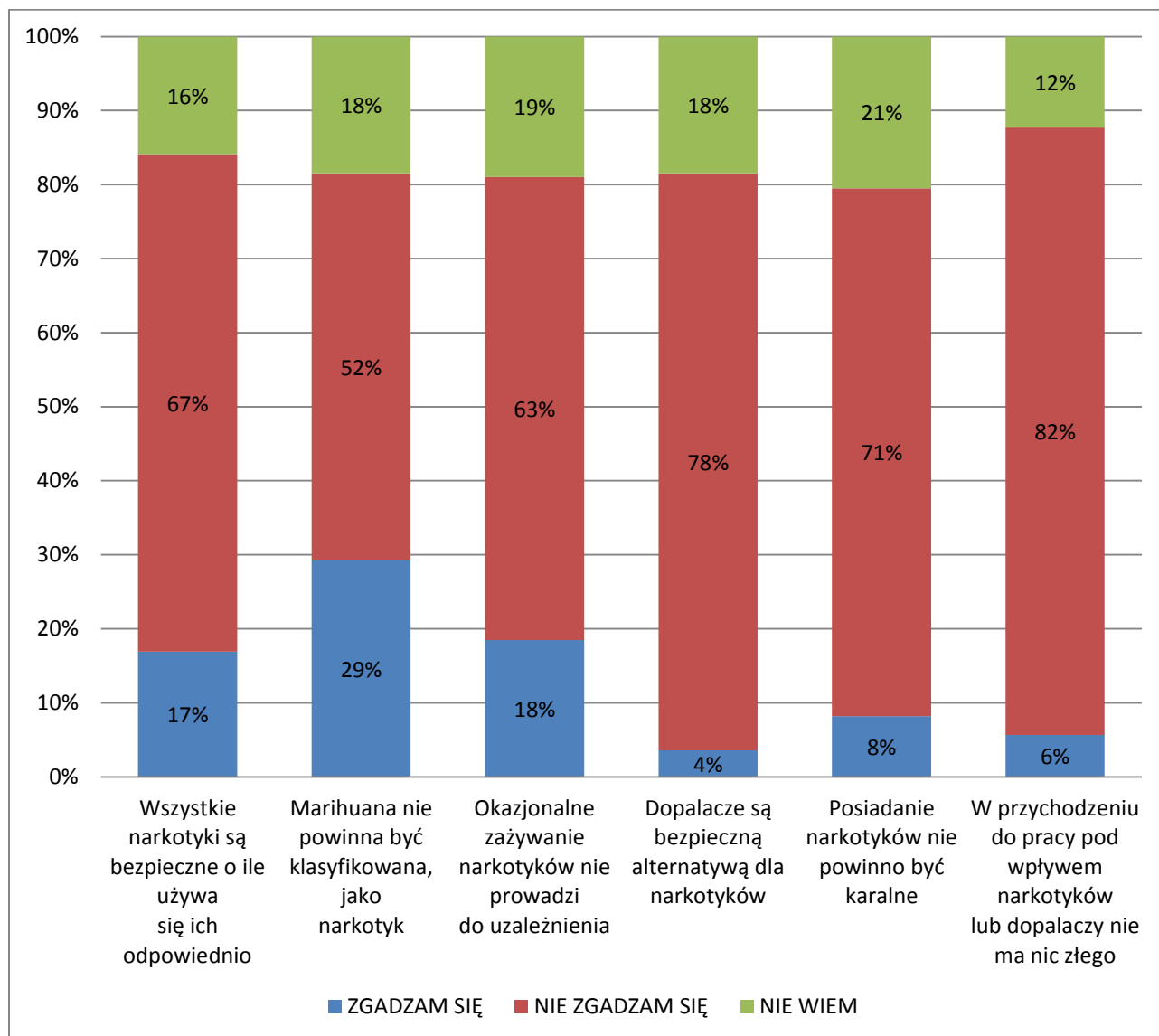
Następnie mieszkańcy mieli scharakteryzować osobę z problemem narkotykowym. 48% osób uważa, że są to osoby chore, 15% sądzi, że to osoby, którym nie powiodło się w życiu, 12%, iż są to osoby nieszczęśliwe, 8%, że są to awanturnicy, chuligani, dla 5% to osoby, które są obciążeniem społecznym, dla 4% to osoby mające zły wpływ na innych oraz osoby, które wyróżniają się wyglądem i zachowaniem, dla 3% to osoby o dużej wrażliwości, a dla 2% przestępcy.

Wyk.39. Kim jest dla Pana/i osoba z problemem narkotykowym?

Celem sprawdzenia wiedzy ankietowanych na temat konsekwencji sięgania po substancje psychoaktywne, poproszono ich, aby ustosunkowali się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę o tych substancjach. 82% osób uważa, że nie należy przychodzić do pracy pod wpływem narkotyków, 78% sądzi, że dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla narkotyków, 71% sądzi, że posiadanie narkotyków nie powinno być karalne, 67% z nich uważa, że narkotyki nie są bezpieczne oraz że okazjonalne zażywanie narkotyków także prowadzi do uzależnień (63%), zaś 52% ankietowanych sądzi, że marihuana nie powinna być klasyfikowana jako narkotyk.

Wyk.40. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń.

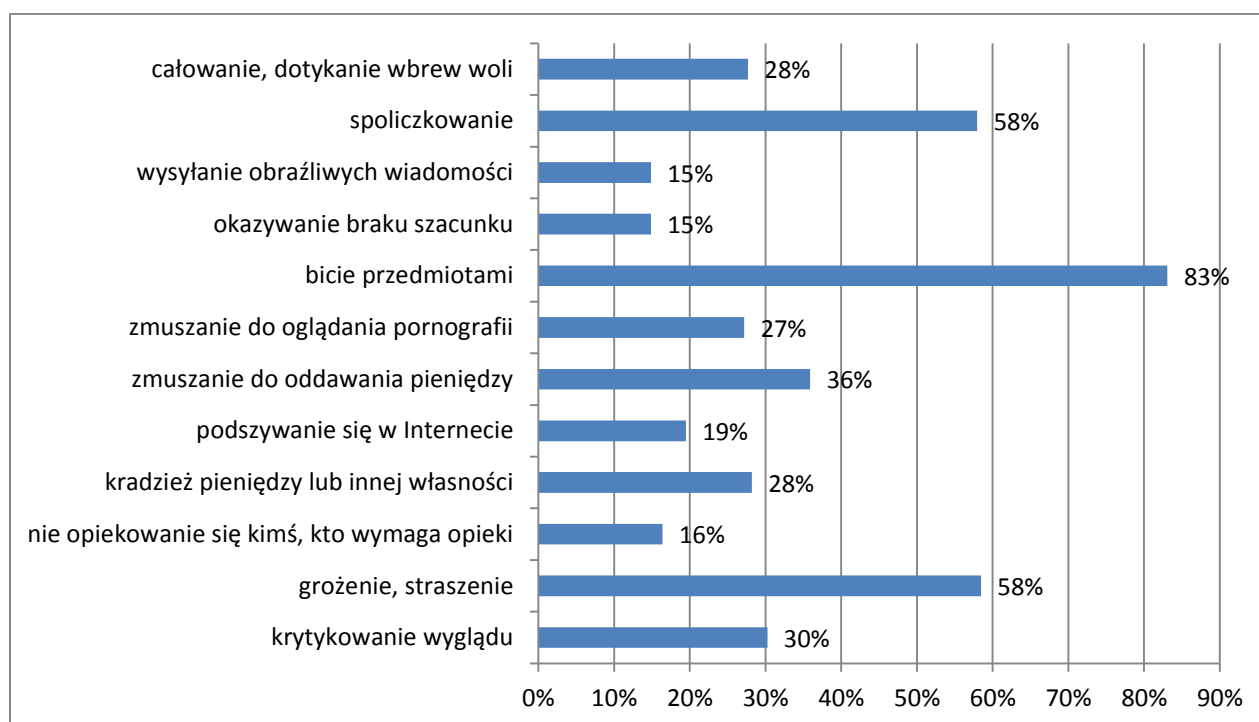

4.5. Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niniejszy blok pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców ma na celu sprawdzenie stanu wiedzy na temat zjawiska przemocy. Pytania kierowane do ankietowanych sprawdzały, czym jest przemoc zdaniem ankietowanych, jakie są przyczyny tego zjawiska oraz między innymi jaki stosunek mają respondenci wobec stosowania kar wobec dzieci.

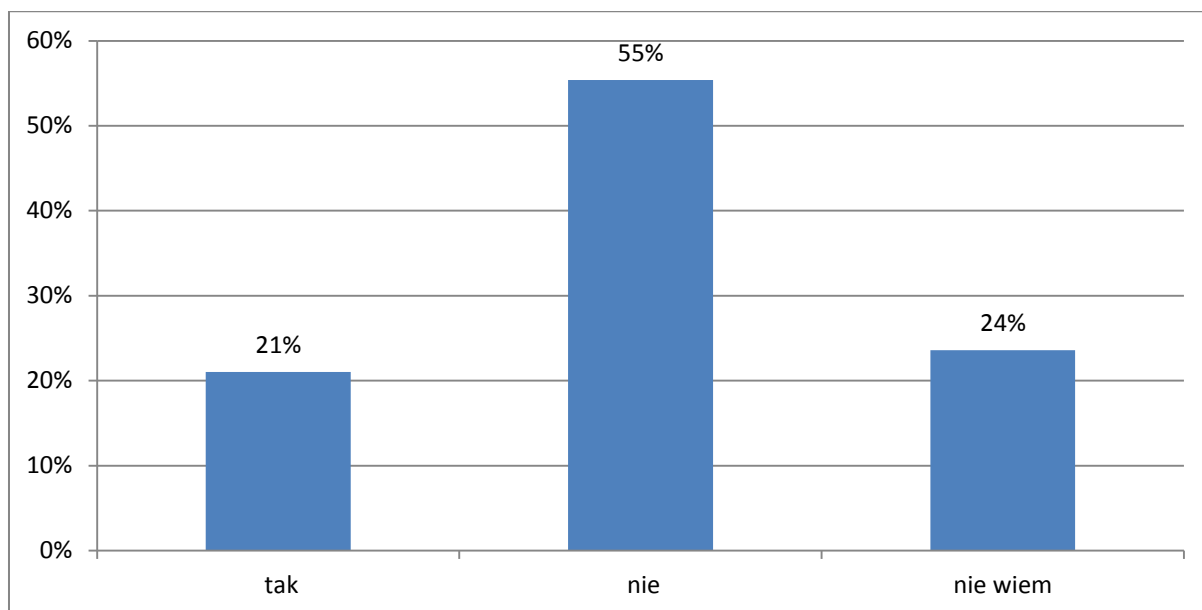
Na początek badani mieszkańcy poproszeni zostali o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można określić mianem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy najczęściej wskazywali na pobicie pięścią lub przedmiotem (83%). W dalszej kolejności wymieniano: policzkowanie i grożenie, straszenie (58%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (36%), krytykowanie wyglądu (30%), całowanie, dotykanie wbrew woli (28%), kradzież pieniędzy lub innej własności (28%), zmuszanie do oglądania pornografii (27%), podszywanie się w Internecie (19%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (16%), a także wysyłanie obraźliwych wiadomości oraz okazywanie braku szacunku (15%)

Wyk.41. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

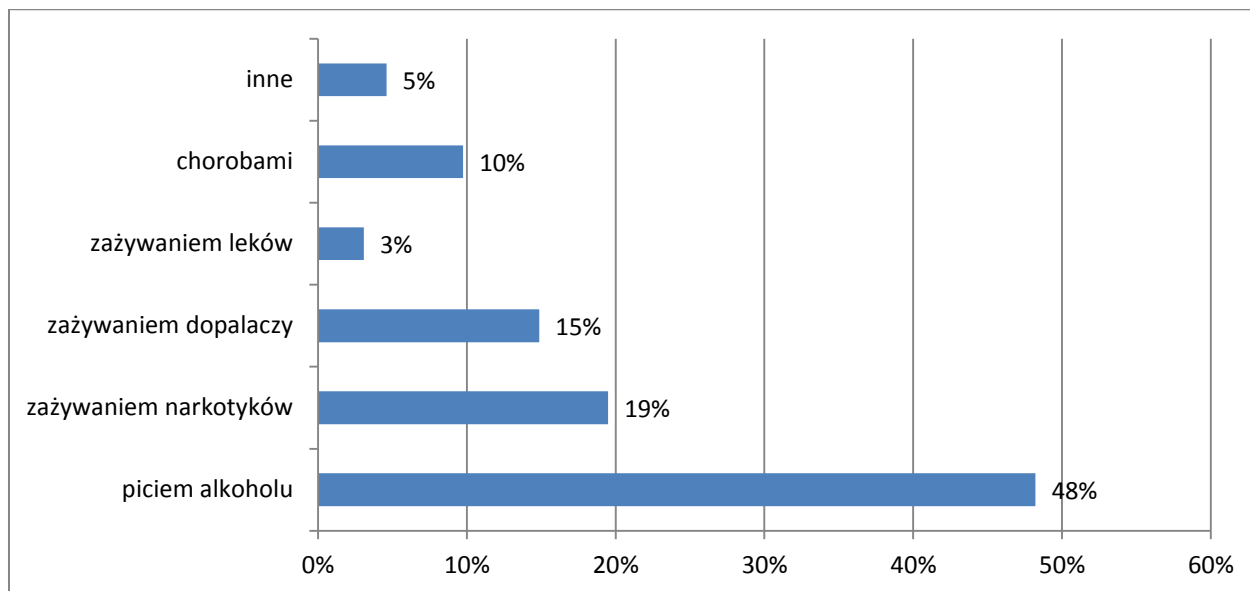
Niepokojący jest fakt, iż 21% ankietowanych osób przyznało, że zna osoby, które doznają przemoc w domu. Zaś co czwarty ankietowany nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne na terenie gminy.

Wyk.42. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

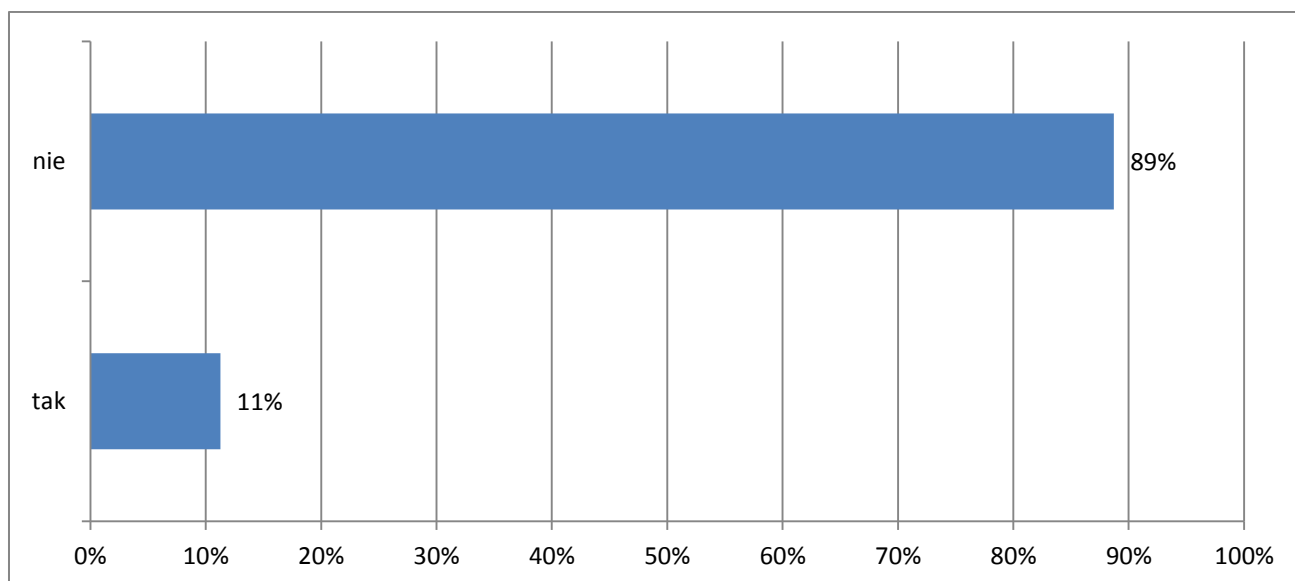
Zdaniem mieszkańców, bezpośrednią przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Prochowice ma picie alkoholu (48%). W dalszej kolejności wymieniano natomiast: zażywanie narkotyków (19%), zażywanie dopalaczy (15%), choroby (10%), inne przyczyny (5%) oraz zażywanie leków (3%).

Wyk.43. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

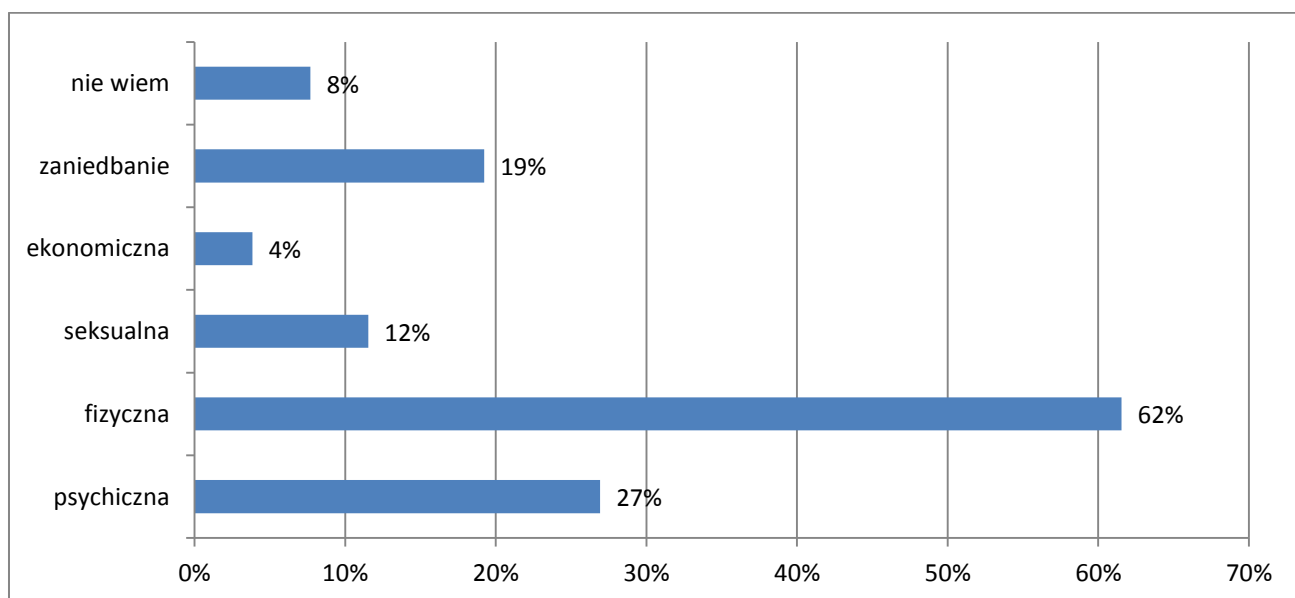
Dodatkowo, aż 11% ankietowanych mieszkańców przyznała, iż była kiedykolwiek osobą doświadczającą przemocy.

Wyk.44. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w domu?

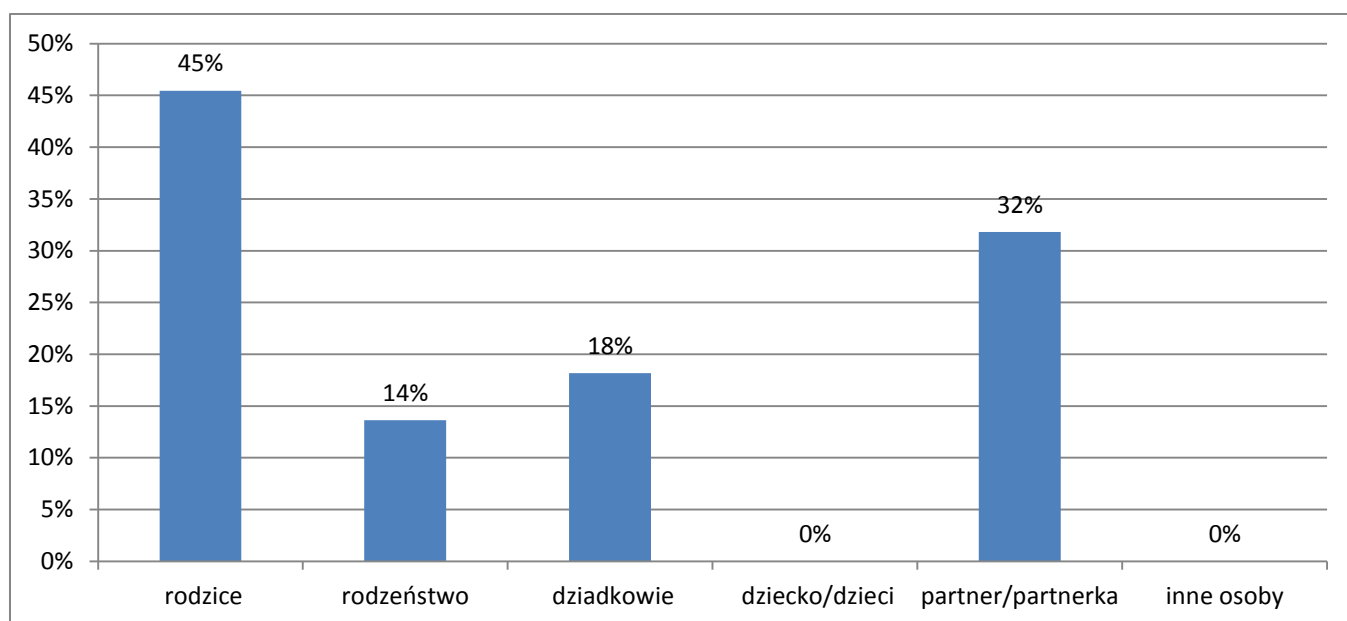
Osoby te najczęściej doznawały przemocy: fizycznej (62%), psychicznej (27%), zaniedbania (19%), przemocy seksualnej (12%) oraz przemocy ekonomicznej (4%). 8% ankietowanych nie potrafiło wskazać rodzaju doznawanej przez siebie przemocy.

Wyk.45. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

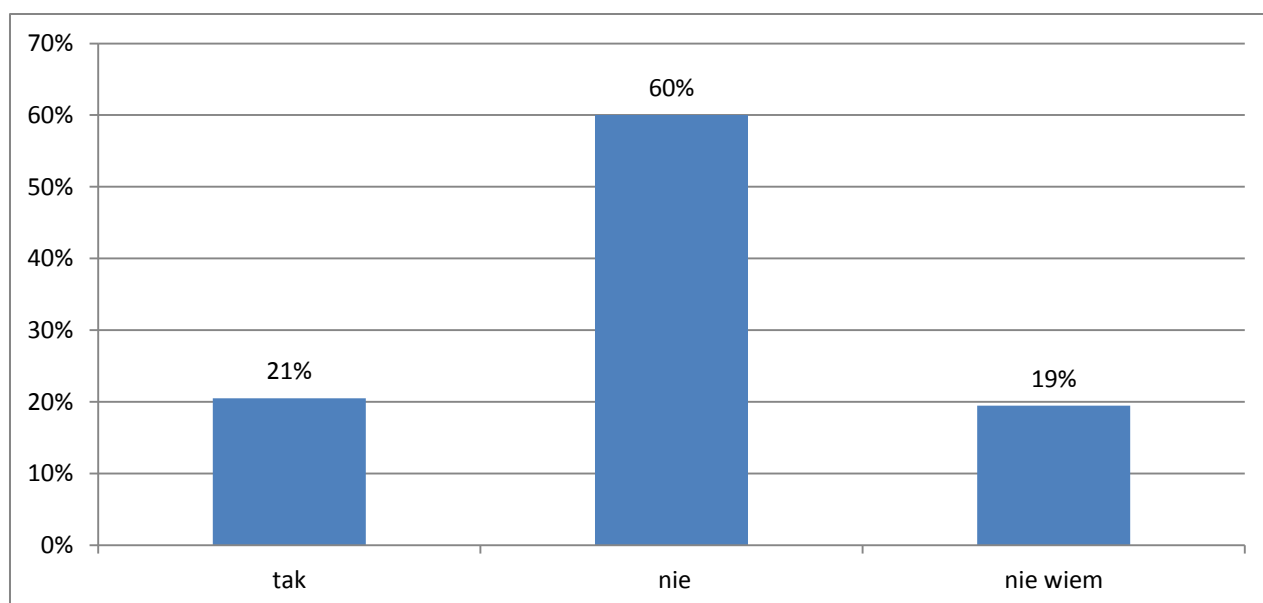
Osobami stosującymi przemoc wobec tych osób byli głównie rodzice (45%), a także partner/partnerka (32%), dziadkowie (18%) oraz rodzeństwo (14%).

Wyk.46. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Co ciekawe, jeżeli chodzi o stosowanie przemocy to 60% ankietowanych, uważa, że nie istnieją okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić tego typu zachowania. Natomiast co piąty ankietowany był przeciwnego zdania. Również blisko co piąta osoba nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

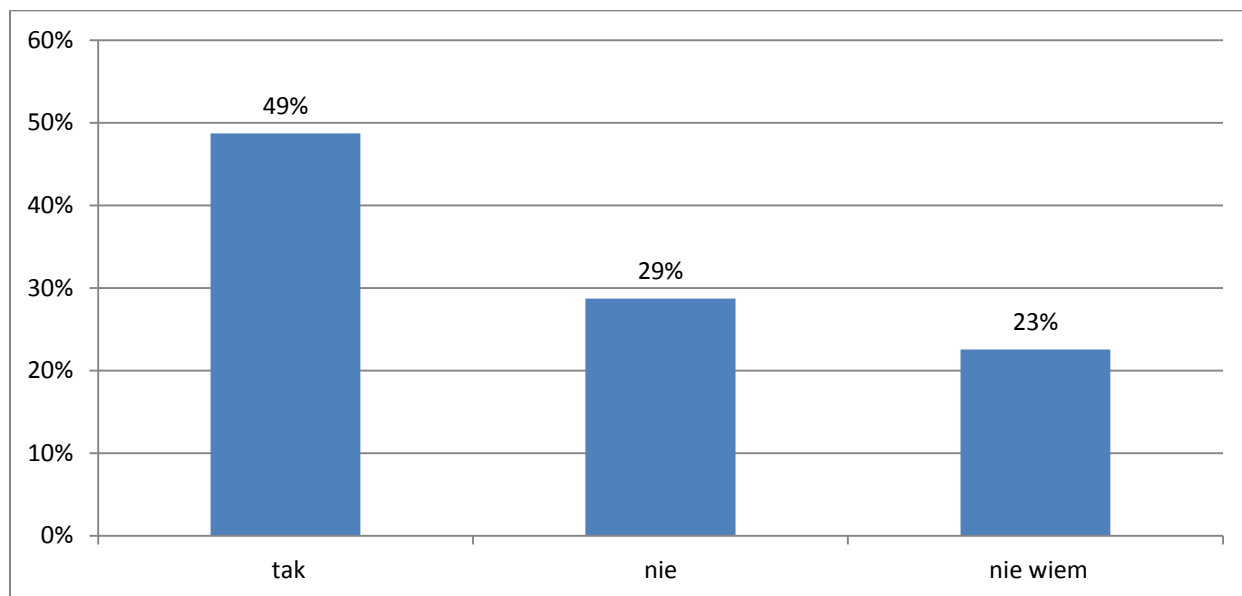
Wyk.47. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Stosowanie kar fizycznych typu „klaps” w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą – taką opinię wyraziło 49% badanych mieszkańców. Z tą opinią nie zgodził się 29% osób, zaś 23% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż

mieszkańcy nie do końca są świadomi, iż klaps to także akt przemocy. Stosując kary cielesne, rodzice często nie zdają sobie sprawy z tego, że stosują przemoc fizyczną. Warto pamiętać, iż bicie nie jest metodą wychowawczą, jest jedynie wyładowaniem emocji rodzica.

Wyk.48. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

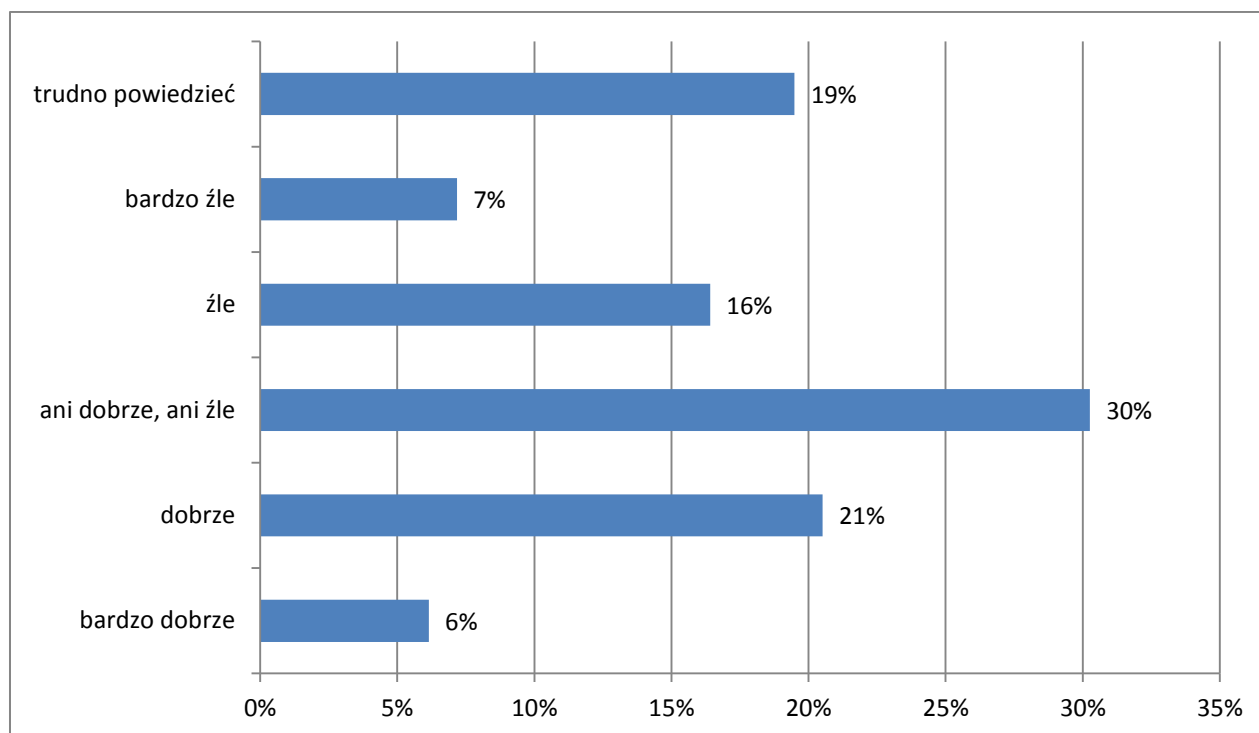

4.6. Działania profilaktyczne z perspektywy dorosłych mieszkańców

Ostatni blok pytań skierowanych do mieszkańców miał na celu sprawdzeni zadowolenia z działań profilaktycznych prowadzonych przez gminę oraz ocenę wiedzy mieszkańców dotyczącej możliwości uzyskania pomocy w przypadku sytuacji uzależnień lub doświadczania przemocy.

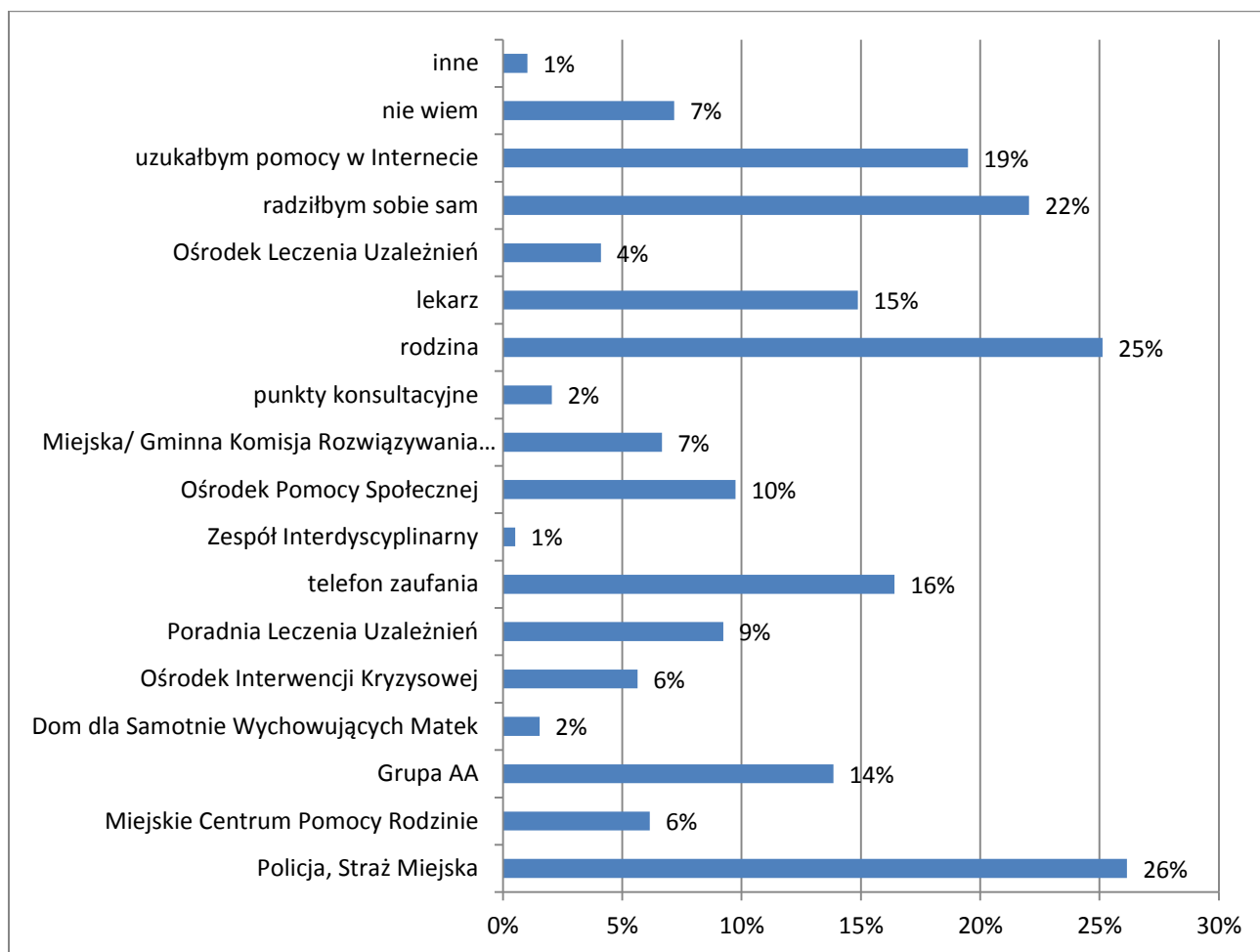
Jedynie 6% mieszkańców ocenia bardzo dobrze działania podejmowane przez gminę. Co piąty mieszkaniec ocenił je dobrze, 30% ani dobrze ani źle, 16% źle ocenia działania podejmowane przez gminę, zaś bardzo źle ocenia je 7% osób. Co piąty ankietowany nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.49. Jak ocenia Pan/i działania profilaktyczne prowadzone przez Gminę?

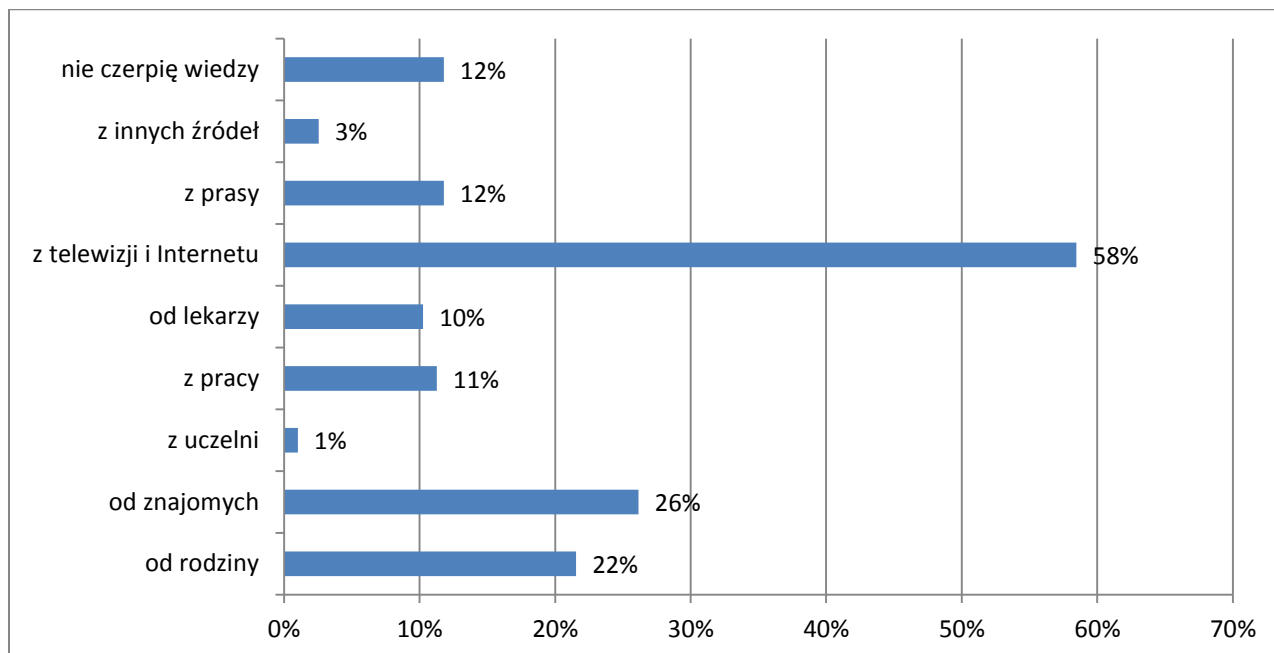
W dalszej kolejności poproszono mieszkańców o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc. W opinii większości mieszkańców w przypadku problemów można uzyskać pomoc na Policji (26%). W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na rodzinę (25%), telefon zaufania (16%), lekarza (15%), grupę AA (14%), Ośrodek Pomocy Społecznej (10%), Poradnię Leczenia Uzależnień (9%), Miejską/Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (7%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (6%) oraz Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie (6%), Ośrodek Leczenia Uzależnień (4%), punkty konsultacyjne (2%), Dom dla Samotnie wychowujących Matek (2%) oraz Zespół Interdyscyplinarny (1%). Niepokojący jest fakt, iż co piąty mieszkaniec przyznał, że próbowałby radzić sobie samodzielnie, zaś 19% osób szukałoby pomocy w Internecie.

**Wyk.50. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu przemocy lub uzależnień w rodzinie?
Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.**

Mieszkańcy swoją wiedzę o substancjach psychoaktywnych czerpią głównie z telewizji i Internetu (58%), znajomych (26%), rodziny (22%), prasy (12%), pracy (11%), od lekarzy (10%) oraz z uczelni (1%). 12% osób w ogóle nie czerpie wiedzy na tego typu tematy.

**Wyk.51. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?
Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.**

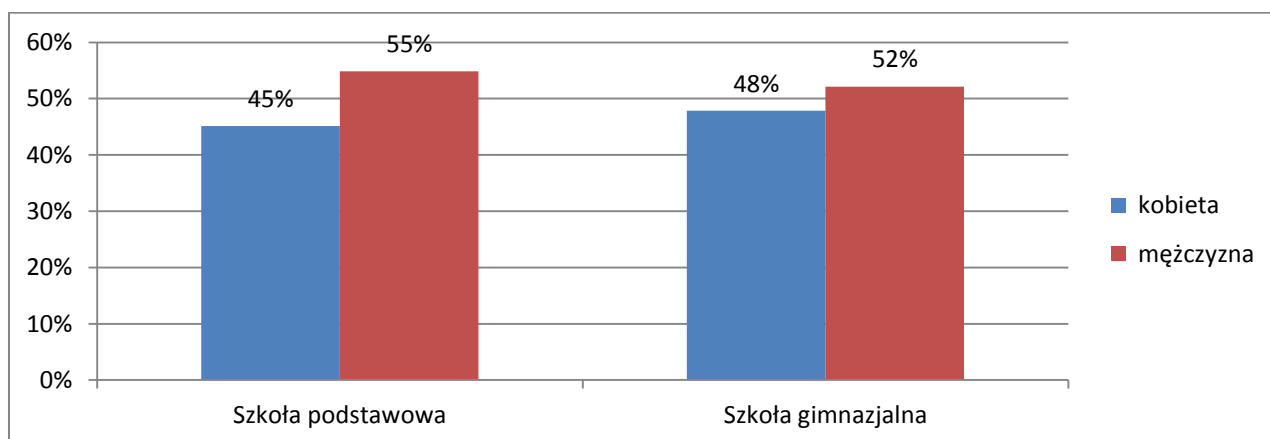

5. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE GMINY PROCHOWICE

5.1. Struktura badanej próby

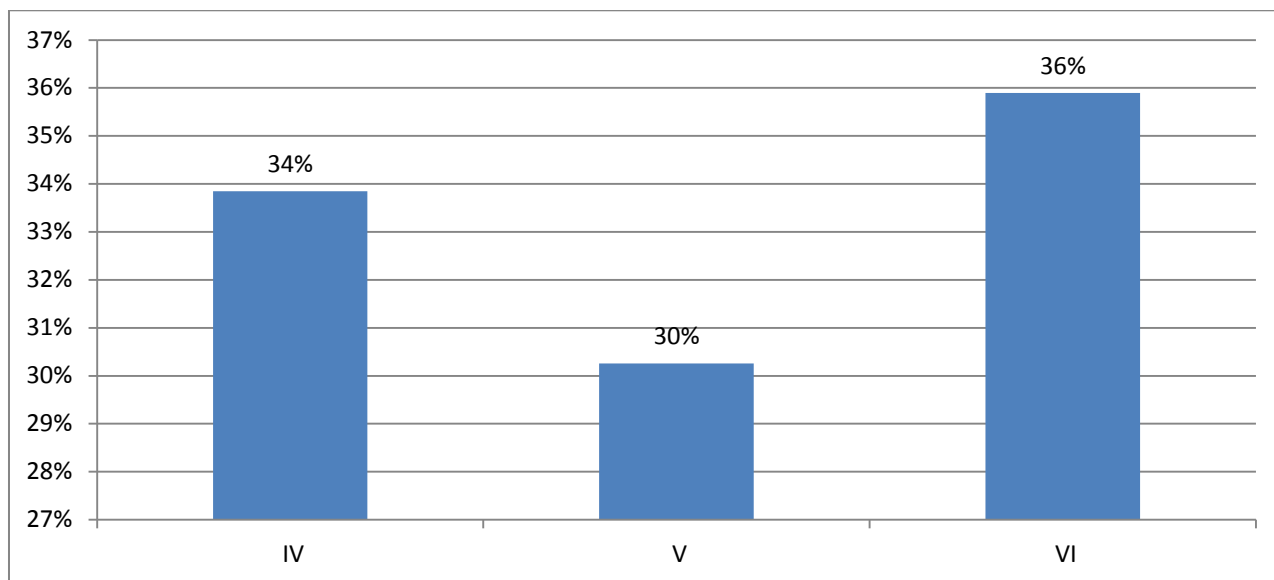
W badaniu diagnozującym problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy Prochowice wzięło udział 381 uczniów, w tym 195 uczniów szkoły podstawowej oraz 186 uczniów szkoły gimnazjalnej. Przewagę liczebną w obydwóch grupach stanowiły kobiety, z tym, iż w przypadku szkoły gimnazjalnej różnica ta wynosiła 4%, zaś w przypadku szkoły podstawowej 10%.

Wyk.52. Płeć

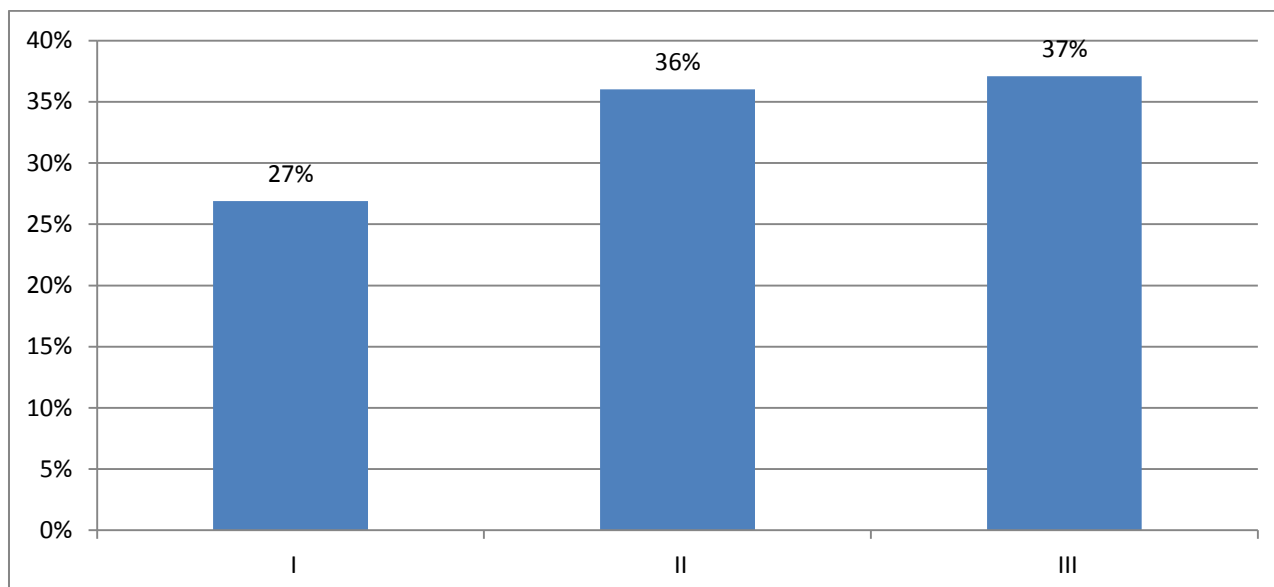
W przypadku szkoły podstawowej, największą część badanej próby stanowili uczniowie IV klasy (36%). Natomiast 34% badanej próby stanowili uczniowie IV klasy, a 30% uczniowie klasy V.

Wyk.53. Klasa – szkoła podstawowa

Natomiast w przypadku szkoły gimnazjalnej, 37% próby stanowią uczniowie klasy III, 36% uczniowie klasy II, zaś 27% uczniowie klasy I.

Wyk.53a. Klasa – szkoła gimnazjalna

5.2. Sytuacja rodzinna uczniów

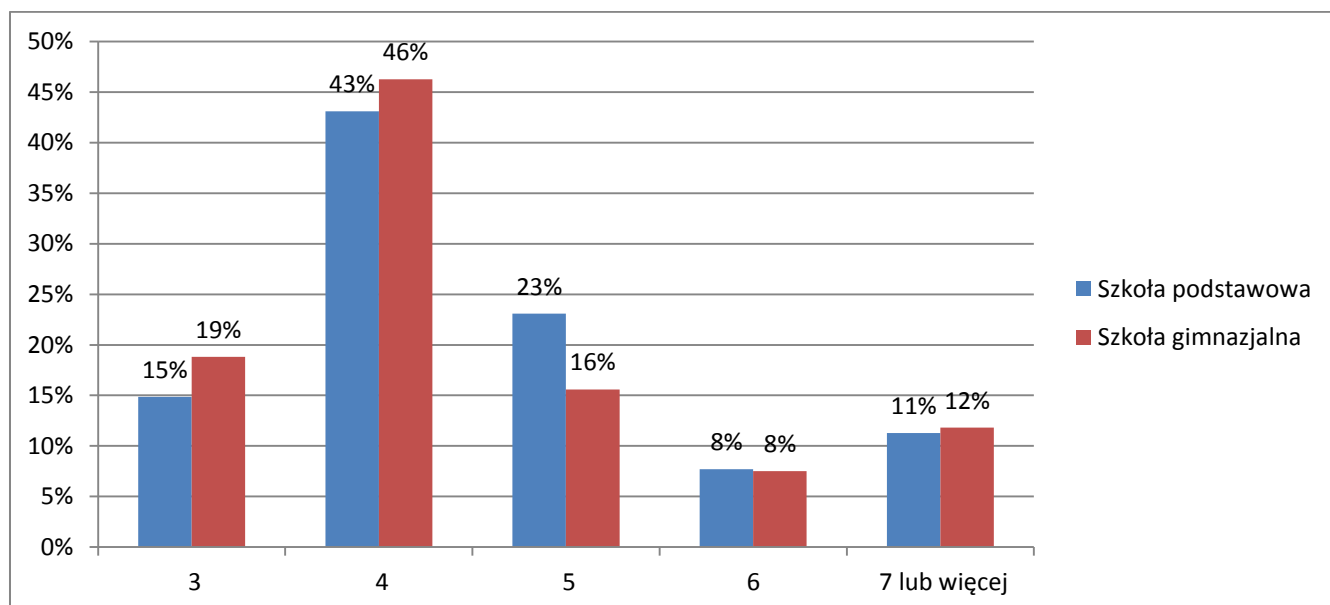
Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów miał na celu scharakteryzowanie sytuacji rodzinnej i ekonomicznej uczniów, a także sprawdzeniu w jaki sposób spędzają oni swój czas wolny oraz jak oceniają swoje osiągnięcia naukowe. Pozyskane informacje miały pomóc w wyjaśnieniu przyczyn problemów społecznych występującego w środowisku uczniów.

Przed analizą więzi rodzinnych oraz kontaktów uczniów z rodzicami, sprawdzono jak wygląda struktura oraz status ekonomiczny rodzin uczniów.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, większość uczniów szkoły podstawowej wychowuje się w rodzinach czteroosobowych (43%). Blisko co czwarty uczeń przyznał, iż jego rodzina składa się z 5 osób, zaś 15% osób mieszka w gospodarstwie domowym składającym się z 3 osób. Natomiast rodzina 8% uczniów składa się z 6 osób, a 11% z 7 lub więcej osób.

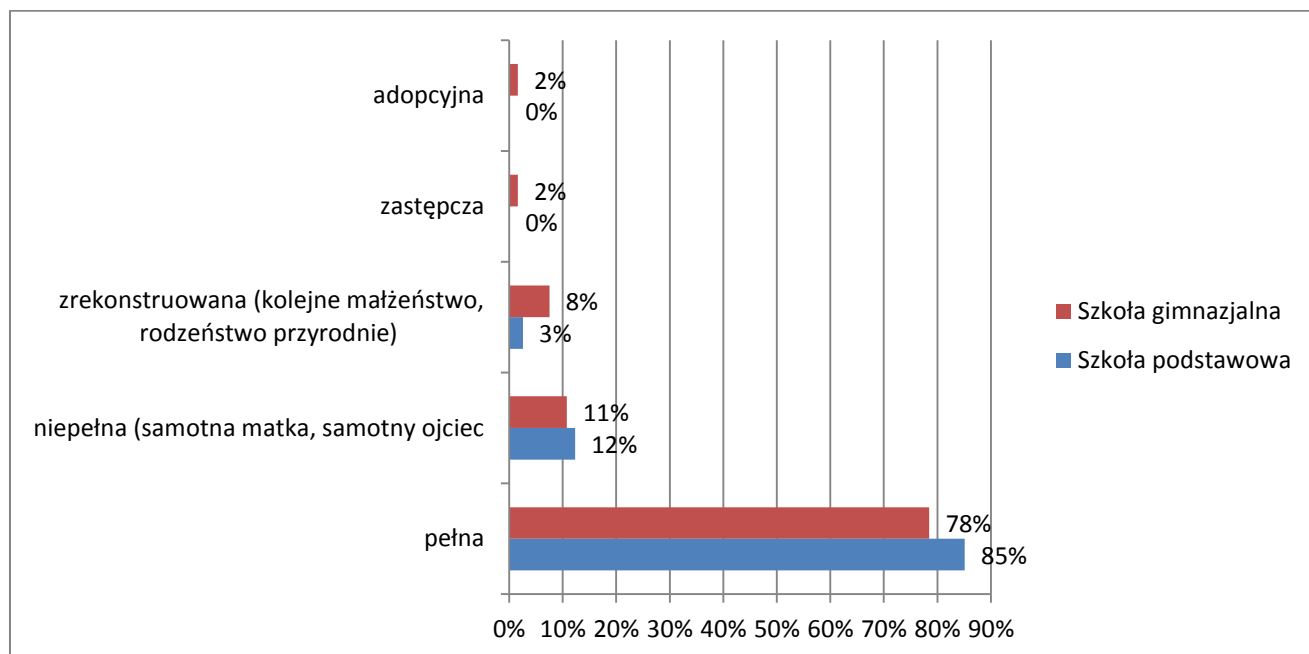
Analizując odpowiedź gimnazjalistów można zauważyć podobną tendencję jak w przypadku uczniów podstawówki. Największa część ankietowanych wychowuje się w rodzinach czteroosobowych – taką odpowiedź wskazało 46% osób. Natomiast 19% uczniów zadeklarowało, że ich rodzina składa się z 3 osób, 16% uczniów wychowuje się w rodzinach 5-osobowych, 12% w rodzinach minimum 7 – osobowych, zaś rodzina 8% uczniów składa się z 6 osób.

Wyk.54. Liczba osób w gospodarstwie domowym

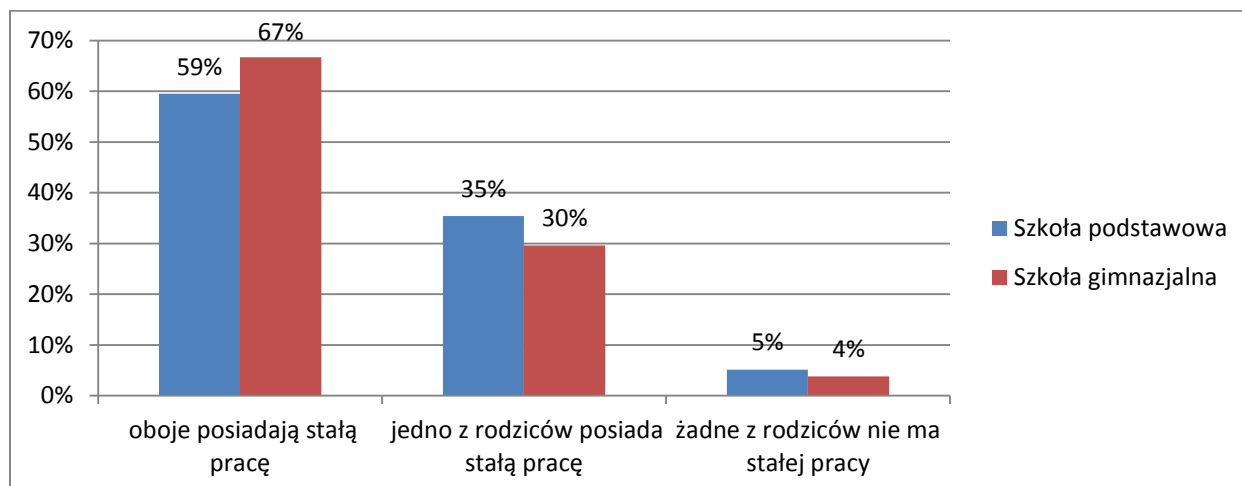
Większość uczniów również wychowuje się w rodzinach pełnych – taką odpowiedź wskazało 85% uczniów szkoły podstawowej oraz 78% uczniów gimnazjum. 12% uczniów młodszych oraz 11% uczniów starszych to osoby z rodzin niepełnych, zaś 3% uczniów młodszych oraz 8% uczniów starszych to osoby z rodzin zrekonstruowanych. 2% gimnazjalistów wychowuje się w rodzinach zastępczych oraz 2% w rodzinach adopcyjnych.

Wyk.55. Struktura rodziny

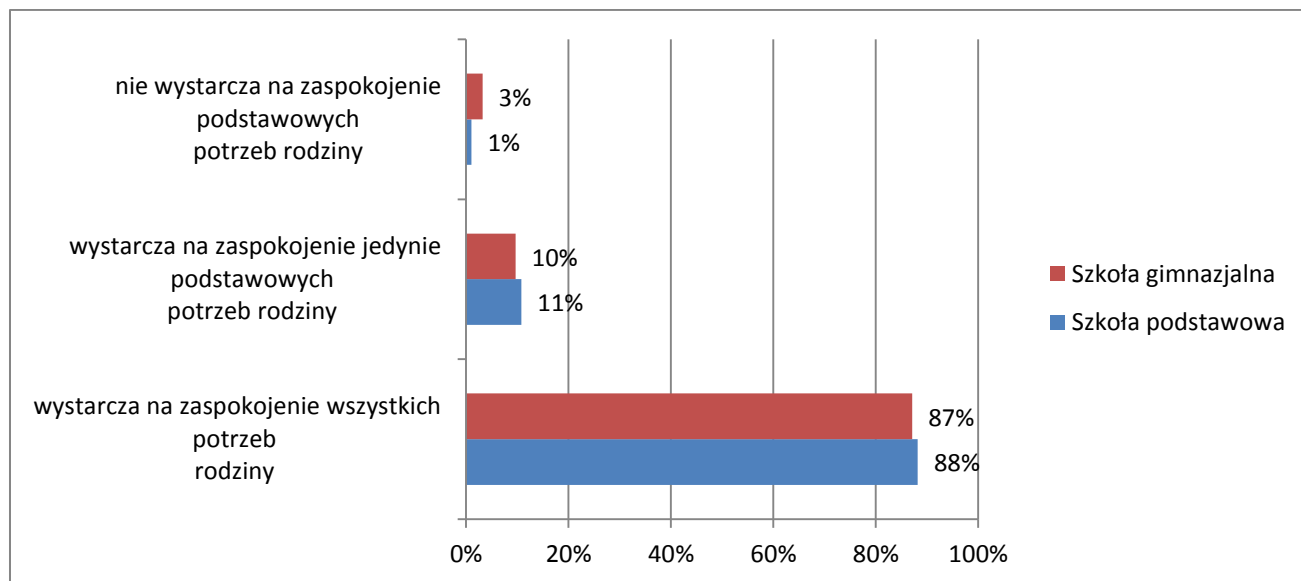
59% uczniów podstawówki oraz 67% gimnazjalistów deklaruje, iż ich rodzice posiadają stałą pracę. Natomiast 35% uczniów młodszych oraz 30% uczniów starszych oświadczyło, iż tylko jeden z jego rodziców posiada stałą pracę. Zaś 5% uczniów podstawówki oraz 4% gimnazjalistów przyznało, iż żaden z jego rodziców nie posiada pracy.

Wyk.56. Zatrudnienie rodziców

Zdecydowana większość uczniów obu szkół oceniła dobrze sytuację materialną swojej rodziny, przyznając, iż w ich domu wystarcza pieniędzy na zaspokojenie wszystkich potrzeb rodziny. 10% uczniów szkoły gimnazjalnej oraz 11% uczniów szkoły podstawowej przyznało, że w ich domu wystarcza na zaspokojenie jedynie podstawowych potrzeb rodziny. Rodzinom 3% gimnazjalistów oraz 1% uczniów podstawówki nie wystarcza na zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Wyk.57. Sytuacja materialna rodziny

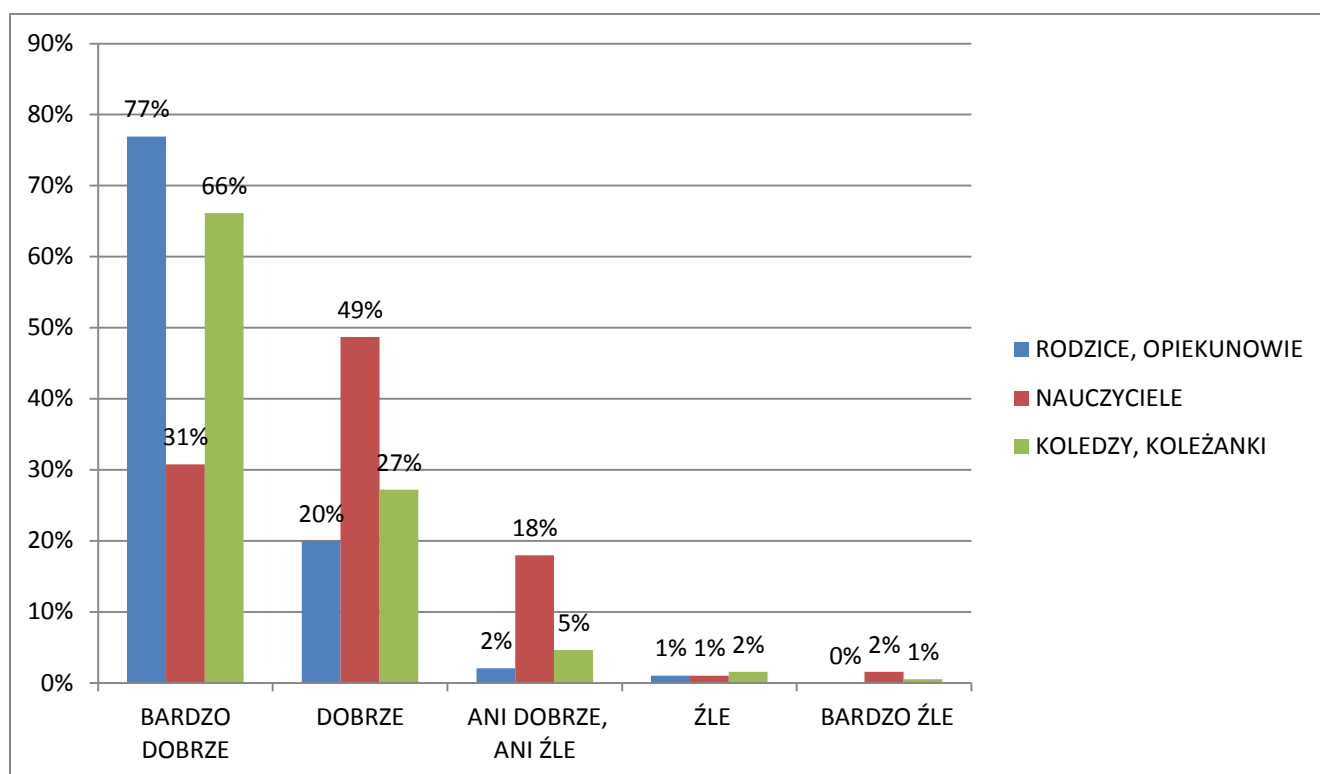

Po omówieniu struktury rodzinnej i ekonomicznej uczniów, poproszono ich o ocenę relacji z trzema grupami osób: rodzicami/opiekunami, nauczycielami oraz kolegami/koleżankami. Większość uczniów ocenia swoje więzi z tymi osobami pozytywnie. Świadczą o tym fakt, iż 77% uczniów ocenia swoje **kontakty z rodzicami** bardzo dobrze, a 20% dobrze. Złe kontakty z rodzicami ma 1% uczniów, natomiast więzi rodzinne ocenia jako ani dobre ani złe 2% uczniów.

Trochę gorzej uczniowie postrzegają **kontakty z nauczycielami**. Jedynie 31% uczniów uważa, iż ma bardzo dobre kontakty z nauczycielami, natomiast 49% uczniów ocenia je jako dobre. Relacje te za neutralne uznaje 18% uczniów. 1% uczniów przyznaje, iż ma złe kontakty z nauczycielami, zaś 2% ocenia je jako bardzo złe.

Uczniowie pozytywnie oceniają także swoje **relacje z kolegami/koleżankami**. 66% uczniów ocenia je jako bardzo dobre, 27% jako dobre, zaś jako neutralne 5%. 2% uczniów oceniło źle swoje kontakty z kolegami/koleżankami, zaś 1% uczniów oceniło je bardzo źle.

Wyk.58. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami? – szkoła podstawowa

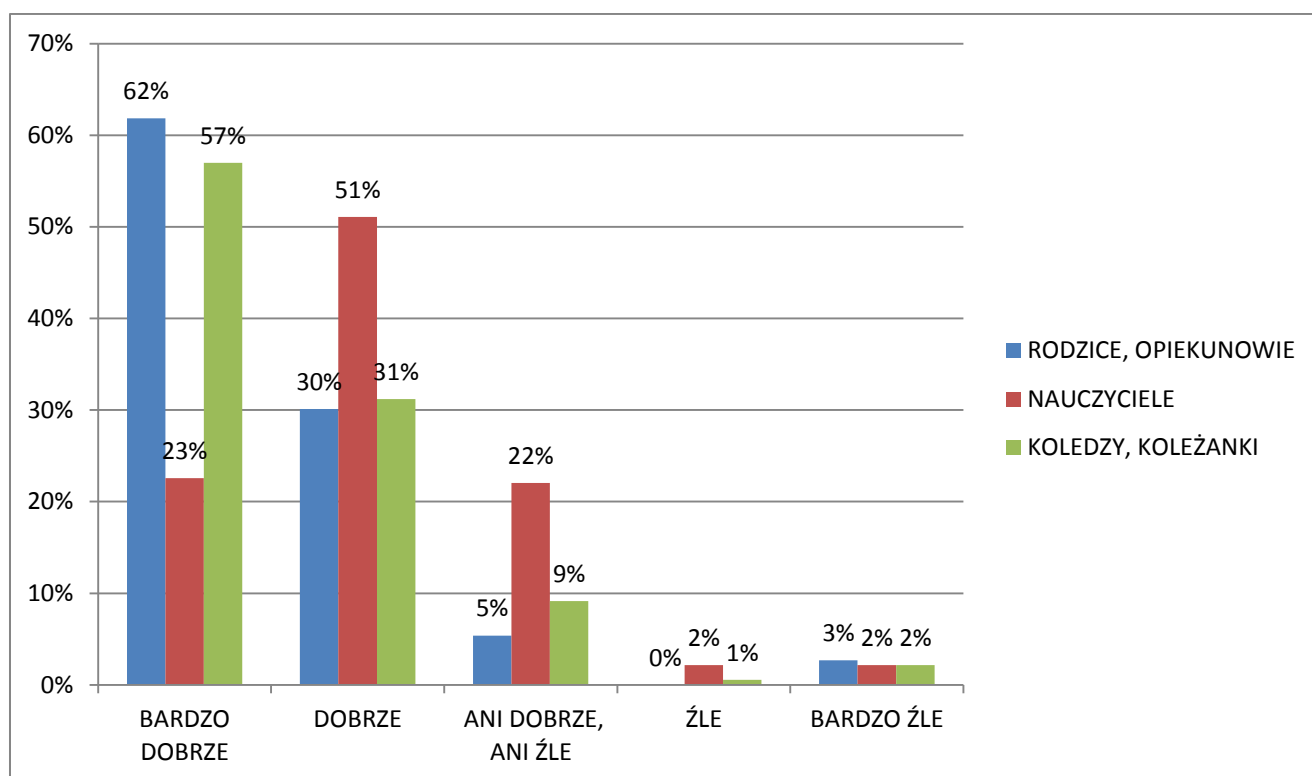

W przypadku uczniów gimnazjum można również zauważyć, iż w większości oceniają oni pozytywnie swoje relacje z wymienionymi osobami. Większość uczniów bardzo dobrze oceniła swoje **relacje z rodzicami** – taką odpowiedź wskazało 62% osób. Natomiast 30% gimnazjalistów ma dobre relacje z rodzicami, 5% ocenia je jako ani dobre ani złe, a 3% osób oceniło bardzo źle swoje relacje z rodzicami.

Nieco gorzej uczniowie oceniają swoje **kontakty z nauczycielami**. Jedynie blisko co czwarty uczeń ocenia je bardzo dobrze, natomiast 51% uczniów przyznało, że ma dobre kontakty z nauczycielami. Neutralne kontakty z tymi osobami ma 22% gimnazjalistów, zaś 2% osób przyznało, że ma złe kontakty z rodzicami oraz 2% osób oceniło swoje kontakty z nauczycielami jako bardzo złe.

Podobnie jak uczniowie szkoły podstawowej, gimnazjaliści pozytywnie oceniają swoje **kontakty z kolegami i koleżankami**. 57% z nich oceniło je bardzo dobrze, 31% ma dobre kontakty, a 9% osób oceniło je jako neutralne. Natomiast 1% ankietowanych przyznało, iż ma złe kontakty z rówieśnikami, a 2% oceniło je jako bardzo złe.

Wyk.58a. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami? – szkoła gimnazjalna

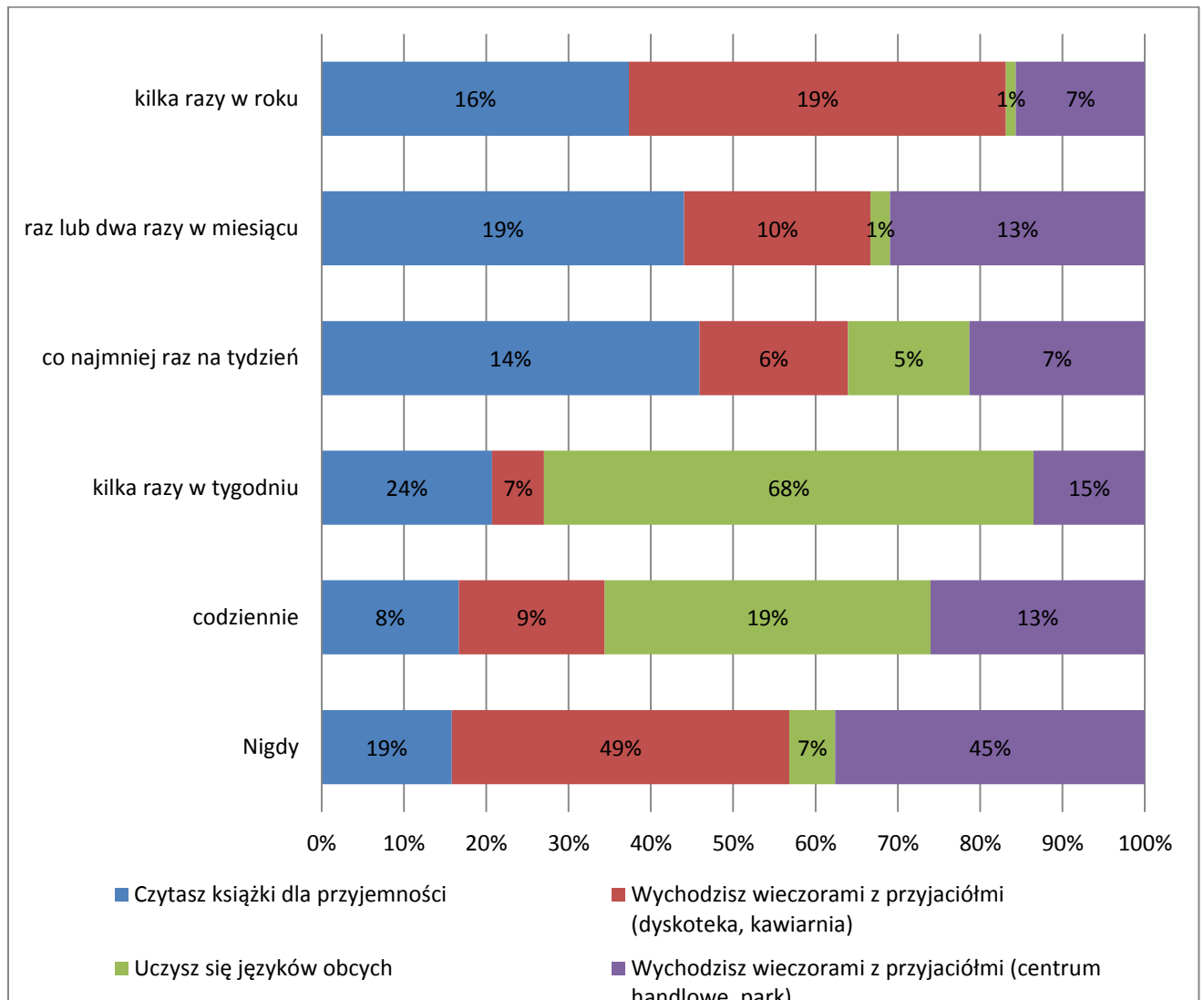
5.3. Czas wolny

Czas wolny to istotna kategoria z perspektywy diagnozy problemu przemocowego wśród dzieci i młodzieży. Forma spędzania czasu wolnego ma ogromny wpływ nie tylko na kontakt z środkami psychoaktywnymi, a także na zachowania przemocowe młodzieży. Celem sprawdzenia w jaki sposób uczniowie spędzają swój czas wolny, poproszono ich o wskazanie czynności jakie wykonują. Ze względu na czytelność danych, wyniki zostały przedstawione w formie dwóch wykresów.

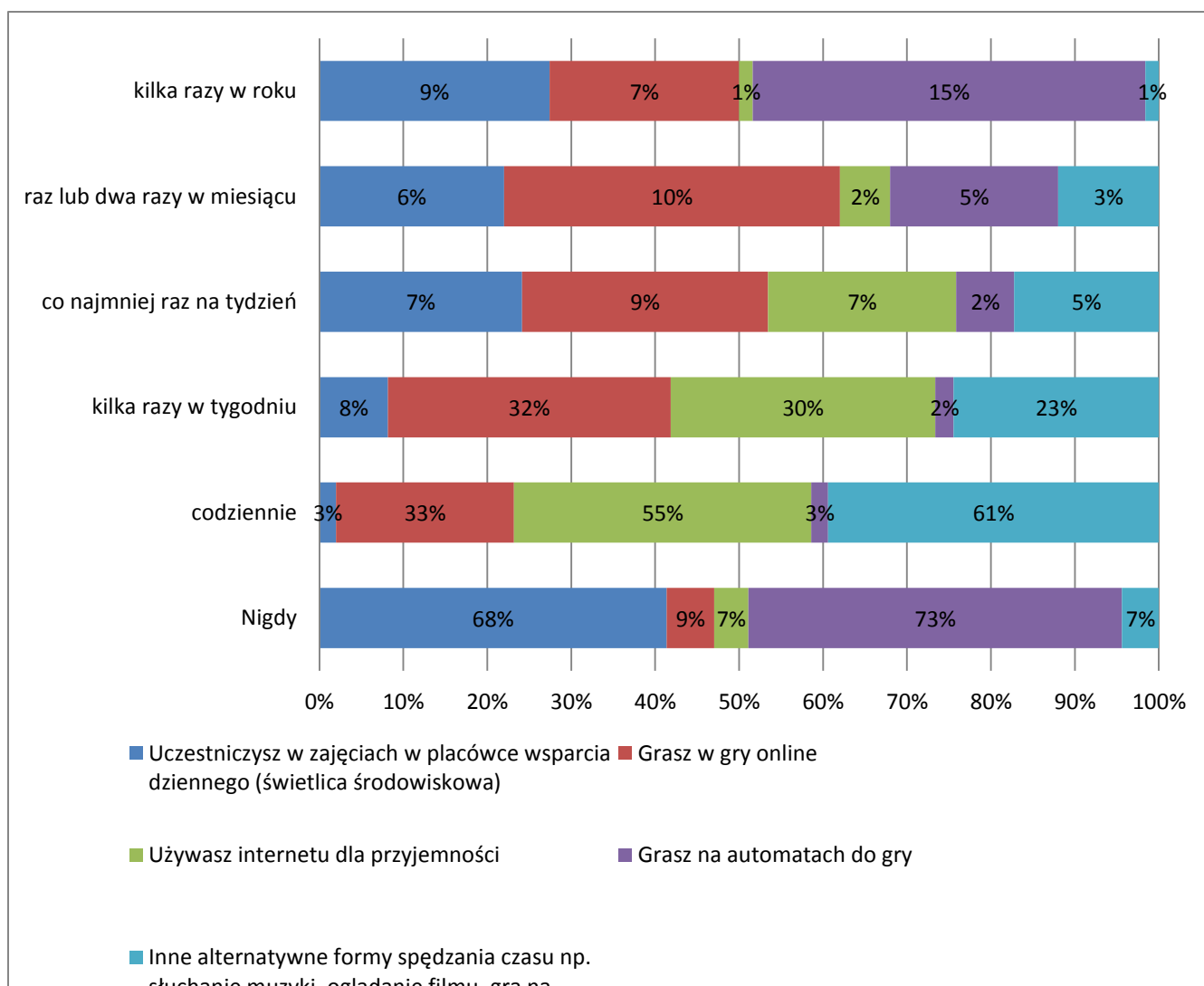
- **Czytanie książek** – ta forma spędzania czasu wolnego jest mało popularna wśród najmłodszych mieszkańców. Jedynie 8% uczniów czyta książki codziennie. Kilka razy w tygodniu – 24% uczniów, co najmniej raz na tydzień 14%, raz lub dwa razy w miesiącu 19%, zaś kilka razy w roku 16%. 19% uczniów, przyznał, iż nigdy nie czytał książek.
- **Wychodzenie wieczorami z przyjaciółmi do dyskoteki/ kawiarni** – codziennie z przyjaciółmi wychodzi 9% uczniów, 7% uczniów spędza wieczory z przyjaciółmi kilka razy w tygodniu, co najmniej raz na tydzień 6%, raz lub dwa razy w miesiącu 10%, zaś kilka razy w roku 19%. 49% uczniów przyznało, iż nigdy nie wychodziło wieczorami z przyjaciółmi.

- **Wychodzenie wieczorami z przyjaciółmi do centrum handlowego/parku** - codziennie z przyjaciółmi wychodzi 13% uczniów, 15% uczniów spędza wieczory z przyjaciółmi kilka razy w tygodniu, co najmniej raz na tydzień 7%, raz lub dwa razy w miesiącu 13%, zaś kilka razy w roku 7%. 45% uczniów przyznało, iż nigdy nie wychodziło wieczorami z przyjaciółmi.
- **Nauka języków obcych** – 19% uczniów przyznaje, iż codziennie uczy się języków obcych. Kilka razy w tygodniu robi to 68% uczniów, natomiast co najmniej raz na tydzień 5% osób, raz lub dwa razy w miesiącu robi to 1% uczniów. Nigdy nie uczy się języków obcych 7% uczniów.

Wyk.59. Wybrane sposoby spędzania czasu wolnego. Wybierz po jednej odpowiedzi dla każdej z grup osób. – szkoła podstawowa

- **Uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego** – 3% uczniów codziennie korzysta z zajęć w placówce wsparcia dziennego, 8% robi to kilka razy w tygodniu, 7% co najmniej raz na tydzień, 6% raz lub dwa razy w miesiącu, zaś 9% kilka razy w roku. 68% uczniów podstawówki nigdy nie korzystało z tego typu zajęć.
- **Granie w gry online** – 33% uczniów gra w gry online codziennie, kilka razy w tygodniu robi to 32%. Co najmniej raz w tygodniu w gry gra 9% uczniów, a raz lub dwa razy w miesiącu 10%. Kilka razy w roku gra 7% uczniów. 9% uczniów przyznało, iż nigdy nie grało w gry komputerowe.
- **Granie na automatach do gry** – 3% uczniów gra na automatach codziennie, 2% kilka razy w tygodniu. Co najmniej raz w tygodniu 2% uczniów, raz lub dwa razy w miesiącu 5%, a kilka razy w roku 15%. 73% uczniów nigdy nie grała na automatach do gry.
- **Alternatywne formy spędzania czasu wolnego** – do codziennego słuchania muzyki, oglądania filmów, czy też grania na instrumencie przyznaje się 61% uczniów. Kilka razy w tygodniu robi to 23% dzieci, co najmniej raz na tydzień 5%, raz lub dwa razy w miesiącu 3%, zaś kilka razy w rok 1%. 7% uczniów nigdy nie spędzało w ten sposób swojego czasu wolnego.
- **Korzystanie z Internetu dla przyjemności** – Jest to najpopularniejsza forma spędzania czasu wolnego. Do codziennego korzystania z komputera i Internetu przyznaje się 55% uczniów. 30% spędza w ten sposób czas wolny kilka razy w tygodniu, 7% co najmniej raz w tygodniu, 2% raz lub dwa razy w miesiącu, 1% kilka razy w roku. 7% uczniów nigdy nie korzystało z komputera i Internetu dla przyjemności.

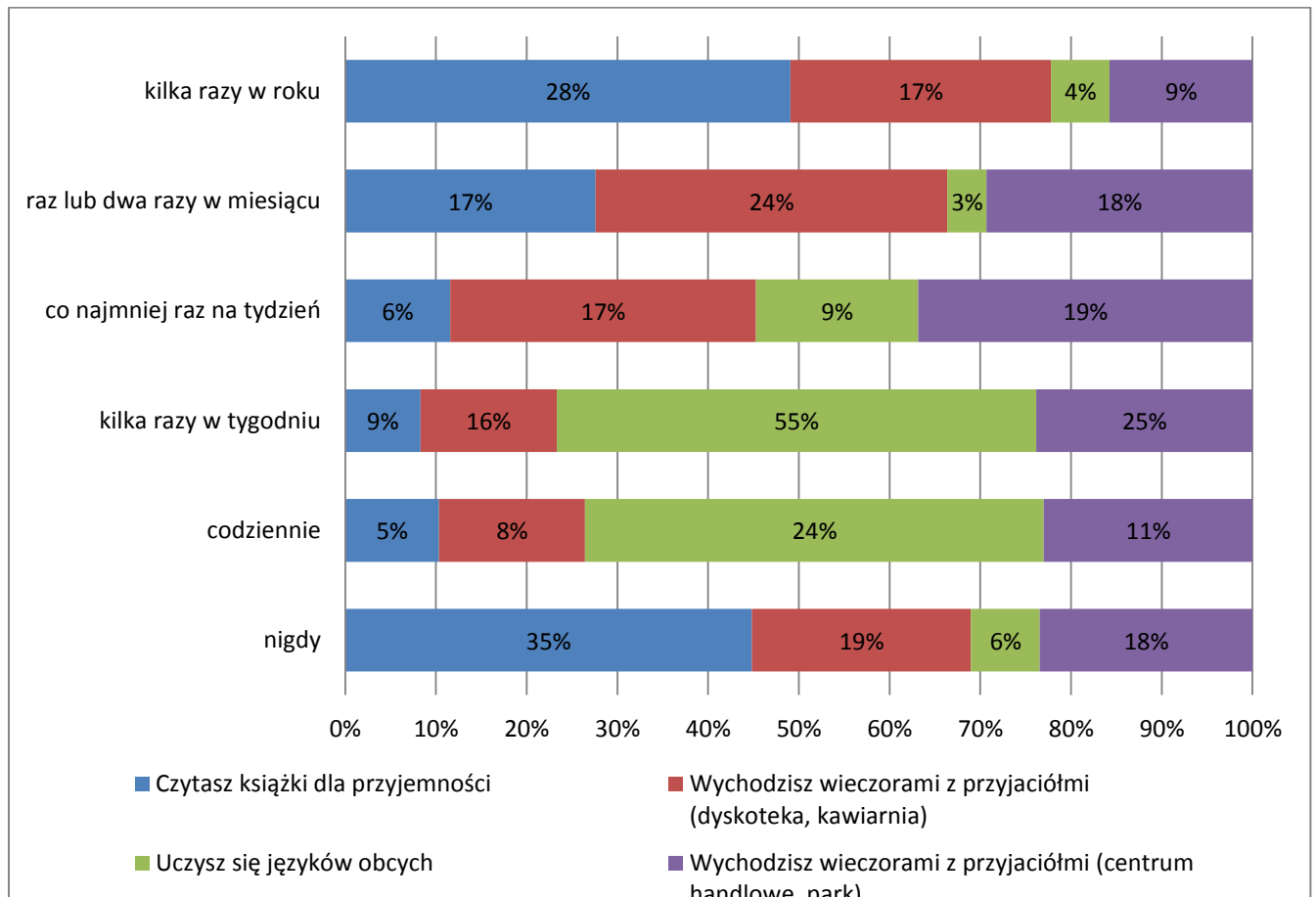

Takie samo pytanie zadano również uczniom szkoły gimnazjalnej. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono na dwóch wykresach ze względu na lepszą czytelność.

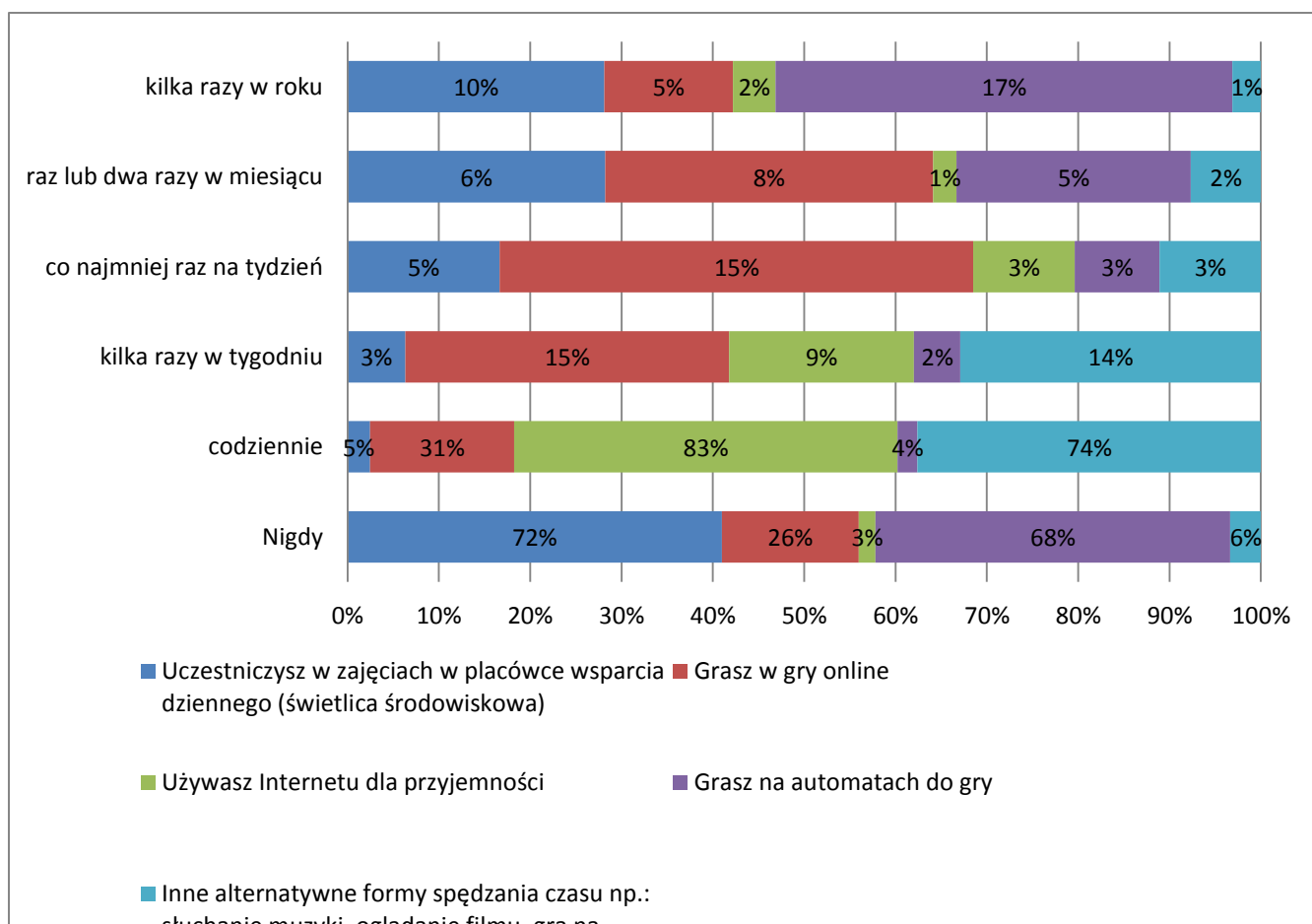
- **Czytanie książek** – ta forma spędzania czasu wolnego jest również bardzo mało popularna wśród młodzieży. Jedynie 5% uczniów czyta książki codziennie. Kilka razy w tygodniu – 9% uczniów, co najmniej raz na tydzień 6%, raz lub dwa razy w miesiącu 17%, zaś kilka razy w roku 28%. 35% uczniów, przyznał, iż nigdy nie czytał książek.
- **Wychodzenie wieczorami z przyjaciółmi do dyskoteki/ kawiarni** – codziennie z przyjaciółmi wychodzi 8% uczniów, 16% uczniów spędza wieczory z przyjaciółmi kilka razy w tygodniu, co najmniej raz na tydzień 17%, raz lub dwa razy w miesiącu 24%, zaś kilka razy w roku 17%. 19% uczniów przyznało, iż nigdy nie wychodziło wieczorami z przyjaciółmi.

- **Wychodzenie wieczorami z przyjaciółmi do centrum handlowego/parku** - codziennie z przyjaciółmi wychodzi 11% uczniów, 25% uczniów spędza wieczory z przyjaciółmi kilka razy w tygodniu, co najmniej raz na tydzień 19%, raz lub dwa razy w miesiącu 18%, zaś kilka razy w roku 9%. 18% uczniów przyznało, iż nigdy nie wychodziło wieczorami z przyjaciółmi.
- **Nauka języków obcych** – 24% uczniów przyznaje, iż codziennie uczy się języków obcych. Kilka razy w tygodniu robi to 55% uczniów, natomiast co najmniej raz na tydzień 9% osób, raz lub dwa razy w miesiącu robi to 4% uczniów. Nigdy nie uczy się języków obcych 6% uczniów.

Wyk.59a. Wybrane sposoby spędzania czasu wolnego. Wybierz po jednej odpowiedzi dla każdej z grup osób. – szkoła gimnazjalna

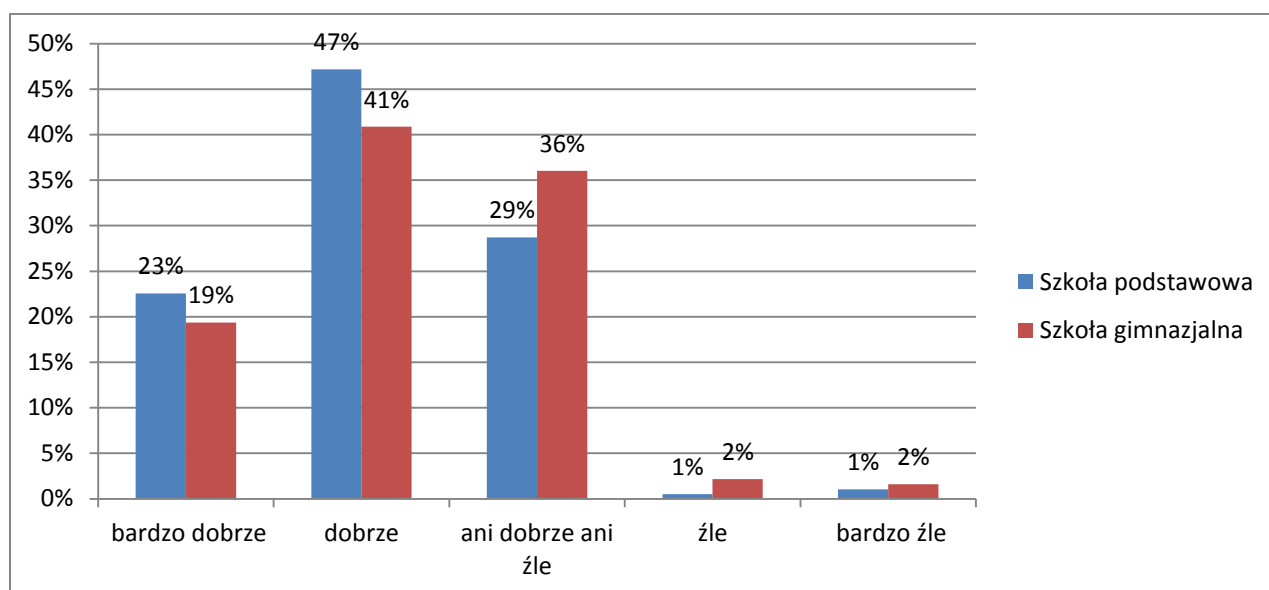
- **Uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego** – 5% uczniów codziennie korzysta z zajęć w placówce wsparcia dziennego, 3% robi to kilka razy w tygodniu, 5% co najmniej raz na tydzień, 6% raz lub dwa razy w miesiącu, zaś 10% kilka razy w roku. 72% uczniów podstawówki nigdy nie korzystało z tego typu zajęć.
- **Granie w gry online** – 31% uczniów gra w gry online codziennie, kilka razy w tygodniu robi to 15%. Co najmniej raz w tygodniu w gry gra 15% uczniów, a raz lub dwa razy w miesiącu 8%. Kilka razy w roku gra 5% uczniów. 26% uczniów przyznało, iż nigdy nie grało w gry komputerowe.
- **Granie na automatach do gry** – 4% uczniów gra na automatach codziennie, 2% kilka razy w tygodniu. Co najmniej raz w tygodniu 3% uczniów, raz lub dwa razy w miesiącu 5%, a kilka razy w roku 17%. 68% uczniów nigdy nie grała na automatach do gry.
- **Alternatywne formy spędzania czasu wolnego** – do codziennego słuchania muzyki, oglądania filmów, czy też grania na instrumencie przyznaje się 74% uczniów. Kilka razy w tygodniu robi to 14% dzieci, co najmniej raz na tydzień 3%, raz lub dwa razy w miesiącu 2%, zaś kilka razy w rok 1%. 6% uczniów nigdy nie spędzało w ten sposób swojego czasu wolnego.
- **Korzystanie z Internetu dla przyjemności** – Jest to najpopularniejsza forma spędzania czasu wolnego. Do codziennego korzystania z komputera i Internetu przyznaje się 83% uczniów. 9% spędza w ten sposób czas wolny kilka razy w tygodniu, 3% co najmniej raz w tygodniu, 1% raz lub dwa razy w miesiącu, 2% kilka razy w roku. 3% uczniów nigdy nie korzystało z komputera i Internetu dla przyjemności

Uczniów poproszono również o ocenę swoich wyników w nauce. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie szkoły podstawowej lepiej oceniają swoje osiągnięcia naukowe niż uczniowie gimnazjum. 23% młodszych uczniów uważa, że ma bardzo dobre wyniki w nauce, 47% ocenia je jako dobre, 29% przyznaje, iż nie są one ani dobre ani złe, zaś po 1% uczniów oceniło źle i bardzo źle swoje osiągnięcia naukowe.

Natomiast w przypadku uczniów gimnazjum 19% respondentów uważa, że ma bardzo dobre wyniki w nauce, 41% ocenia swoje osiągnięcia naukowe dobrze, 36% osób przyznaje, że ich wyniki w nauce nie są ani dobre ani złe. Po 2% uczniów deklaruje, iż ma złe i bardzo złe osiągnięcia naukowe.

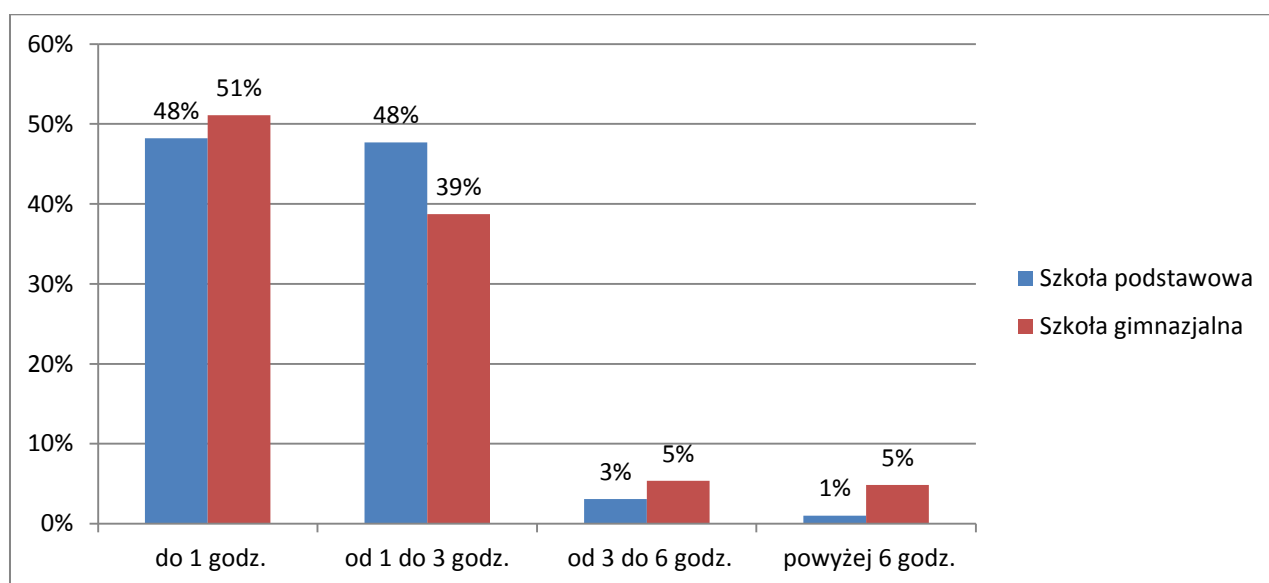
Wyk.60. Jak oceniasz swoje wyniki w nauce?

Uczniowie szkoły podstawowej dziennie na naukę poświęcają do godziny dziennie (48%) oraz od 1 do 3 godzin dziennie (48%). 3% młodszych uczniów uczy się od 3 do 6 godzin dziennie, zaś 1% powyżej 6 godzin dziennie.

Gimnazjaliści poświęcają więcej godzin na naukę niż uczniowie szkoły podstawowej. Ponad połowa uczniów starszych uczy się dziennie ok. 1 godzinę, zaś 39% od 1 do 3 godzin dziennie. Po 5% uczniów na naukę poświęca od 3 do 6 godzin oraz powyżej 6 godzin dziennie.

Wyk.61. Ile godzin dziennie poświęcasz na naukę?

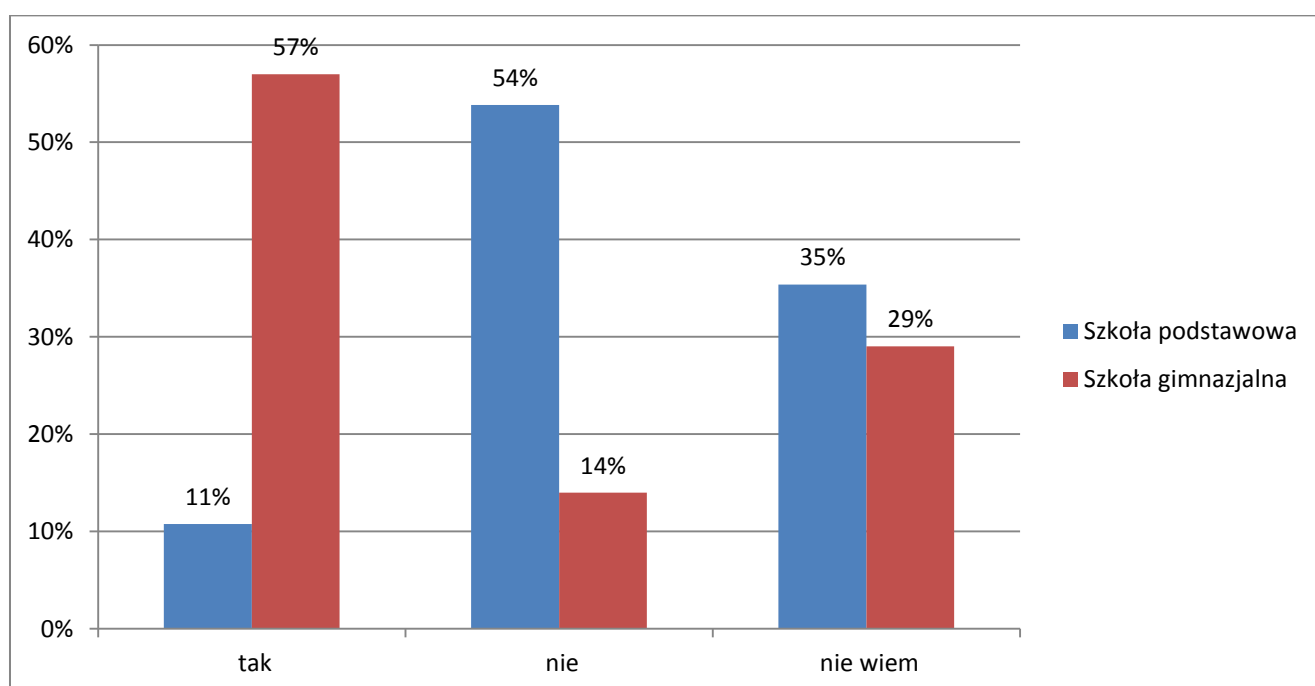

5.4. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży był problem alkoholowy. Miał on na celu oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczących problemu alkoholowego. Pytania zadawane uczniom młodszym i starszym czasem różniły się od siebie, co miało na celu dostosowanie pytania do wiedzy i doświadczeń odbiorców.

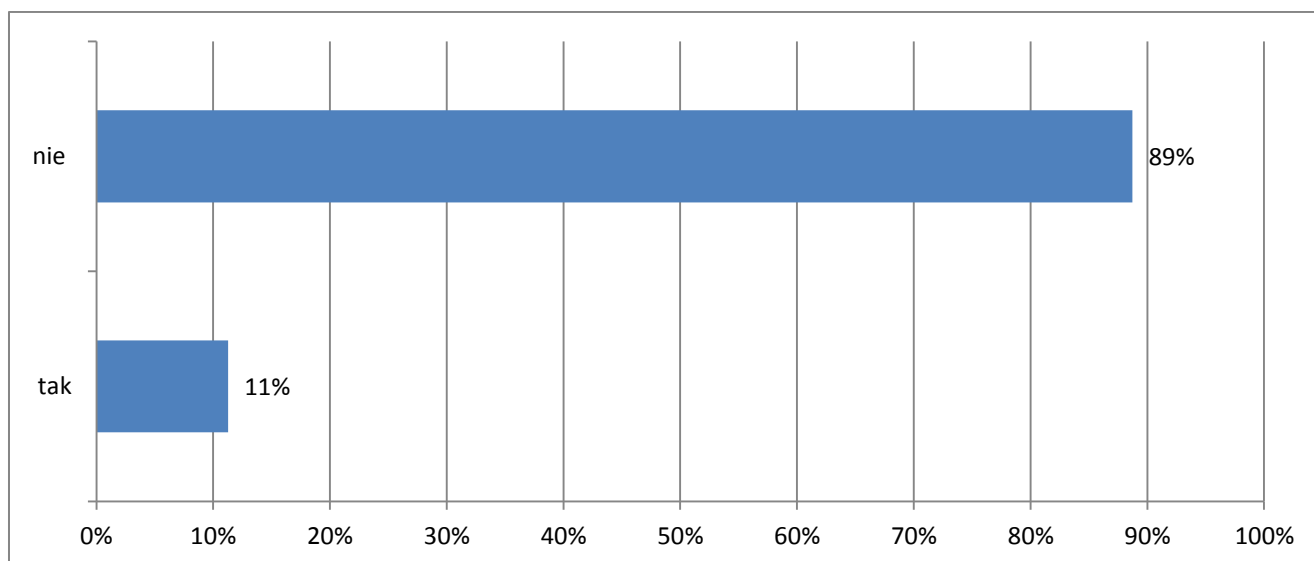
Na początek uczniom obu szkół zadano pytanie, czy ich zdaniem ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów szkoły podstawowej, 11% ich rówieśników sięga po alkohol, zaś 54% uważa, iż taka sytuacja nie ma miejsca. 35% uczniów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie. Natomiast w przypadku uczniów gimnazjum, aż 57% osób uważa, że osoby w ich wieku piją alkohol, przeciwnego zdania jest jedynie 14% osób, zaś brak wiedzy na ten temat zadeklarowało 29% ankietowanych gimnazjalistów.

Wyk.62. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

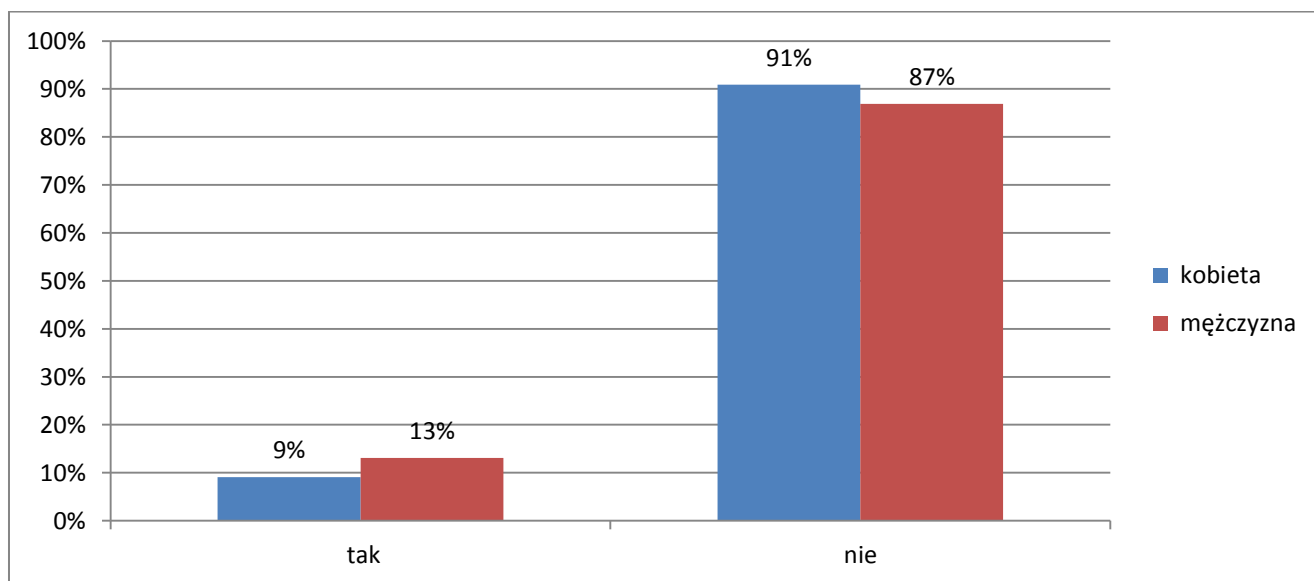
Następnie uczniów szkoły podstawowej zapytano, czy próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Większość osób przyznała, iż taka sytuacja nigdy im się nie zdarzyła. Niepokojący jest jednak fakt, iż 11% uczniów młodszych przyznało się do kontaktu z alkoholem.

Wyk.63. Czy próbowałeś/aś pić alkohol – szkoła podstawowa

Analizując kontakt uczniów z alkoholem w podziale na płeć można zauważyć, iż to chłopcy częściej próbowali pić alkohol niż dziewczęta. Różnica wynosi tutaj 4 punkty procentowe.

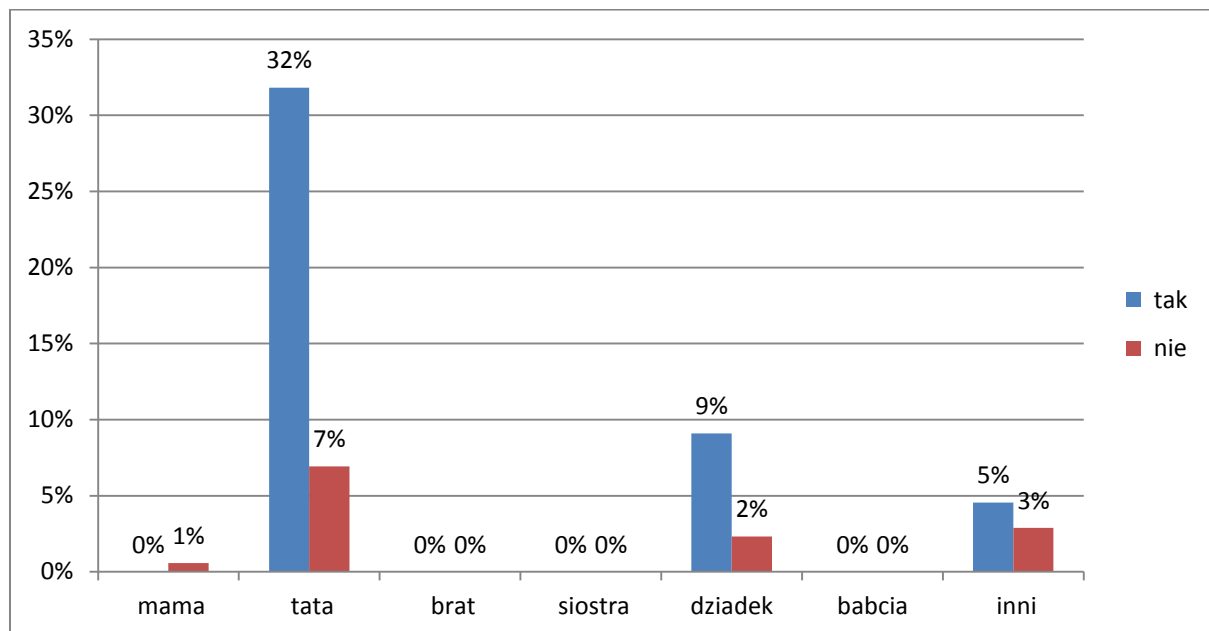
Wyk.63a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol a płeć – szkoła podstawowa

Celem sprawdzenia, czy spożywanie alkoholu przez członków rodziny ma wpływ na kontakt uczniów z alkoholem, skorelowano pytania: „Czy próbowałeś/aś pić alkohol” z pytaniem: „Kto z członków twojej rodziny nadużywa alkoholu?”. Jak wynika z przeprowadzonych analiz na kontakt uczniów z alkoholem ma wpływ przede wszystkim spożywanie alkoholu przez ojców oraz dziadków. Jednak nie można jednoznacznie stwierdzić, że choroba alkoholowa w rodzinie zawsze skutkuje uzależnieniem dzieci. Istotne jest to, aby pomimo problemu alkoholowego rodziny funkcjonowały „normalnie” - w rodzinach, w których

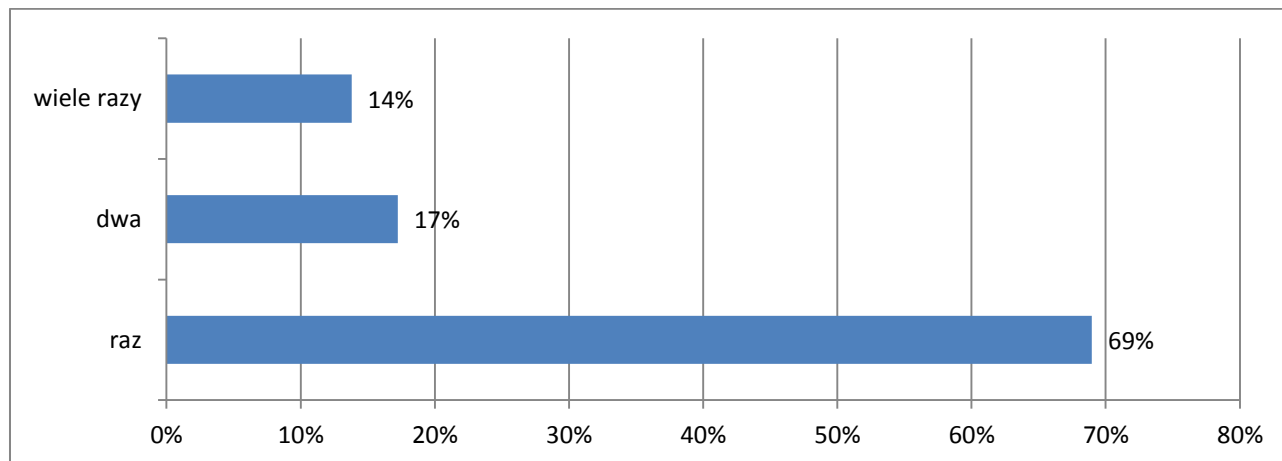
o alkoholu i trudnościach z nim związanych mówi się jawnie, w których nie ma fałszywej zmowy milczenia, a rzeczy nienormalne określa się jako nienormalne - w takich rodzinach zdecydowanie mniej dzieci "dziedziczy" alkoholizm.

Wyk.63b. Czy próbowałeś/aś pić alkohol a spożywanie alkoholu przez członków rodziny– szkoła podstawowa

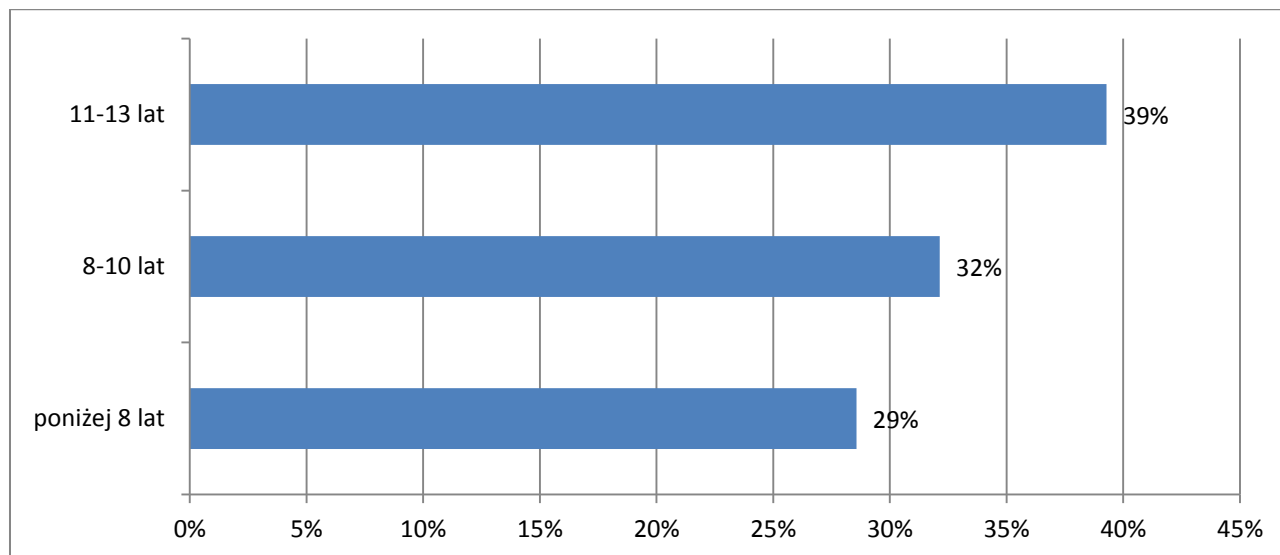
Uczniowie, którym zdarzyło się sięgać po alkohol zadeklarowali, iż najczęściej zdarzyło im się to raz w życiu – taką odpowiedź wskazało 69% osób. Dwa razy w życiu zdarzyło się to 17% uczniów, zaś wiele razy 14%. Szczególnie niepokojący jest fakt, iż znaczny odsetek osób przyznała, iż piło alkohol wiele razy. Takie działania mają bardzo zły wpływ na zdrowie i rozwój osób nieletnich.

Wyk.64. Ile razy zdarzyło Ci się sięgać po alkohol? – szkoła podstawowa

Uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali ten substancji w wieku 11 -13 lat (39%) oraz w wieku 8-10 lat (32%) i poniżej 8 roku życia (29%).

Wyk.65. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat? – szkoła podstawowa

W pierwszym pytaniu skierowanym do gimnazjalistów poproszono uczniów o wskazanie częstotliwości sięgania przez nich po napoje alkoholowe. Udzielając odpowiedzi mieli się oni odnieść do trzech okresów: całego życia, ostatniego roku oraz ostatniego miesiąca.

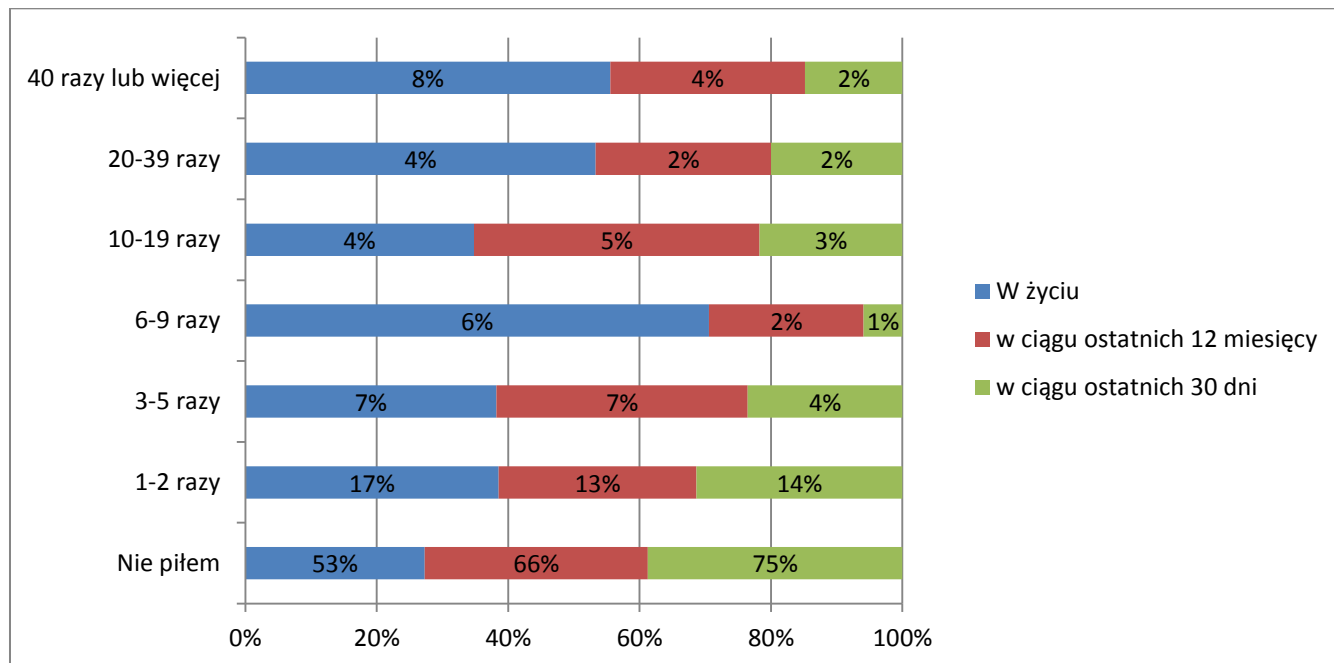
53% respondentów przyznała, że nigdy w życiu się sięgali po napoje alkoholowe. 1-2 razy robiło to 17% uczniów, 3-5 razy 7%, a 6-9 razy 6% uczniów. Do picia alkoholu od 10 do 19 razy w życiu przyznało się 4% osób, od 20 do 39 razy 4% uczniów, a 40 razy i więcej alkohol piło, aż 8% osób.

W przeciągu ostatnich 12 miesięcy 66% uczniów nie spożywało w ogóle alkoholu. 13% osób w ciągu ostatnich 12 miesięcy piło 1 – 2 razy alkohol, 7% piło od 3 do 5 razy, 2% uczniów 6-9 razy, 5% osób 10 - 19 razy, 2% uczniów 20 – 39 razy, oraz 40 i więcej razy 4% gimnazjalistów.

Spożywanie alkoholu w przeciągu ostatniego miesiąca pokazuje skalę problemu alkoholowego wśród uczniów. W ostatnim miesiącu picie alkoholu zadeklarowało 25% respondentów, w tym 1-2 razy piło 14% osób, 3-5 razy 4%, 6 – 9 razy 1%, 10 – 19 razy 3% , 20 - 39 razy 2% uczniów oraz 40 i więcej razy 2% uczniów. Dane te pokazują, iż ci

uczniowie nadużywają alkohol. Jest to bardzo niepokojące i wymaga podjęcia działań ze strony nauczycieli oraz rodziców.

Wyk.66. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się PIĆ jakiś alkohol, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy? – szkoła gimnazjalna

Celem sprawdzenia częstotliwości upijania się przez uczniów, poproszono i wskazanie jak często zdarzyło im się upić jakimś napojem alkoholowym. Odpowiedzi udzielano w odniesieniu do trzech okresów: ciągu całego życia, ostatniego roku i ostatniego miesiąca. 69% uczniów przyznało, iż nigdy w życiu się nie upiło. 1-2 razy zdarzyło się to 20% respondentów, 3-5 razy 2% respondentów, 6-9 2% osób, 10-19 razy 2% osób, 20-39 razy 1% osób oraz 40 i więcej razy zdarzyło się to także 4% gimnazjalistów.

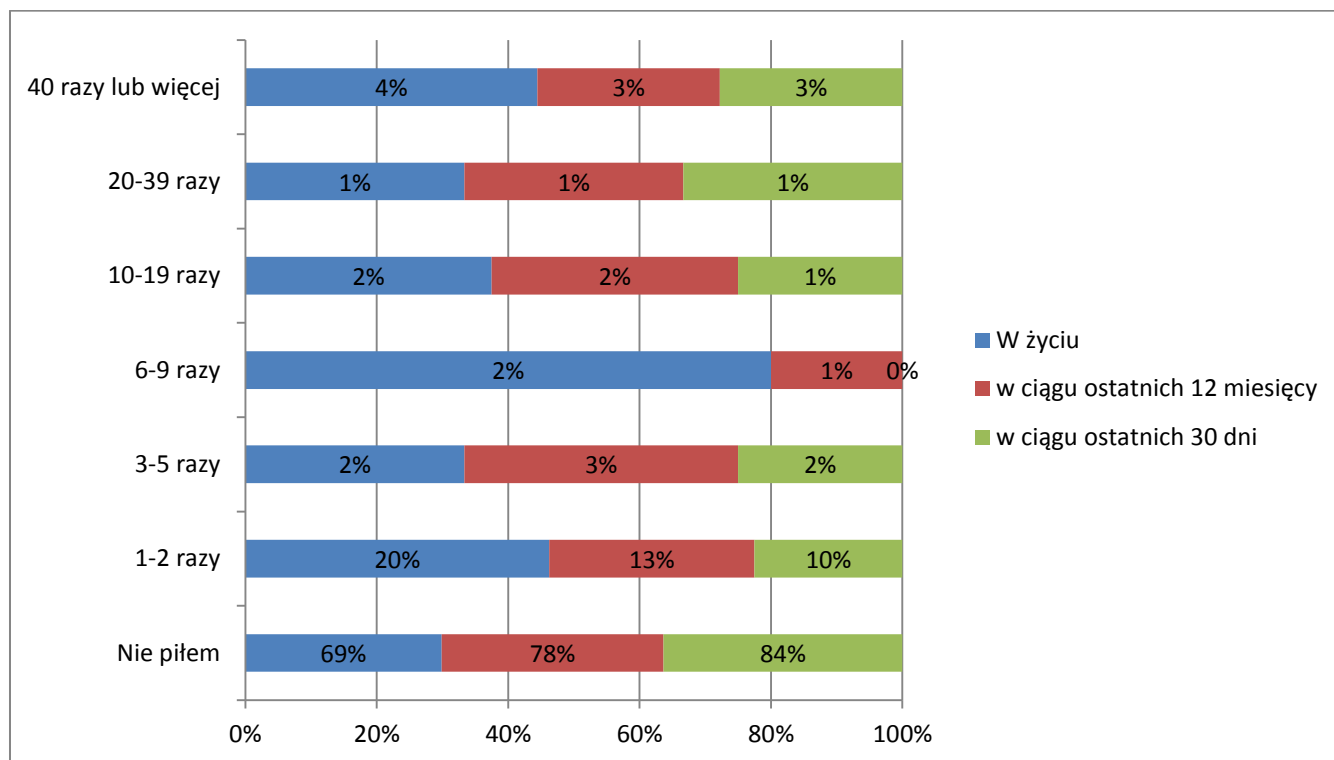
Analizując częstotliwość upijania się w przeciągu ostatniego roku można zauważyć, że znacznie więcej osób nie spożywało w tym czasie alkoholu – taką odpowiedź zadeklarowało 78% uczniów. 1-2 razy w roku upiło się 13% osób, 3-5 razy 3%, 6-9 razy 1%, 10-19 razy 2%, 20-39 razy 1%, a 40 i więcej razy 3% uczniów.

W przeciągu ostatniego miesiąca 16% uczniów upiło się napojem alkoholowym. 10% z nich zdarzyło się to 1-2 razy w miesiącu, 3-5 razy 2%, 10 – 19 razy 1%, 20 – 39 razy 1% oraz 40 i więcej razy – 3%.

Dane te pokazują, iż problem alkoholowy wśród gimnazjalistów jest widoczny. Warto tutaj zwrócić szczególną uwagę na dane dotyczące częstotliwości upijania się alkoholem w ostatnim miesiącu. Aż 3% uczniów przyznała, iż taka sytuacja zdarzała im się ponad 40

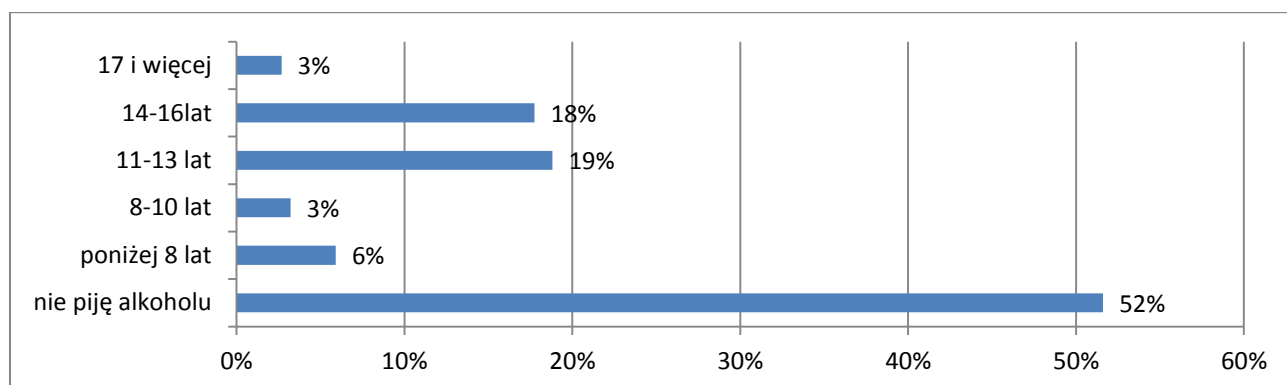
razy, co wskazuje na codzienne upijanie się alkoholem. Można tutaj podejrzewać, że te osoby zmagają się z problemem alkoholowym.

Wyk.67. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się UPIĆ napojem alkoholowym, tzn. piwem, winem lub wódką? – szkoła gimnazjalna

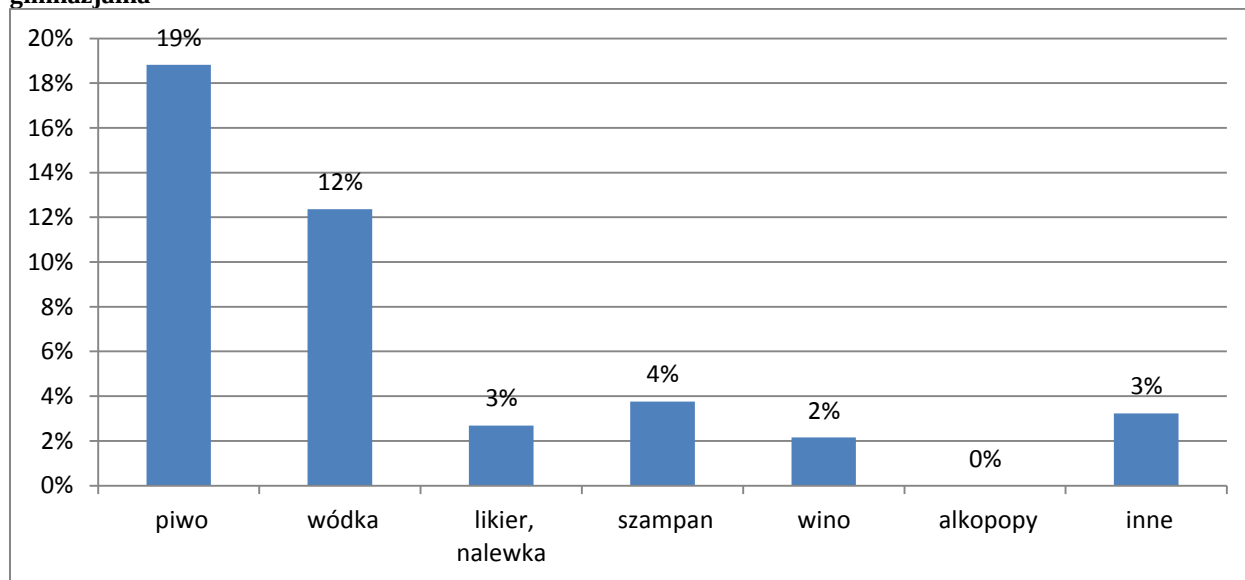
Uczniowie gimnazjum, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu, najczęściej swój pierwszy kontakt z tą substancją mieli w wieku 11-13 lat – taką odpowiedź wskazało 19% uczniów oraz w wieku 14 – 16 lat – takiej odpowiedzi udzieliło 18% uczniów. Natomiast po 3% uczniów swój pierwszy kontakt z alkoholem miało w wieku 8-10 lat oraz w wieku 17 i więcej lat. Niepokojący jest fakt, iż 6% uczniów przyznało, iż spożywało alkohol po raz pierwszy w wieku poniżej 8 lat.

Wyk. 68. W jakim wieku spożyłeś alkohol po raz pierwszy? - szkoła gimnazjalna

Następnie gimnazjalistów zapytano jaki rodzaj alkoholu piją najczęściej. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie, którzy sięgają po alkohol najczęściej wybierają: piwo (19%), wódkę (12%), szampana (4%), likier, nalewki (3%) oraz wino (2%). 3% uczniów wskazało na inne alkohole.

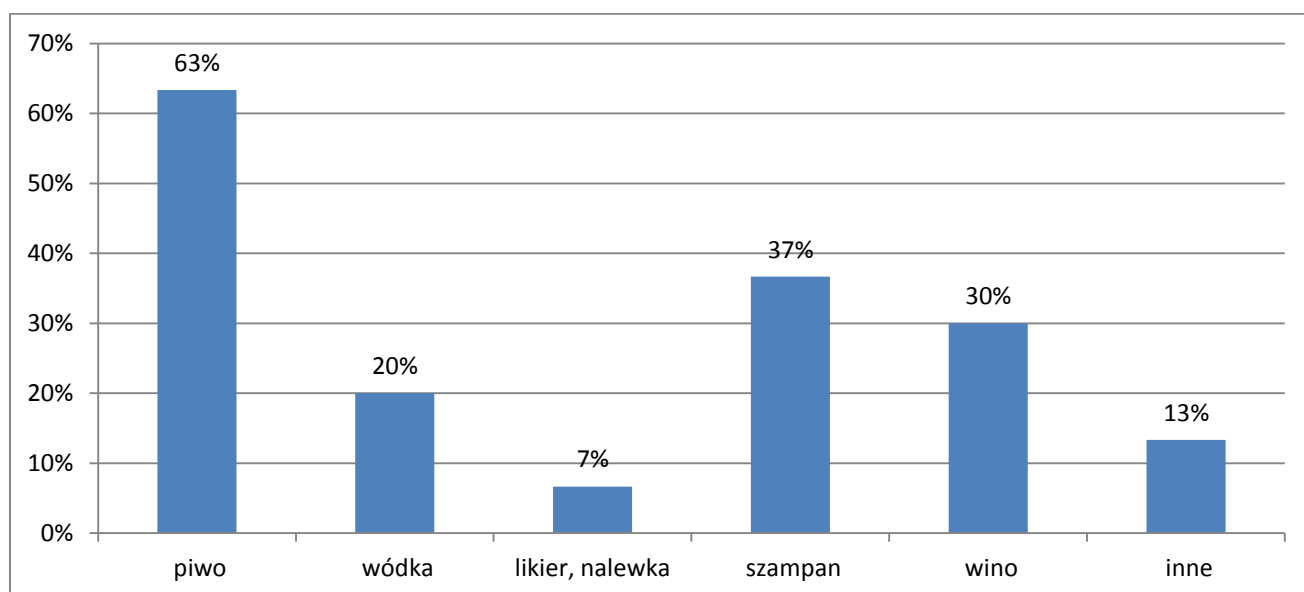
Wyk.69. Jaki rodzaj alkoholu pijesz najczęściej? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. – szkoła gimnazjalna

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

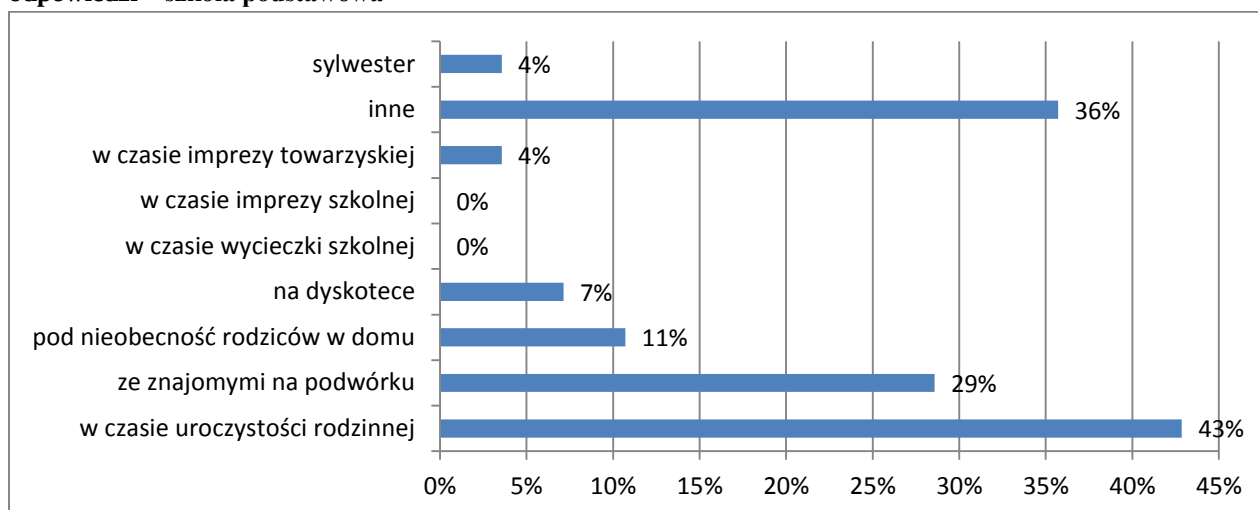
Uczniów szkoły podstawowej, którzy próbowali pić alkohol zapytano jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Osoby te najczęściej sięgały po: piwo (63%), szampana (37%), wino (30%), wódkę (20%) oraz likier i nalewki (7%).

Wyk.70. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi. – szkoła podstawowa

Uczniowie szkoły podstawowej najczęściej sięgają pierwszy raz po alkohol w czasie uroczystości rodzinnych (43%). Jest to niezwykle niepokojące, ponieważ wskazuje, iż rodzice nie zdają sobie sprawy z konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Dodatkowo uczniowie wskazywali, że pierwszy raz po alkohol sięgali: ze znajomymi na podwórku (29%), w domu pod nieobecność rodziców (11%), na dyskotecę (7%) oraz w czasie imprezy towarzyskiej (4%) i podczas Sylwestra (4%). 36% uczniów wskazało również odpowiedź inne, jednak nie podając konkretnych okoliczności.

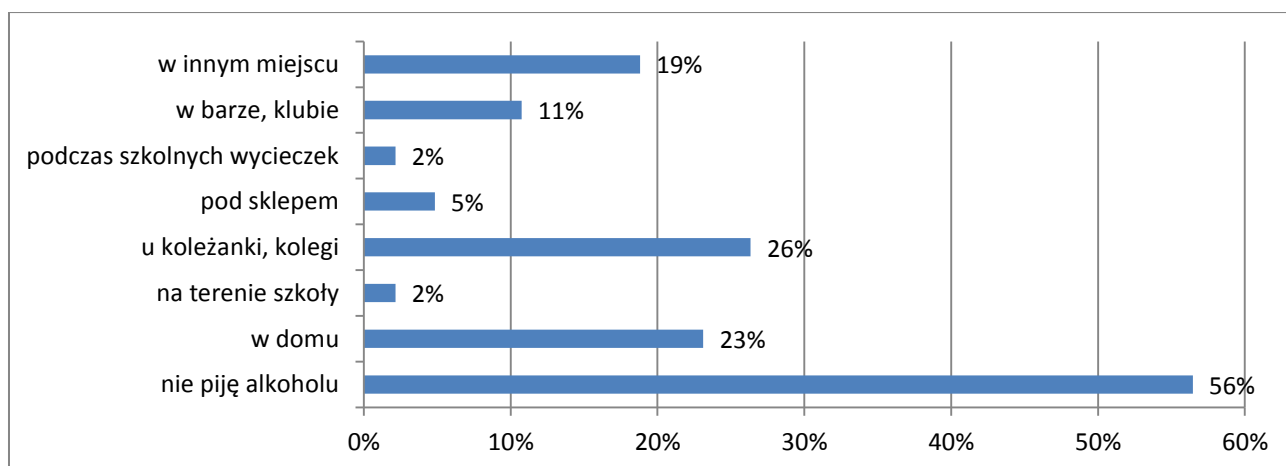
Wyk.71. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi – szkoła podstawowa

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie gimnazjum najczęściej deklarowali, iż zdarzyło im się spożywać alkohol u koleżanki/kolegi (26%), w domu (23%), w barze/klubie (11%), pod sklepem (5%), na terenie szkoły (2%), podczas wycieczek szkolnych (2%) oraz w innych miejscach (19%).

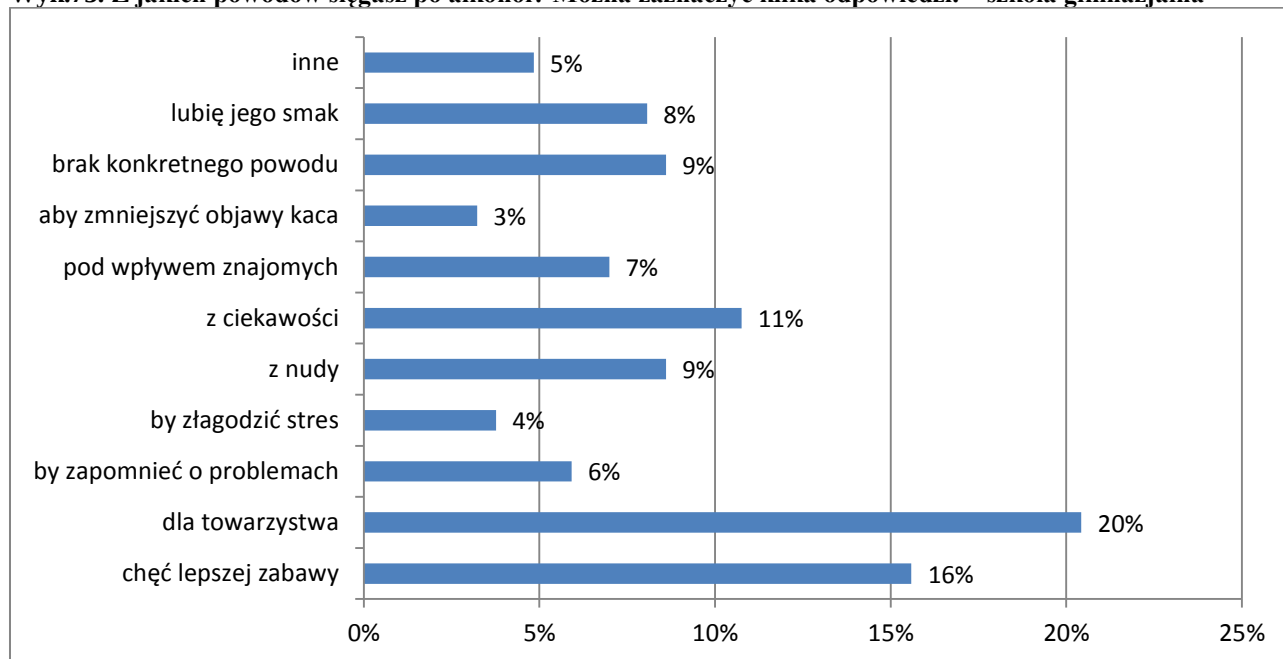
Wyk.72. Gdzie zdarzyło Ci się pić alkohol? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. – szkoła gimnazjalna

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dodatkowo uczniów gimnazjum poproszono o wskazanie powodów sięgania po alkohol. Z otrzymanych odpowiedzi wynika, iż towarzystwo (20%) i chęć lepszej zabawy (16%). W dalszej kolejności wskazywano na: ciekawość (11%), nudę i brak konkretnego powodu (9%), preferencje smakowe (8%), wpływ znajomych (7%), próbę zapomnienia o problemach (6%), by złagodzić stres (4%) oraz, aby zmniejszyć objawy kaca (3%). 9% uczniów przyznało, iż sięga po alkohol bez konkretnego powodu.

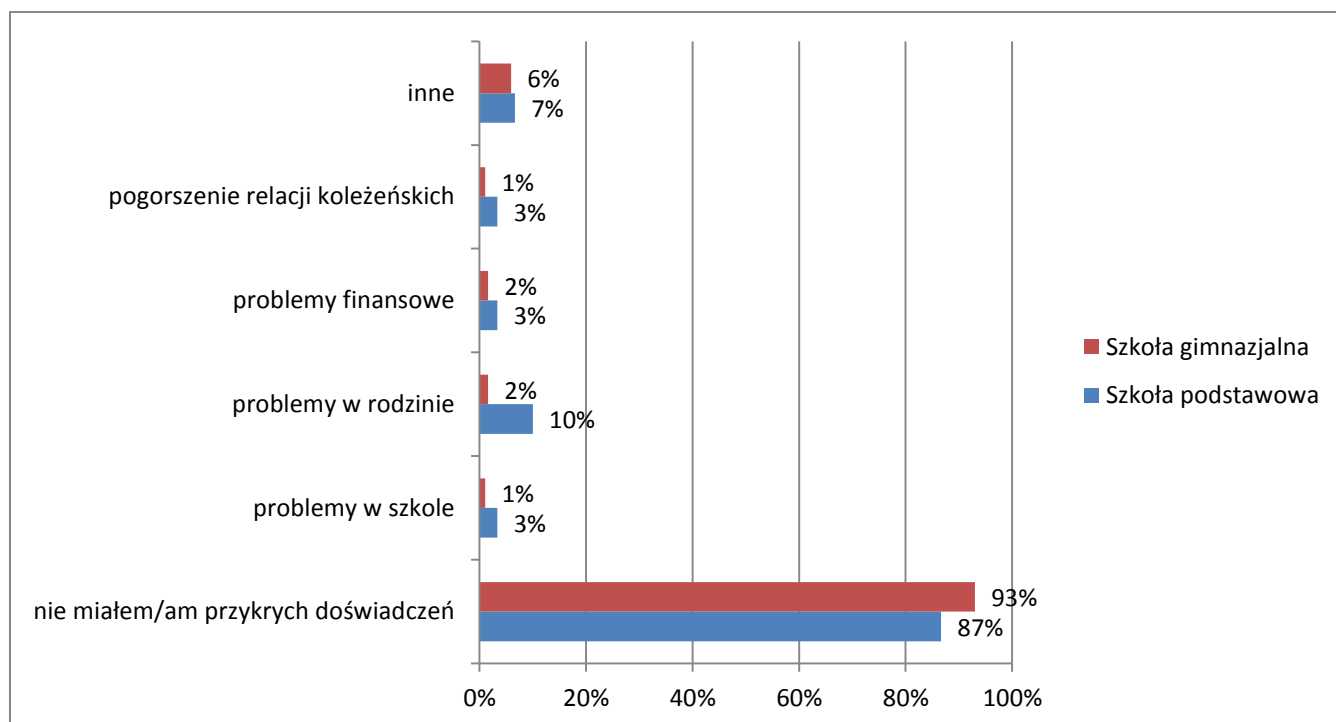
Wyk.73. Z jakich powodów sięgasz po alkohol? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi. – szkoła gimnazjalna

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Większość uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, przyznała, iż nie doświadczyli nigdy przykrych konsekwencji spożywania alkoholu. Takiej odpowiedzi udzieliło 93% uczniów gimnazjum oraz 87% uczniów szkoły podstawowej. Natomiast uczniowie młodszy, którym taka sytuacja się przytrafiła, wskazywali na następujące konsekwencje: problemy rodzinne (10%), problemy w szkole (3%), problemy finansowe (3%) oraz pogorszenie relacji koleżeńskich (3%). Natomiast uczniowie szkół gimnazjalnych wskazywali na: problemy finansowe (2%), problemy rodzinne (2%), problemy w szkole (1%) oraz pogorszenie relacji koleżeńskich (1%).

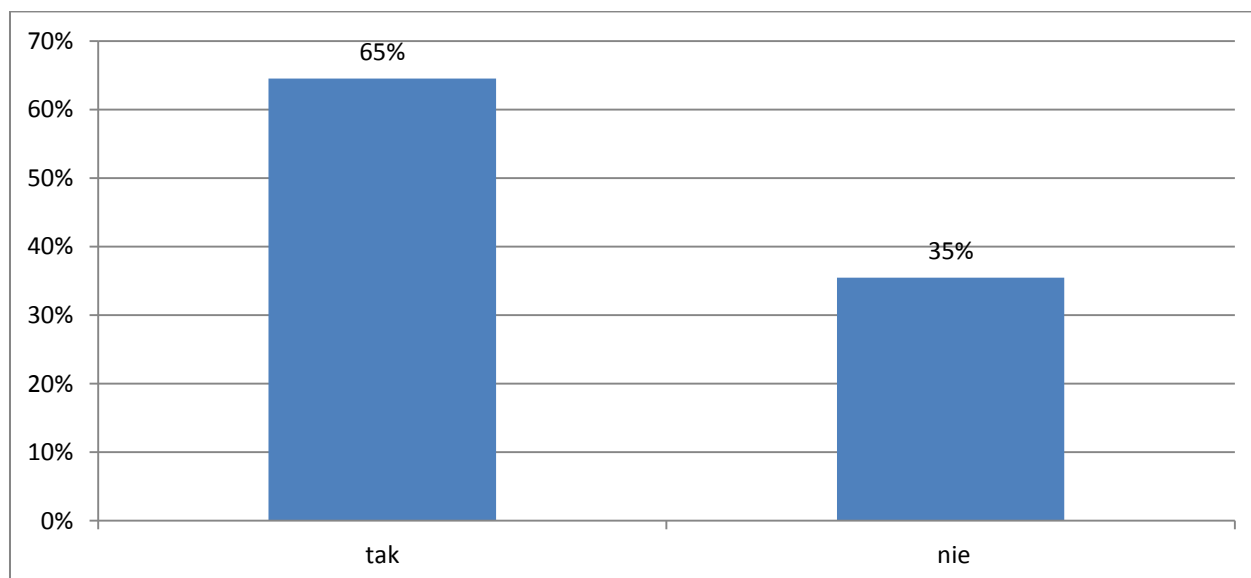
Wyk.74. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

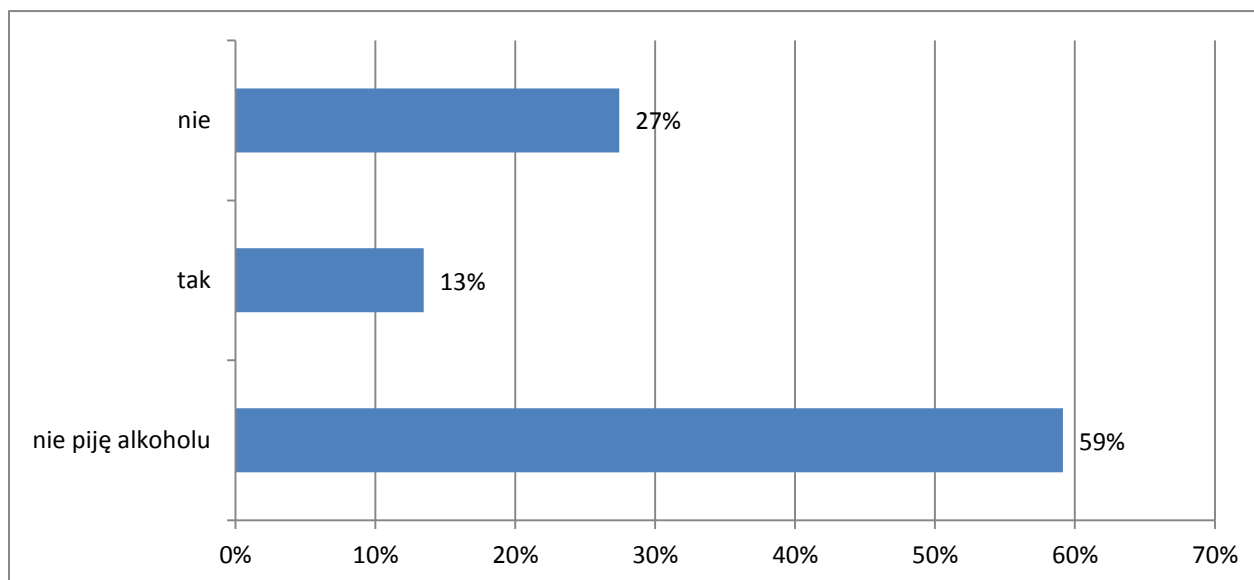
Dodatkowo uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem zapytano, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 65% uczniów przyznało, iż ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Jednak 35% uczniów uważa, że ich rodzice nie są świadomi tego faktu.

Wyk.75. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś pić alkohol? – szkoła podstawowa

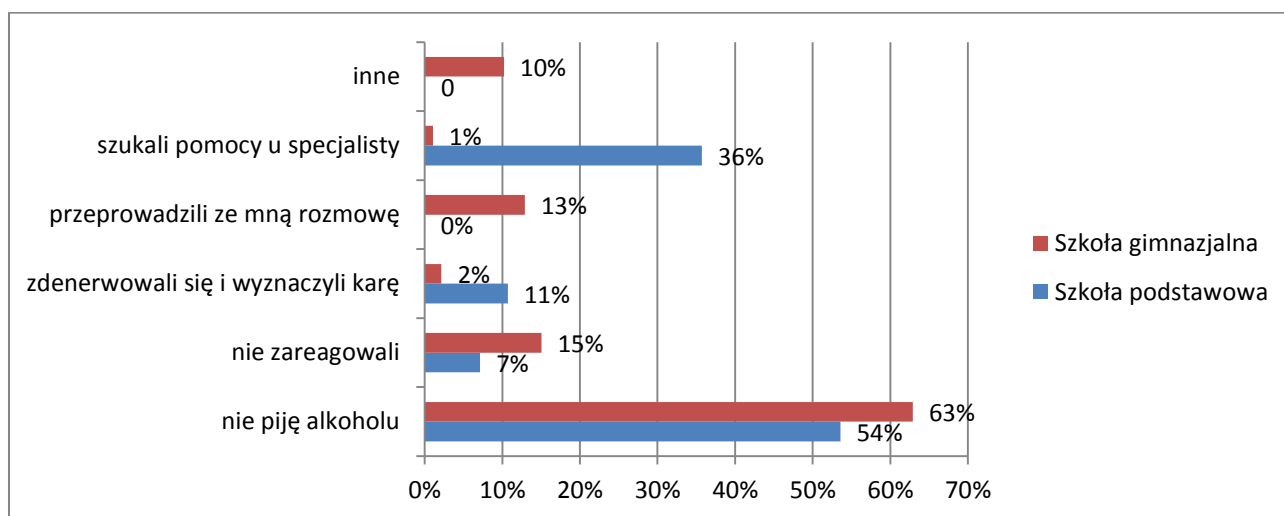
Natomiast w przypadku uczniów gimnazjum, większość z nich przyznała, że ich rodzice nie wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu (27%).

Wyk.75a. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś pić alkohol? – szkoła gimnazjalna

Zdaniem uczniów szkoły podstawowej, rodzice najczęściej reagowali na informację o spożywaniu przez nich alkoholu szukając pomocy u specjalisty (36%), a także denerwując się i wyznaczając karę (7%). Natomiast rodzice gimnazjalistów reagowali najczęściej w następujący sposób: przeprowadzali rozmowę z dzieckiem (13%), denerwowali się i wyznaczali karę (2%) oraz szukali pomocy u specjalisty. Niepokojący jest fakt, iż aż 7% uczniów szkoły podstawowej oraz 15% uczniów gimnazjum przyznało, że ich rodzice nie reagowali w ogóle na informację o spożywaniu przez nich alkoholu.

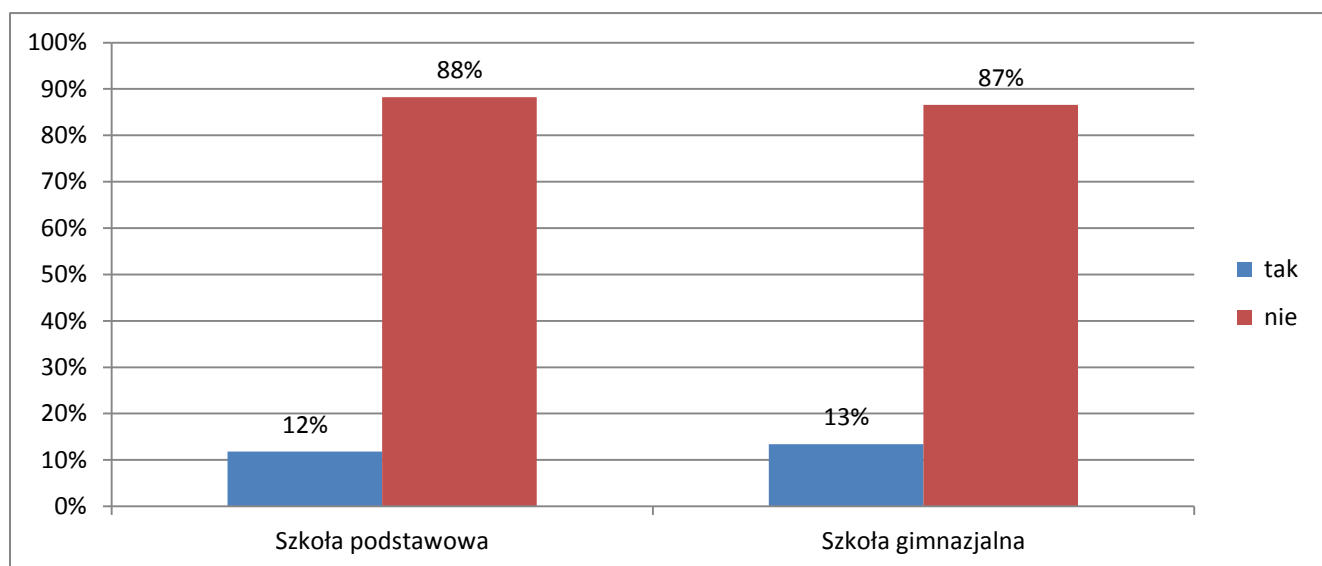
Wyk.76. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

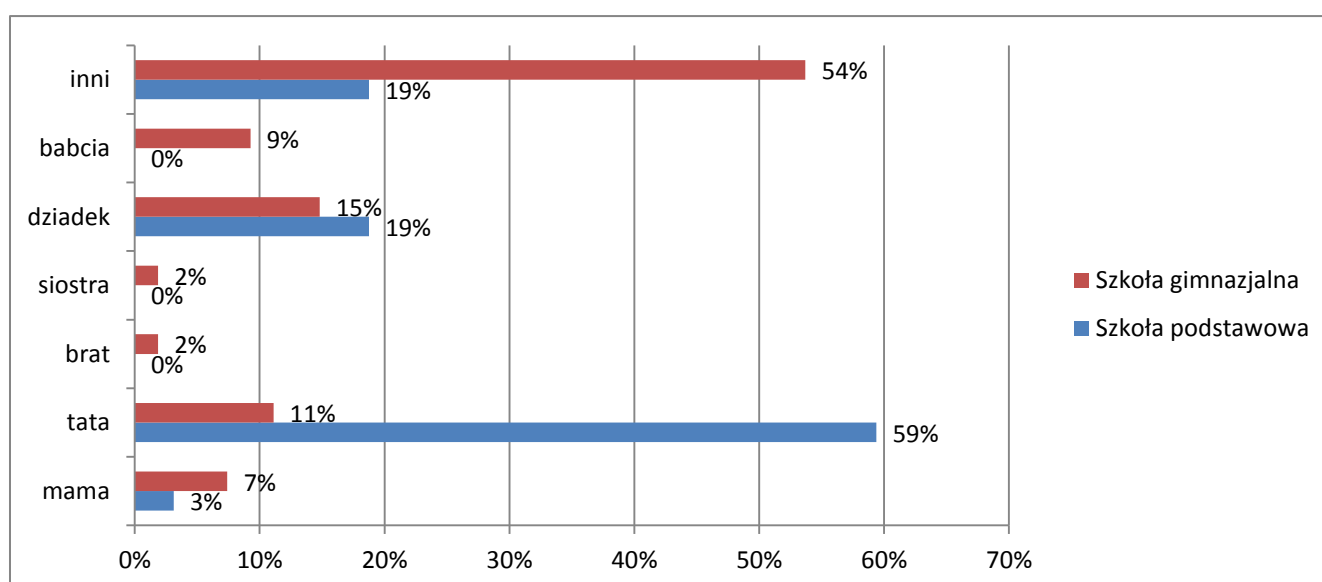
12% uczniów szkoły podstawowej oraz 13% uczniów gimnazjum przyznało, że w ich domu istnieje problem nadużywania alkoholu.

Wyk.77. Czy Twoim zdaniem ktoś z twojej rodziny nadużywa alkoholu?

Jak wynika z opinii uczniów młodszych, w ich rodzinach najczęściej alkohol nadużywa ojciec (59%), dziadek (19%) oraz matka (3%). Natomiast uczniowie gimnazjum wskazywali na następujące osoby: dziadka (15%), ojca (11%), babcię (9%), matkę (7%) oraz siostrę i brata (2%). 54% uczniów starszych oraz 19% uczniów młodszych wskazała na inne osoby.

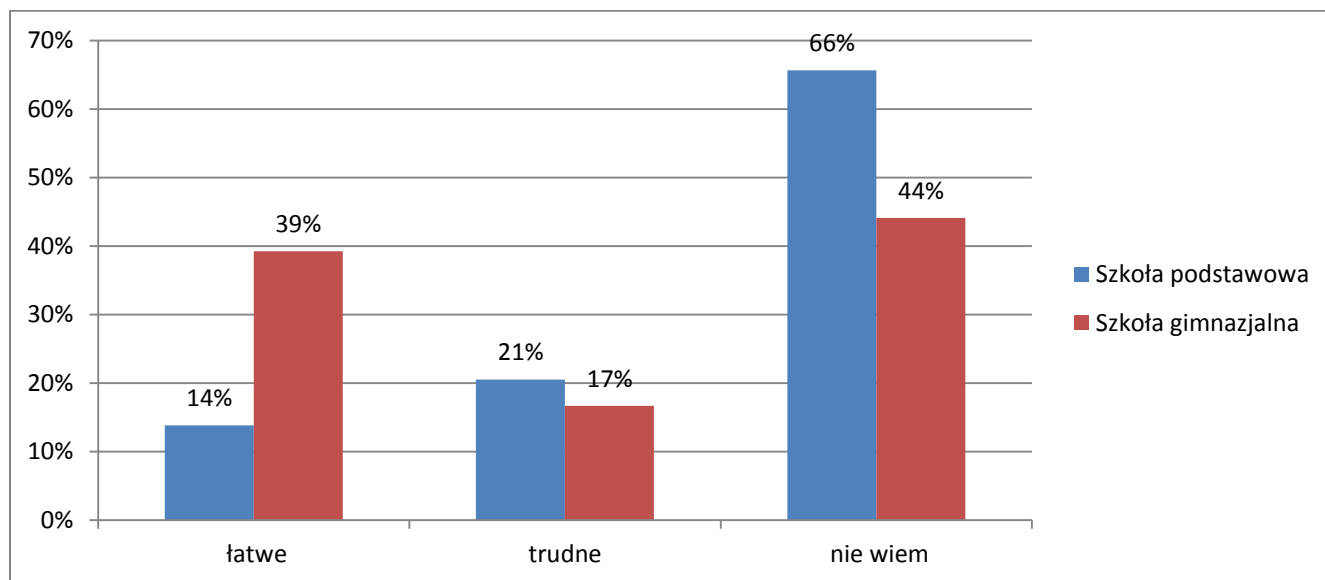
Wyk.78. Kto z członków twojej rodziny nadużywa alkoholu? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

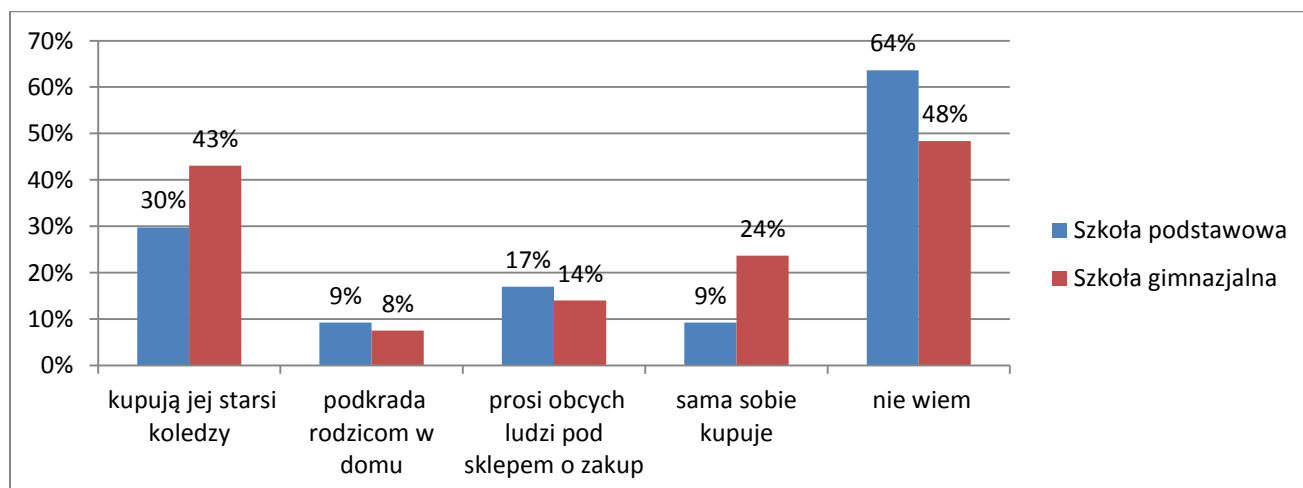
Zdaniem większości uczniów szkoły gimnazjalnej (39%) zdobycie alkoholu w ich miejscowości jest łatwe. Z tą opinią zgodziło się również 14% uczniów podstawówki. Natomiast co piąty uczeń szkoły podstawowej oraz 17% uczniów gimnazjum uważa, że pozyskanie alkoholu jest trudne. 66% uczniów młodszych i 44% uczniów starszych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.79. Gdybyś chciał zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

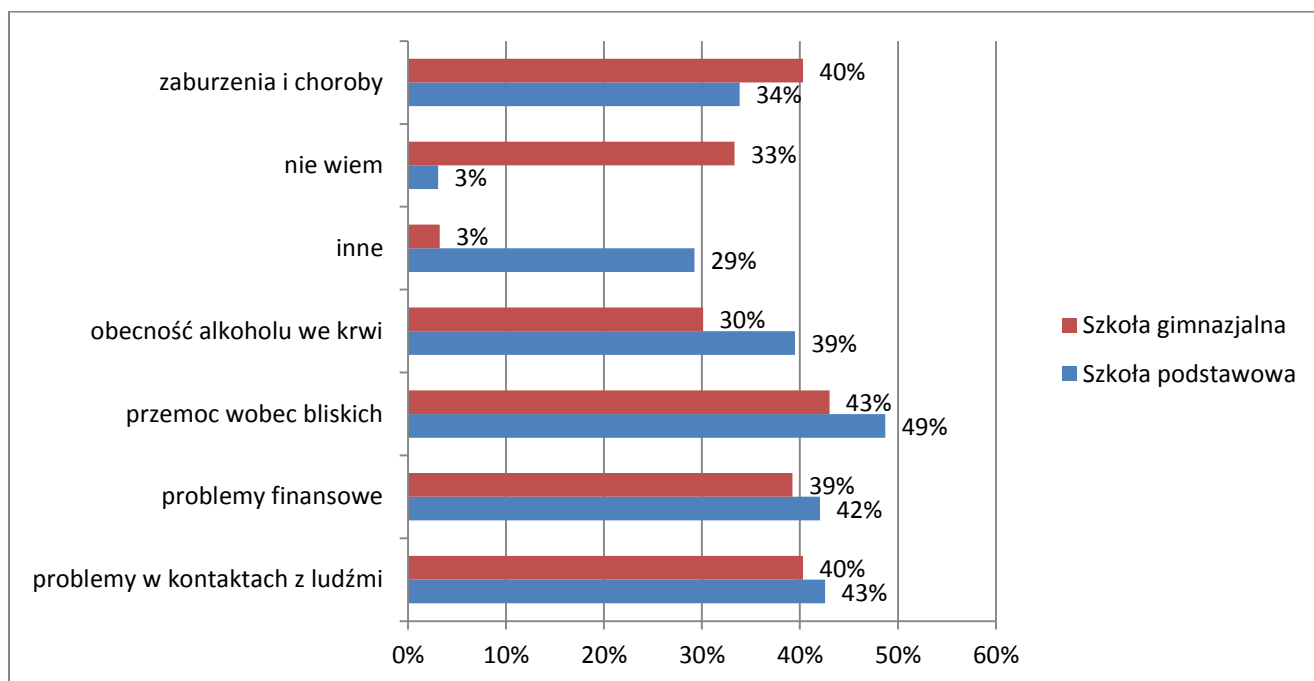
Ankietowani przyznawali, że ich rówieśnicy zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom, a także prosząc obcych ludzi pod sklepem oraz podkradając rodzicom w domu. Niepokojący jest fakt, iż 9% młodszych uczniów oraz 24% uczniów starszych przyznało, iż kupuje alkohol samodzielnie. Wskazuje to na zbyt duże przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie.

Wyk.80. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o wskazanie skutków nadużywania substancji alkoholowych. Uczniowie szkoły podstawowej wskazali na następujące konsekwencje: przemoc wobec bliskich (29%), problemy w kontaktach z ludźmi (43%), obecność alkoholu we krwi (39%), zaburzenia i choroby (34%) oraz inne konsekwencje (29%). Gimnazjaliści wskazywali natomiast na: przemoc wobec bliskich (43%), zaburzenia i choroby (40%), problemy w kontaktach z ludźmi (40%), problemy finansowe (39%), obecność alkoholu we krwi (30%) oraz inne konsekwencje (3%). Natomiast 33% gimnazjalistów oraz 3% uczniów szkoły podstawowej nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.81. Które z niżej wymienionych skutków mogą być konsekwencją nadużywania alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.5. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów ze szkół w Gminie Prochowice oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych.

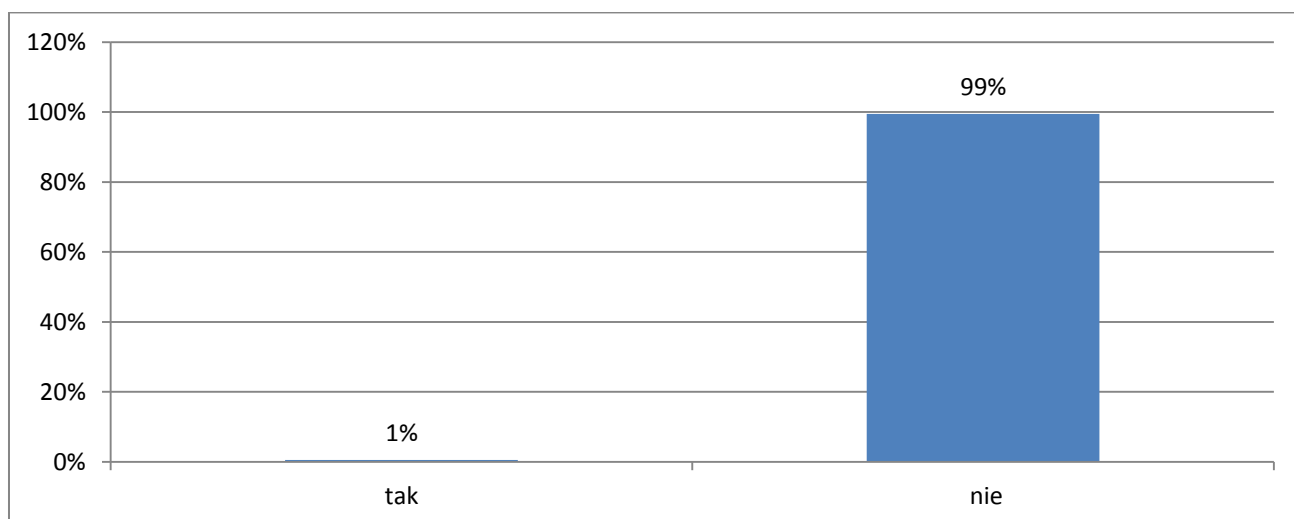
Uczniów szkoły podstawowej zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, żaden z ankietowanych uczniów nie miał nigdy kontaktu z tego typu substancjami.

Wyk.82. Czy próbowałeś kiedykolwiek zażywać narkotyki? – szkoła podstawowa

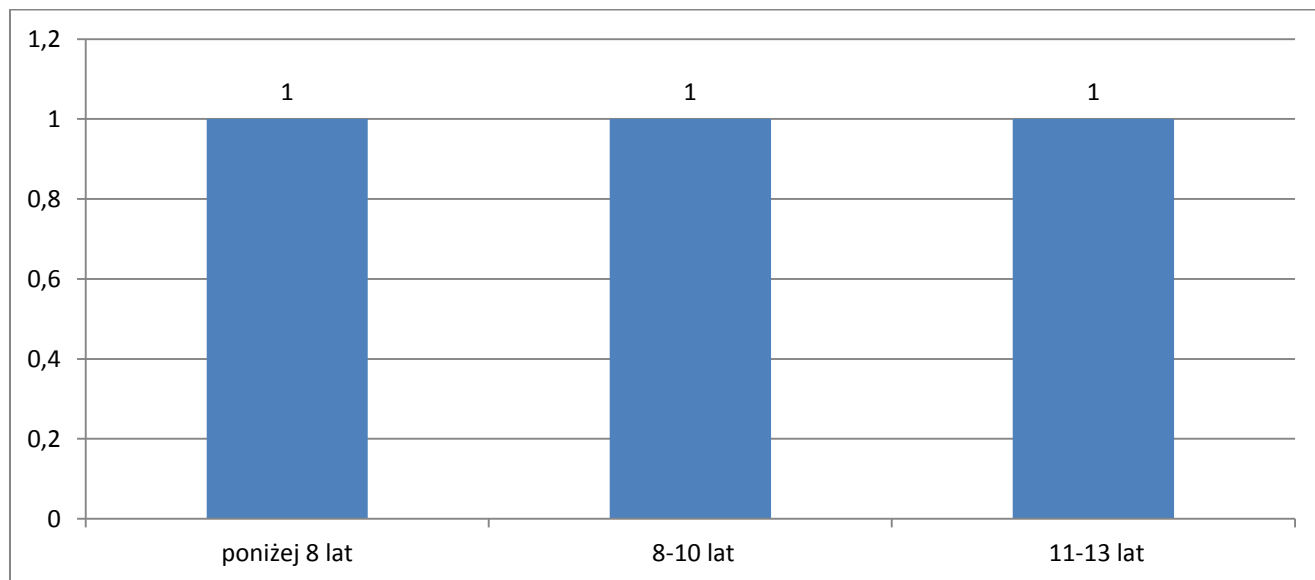
Natomiast do kontaktu z dopalaczami przyznało się 1% uczniów.

Wyk.83. Czy próbowałeś kiedykolwiek zażywać dopalacze? – szkoła podstawowa

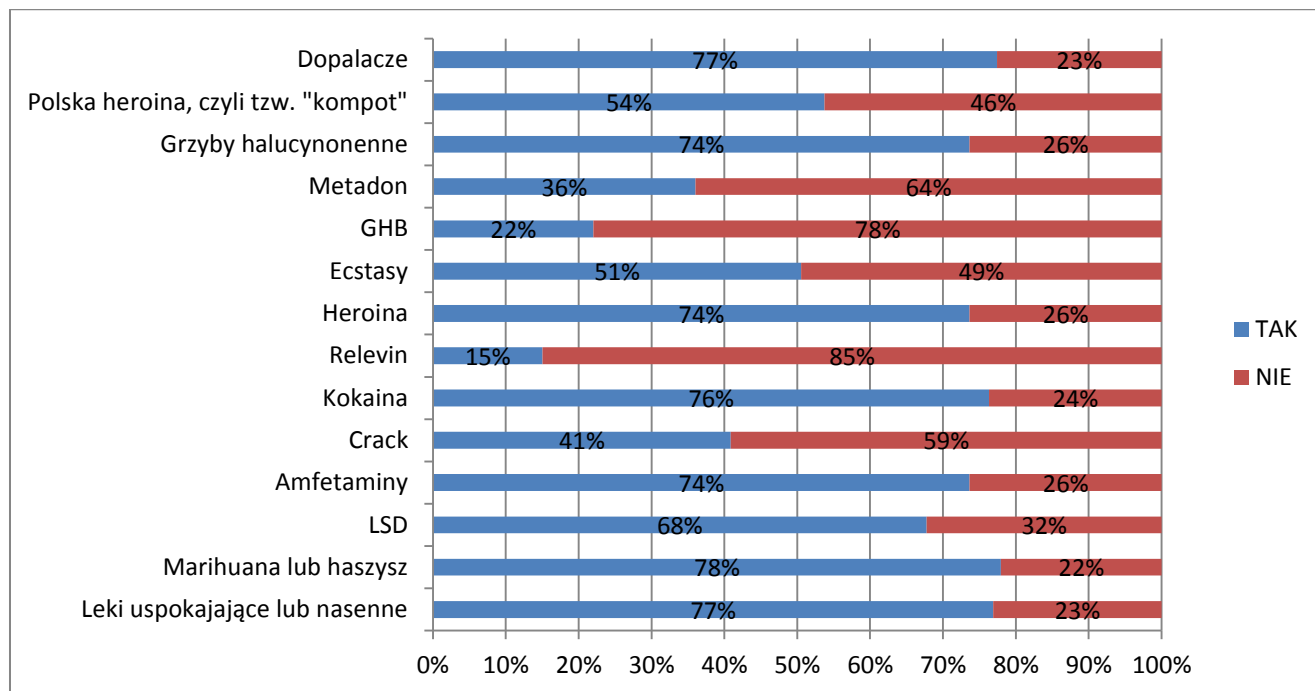
Ze względu na niewielką liczebność, wykres przedstawiający wiek pierwszego kontaktu uczniów z dopalaczami przedstawia wartości liczbowe. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, jeden uczeń zażywał pierwszy raz dopalacze w wieku poniżej 8 lat, jeden w wieku 8-10 lat oraz jeden w wieku 11-13 lat.

Wyk.84. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat? – szkoła podstawowa

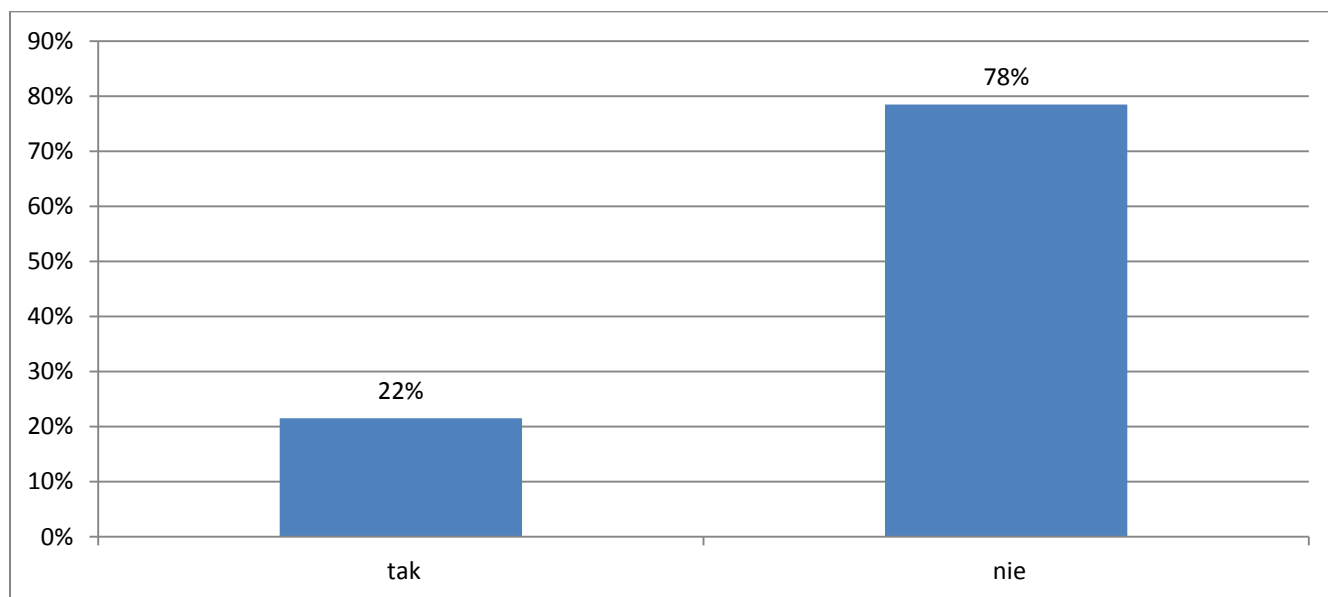
Na początek zapytano gimnazjalistów, czy kiedykolwiek słyszeli o którymś z następujących środków odurzających. Uczniom przedstawiono listę różnych substancji i poproszono ich o wskazanie tych, które są im znane, chociażby ze słyszenia. Najwięcej uczniów kojarzy marihuanę lub haszysz (78%) oraz leki uspokajające lub nasenne (77%) oraz dopalacze (77%) i kokainę (76%). W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na znajomość: amfetaminy (74%), heroiny (74%), grzybów halucynogennych (74%), LSD (68%), polskiej kokainy (54%), ecstasy (51%), cracka (41%), metadony (36%), GHB (22%) oraz Relavinu (15%).

Wyk.85. Czy kiedykolwiek słyszałe(a)ś o którymś z następujących środków odurzających? (Zaznacz jedną kratkę w każdej linii) – szkoła gimnazjalna

Oprócz znajomości tych środków, istotne wydaje się, czy uczniowie kiedykolwiek chcieli ich spróbować. Niestety, ponad co piąty uczeń przyznał, iż chciał spróbować, któregoś z substancji wymienionych w poprzednim pytaniu.

Wyk.86. Czy kiedykolwiek chciałeś(aś) spróbować któregoś ze środków wymienionych w pytaniu poprzednim? – szkoła gimnazjalna

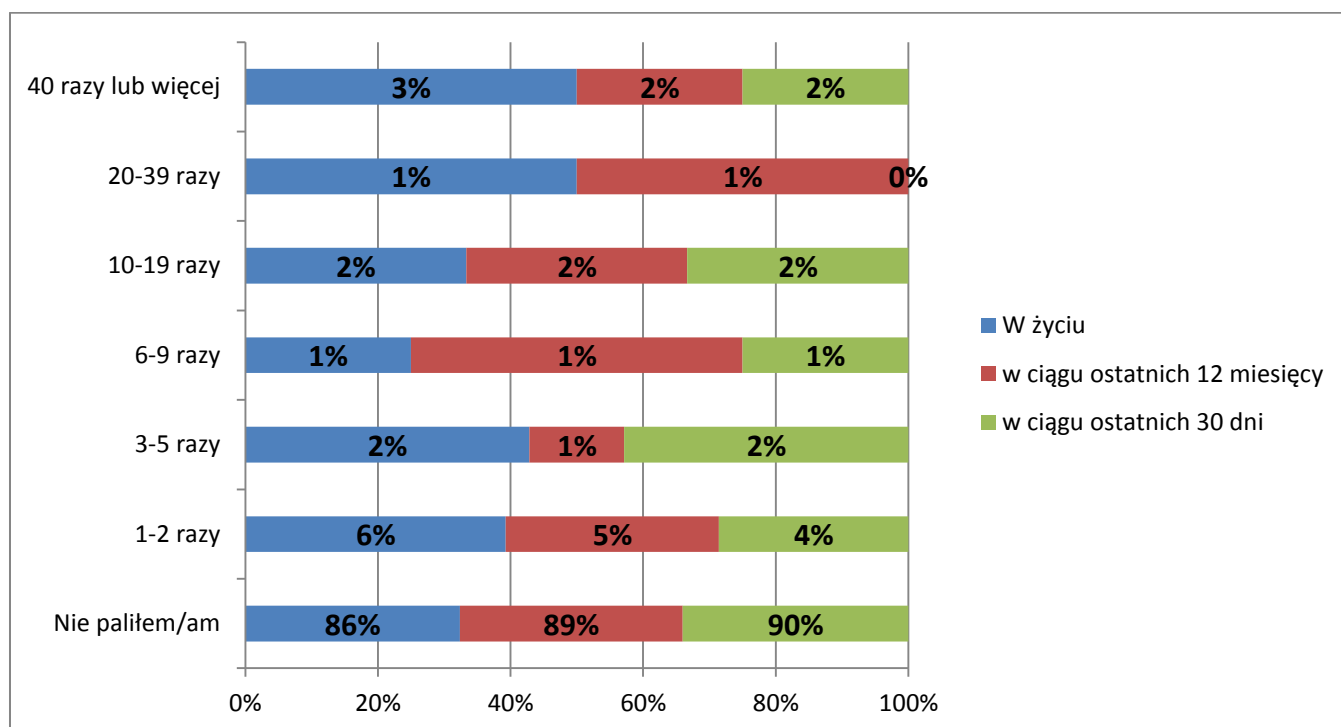
Kolejne pytania mają na celu sprawdzenie, czy uczniowie zażywają substancję psychoaktywne oraz jak często to robią. Do zażywania marihuany lub haszyszu w przeciągu całego życia przyznało się 14% gimnazjalistów. 6% z nich robiła to 1-2 razy, 3-5 razy kontakt z tą substancją miało 2% osób, 10-19 razy 2%, 20-39 razy 1%, a 40 i więcej razy 3% uczniów.

W przeciągu ostatniego roku marihuanę lub haszysz zażywało 11% uczniów, w tym 5% robiła to raz lub dwa razy, 1% 3-5 razy i 6-9 razy, 2% 10-19 razy, 1% 20-39 razy i 2% 40 lub więcej razy.

Natomiast w ostatnim miesiącu po marihuanę lub haszysz sięgnęło 10% uczniów, w tym 4% miało z nią kontakt 1-2 razy, 2% 3-5 razy, 1% 6-9 razy, 2% 10-19 razy i 2% 40 i więcej razy.

Szczególnie niepokojący jest fakt, iż 4% uczniów deklaruje, że sięga po marihuanę lub haszysz praktycznie codziennie, co wskazuje na uzależnienie od tej substancji.

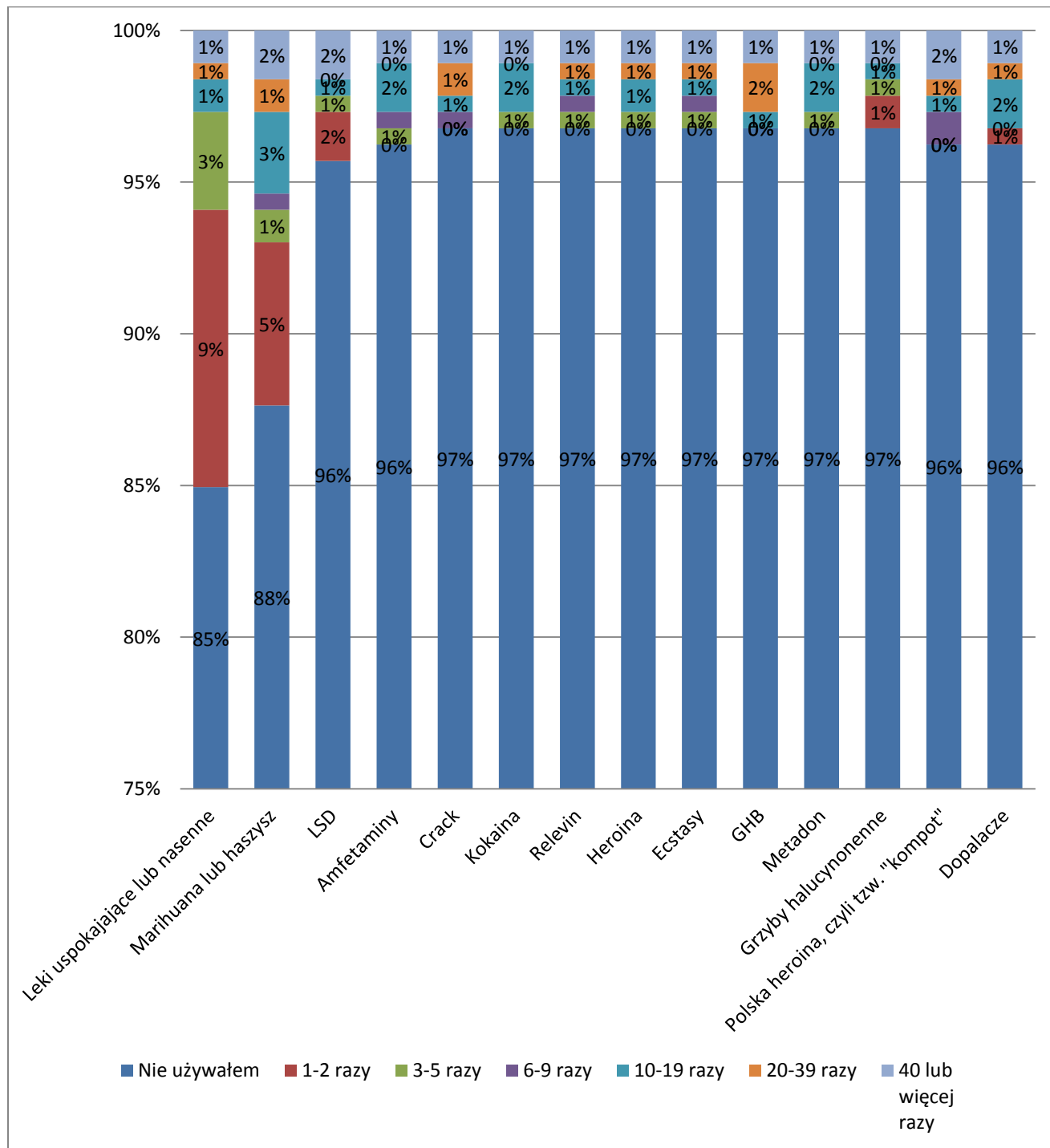
Wyk.87. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się zażywać marihuanę lub haszysz? – szkoła gimnazjalna

W dalszej kolejności zapytano uczniów jak często zdarzało im się sięgać po wymienione środki psychoaktywne. Tutaj niezwykle niepokojący jest fakt, iż aż po 2% uczniów przyznało się, że 40 razy lub więcej sięgało po marihuanę lub haszysz oraz LSD i polską heroinę. Pozostałe środki 40 razy lub więcej zażywało po 1% uczniów. Dane te pokazują, że

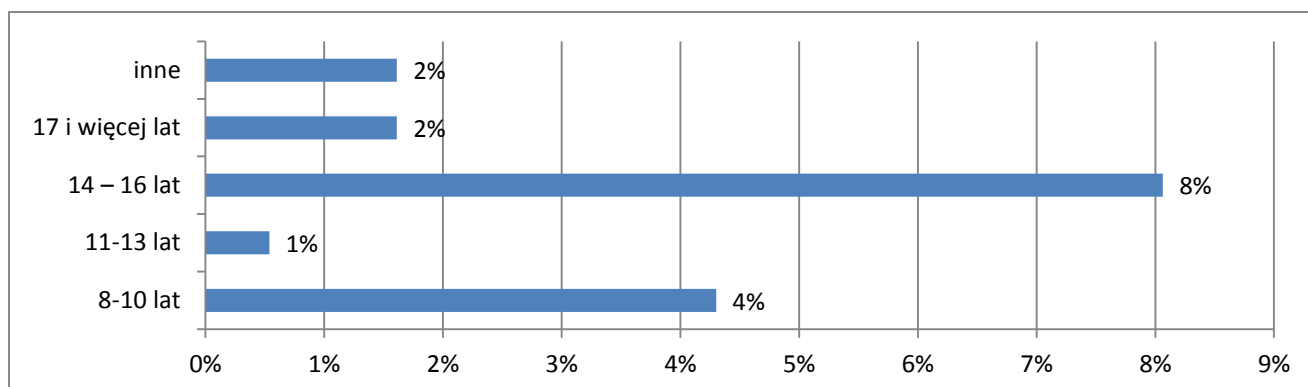
uczniowie nie tylko eksperymentują z substancjami psychoaktywnymi, ale często zażywają je także regularnie, co może w przyszłości przerodzić się w poważne problemy.

Wyk.88. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać kiedykolwiek któregoś z podanych poniżej środków? (Zaznacz jedną kratkę w każdej linii) – szkoła gimnazjalna

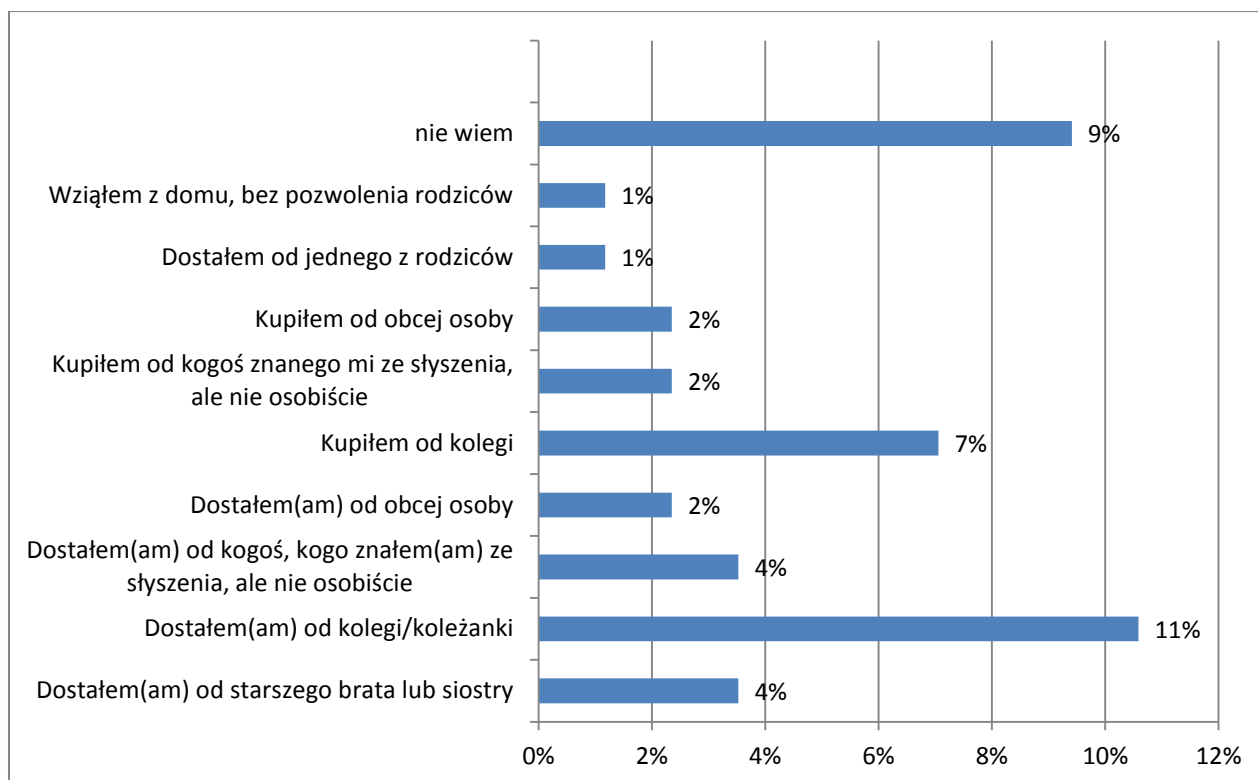
Najczęściej uczniowie swój pierwszy kontakt z substancjami psychoaktywnymi mieli w wieku 14 – 16 lat (8%), a także w wieku 8 – 10 lat (4%), 17 i więcej lat (2%) oraz 11-13 lat (1%).

Wyk.89. W jakim wieku spróbowałeś/aś po raz pierwszy substancji psychoaktywnych?

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawnie zabronione. Jednak jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Uczniowie najczęściej wskazywali, iż: dostali od starszego kolegi/ koleżanki (11%), kupili od kolegi (7%) dostali od brata lub siostry (4%), dostali od kogoś kogo znali ze słyszenia, ale nie osobiście (4%), a także: dostali od obcej osoby (2%), kupili od kogoś kogo znali ze słyszenia, ale nie osobiście (2%), kupili od obcej osoby (2%), dostali od jednego z rodziców (1%) oraz wzięli z domu, bez pozwolenia (1%).

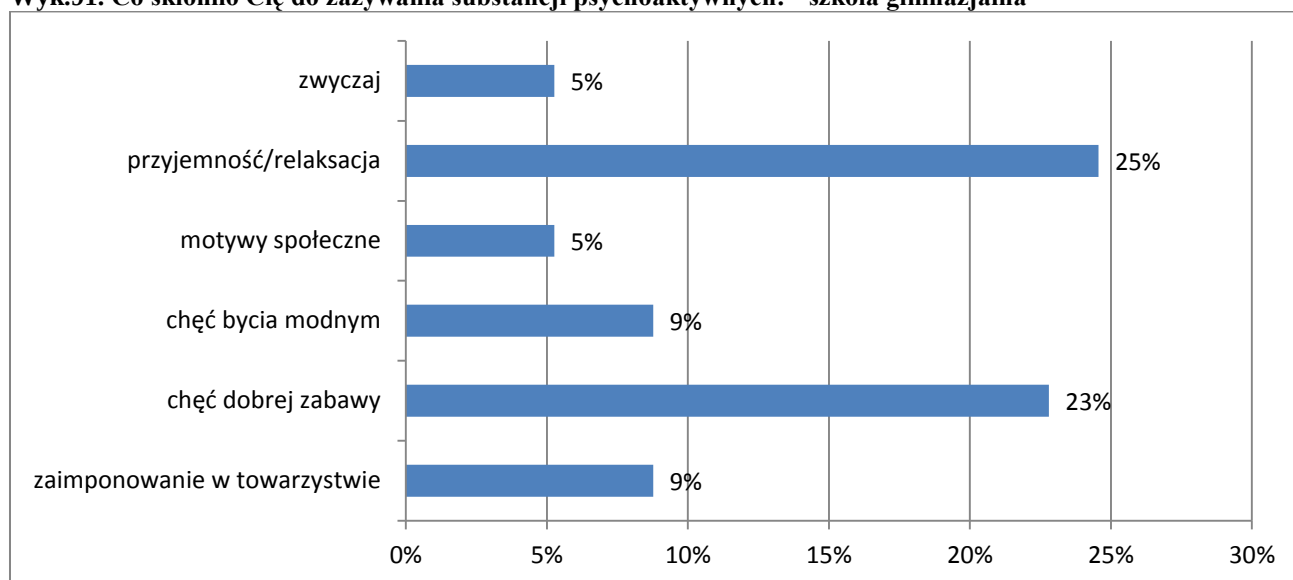
Wyk.90. Skąd wzięłeś(ęłaś) tę substancję?- szkoła gimnazjalna

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ciekawym wydaje się także fakt, z jakiego powodu uczniowie sięgają po środki uzależniające. Z udzielonych odpowiedzi wynika, iż przyjemność i relaksacja (25%) oraz chęć dobre zabawy (23%) to główne powody sięgania po substancje uzależniające. W dalszej kolejności wskazywano na: chęć zaimponowania w towarzystwie (9%), chęć bycia modnym (9%), motywy społeczne (5%) oraz zwyczaj (5%).

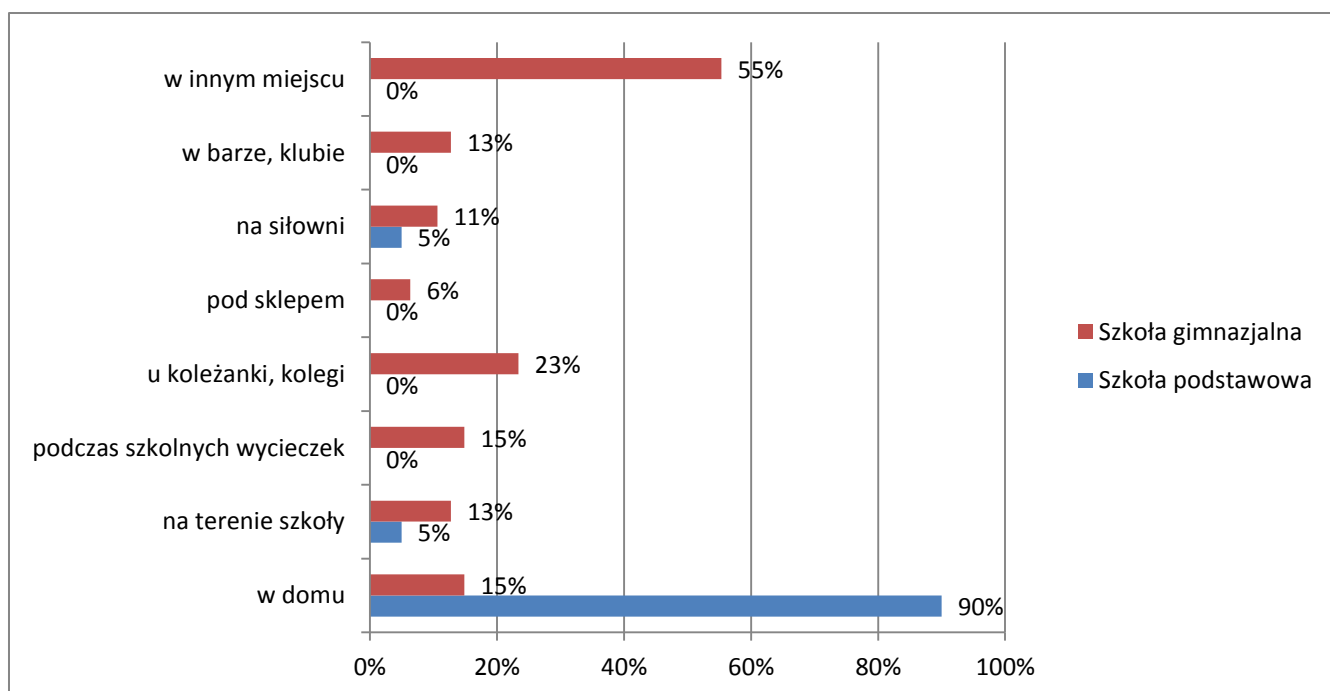
Wyk.91. Co skłoniło Cię do zażywania substancji psychoaktywnych: - szkoła gimnazjalna

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie szkoły podstawowej najczęściej sięgają po substancje psychoaktywne w domu (90%) oraz na siłowni (5%) i na terenie szkoły (5%). Natomiast uczniowie gimnazjum zażywają substancje psychoaktywne: u koleżanki/ kolegi (23%), podczas wycieczek szkolnych (15%), na terenie szkoły (13%), w barze/ klubie (13%), na siłowni (11%) oraz pod sklepem (6%). Ponad połowa ankietowanych wskazała na inne miejsca, nie podając konkretnych nazw.

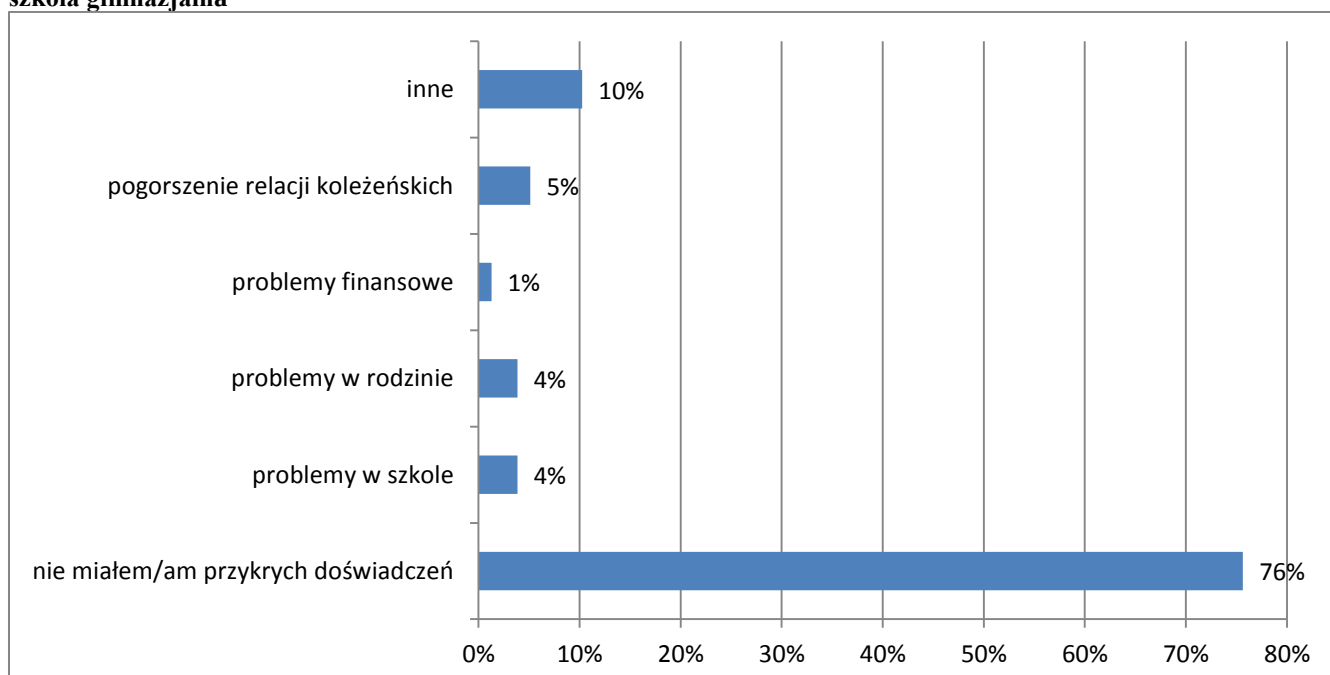
Wyk.92. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać substancje psychoaktywne? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

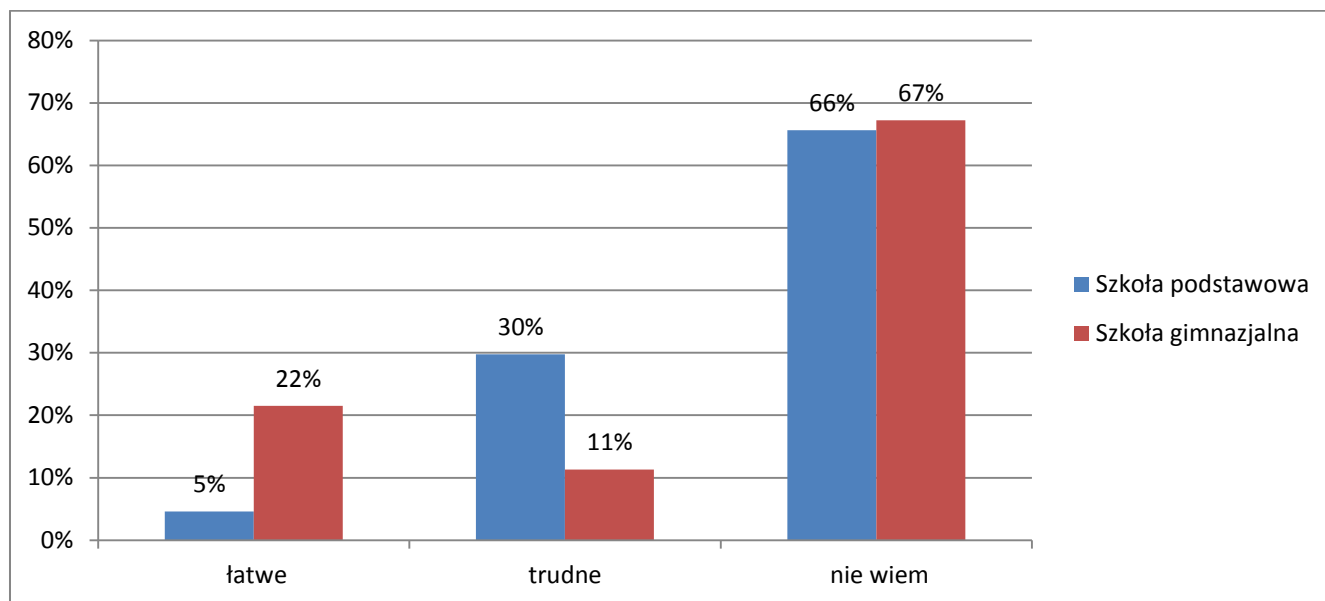
Starszych uczniów zapytano również, czy mieli kiedykolwiek przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy. Większość ankietowanych udzieliła odpowiedzi przeczącej, jednak 24% respondentów przyznało, iż taka sytuacja im się zdarzyła – w tym 5% osób doświadczyło pogorszenia relacji koleżeńskich, 4% problemów rodzinnych oraz problemów w szkole, zaś 1% problemów finansowych.

Wyk.93. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy? – szkoła gimnazjalna

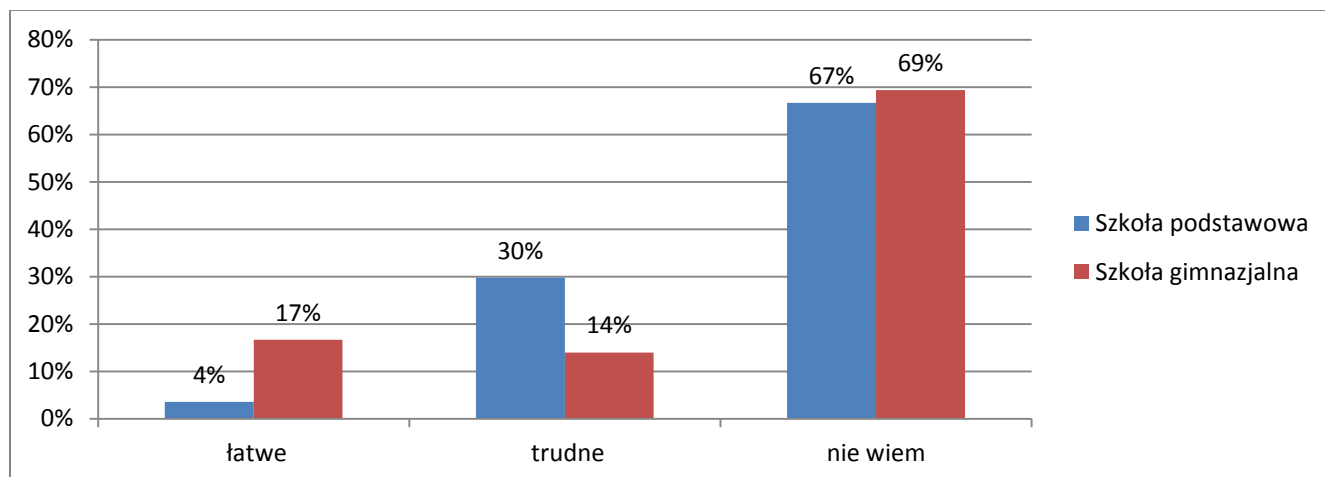
Blisko co piąty uczeń gimnazjum oraz 5% uczniów szkoły podstawowej uważa, że pozyskanie narkotyków w ich miejscowości jest łatwe. Przeciwnego zdania jest natomiast 30% uczniów szkoły podstawowej oraz 11% uczniów gimnazjum. Istotny jest fakt, iż większość uczniów nie ma wiedzy na ten temat, co świadczy o tym, iż nie poszukiwali tego typu informacji.

Wyk.94. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

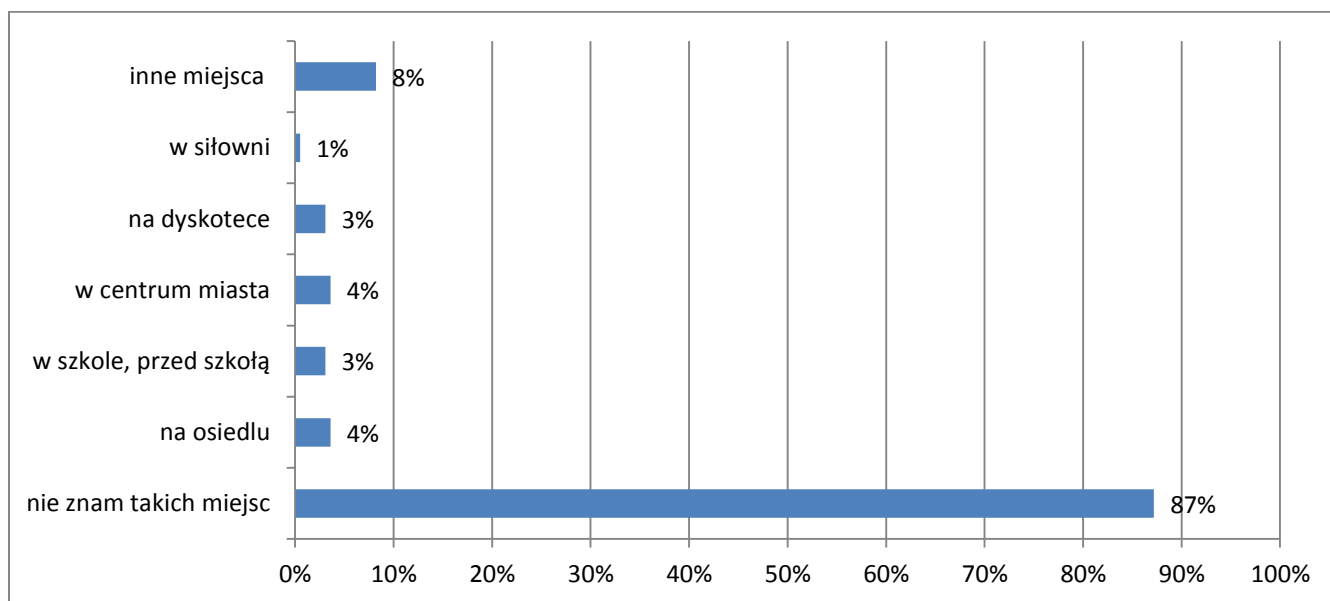
Natomiast jeśli chodzi o pozyskanie dopalaczy to można zauważyć, iż wiedza dotycząca dostępności tych substancji wśród uczniów jest jeszcze mniejsza. 4% uczniów szkoły podstawowej oraz 17% uczniów gimnazjum uważa, że pozyskanie dopalaczy jest łatwe. Przeciwnego zdania jest 30% uczniów podstawówki oraz 14% uczniów gimnazjum. Większość uczniów jednak nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk.95. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

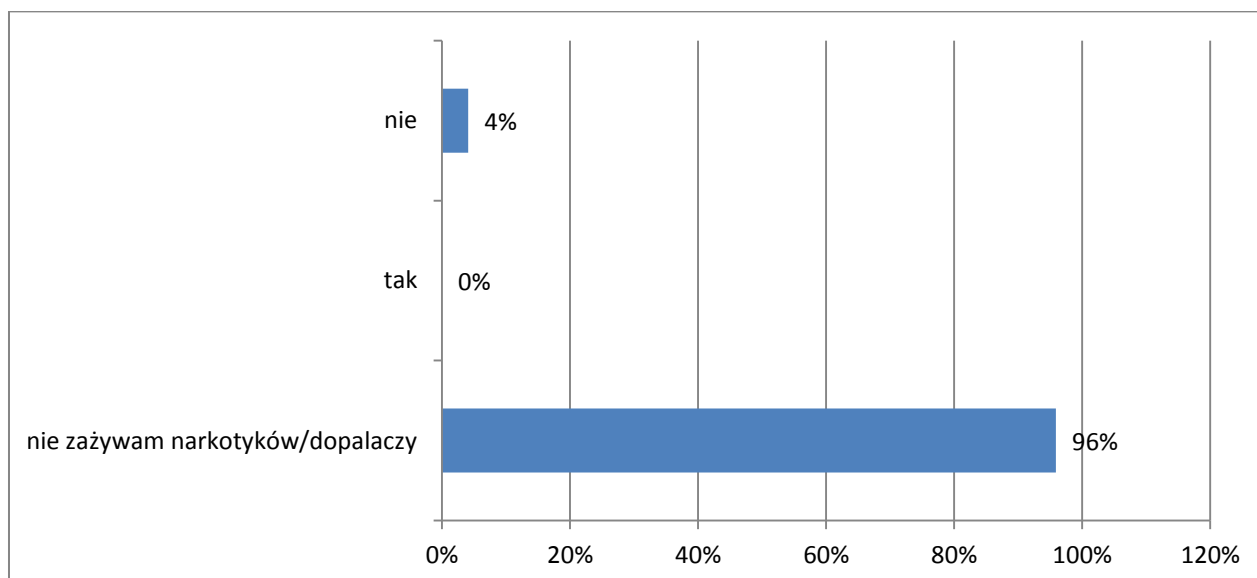
Uczniowie w większości nie potrafili wskazać miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze – takiej odpowiedzi udzieliło 87% ankietowanych uczniów. Pozostałe osoby wskazywały na: centrum miasta (4%), osiedle (4%), szkołę (3%), dyskotekę (3%), siłownię (1%) oraz inne miejsce (8%).

Wyk.96. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. – szkoła podstawowa

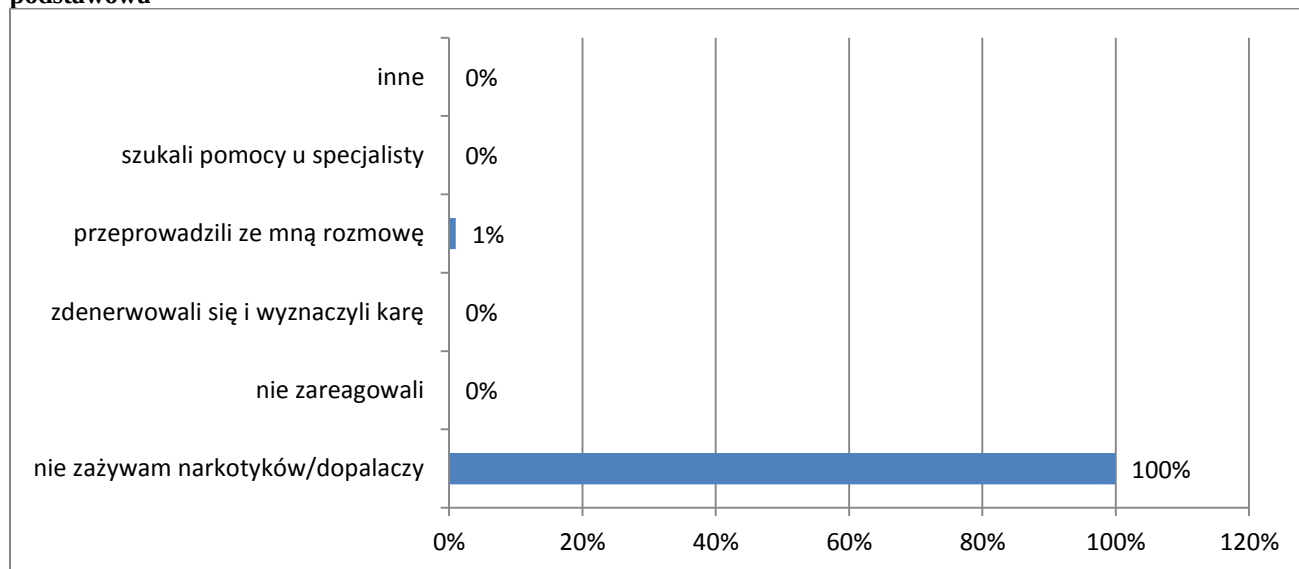
Uczniowie szkoły podstawowej, którzy przyznali, iż sięgali kiedykolwiek po narkotyki lub dopalacze uważają, iż ich rodzice nie wiedzą o tym (4%).

Wyk.97. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze? – szkoła podstawowa

Rodzice, którzy wiedzą o kontakcie swoich dzieci z substancjami psychoaktywnymi przeprowadzili rozmowę ze swoimi dziećmi (1%).

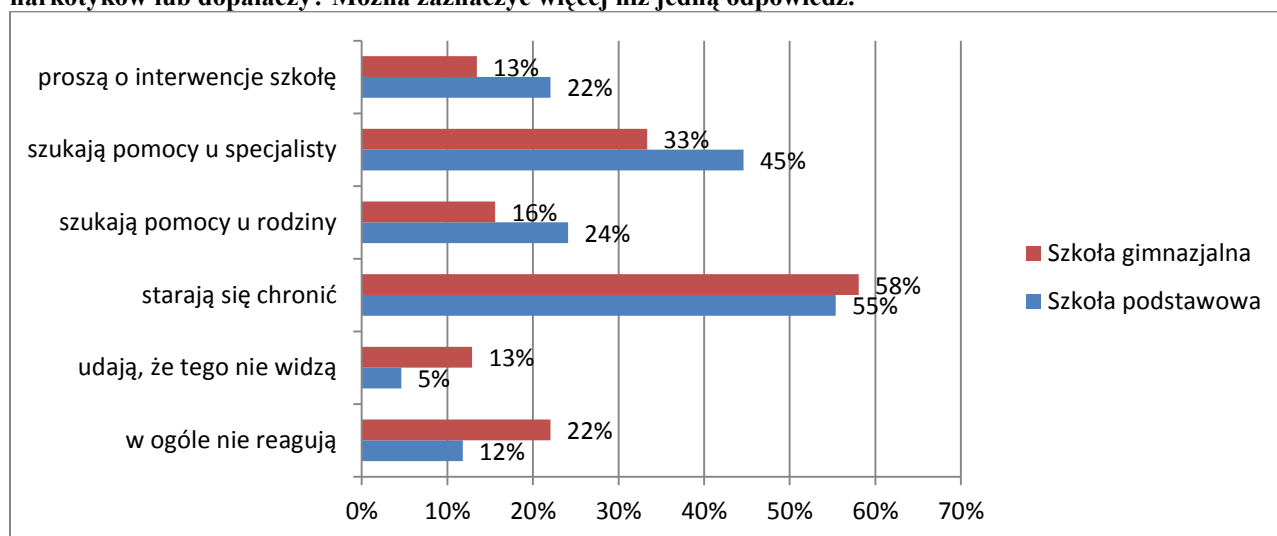
Wyk.98. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy? – szkoła podstawowa

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów rodzice/opiekunowie starają się chronić swoje dzieci przed substancjami psychoaktywnymi – taką opinię wyraziło 55% uczniów szkoły podstawowej oraz 58% uczniów gimnazjum. Poza tym, zdaniem uczniów, rodzice: szukają pomocy u specjalisty (45% uczniów młodszych oraz 33% uczniów starszych), szukają pomocy u rodziny (24% uczniów młodszych oraz 16% uczniów starszych), proszą o interwencję szkołę (22% uczniów młodszych oraz 13% uczniów starszych). Niepokojący jest fakt, iż 12% uczniów szkoły podstawowej oraz 22% gimnazjalistów uważa, że rodzice w ogóle nie reagują na takie sytuację oraz udają, że tego nie widzą (5% uczniów młodszych oraz 13% uczniów starszych).

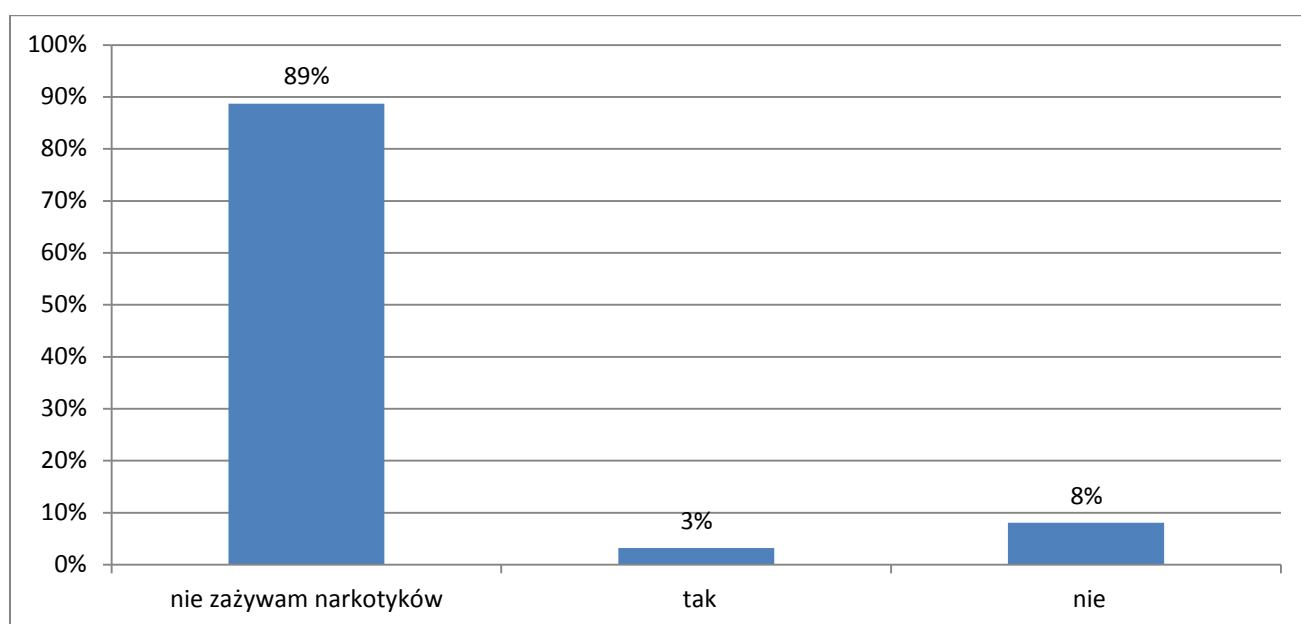
Wyk.99. Jaki stosunek według Ciebie mają rodzice/opiekunowie w związku z zażywaniem przez nieletnich narkotyków lub dopalaczy? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

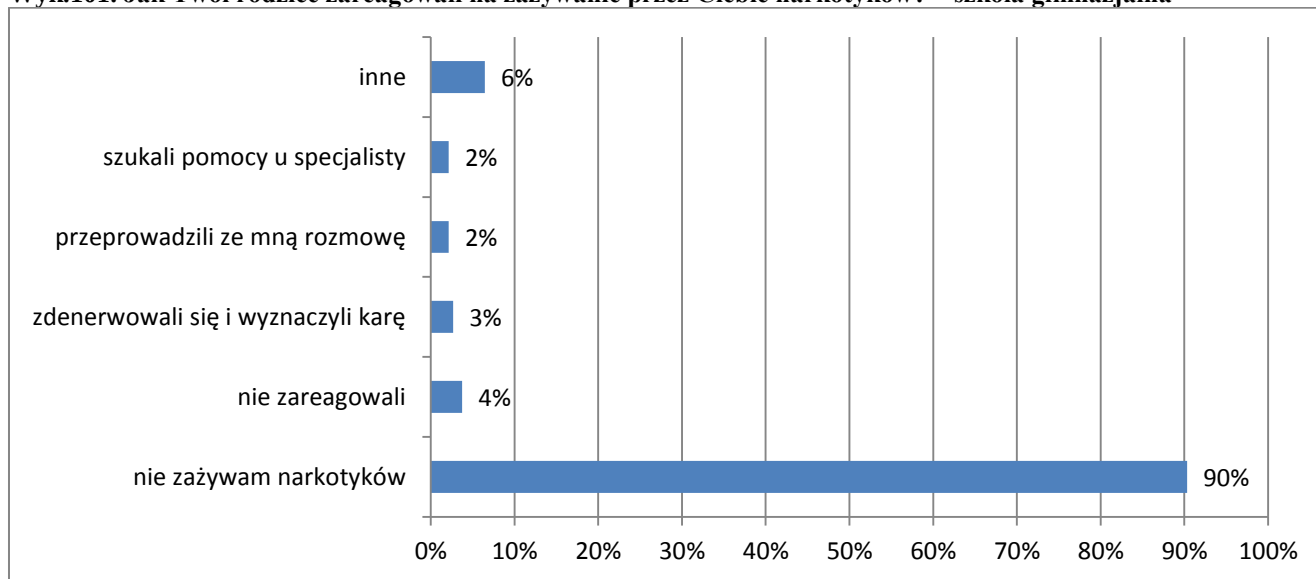
Uczniowie gimnazjum, którzy przyznali, iż sięgali po narkotyki, uważają, że ich rodzice nie wiedzą o tym fakcie (8%). Zaś 3% uczniów sądzi, że rodzice są świadomi tego faktu.

Wyk.100. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki? - szkoła gimnazjalna

Zdaniem uczniów, rodzice, którzy wiedzą o zażywaniu narkotyków przez swoich dzieci reagowali najczęściej w następujący sposób: denerwowali się i wyznaczali karę (3%), przeprowadzali rozmowę z dziećmi (2%), szukali pomocy u specjalisty (2%). Niepokojący jest fakt, iż 4% uczniów przyznało, że ich rodzice nie podjęli żadnych działań w związku z tą informacją.

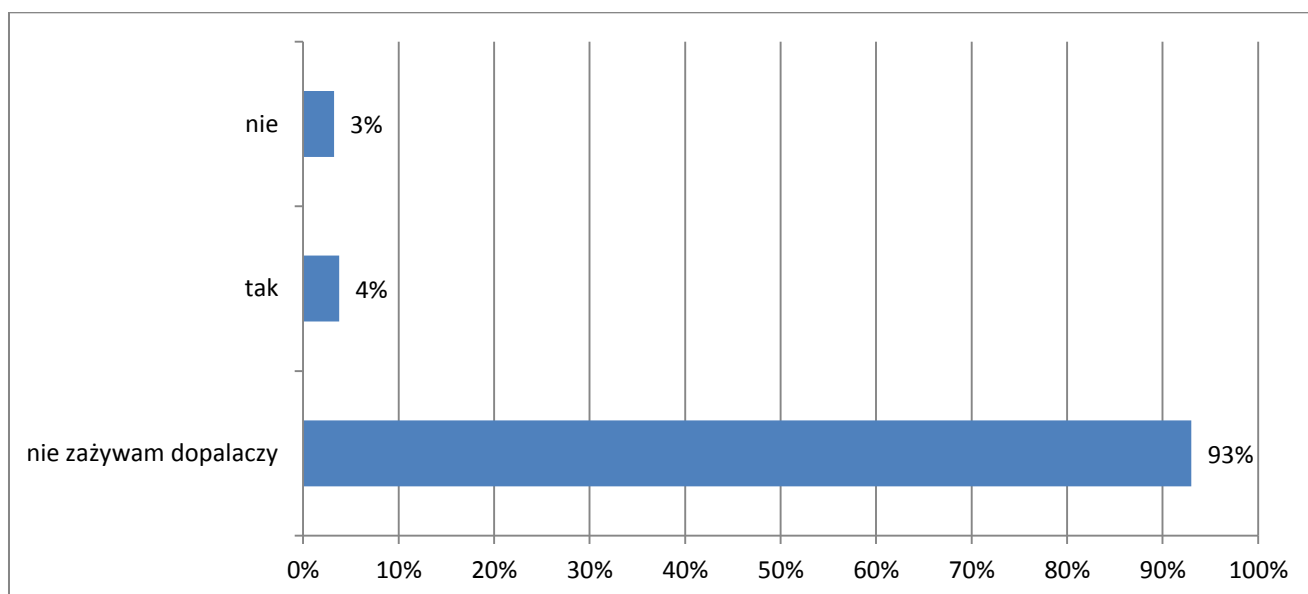
Wyk.101. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków? – szkoła gimnazjalna

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

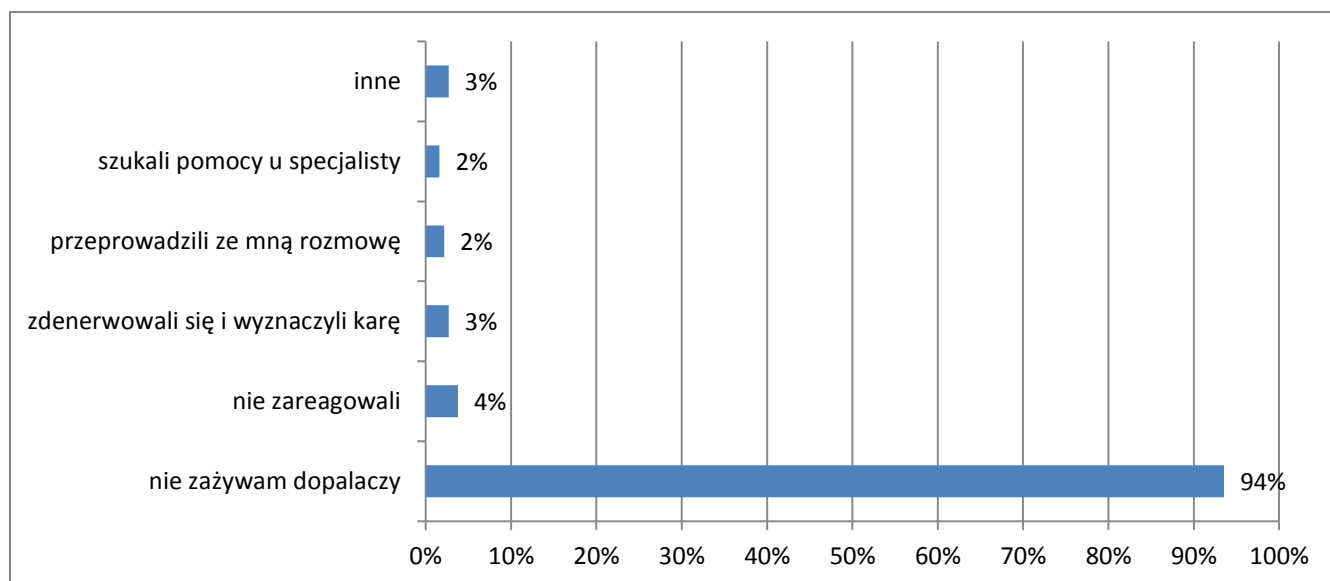
4% uczniów gimnazjum zadeklarowało, że ich rodzice wiedzą o zażywaniu przez nich dopalaczy. Przeciwną opinię wyraziło 3% uczniów.

Wyk.102. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz dopalacze? – szkoła gimnazjalna

Podobnie jak w przypadku zażywania przez dzieci narkotyków, w przypadku informacji o zażywaniu dopalaczy, zdaniem uczniów, ich rodzice najczęściej reagowali w następujący sposób: denerwowali się i wyznaczali karę (3%), przeprowadzali rozmowę (2%), szukali pomocy u specjalisty (2%) oraz nie reagowali w ogóle (4%).

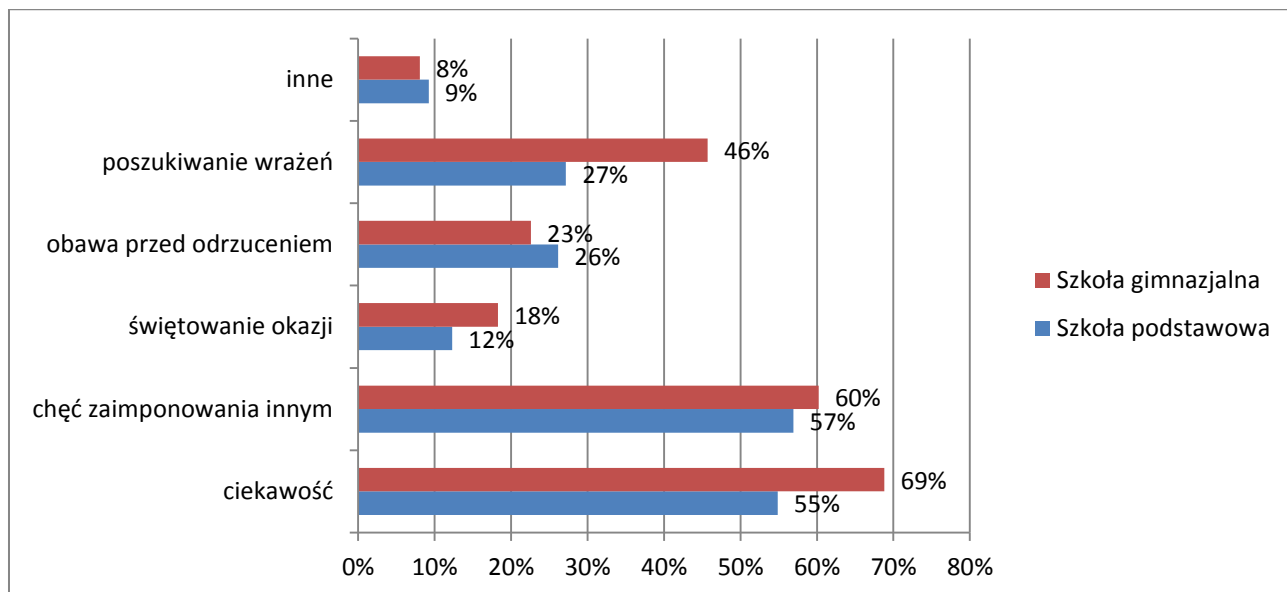
Wyk.103. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie dopalaczy? – szkoła gimnazjalna

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Z punktu widzenia niniejszej diagnozy, niezwykle istotne wydaje się poznanie powodów, które skłaniają młodych ludzi do sięgania po używki. Uczniowie szkoły podstawowej w większości przyznali, iż chęć zaimponowania innym (57%) oraz ciekawość (55%) to główne powody skłaniające młode osoby do tego typu zachowań. W dalszej kolejności wskazywali także na: poszukiwanie wrażeń (27%), obawę przed odrzuceniem (26%), świętowanie okazji (12%) oraz inne powody (9%). Natomiast uczniowie gimnazjum uważają, że głównym powodem sięgania po używki jest: ciekawość (69%) oraz chęć zaimponowania innym (60%). Poza tym wskazywano na: poszukiwanie wrażeń (45%), obawę przed odrzuceniem (23%), świętowanie okazji (18%) oraz inne powody (8%). Jak widać z udzielonych odpowiedzi, młode osoby decydują się na sięganie po środki psychoaktywne głównie w towarzystwie innych osób – to grupa rówieśnicza jest często motywatorem zachowań ryzykownych.

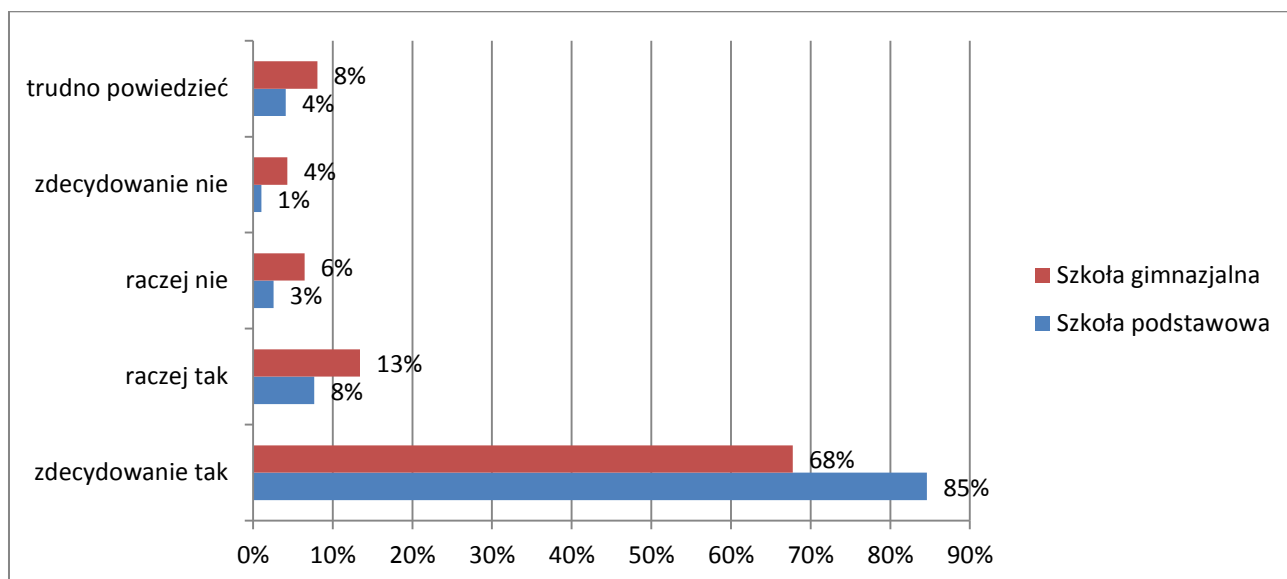
Wyk.104. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po używki. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

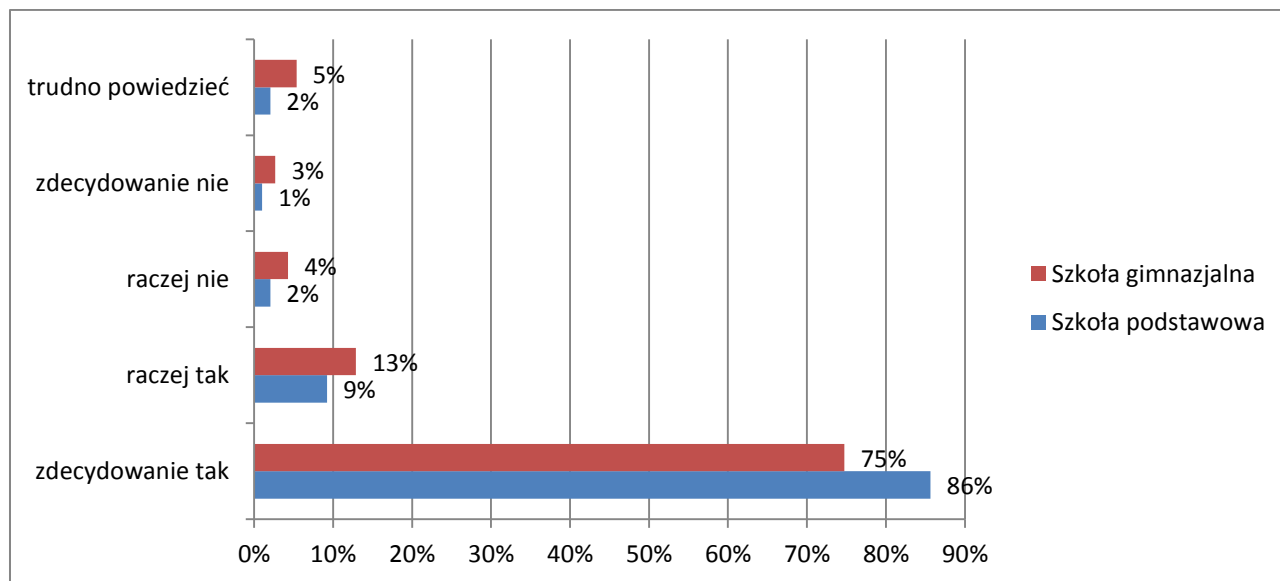
Większość uczniów sądzi, iż zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia – taką opinię wyraziło 85% uczniów szkoły podstawowej oraz 68% gimnazjalistów, zaś 8% młodszych i 13% starszych uczniów sądzi, że jest to raczej szkodliwe. Niepokojący jest fakt, iż 4% uczniów starszych oraz 1% uczniów młodszych sądzi, że tego typu zachowania są zdecydowanie nieszkodliwe, a 6% gimnazjalistów i 3% uczniów młodszych uważa, że jest to raczej nieszkodliwe.

Wyk.105. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia ?

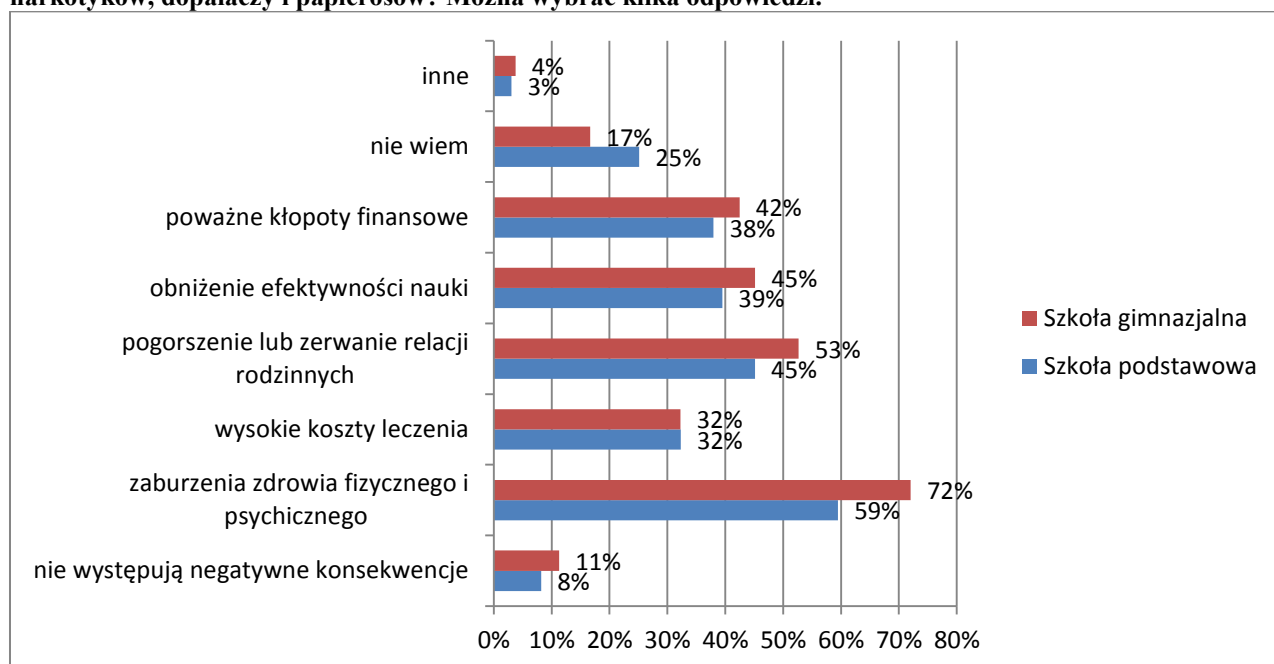
Również w przypadku dopalaczy, ankietowani przyznali, iż są one zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia (86% uczniów młodszych oraz 75% uczniów starszych) oraz raczej szkodliwe (13% uczniów starszych i 9% uczniów młodszych). Przeciwnego zdania jest 7% gimnazjalistów (w tym 3% sądzi, iż dopalacze są zdecydowanie szkodliwe, a 4%, iż są raczej szkodliwe) i 3% uczniów szkoły podstawowej (w tym 1% przyznaje, że te substancje są zdecydowanie szkodliwe, a 2%, iż są raczej szkodliwe).

Wyk. 106. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia ?

Zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego to główne konsekwencje związane z uzależnieniami od alkoholu i narkotyków – taką opinię wyraziło 72% gimnazjalistów oraz 59% uczniów podstawówki. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (45% uczniów podstawówki i 53% gimnazjalistów), obniżenie efektywności nauki (39% uczniów podstawówki i 45% gimnazjalistów), poważne kłopoty finansowe (38% uczniów podstawówki i 42% gimnazjalistów), wysokie koszty leczenia (32% uczniów podstawówki i 32% gimnazjalistów). Niepokojący jest fakt, iż zdaniem 11% gimnazjalistów i 8% uczniów podstawówki, tego typu zachowania nie niosą ze sobą negatywnych konsekwencji. Zaś co czwarty uczeń podstawówki i 17% uczniów gimnazjum nie ma wiedzy na ten temat.

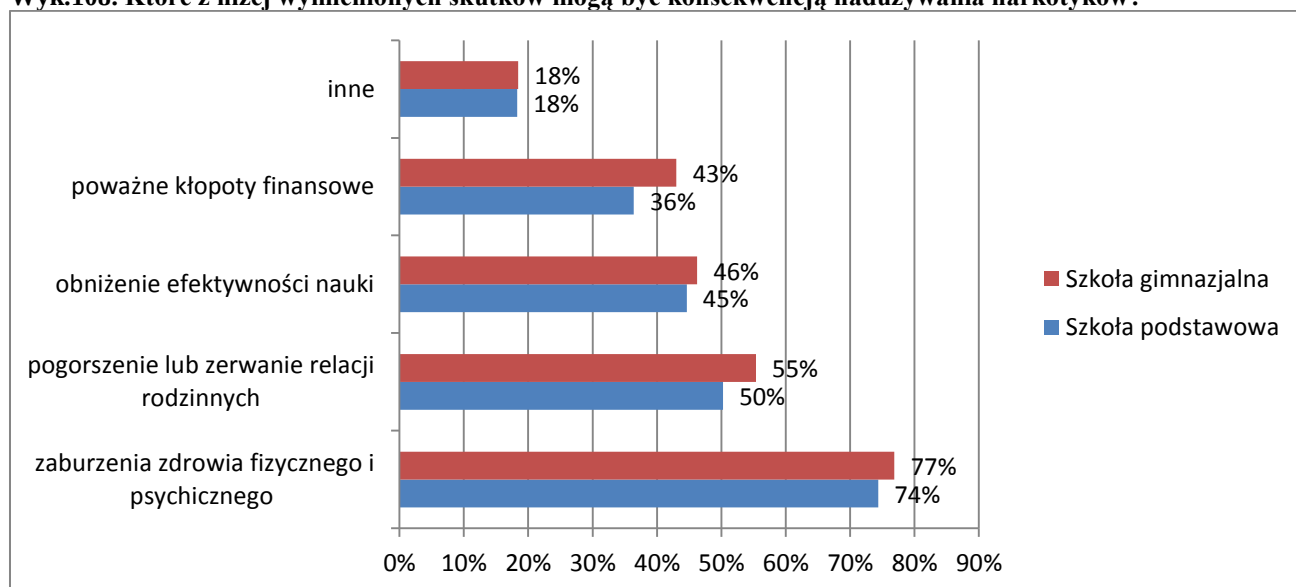
Wyk.107. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Natomiast główną konsekwencją zażywania narkotyków są zdaniem uczniów zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego – taką opinię wyraziło 74% uczniów młodszych oraz 77% uczniów starszych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (50% uczniów szkoły podstawowej i 55% uczniów gimnazjum), obniżenie efektywności nauki (45% uczniów szkoły podstawowej i 46% uczniów gimnazjum) oraz poważne kłopoty finansowe (36% uczniów szkoły podstawowej i 43% uczniów gimnazjum).

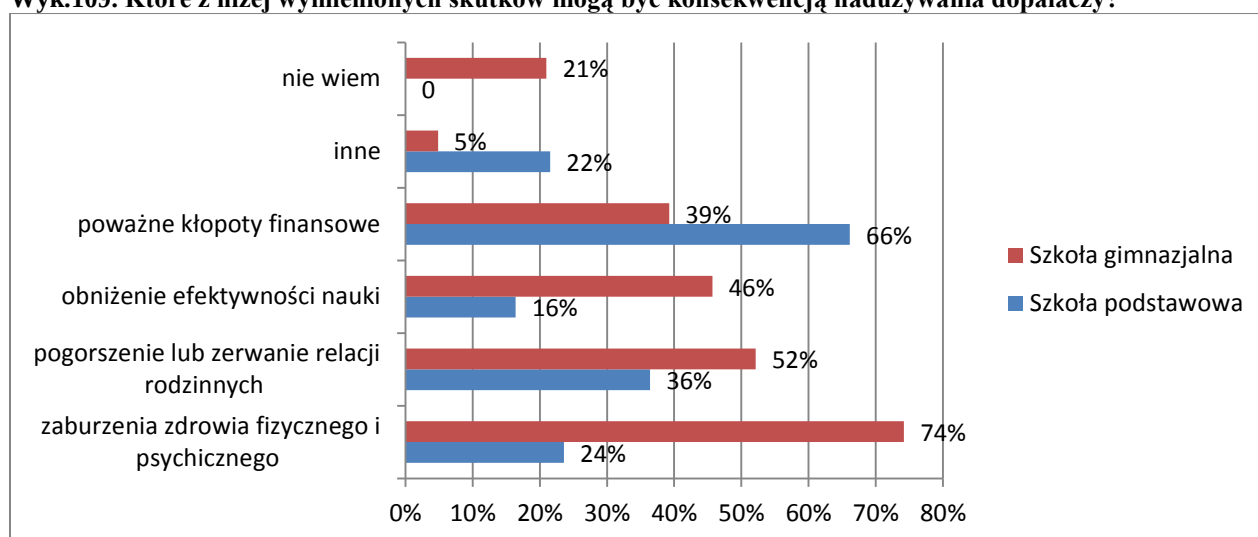
Wyk.108. Które z niżej wymienionych skutków mogą być konsekwencją nadużywania narkotyków?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Natomiast jeżeli chodzi o konsekwencje zażywania dopalaczy to można zauważyć niewielkie rozbieżności w opiniach młodszych i starszych uczniów. Uczniowie podstawówki najczęściej wskazywali na: poważne kłopoty finansowe (66%), a także na pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (36%), zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (24%) oraz obniżenie efektywności nauki (22%). Gimnazjaliści wskazywali najczęściej na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (74%), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (52%), obniżenie efektywności nauki (46%) oraz poważne problemy finansowe. Niepokojący jest fakt, iż co piąty uczeń gimnazjum nie potrafił wskazać negatywnych konsekwencji.

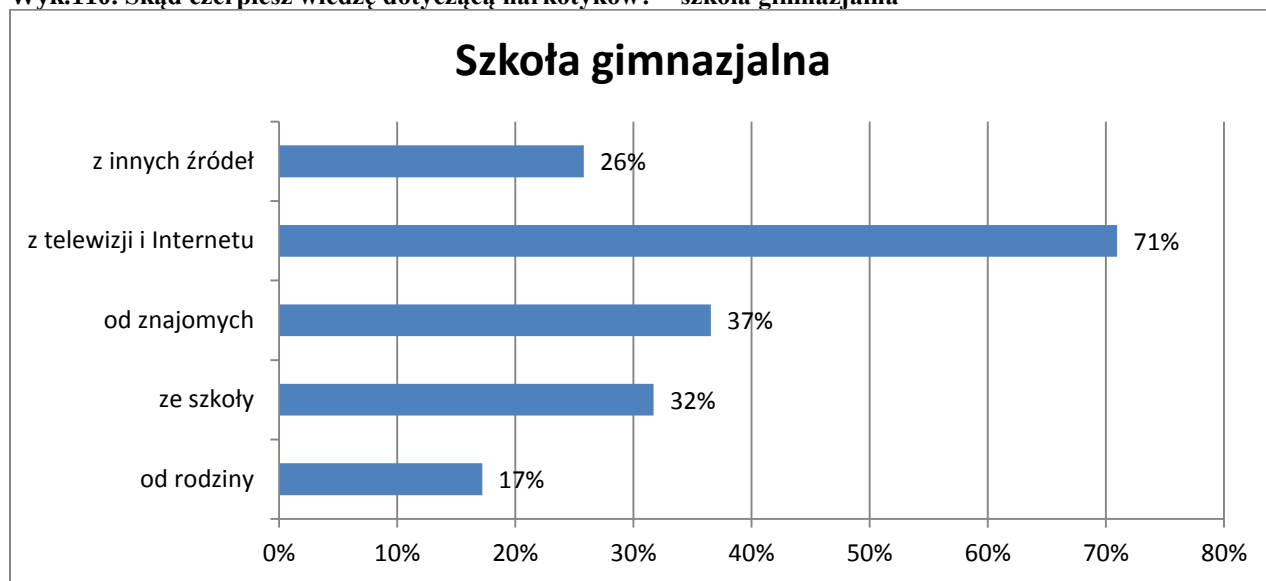
Wyk.109. Które z niżej wymienionych skutków mogą być konsekwencją nadużywania dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie gimnazjum zostali również poproszeni o wskazanie skąd czerpią wiedzę dotyczącą narkotyków. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, głównym źródłem wiedzy dla uczniów jest telewizja i Internet (71%), a także znajomi (37%), szkoła (32%), rodzina (17%) i inne źródła (26%). Niepokojący jest fakt, iż jedynie 17% uczniów przyznało, iż czerpie wiedzę od rodziny.

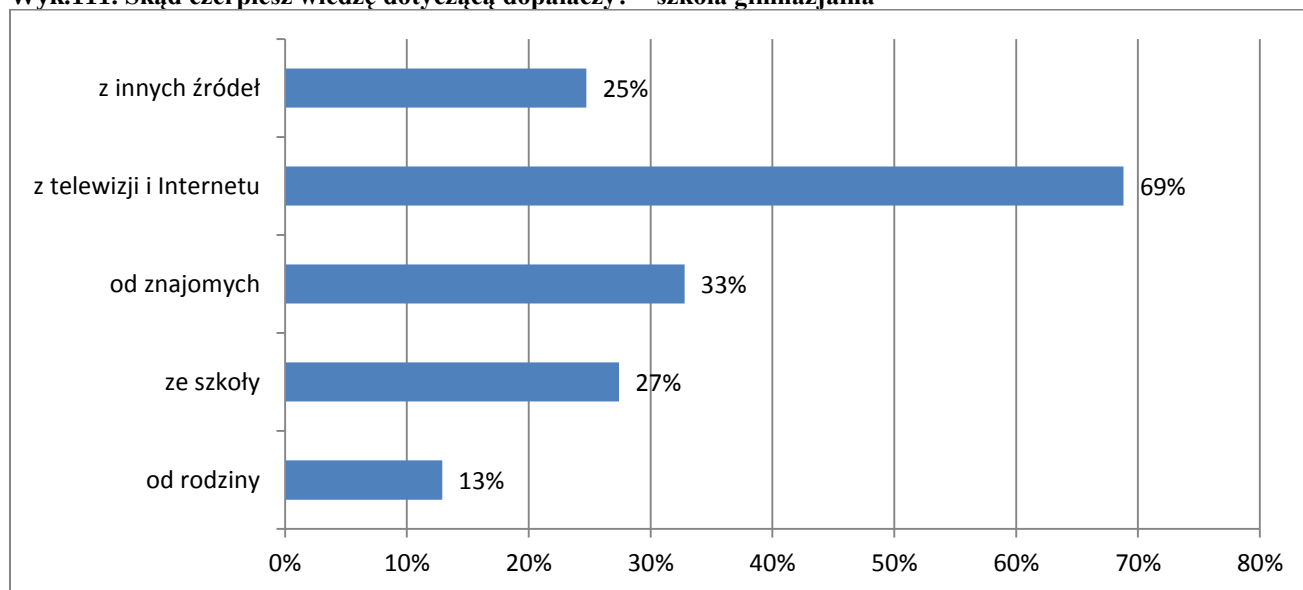
Wyk.110. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków? – szkoła gimnazjalna

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Podobnie sytuacja wygląda w przypadku dopalaczy. Uczniowie czerpią wiedzę dotyczącą dopalaczy przede wszystkim z telewizji i Internetu (69%) oraz znajomych (33%), szkoły (27%), rodziny (13%) i innych źródeł (25%).

Wyk.111. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą dopalaczy? – szkoła gimnazjalna

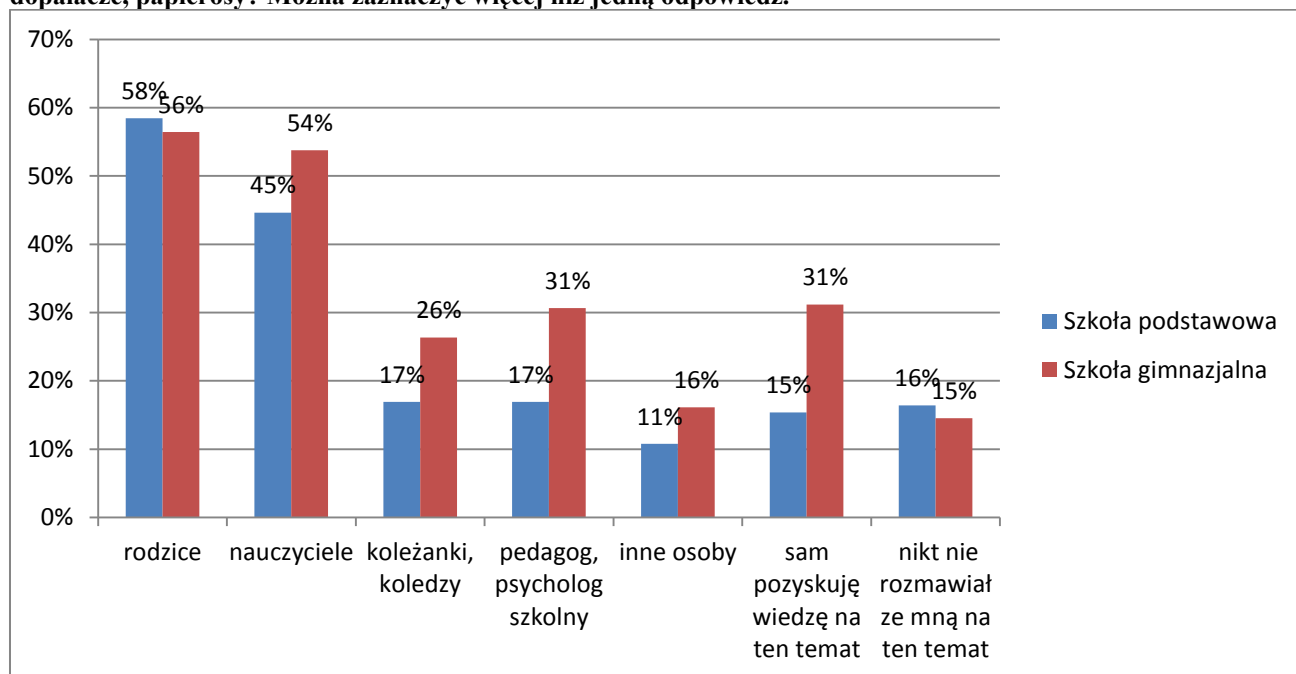

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to rodzice (58% młodszych i 56% starszych uczniów) oraz nauczyciele (45% młodszych i 54% starszych uczniów) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pedagoga/psychologa szkolnego, kolegów/koleżanki oraz inne osoby. Niepokojący jest fakt,

iż aż 31% uczniów gimnazjum i 15% uczniów szkoły podstawowej przyznaje, iż samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz iż 16% młodszych i 15% starszych uczniów uważa, że nikt z nimi na ten temat nie rozmawiał.

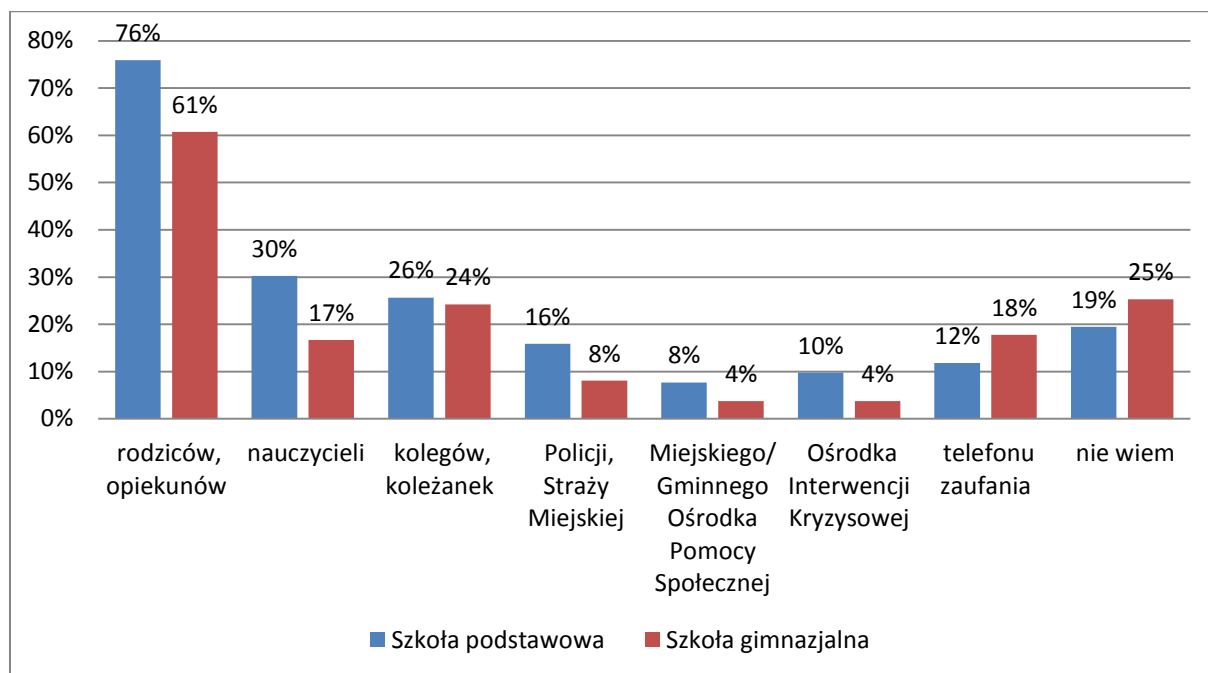
Wyk.112. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacji kryzysowej zwróciliby się przede wszystkim do rodziców lub opiekunów – na nich wskazało 76% uczniów szkoły podstawowej oraz 61% uczniów gimnazjum. 30% uczniów szkoły podstawowej oraz 17% uczniów gimnazjum zwróciłby się do nauczycieli, 26% młodszych i 24% starszych do kolegów lub koleżanek, do Policji/Straży Miejskiej zwróciłoby się o pomoc 16% młodszych i 8% starszych uczniów, 8% uczniów szkoły podstawowej oraz 4% uczniów gimnazjum zwróciłoby się do Ośrodka Pomocy Społecznej, do Ośrodka Interwencji Kryzysowej zwróciłoby się 10% uczniów podstawówki i 4% uczniów gimnazjum, zaś do telefonu zaufania 12% uczniów młodszych i 18% uczniów starszych. Niepokojący jest fakt, iż blisko co piąty uczeń szkoły podstawowej oraz co czwarty uczeń gimnazjum nie potrafił wskazać instytucji pomocowych.

Wyk.113. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami??

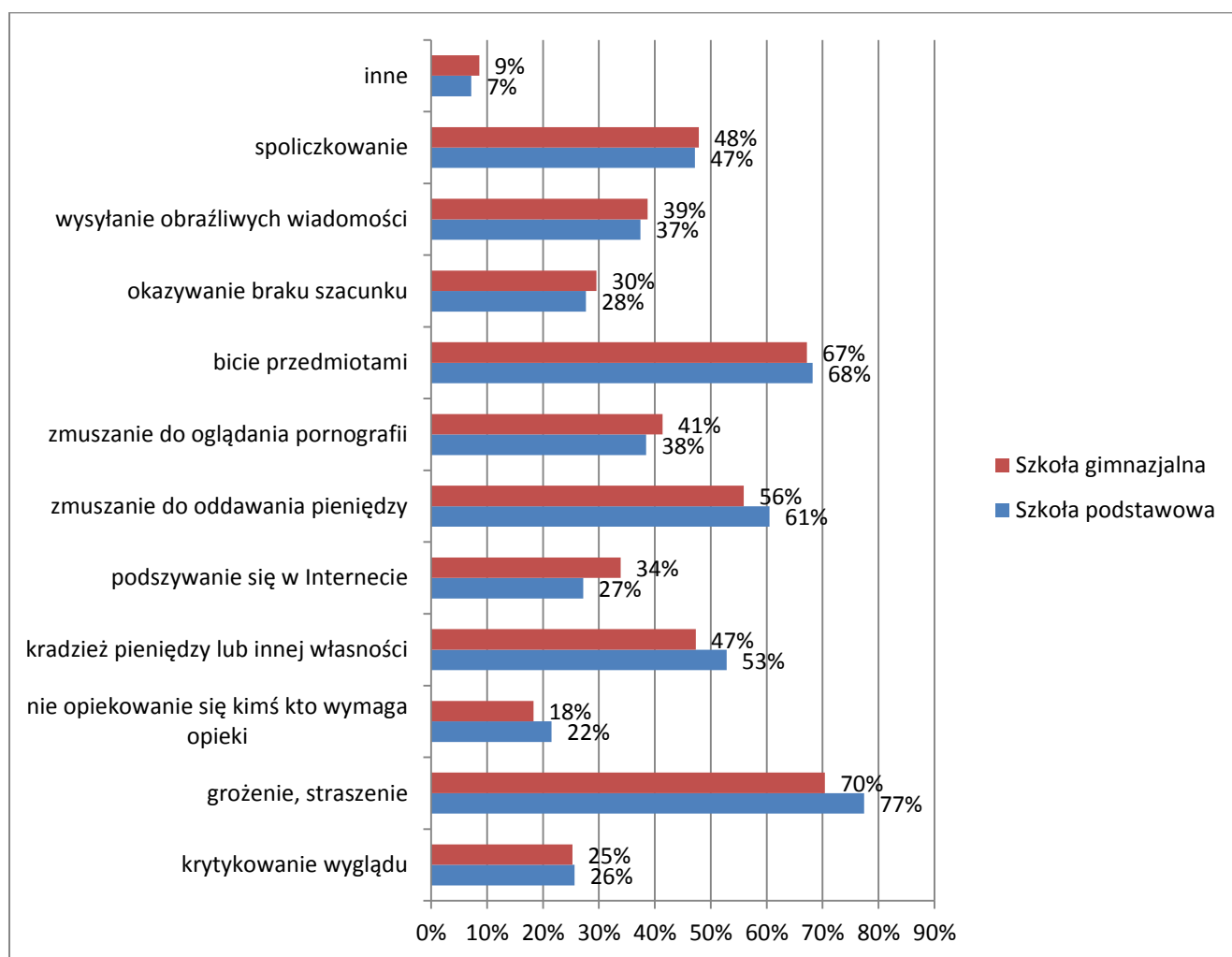

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Ostatnim problemem poruszonym w badaniu dzieci i młodzieży był problem przemocy. Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie obu szkół najczęściej wskazują na zachowania związane z przemocą fizyczną: grożenie, straszenie (77% uczniów szkoły podstawowej oraz 70% uczniów gimnazjum), bicie przedmiotami (68% uczniów młodszych i 67% uczniów starszych), a także zmuszanie do oddawania pieniędzy (61% uczniów podstawówki i 56% uczniów gimnazjum) oraz kradzież pieniędzy lub innej własności (53% uczniów podstawówki i 47% uczniów gimnazjum). W dalszej kolejności wskazywano na: spoliczkowanie (47% uczniów szkoły podstawowej oraz 48% gimnazjalistów), zmuszanie do oglądania pornografii (38% uczniów szkoły podstawowej oraz 41% uczniów gimnazjum), wysyłanie obraźliwych wiadomości (37% uczniów szkoły podstawowej oraz 39% uczniów gimnazjum), podszywanie się w Internecie (27% uczniów szkoły podstawowej oraz 34% uczniów gimnazjum), okazywanie braku szacunku (28% uczniów szkoły podstawowej oraz 30% uczniów gimnazjum) a także nieopiekowanie się kimś kto wymaga opieki (22% uczniów szkoły podstawowej oraz 18% uczniów gimnazjum).

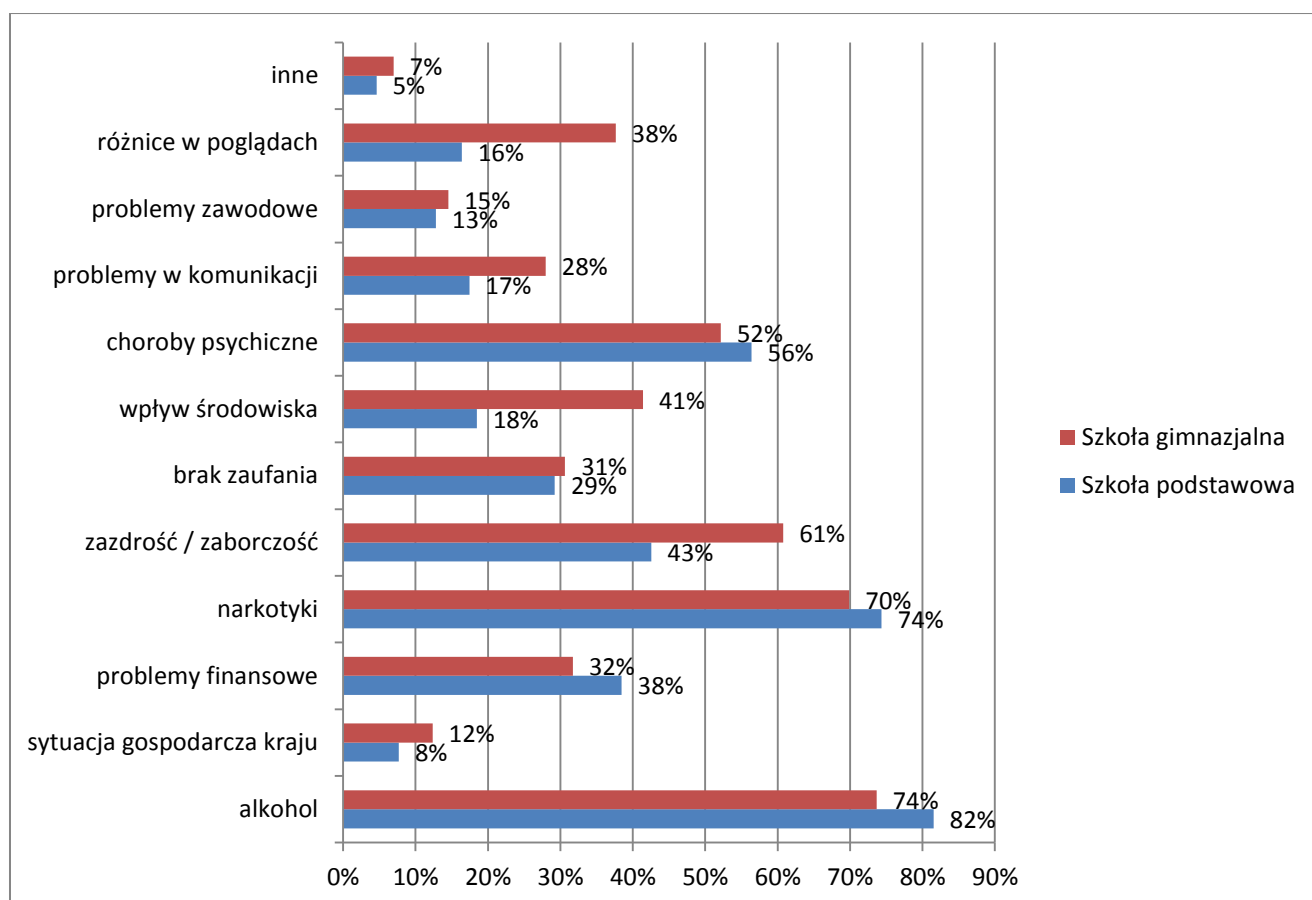
Wyk.114. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniów poproszono również o wskazanie przyczyn, które ich zdaniem najczęściej powodują przemoc. Zdecydowana większość uczniów wskazała tutaj na nadużywanie używek: alkoholu (82% uczniów młodszych i 74% starszych), narkotyków (74% uczniów młodszych i 70% uczniów starszych). Również znaczna część ankietowanych uważa, że przemoc wynika z chorób psychicznych (56% uczniów młodszych i 52% uczniów starszych), zazdrości/zaborczości (43% uczniów podstawówki i 61% uczniów gimnazjum), problemów finansowych (38% uczniów podstawówki i 32% uczniów gimnazjum), brak zaufania (29% uczniów młodszych i 31% uczniów starszych), wpływ środowiska (18% uczniów podstawówki i 41% uczniów gimnazjum), różnic w poglądach (16% młodszych i 38% starszych uczniów), problemów w komunikacji (17% uczniów młodszych i 28% uczniów starszych), problemów zawodowych (13% młodszych i 15% starszych uczniów), a także sytuacji gospodarczej kraju (8% młodszych i 12% starszych uczniów).

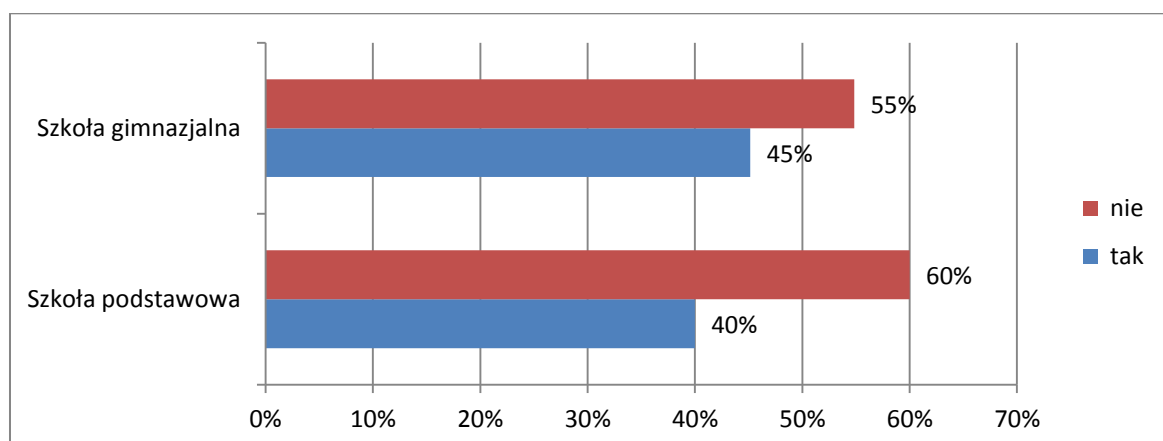
Wyk.115. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

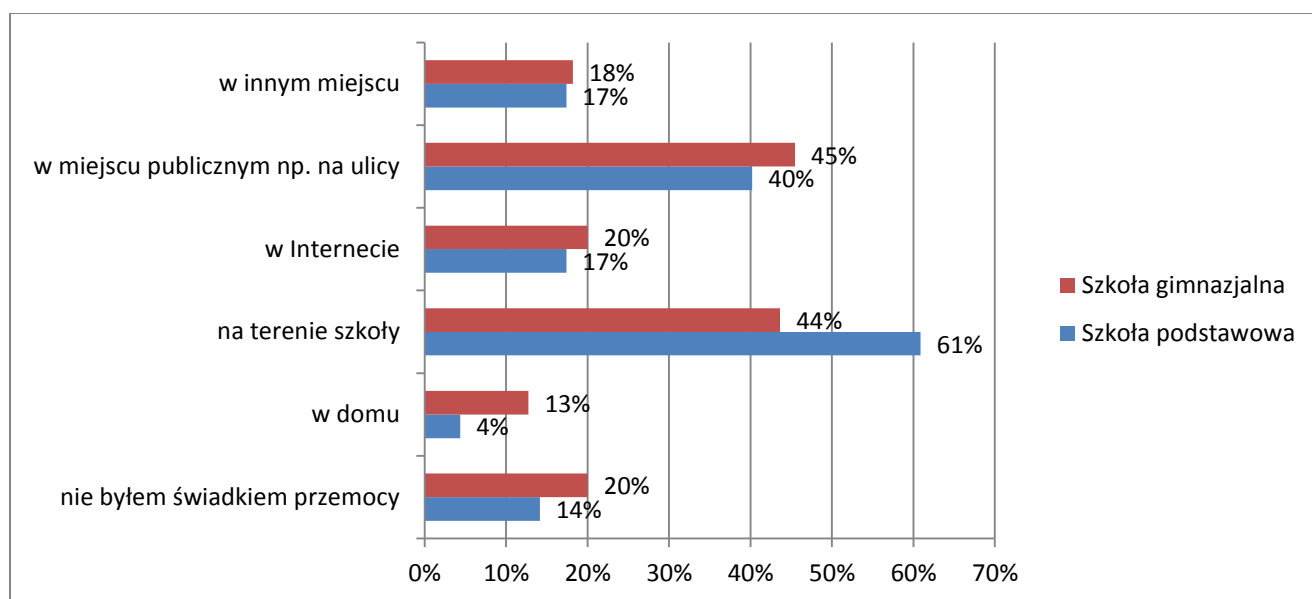
W celu diagnozy zagrożenia przemocy wśród dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy Prochowice ankietowanym zadano pytania dotyczące doświadczania przemocy. 40% uczniów szkoły podstawowej oraz 45% uczniów gimnazjum przyznaje, że była kiedykolwiek świadkiem przemocy fizycznej lub psychicznej.

Wyk.116. Czy byłeś kiedyś świadkiem przemocy?

Uczniów zapytano, gdzie miał miejsce akt przemocy, którego byli świadkami. Zdecydowana większość uczniów wskazuje tutaj na szkołę (61% uczniów podstawówki oraz 44% gimnazjalistów) oraz miejsce publiczne (40% uczniów młodszych i 45% uczniów starszych). Natomiast 17% uczniów podstawówki i 20% uczniów gimnazjum było świadkami przemocy w Internecie, a 4% młodszych i 13% starszych w domu. Dane te pokazują, iż najbardziej niepokojącym zjawiskiem w gminie Prochowice jest przemoc wśród rówieśników.

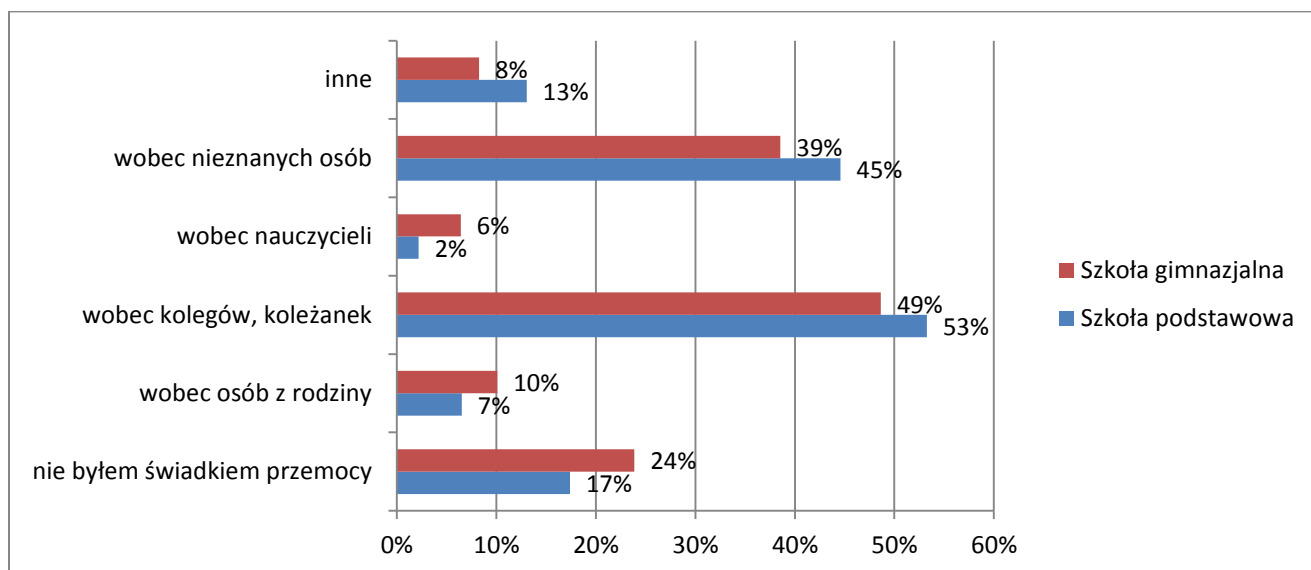
Wyk.117. Gdzie akt przemocy, którego byłeś świadkiem miał miejsce? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problem przemocy rówieśniczej potwierdzają również odpowiedzi na poniższe pytanie. Uczniowie przyznają, że przemoc, której byli świadkami, była stosowana wobec ich kolegów lub koleżanek (53% uczniów podstawówki oraz 49% gimnazjalistów) oraz wobec nieznanych osób (45% uczniów młodszych i 39% uczniów starszych). Natomiast 7% uczniów podstawówki i 10% uczniów gimnazjum uważa, iż przemoc była stosowana wobec członków rodziny, a 2% młodszych ankietowanych i 6% starszych, iż byli świadkami przemocy wobec nauczycieli.

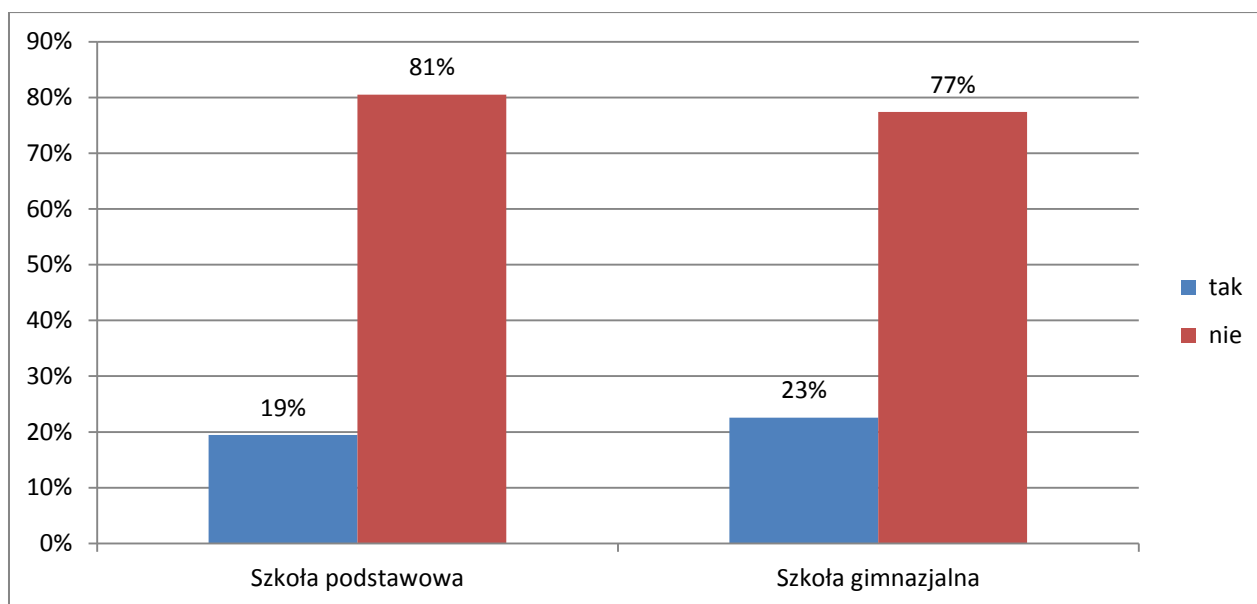
Wyk.118. Wobec kogo przemoc była stosowana? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niepokojący jest fakt, iż blisko co piąty uczeń szkoły podstawowej oraz 23% uczniów gimnazjum przyznało, iż zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć przemocy.

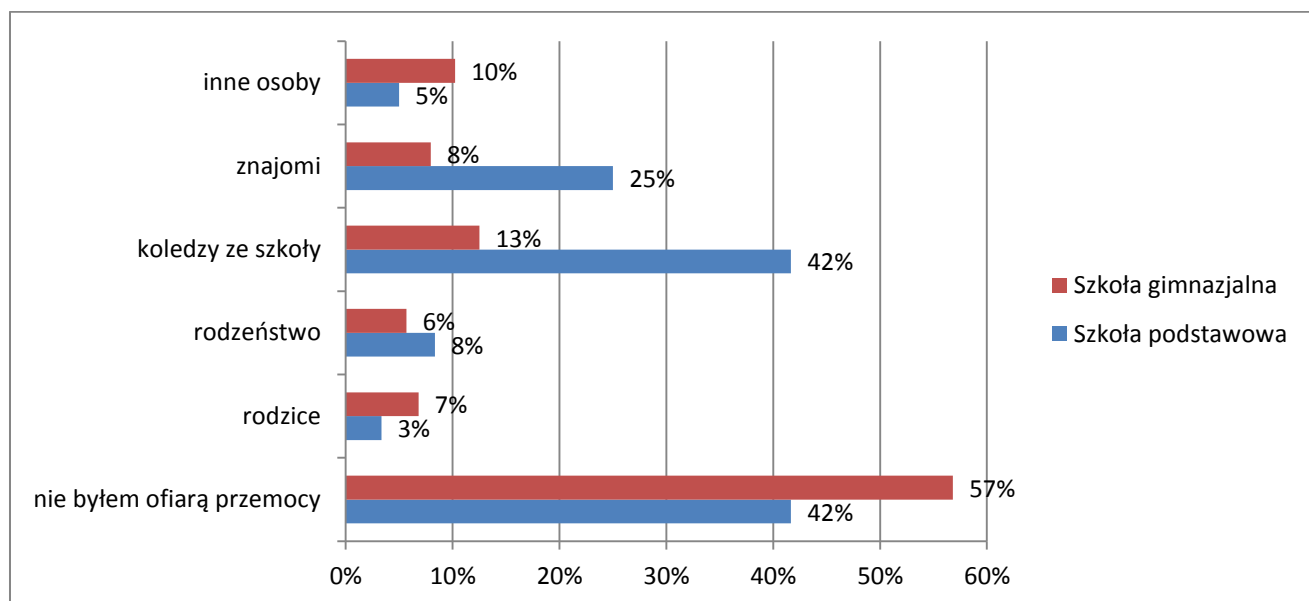
Wyk.119. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Uczniowie wobec, których stosowano przemoc, deklarują, iż doświadczyli jej przede wszystkich ze strony kolegów ze szkoły (42% uczniów młodszych oraz 13% uczniów starszych), od znajomych (25% uczniów szkoły podstawowej i 8% gimnazjalistów), od rodzeństwa (8% młodszych i 6% starszych respondentów), oraz od rodziców (3% młodszych

uczniów i 7% starszych uczniów). Dane te pokazują, iż w rodzinach tych uczniów występuje zjawisko przemocy domowej.

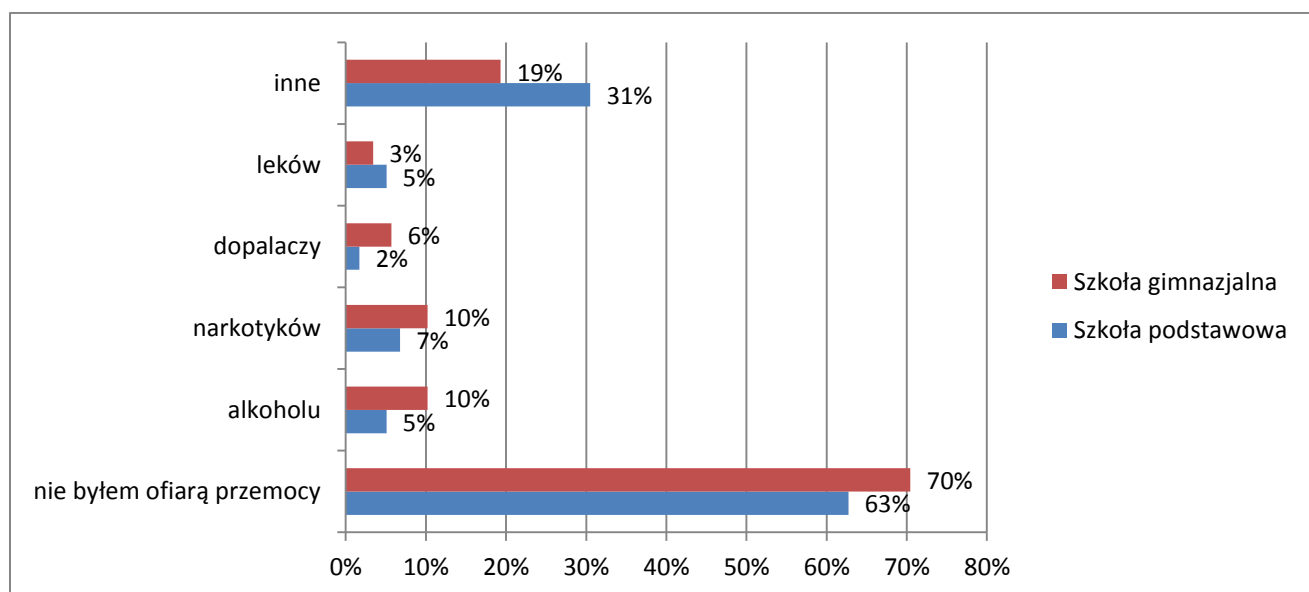
Wyk.120. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Osoby stosujące przemoc wobec ankietowanych byli pod wpływem: alkoholu (5% uczniów młodszych oraz 10% uczniów starszych), narkotyków (7% uczniów młodszych oraz 10% uczniów starszych), dopalaczy (2% uczniów młodszych oraz 6% uczniów starszych) i leków (5% uczniów młodszych oraz 3% uczniów starszych), a także innych substancji.

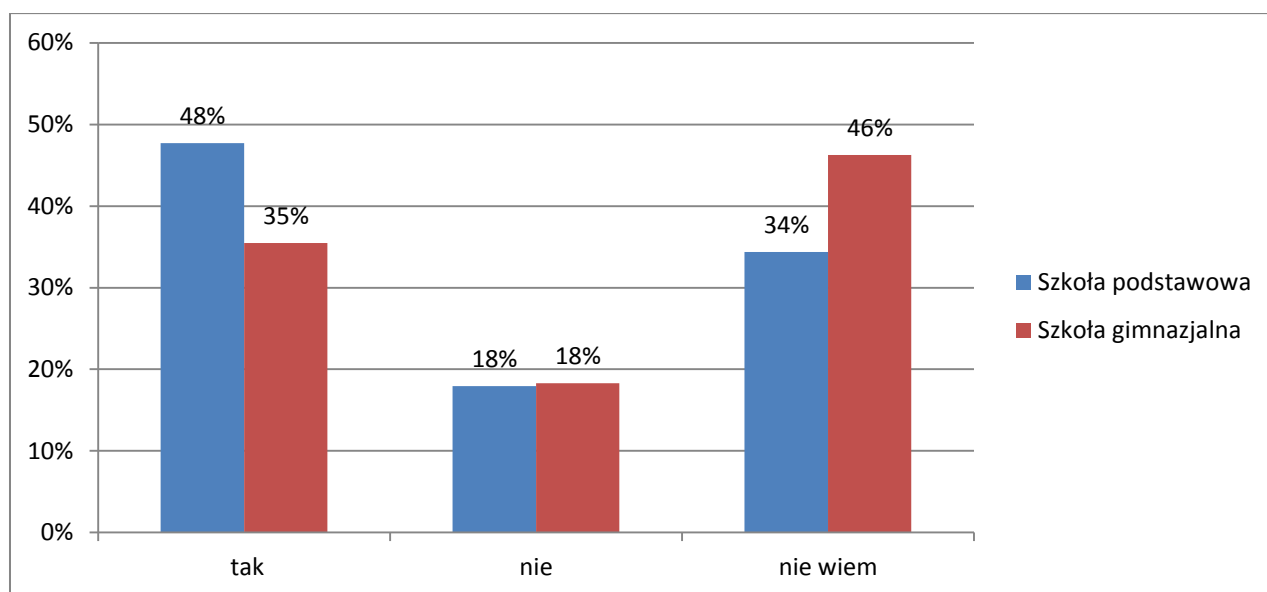
Wyk.121. Czy osoba, która stosowana wobec ciebie przemoc była pod wpływem:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

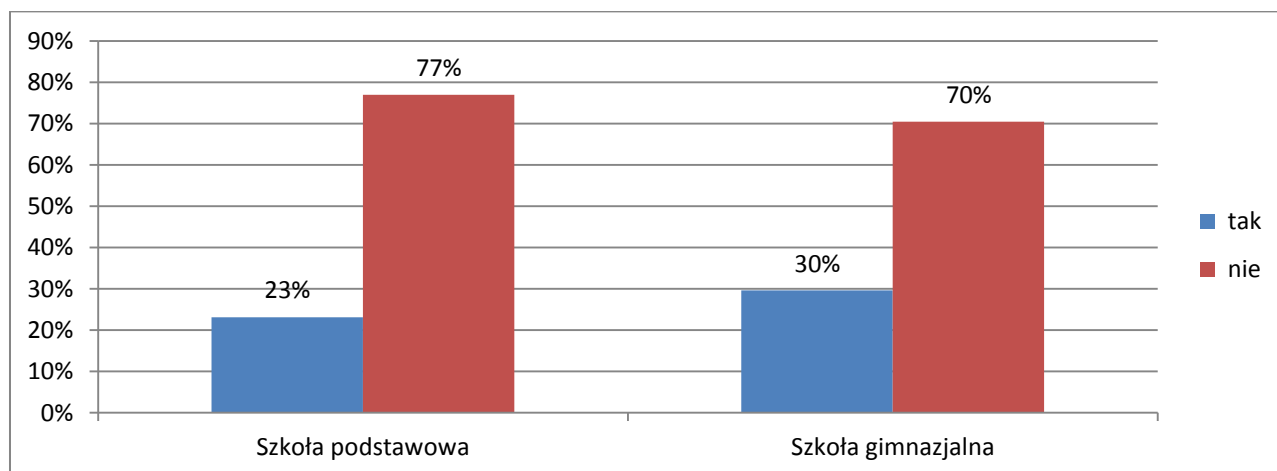
Uczniowie także sami dostrzegają zjawisko przemocy między uczniami. W opinii 48% szkoły podstawowej oraz 35% uczniów gimnazjum, w ich szkole występuje problem przemocy. Brak wiedzy na ten temat zgłasza 34% uczniów młodszych i 46% starszych. Dane te pokazują, iż przemoc rówieśnicza jest dość powszechnym zjawiskiem w szkołach na terenie gminy.

Wyk.122. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

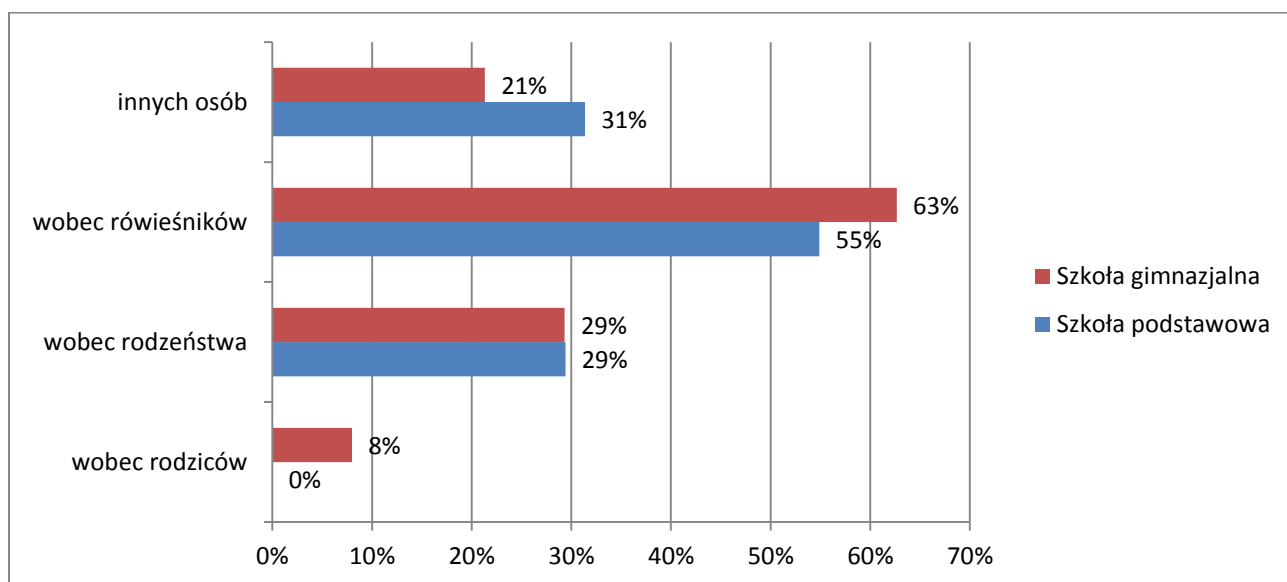
Uczniowie w większości także nie przyznają się do stosowania przemocy wobec rówieśników. Jednak 23% uczniów młodszych i 30% starszych przyznaje, iż zdarzyło im się stosować przemoc wobec innych.

Wyk.123. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

Uczniowie, którzy przyznali się do stosowania przemocy, w większości stosowali ją wobec rówieśników (55% uczniów młodszych i 63% uczniów starszych), rodzeństwa (29% uczniów młodszych i starszych) oraz wobec rodziców (8% uczniów starszych) i innych osób (31% uczniów młodszych i 21% starszych uczniów).

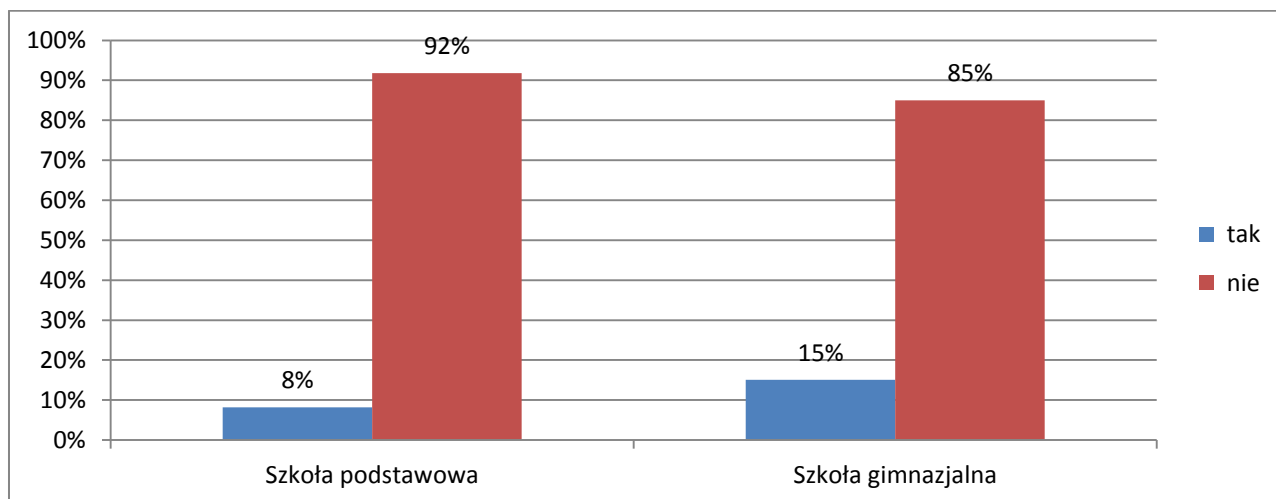
Wyk.124. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na koniec zapytano uczniów, czy znają kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doznającą przemocy w domu. Niepokojący jest fakt, iż aż 8% uczniów podstawówki i 15% uczniów gimnazjum przyznało, że zna takie osoby. Pokazuje to, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne na terenie gminy.

Wyk.125. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

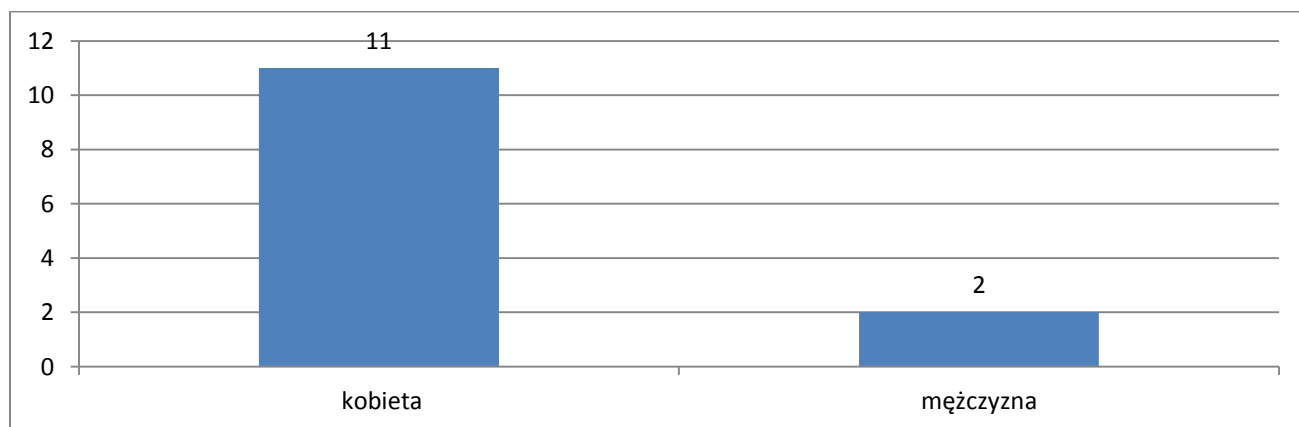
6. BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE GMINY PROCHOWICE

6.1. Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w gminie Prochowice wzięli również udział sprzedawcy alkoholu. Ich opinia wydaje się niezwykle istotna ze względu na fakt, iż na co dzień mają oni kontakt z osobami kupującymi napoje alkoholowe, tym samym potrafią je scharakteryzować oraz ocenić skalę problemu alkoholowego.

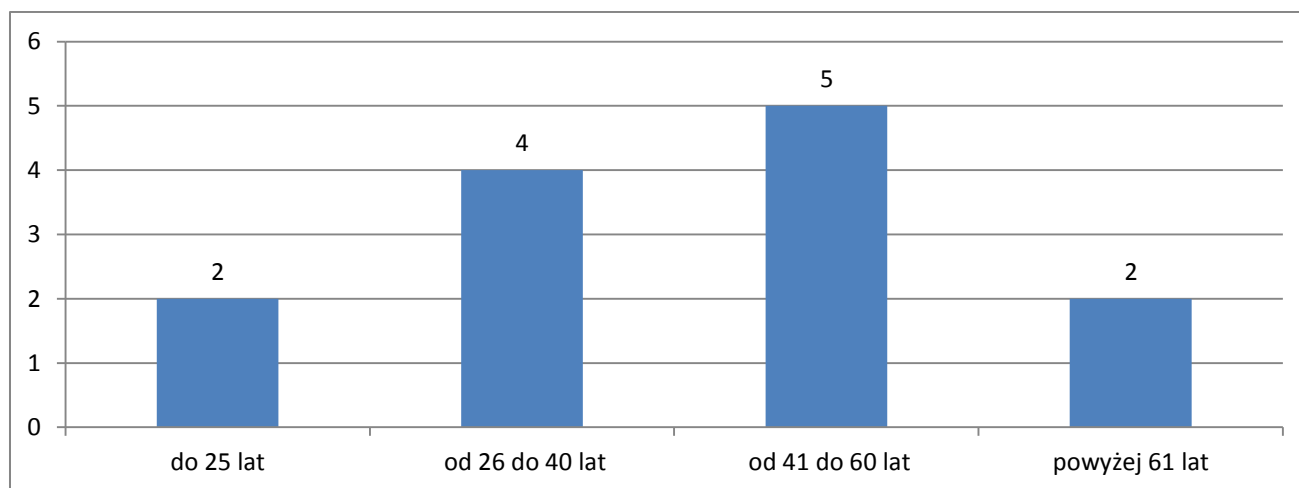
W ankietowaniu udział wzięli 13 sprzedawców alkoholu. Dwaj sprzedawcy odmówili udziału w badaniu. Spośród ankietowanych osób, większość stanowiły kobiety (11 osób).

Wyk.126. Płeć

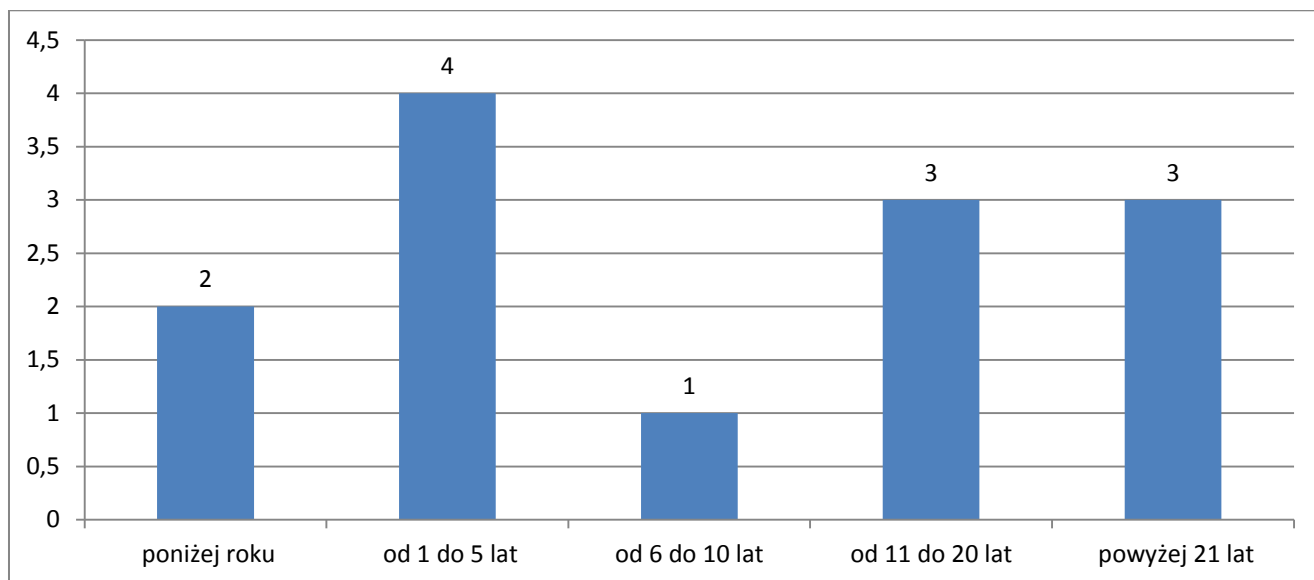
Najwięcej osób znajdowało się w grupie wiekowej od 41 do 60 lat (5osób) oraz w wieku 26 do 40 lat (4 osoby). Po dwie osoby znajdują się w wieku do 25 lat oraz powyżej 61 lat.

Wyk.127. Wiek

Dodatkowo, analizując staż zawodowy ankietowanych, można zauważyć, iż 4 osoby pracują od 1 do 5 lat, po 3 osoby od 11 do 20 lat oraz powyżej 21 lat, dwie osoby pracują krócej niż rok, zaś jedna osoba od 6 do 10 lat.

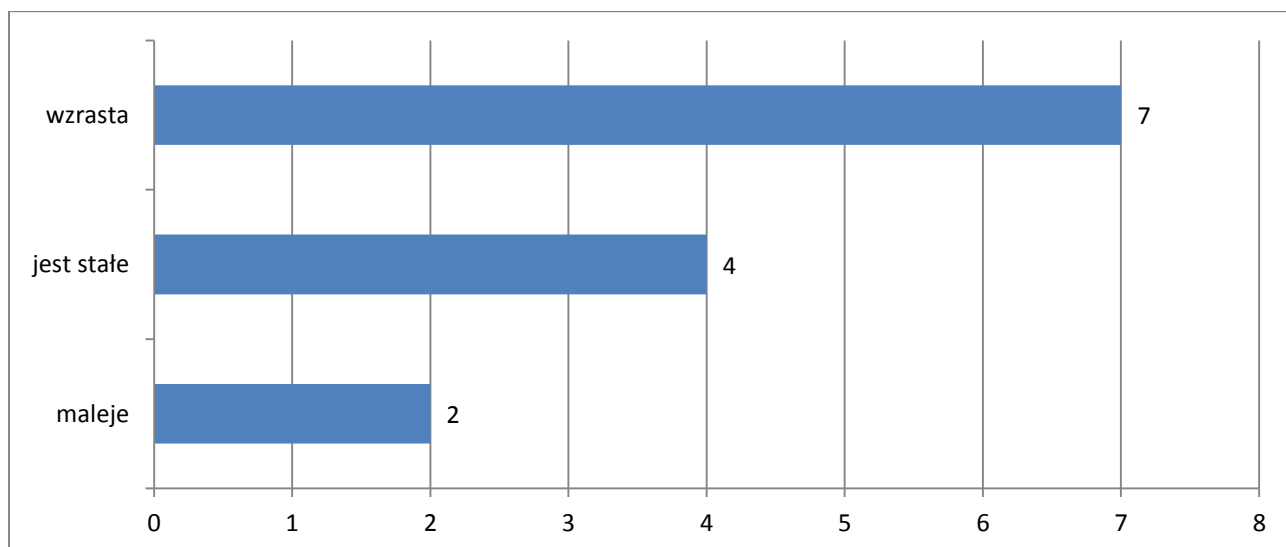
Wyk.128. Staż pracy

6.2. Problem uzależnień w gminie

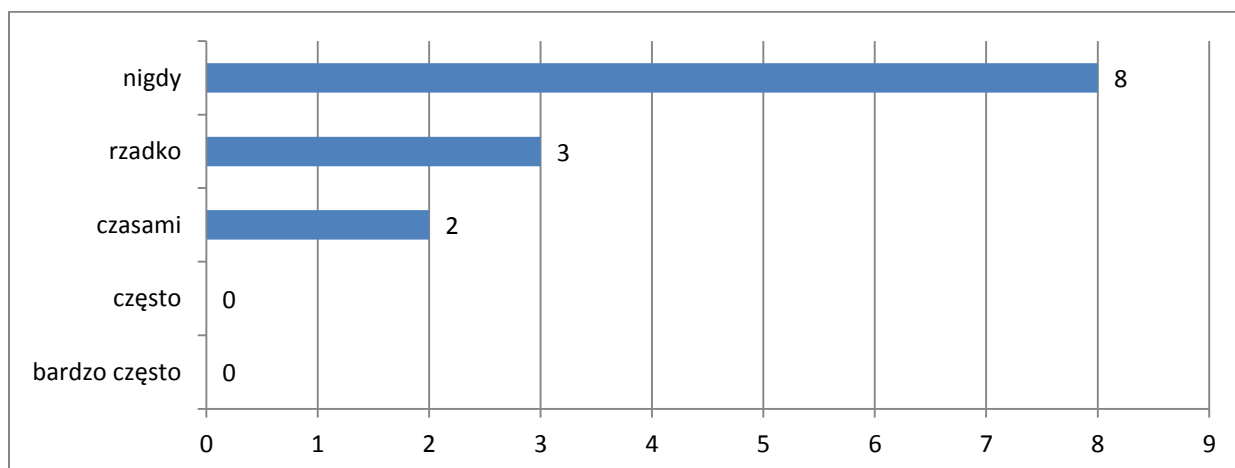
Celem sprawdzenia jak zmieniła się skala problemu alkoholowego, poproszono sprzedawców o ocenę spożycia alkoholu w gminie Prochowice na przestrzeni kilku lat. Zdaniem większości ankietowanych, spożycie alkoholu wzrasta – taką opinię wyraziło siedem osób. Przeciwnego zdania było natomiast dwóch sprzedawców. Natomiast cztery osoby uważają, że skala spożycia alkoholu w przeciągu ostatnich kilku lat jest stała.

Wyk.129. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości:

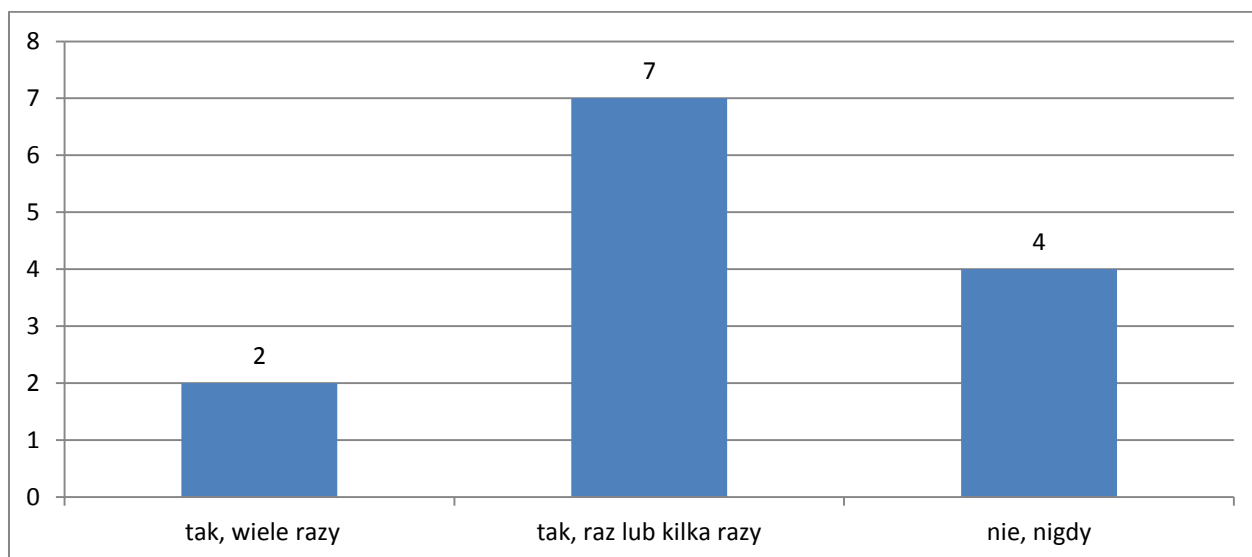
Również większość respondentów (8 osób) twierdzi, iż w gminie Prochowice nie sprzedaje się alkoholu osobom nieletnim. Natomiast trzy osoby przyznały, iż taka sytuacja zdarza się rzadko, natomiast dwaj respondenci sądzą, że ma ona miejsce czasami. Jest to dość niepokojące, ponieważ wskazuje, iż sprzedawcy nie zawsze stosują się do zapisu ustawy.

Wyk.130. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

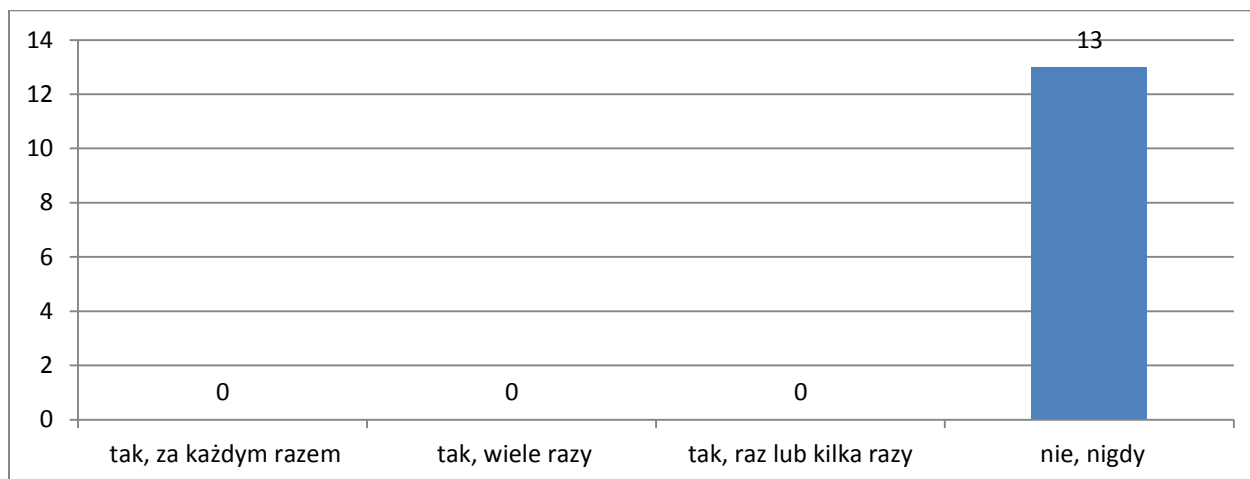
Istotne wydaje się również to, czy uczniowie sami próbują zakupić alkohol. Jak wynika z zebranych opinii, taka sytuacja zdarzała im się wiele razy (2 osoby) oraz raz lub kilka razy (7 osób). Jedynie 4 osoby przyznały, iż nigdy im się taka sytuacja nie przytrafiła.

Wyk.131. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

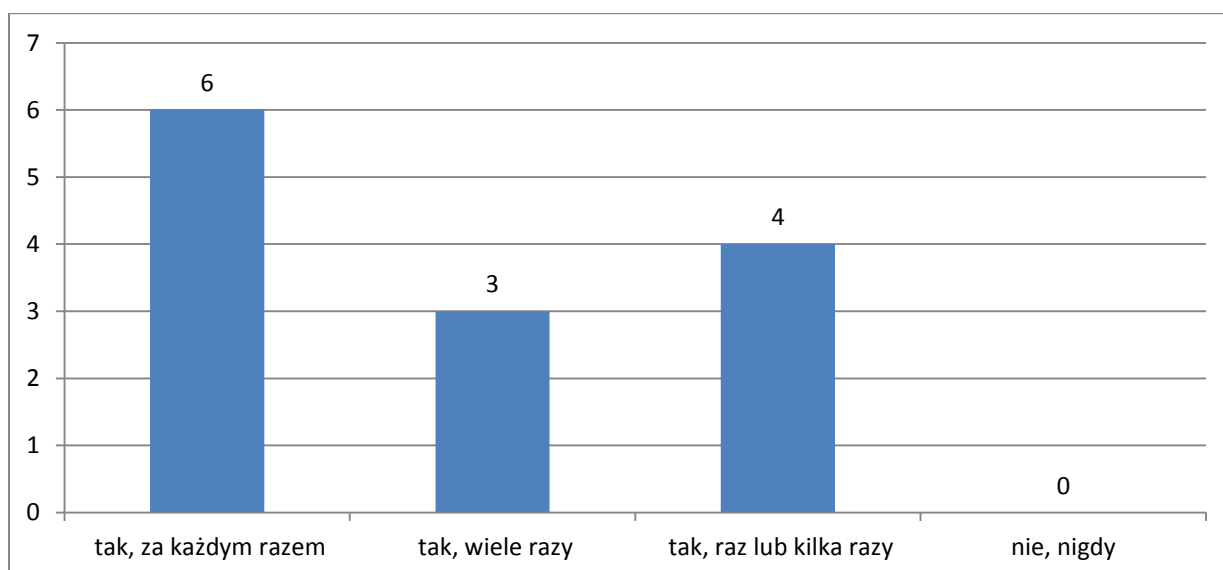
Jednak żaden sprzedawca nie sprzedał nigdy alkoholu osobie nieletniej. Należy jednak zwrócić uwagę, iż sprzedawcy często nie przyznają się do tego typu zachowań, ponieważ z punktu widzenia prawa są one zabronione.

Wyk.132. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

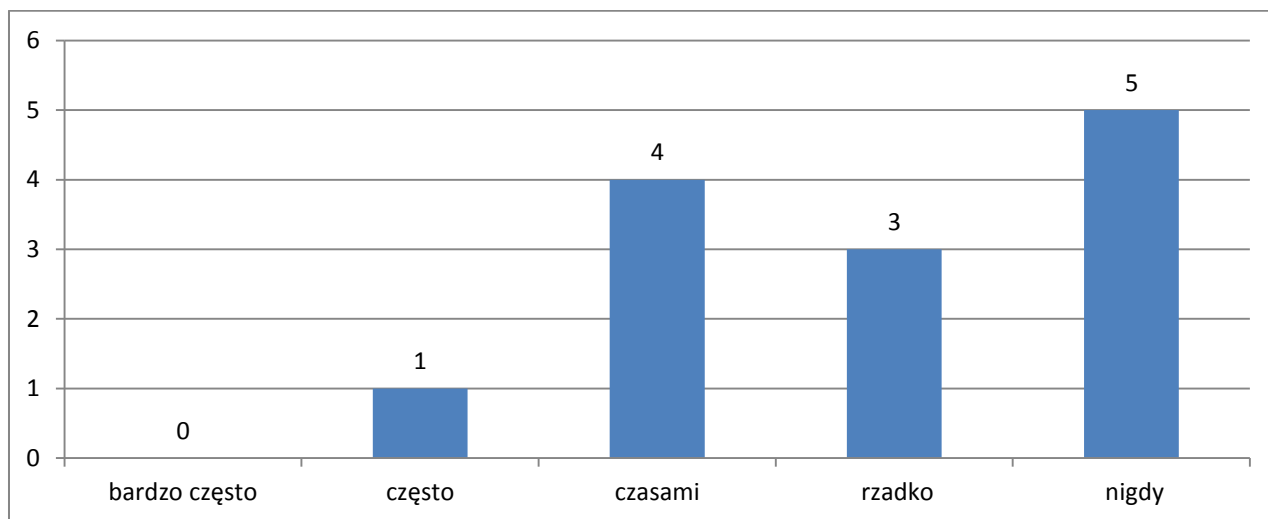
Zgodnie z obowiązującą sprzedawców ustawą o wychowaniu w trzeźwości z dnia 26.X.1982r, sprzedawcy mają obowiązek upewnić się, czy osoby, którym sprzedają alkohol są osobami pełnoletnimi. Niestety, jedynie 6 sprzedawców przyznało, że sprawdzają dowód klientów za każdym razem jak nie mają pewności, czy są oni pełnoletni. Trzy osoby przyznały, iż robiły tak wiele razy, zaś cztery osoby sprawdzały dowód klientów raz lub kilka razy. Co istotne, żaden ze sprzedawców nie przyznał, że nigdy nie sprawdzał dowodów klientów.

Wyk.133. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

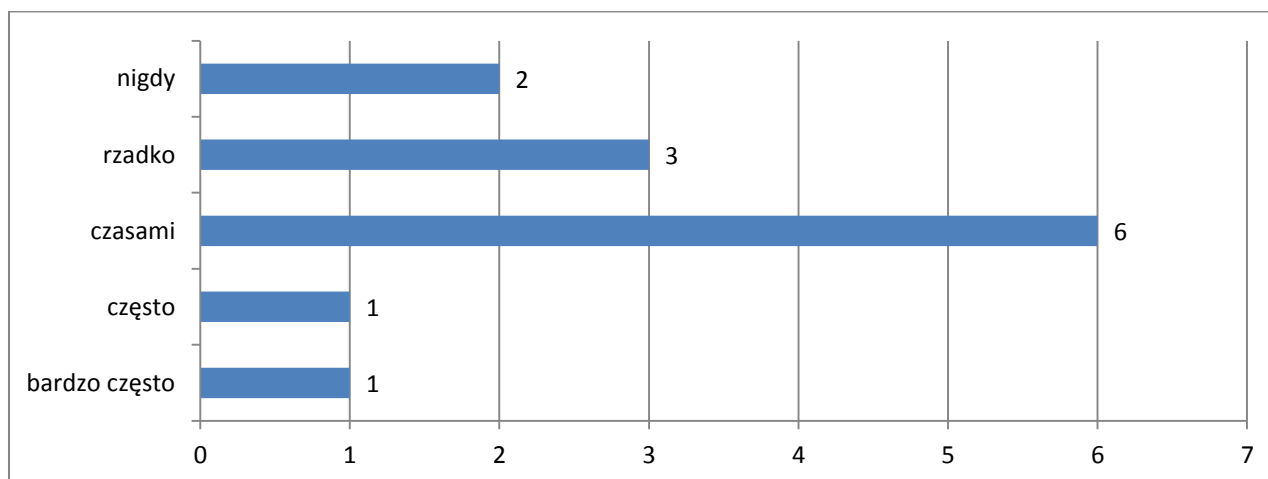
Sprzedawców poproszono również o ocenę skali problemu jazdy po wypiciu alkoholu w gminie. Jak wynika z zebranych opinii, problem ten jest obecny w gminie. Jedynie pięć osób przyznało, że ich zdaniem taka sytuacja nigdy nie miała miejsca. Jednak cztery osoby uważają, iż ma ona miejsce czasami, trzy osoby, iż zdarza się ona rzadko, zaś jedna osoba sądzi, że zdarza się ona często.

Wyk.134. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i miejscowości?

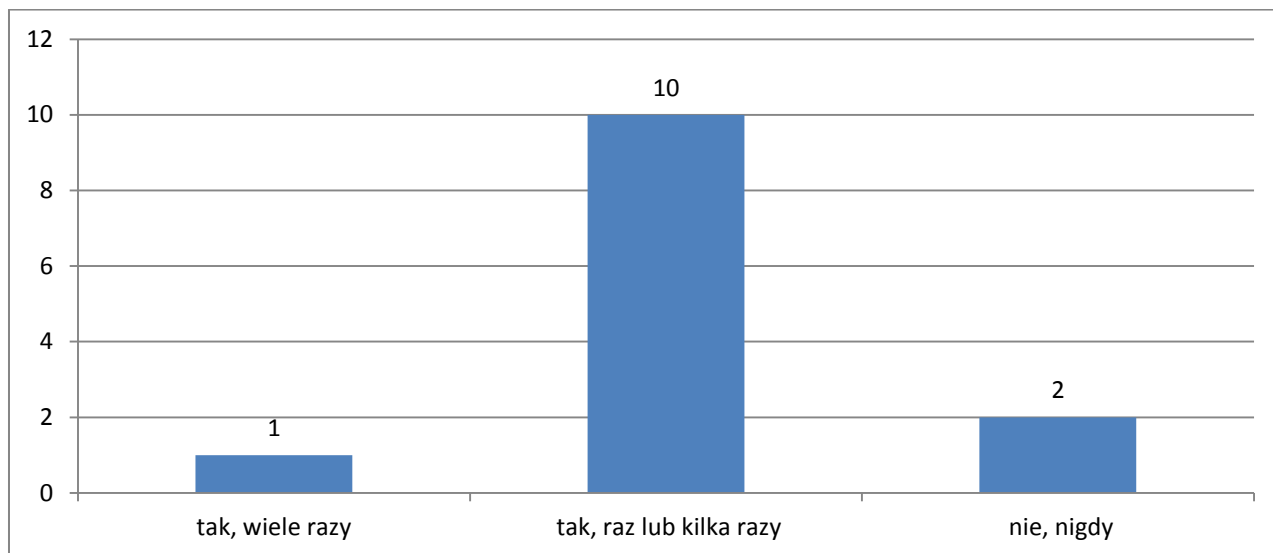
Wspomniana wcześniej ustawa zabrania również sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. Jednak ankietowani zwrócili uwagę, iż zdarzają się sytuacje, że alkohol był sprzedawany takim osobom. Sześciu ankietowanych przyznało, że ma ona miejsce czasami, trzy osoby, uważają, że zdarza się ona rzadko, zaś jeden ankietowany jest zdania, że alkohol osobom nietrzeźwym sprzedawany jest często oraz bardzo często. Jedynie dwie osoby twierdzą, że taka sytuacja nie zdarzała się nigdy.

Wyk.135. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

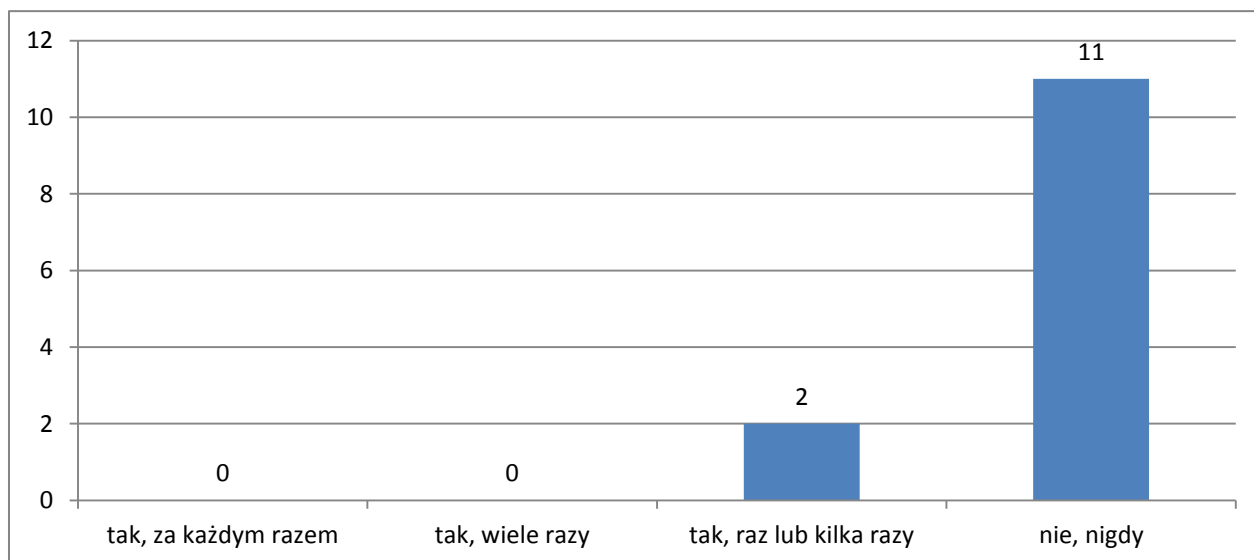
Większość sprzedawców przyznało, że raz lub kilka razy zdarzyło im się, iż osoba nietrzeźwa próbowała kupić u nich alkohol, zaś jednej osobie zdarzyło się to wiele razy. Taka sytuacja nie przytrafiła się tylko dwóm sprzedawcom.

Wyk.136. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Jednak większość ankietowanych nie sprzedawała nigdy alkoholu osobom nietrzeźwym. Natomiast kilka razy zdarzyło się to dwóm sprzedawcom.

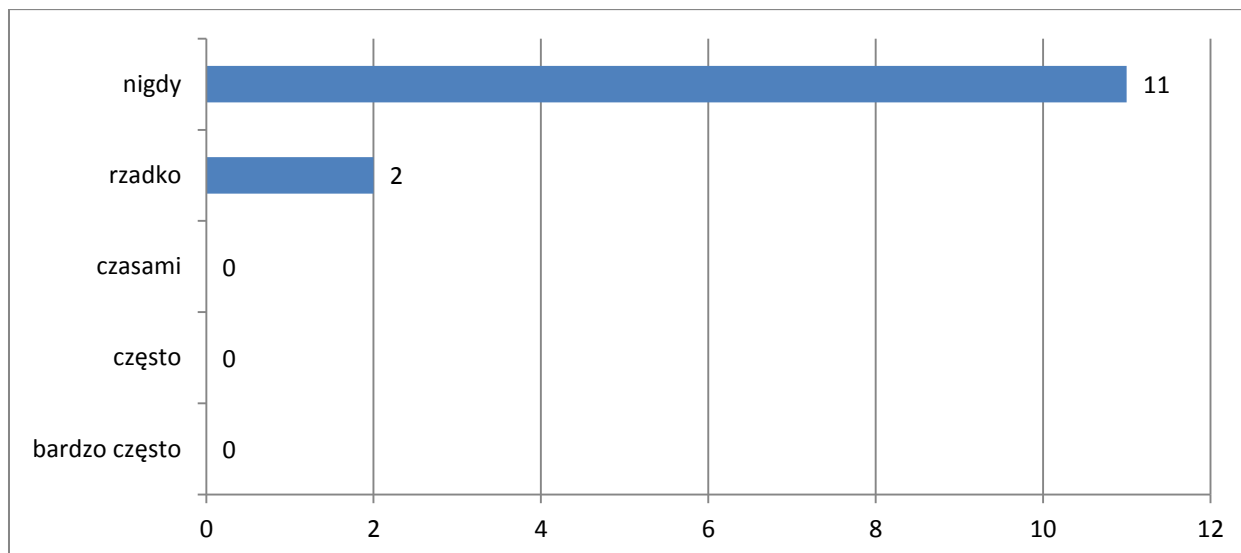
Wyk.137. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Istotne wydaje się również, czy mieszkańcy są wrażliwi na sprzedaż alkoholu osobom nieletnim. Jak wynika z doświadczenia sprzedawców, taka sytuacja zdarza się bardzo rzadko.

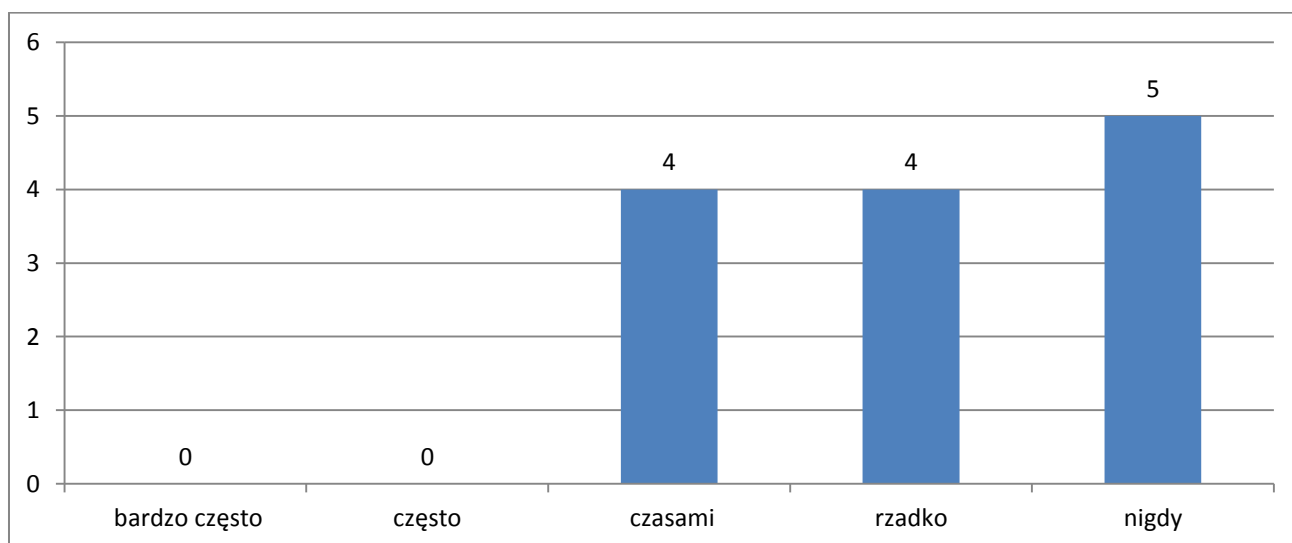
Jedynie dwie osoby przyznały, iż rzadko osoba dorosła w ich sklepie zwracała uwagę na wiek osoby próbującej kupić alkohol.

Wyk.138. Czy często zdarza się, że ktoś z dorosłych klientów podejmuje interwencję w sprawie sprawdzenia wieku kupujących alkohol?

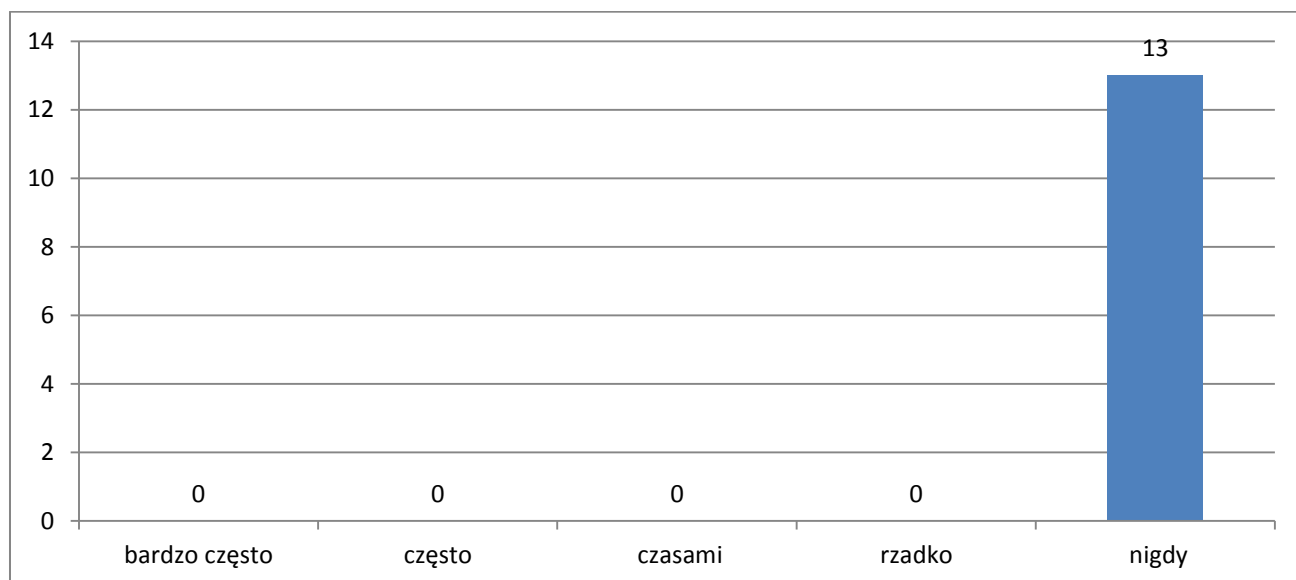
Pięciu sprzedawców przyznało, że nigdy nie zdarzyło im się, aby klienci spożywali alkohol na terenie sklepu lub w najbliższej okolicy. Natomiast po 4 osoby deklarowały, iż zdarza im się taka sytuacja czasami oraz rzadko. Należy zwrócić uwagę, iż zgodnie ze wspomnianą ustawą taka sytuacja nie powinna mieć nigdy miejsca.

Wyk.139. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

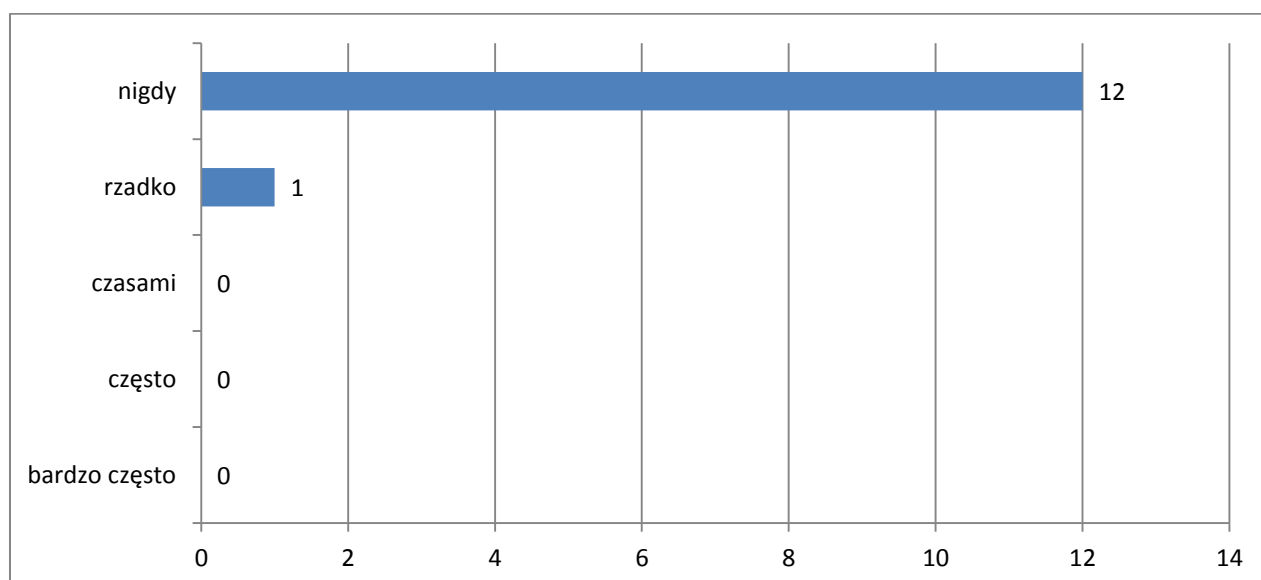
Dobłą informacją jest fakt, że sprzedawcy nie sprzedają alkoholu osobom nieletnim nawet, gdy te chcą kupić tego typu produkty dla rodziców.

Wyk.140. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobom nieletnim, w sytuacji, gdy osoba ta chciała kupić alkohol dla rodziców?

Jeden sprzedawca przyznał, iż zdarzało mu się wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę będącą pod wpływem alkoholu.

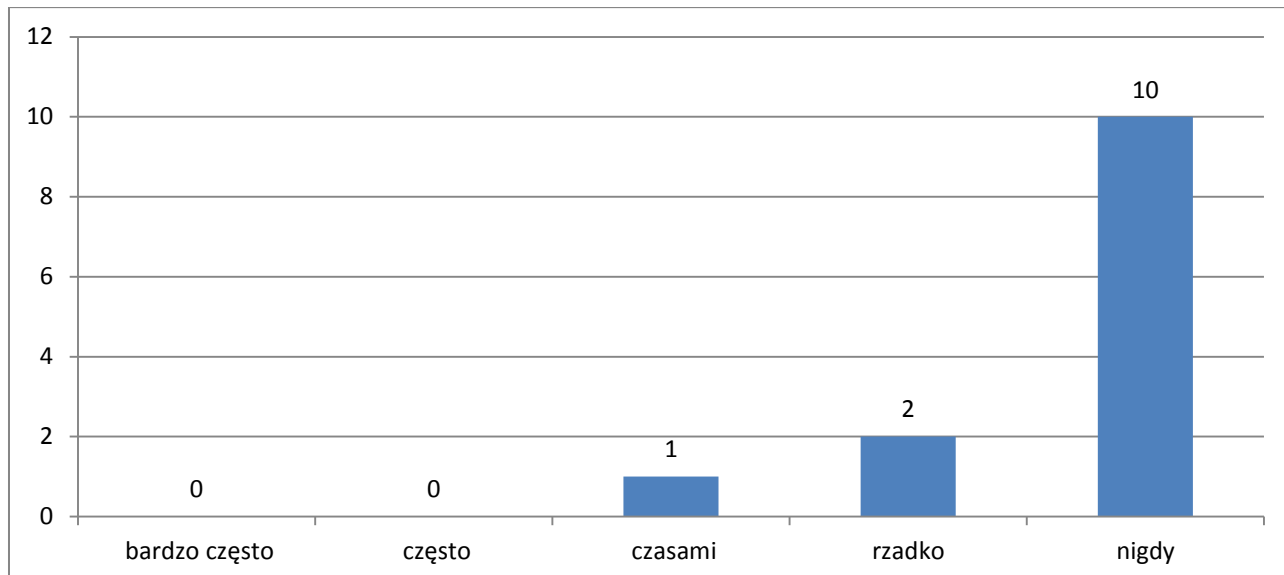
Wyk.141. Jak często zdarza się Panu/i wezwać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Papierosy to produkty, które zgodnie z polskim prawem można sprzedawać osobom powyżej 18 roku życia. Jednak zdaniem sprzedawców, sytuacja sprzedaży tego typu

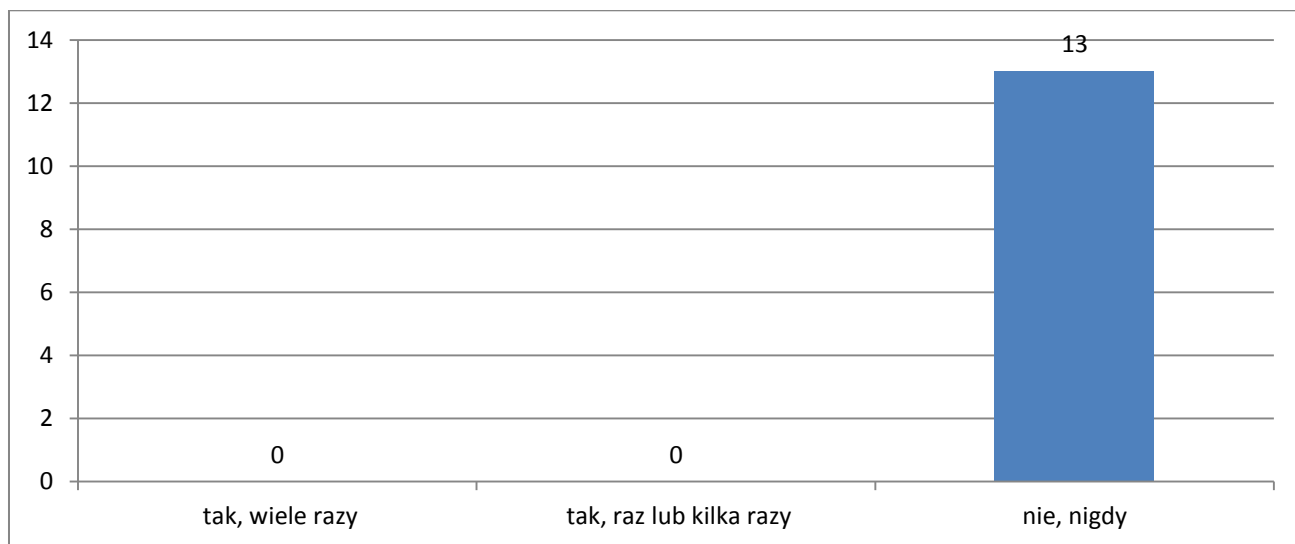
produktów na terenie gminy ma miejsce rzadko (opinia dwóch sprzedawców) oraz czasami (opinia jednego sprzedawcy).

Wyk. 142. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

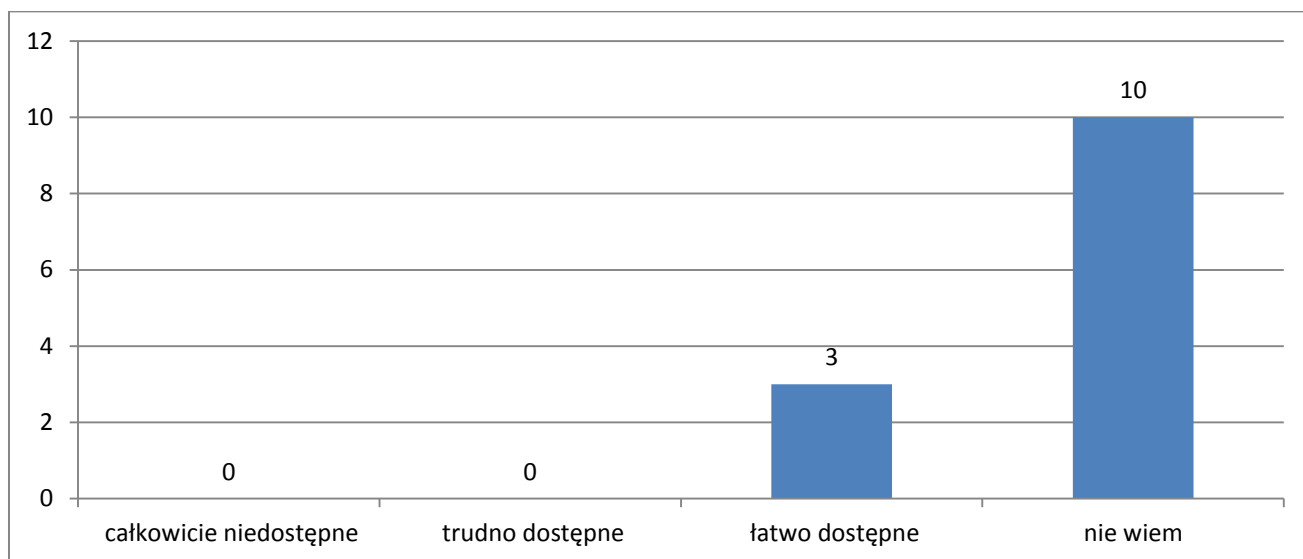
Jednak żaden sprzedawca nie przyznał, że sprzedał papierosy osobie nieletniej.

Wyk.143. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

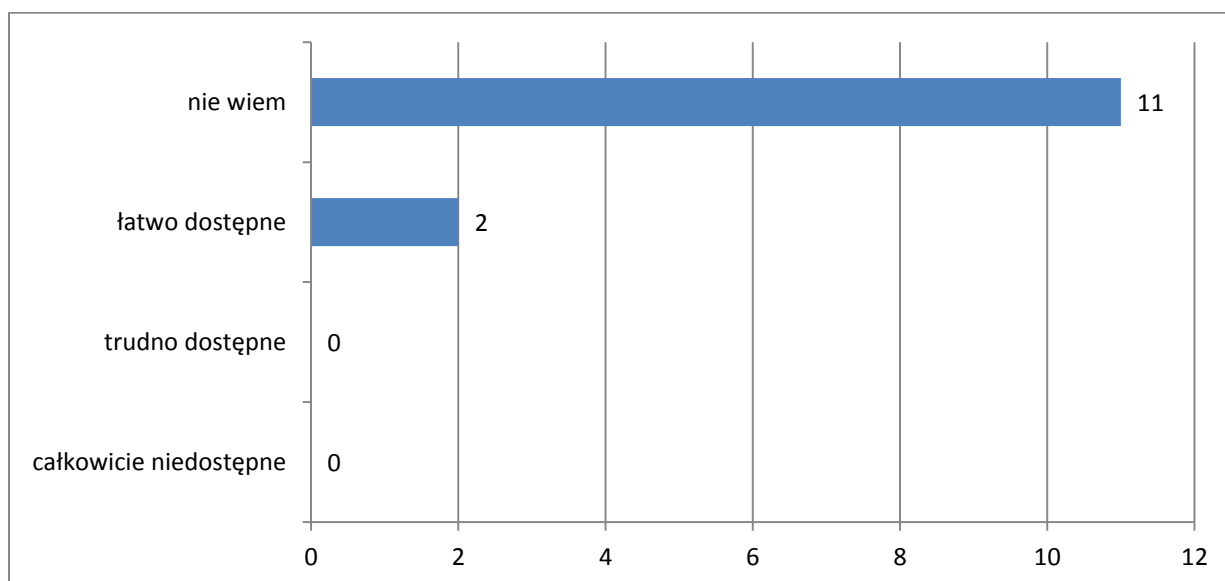
Dodatkowo sprzedawców zapytano, czy ich zdaniem istnieje możliwość pozyskania narkotyków na terenie gminy. Większość ankietowanych nie ma wiedzy na ten temat. Zaś trzy osoby uważają, iż pozyskanie narkotyków na terenie Prochowic jest łatwe.

Wyk.143. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

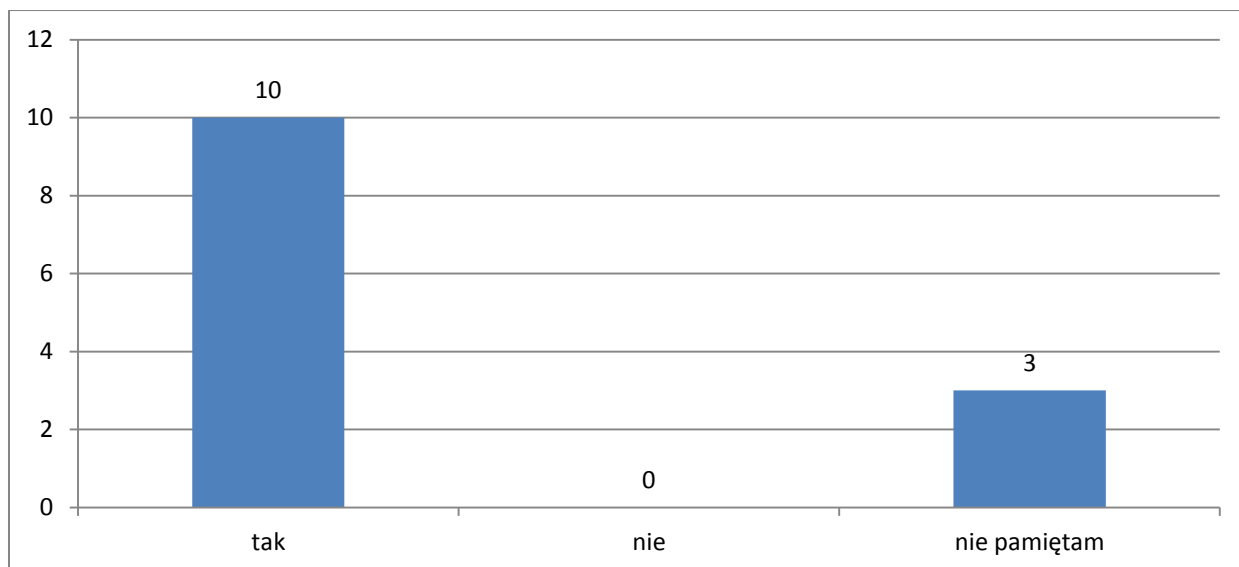
Również większość ankietowanych nie ma wiedzy na temat dostępności dopalaczy w gminie. Natomiast dwie osoby uważają, że są one łatwo dostępne.

Wyk.144. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

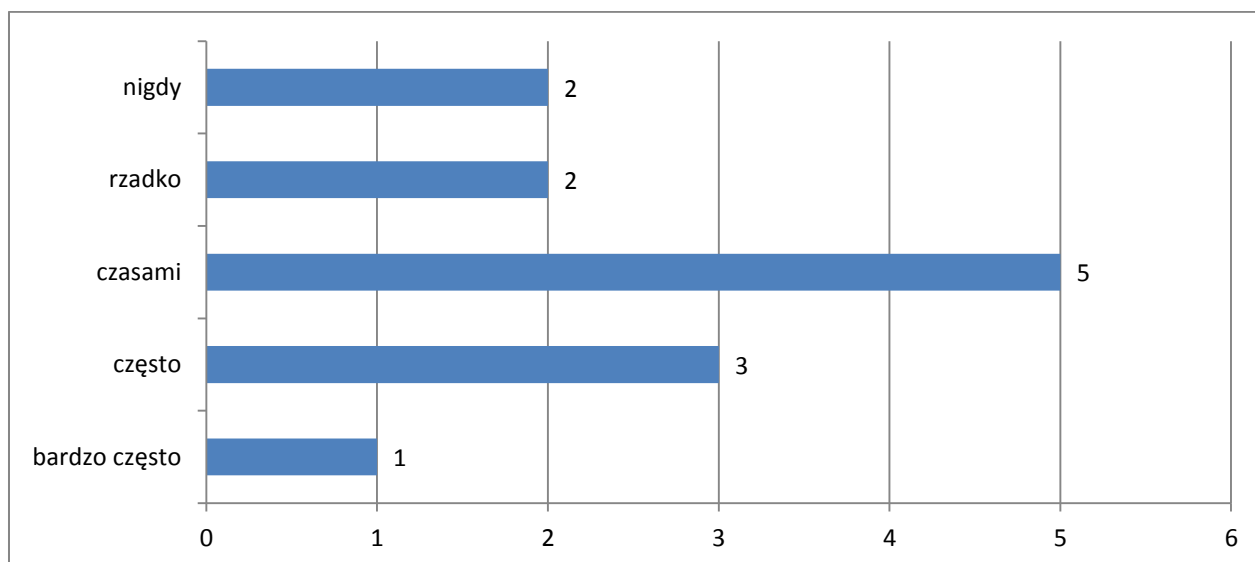
W szkoleniu dotyczącym sprzedaży alkoholu wzięło udział 10 sprzedawców. Trzy osoby przyznały, że nie pamiętają, czy byli szkoleniu z tego zakresu. Co ważne, należy pamiętać, iż każda osoba, która pracuje w punkcie sprzedaży alkoholu powinna być przeszkolona przed rozpoczęciem pracy.

Wyk.145. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym sprzedaży alkoholu?

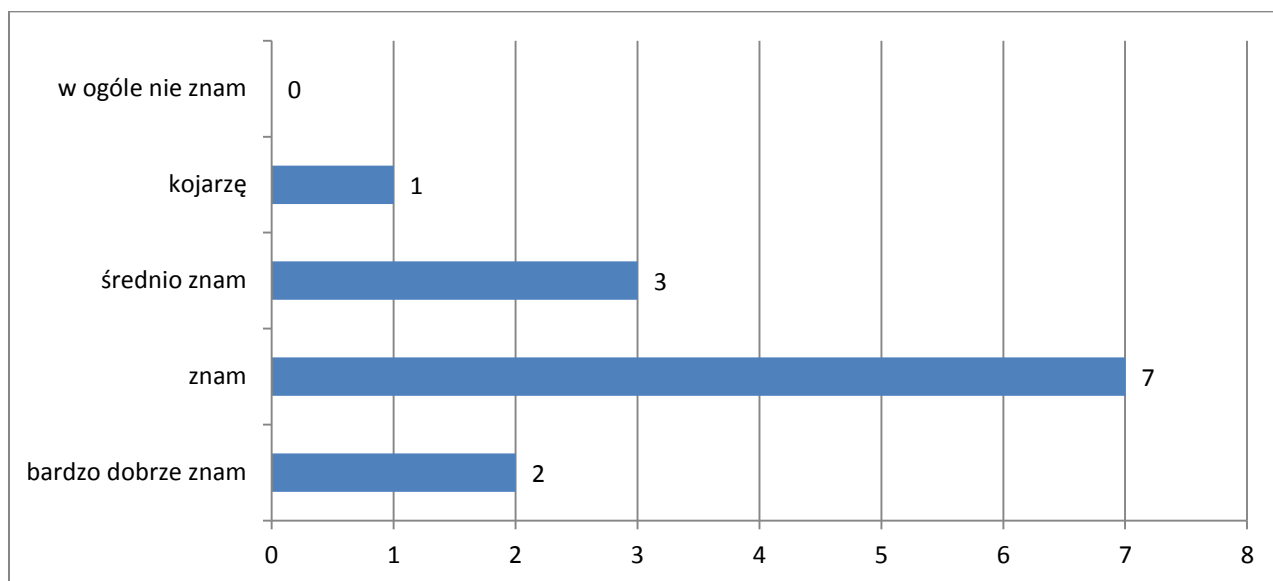
Zgodnie z prawem, każdy sprzedawca ma prawo odmówić sprzedaży alkoholu w sytuacji, gdy klient jest osobą nieletnią lub nietrzeźwą. Niestety, nie wszyscy sprzedawcy korzystają z tego prawa. Jedynie jedna osoba przyznała, iż zdarzyło jej się to bardzo często, trzem osobom zdarzało się to często, pięciu czasami, dwóm rzadko oraz dwóch nigdy.

Wyk.146. Czy zdarzyło się Pan/i odmówić sprzedaży alkoholu z powodu nietrzeźwości klienta?

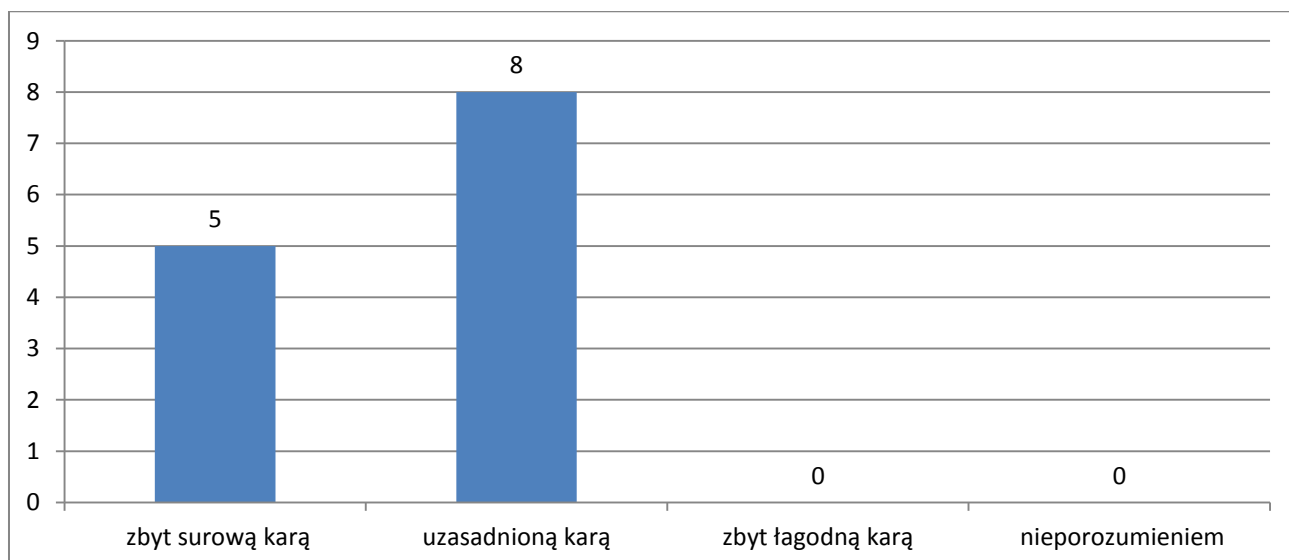
Pomimo, iż większość sprzedawców zadeklarowało, że zostali przeszkoleni przed rozpoczęciem pracy to jednak nie wszystkie osoby znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości. Jedynie dwie osoby deklarują, iż znają ten dokument bardzo dobrze, siedem osób zna ustawę, trzy osoby znają ją średnio, zaś jedna osoba jedynie kojarzy tę ustawę.

Wyk.147. Czy zna Pan/i ustawę o wychowaniu w trzeźwości z dnia 26.X.1982r?

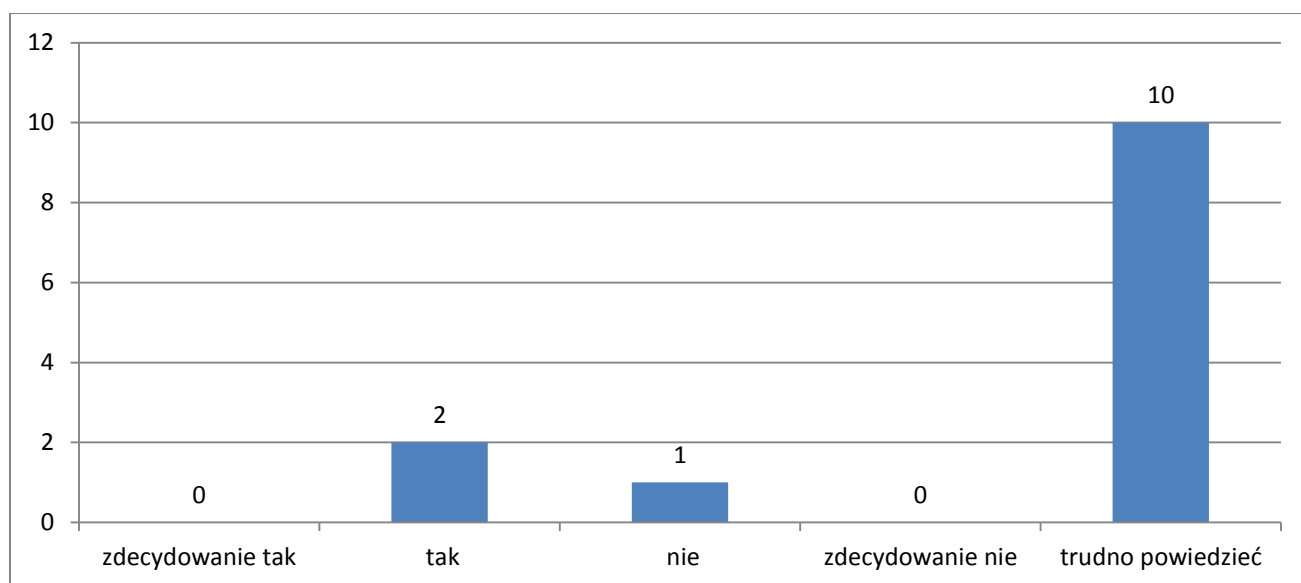
Większość sprzedawców jest zdania, iż utrata zezwolenia na sprzedaż alkoholu za sprzedaż produktów alkoholowych nieletnim jest uzasadnioną karą – taką opinię wyraziło osiem osób. Jednak pięciu sprzedawców przyznało, że jest to kara zbyt surowa.

Wyk.148. Czy utrata zezwolenia na sprzedaż alkoholu za sprzedaż alkoholu nieletnim jest:

Na koniec respondentów poproszono o ocenę skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Prochowice. Większość sprzedawców nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, zaś dwóch sprzedawców sądzi, iż zjawisko to jest powszechne na terenie gminy, a jedna osoba nie zgodziła się z tą opinią.

Wyk.149. Czy na terenie Pana/i miejsca zamieszkania zjawisko przemocy domowej w powszechne?

7. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Dokonując analizy otrzymanego materiału statystycznego należy stwierdzić, że gmina Prochowice boryka się z problemami społecznymi jednak ich skala nie jest na rażąco wysokim poziomie.

Celem raportu było przedstawienie problemów społecznych dotyczących gminę Prochowice w odniesieniu do opinii mieszkańców z terenu gminy: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz sprzedawców alkoholu. Cel ten został zrealizowany w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą opracowania wniosków, które posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie miasta, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzenie badania oraz analiza zebranych ankiet umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców, ich opinie i postawy względem wybranych zjawisk i zagrożeń społecznych.
- Zapoznanie się z problemami uczniów szkoły podstawowej i gimnazjalnej, szczególnie ich postaw i doświadczeń związanych z wybranymi zagrożeniami społecznymi oraz uzależnieniami, a także poczucia bezpieczeństwa.
- Zaznajomienie się z doświadczeniami sprzedawców alkoholu na temat wybranych zjawisk, szczególnie związanych z problemem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy oraz przemocy.

Cel ten został zrealizowany w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą opracowania wniosków. Konkluzje te, wzbogacone przedstawionymi poniżej rekomendacjami, mogą być niezwykle pomocne w tworzeniu różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Zdobyte informacje mogą również zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców gminy.

Diagnoza stanowi punkt wyjścia, jest bazą do prowadzenia pogłębionych badań, a tym samym to stworzenia strategii rozwiązywania problemów.

7.1. Problem alkoholowy

Wniosek: Istotnym aspektem problemu alkoholowego w mieście jest sięganie po tego rodzaju napoje przez osoby niepełnoletnie. 11% uczniów szkoły podstawowej oraz 47% gimnazjalistów wskazuje, iż spożywa alkohol. Dodatkowo również 31% uczniów przyznaje, iż zdarzyło im się upić alkoholem, a 3% zdarzyło się to w przeciągu ostatniego miesiąca 40 i więcej razy. Można tutaj podejrzewać, że te osoby zmagają się z problemem alkoholowym. Analizując wyniki w podziale na szkoły można zauważyć, iż im starsi uczniowie tym częściej sięgają po alkohol. Uczniowie sięgają po alkohol przede wszystkim dla towarzystwa, dla lepszej zabawy, z powodu smaku, nudy, a także by zapomnieć o problemach.

Rekomendacje:

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol negatywnie wpływa na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe.
- Warsztaty lub szkolenia z ekspertami. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do uczniów szkół podstawowych, gimnazjum oraz szkół ponadgimnazjalnych, a także do nauczycieli i rodziców. Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań.
- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.

Wniosek: Znaczna część uczniów uważa, że kupno alkoholu w gminie nie stanowi dla nich żadnego problemu. Świadczy to o przyzwoleniu społecznym na spożywanie alkoholu przez nieletnich oraz o niskiej świadomości sprzedawców. Uczniowie najczęściej jednak zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom oraz kupując samodzielnie. Ponadto uczniowie najczęściej spożywają u kolegów lub koleżanek. Ankietowani deklarują również, że piją alkohol w domu

oraz u koleżanek i kolegów. Osoby niepełnoletnie w tych miejscach powinny znajdować się pod opieką rodziców, opiekunów lub nauczycieli. Dlatego tak bardzo ważne jest planowanie programów profilaktycznych obejmujących różne grupy społeczne jak rodziców, nauczycieli czy sprzedawców.

Rekomendacje:

- Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Działania profilaktyczne w tym przypadku powinny objąć wszystkie grupy społeczne, ponieważ tylko holistyczne działania mogą przynieść zamierzony skutek.
- Szkolenia dla Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczące procedury kontroli punktów sprzedaży oraz kontroli kas fiskalnych.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinna zwiększyć kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, by wyeliminować miejsca, gdzie młodzież może dokonać zakupu tego rodzaju napojów.
- Szkolenie dla sprzedawców: Omówienie „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” – interpretacja przepisów m. in.:
 - 1) Art. 14-16 (kiedy i w jakich sytuacjach nie wolno podawać / sprzedawać alkoholu)
 - 2) Art. 18 (w jakich okolicznościach i z jakich powodów może zostać cofnięte zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych)
 - 3) Art. 43-45 (omówienie konsekwencji prawnych wynikających z łamania obowiązków wynikających z korzystania z zezwoleń).

Zwraca się uwagę, iż szkolenia dla sprzedawców powinny odbywać się w punktach sprzedaży alkoholu, dzięki czemu osoba prowadząca szkolenie będzie mogła dostosować przekazywane treści do specyfiki danego miejsca oraz wskazać rozwiązania problemów, z którymi zmagają się dany sprzedawca. Szkolenia w punktach sprzedaży okazują się bardziej skuteczne niż szkolenia stacjonarne.

- Szkolenie dla nauczycieli:
Propozycja szkolenia z najważniejszych umiejętności wychowawczych dla nauczycieli. Tematyka zajęć powinna być nakierowana na obszar konfliktów międzypokoleniowych i komunikację, a także budowanie autorytetu opiekuna lub

sposobu na jego odzyskanie. Istotne jest także, aby podczas szkoleń zwrócić uwagę nauczycieli na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich.

- Szkolenie dla rodziców:

Zajęcia dla rodziców powinny być nakierunkowane na wczesne diagnozowanie niepokojących sygnałów w tym wytyczne do obserwowania i rozmów diagnozujących problem alkoholowy, a także w praktyczny sposób zapoznanie rodziców z alkotestami i testami antynarkotykowymi. Dodatkowo zaleca się zwrócenie uwagi rodziców na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich. Powinny wskazać rzetelne źródła wsparcia i informacji w zasięgu ręki oraz uniwersalne i skuteczne zasady współpracy ze szkołą.

Wniosek: Spożywanie alkoholu według mieszkańców gminy stanowi dość poważne zagrożenie. Problem jest wyraźnie dostrzegalny, potwierdza to fakt, że 86% mieszkańców ocenia uzależnienie od alkoholu oraz spożycie alkoholu przez dzieci i młodzież (81%) jako problem ważny. Co więcej, 70% dorosłych mieszkańców deklaruje spożywanie alkoholu, wśród nich 9% robi to od codziennie.

Dość niepokojącym faktem jest, iż zdarzają się przypadki, w których mieszkańcy wykonują obowiązki zawodowe oraz prowadzą pojazdy pod wpływem alkoholu. Co prawda, problem ten nie jest bardzo powszechny, jednak występuje i warto poświęcić mu więcej uwagi.

Rekomendacje:

- Policja powinna prowadzić szeroko zakrojone akcje prewencyjne związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Badanie dorosłych mieszkańców wykazało, że 40% respondentów twierdzi, że byli świadkami prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej.
- Rozpoczęcie cyklu szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu jazdy pod wpływem alkoholu.
- Jednocześnie stanowi to rekomendację dla instytucji policji, by częściej monitorowali miejsca publiczne na terenie gminy, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób nietrzeźwych i niepełnoletnich spożywających alkohol.

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców w celu uświadomienia konsekwencji związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla pracodawców i pracowników w celu uświadomienia konsekwencji spożywania alkoholu w miejscu pracy.

Wniosek: 24% mieszkańców potwierdza, że słyszało o przypadkach sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, zaś 25% uważa, iż alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym. Dodatkowo mieszkańcy w większości nie reagują na tego typu sytuację, uznając, iż to nie ich sprawa. Potwierdzają to również uczniowie, którzy przyznają, iż nie mają większych problemów z kupnem alkoholu. Problem ten jest efektem zbyt dużej pobłażliwości sprzedawców. Warto przypomnieć, iż sprzedaż alkoholu nieletnim jest czynem karalnym. Sprzedawcy powinni bardziej kontrolować sprzedaż alkoholu. Warto także zwrócić uwagę na problem nielegalnej sprzedaży alkoholu. Te miejsca stanowią zagrożenie nie tylko dla osób nieletnich, ale także dla dorosłych mieszkańców. Alkohol z nielegalnego źródła może stanowić śmiertelne zagrożenie dla konsumentów.

Rekomendacje:

- Program szkolenia dla właścicieli oraz personelu punktów sprzedaży alkoholu z udziałem Tajemniczego Klienta.

Zakup z udziałem Tajemniczego klienta, polegający na odwiedzeniu każdego punktu sprzedaży alkoholu przez osobę wyglądającą na niepełnoletnią, która dokona ewentualnego zakupu alkoholu.

Po dokonanych dzień wcześniej zakupie Psycholog odwiedzi każdy punkt sprzedaży alkoholu i przeprowadzi krótką rozmowę z właścicielem bądź personelem na temat konsekwencji wynikających z nielegalnej sprzedaży alkoholu. Każdy punkt sprzedaży zostanie podsumowany komentarzem psychologicznym, sporządzonym przez Psychologa, który będzie miał charakter pochwały, motywującej do konsekwentnej odmowy sprzedaży małoletnim konsumentom, bądź charakter naganny, motywujący do zaprzestania nielegalnej sprzedaży alkoholu ze względu na konsekwencje nie tylko moralne i społeczne, ale przede wszystkim administracyjno- prawne. Szkolenie ogólne – stacjonarne – 2 godziny szkoleniowe - dla wszystkich sprzedawców alkoholu z punktów sprzedaży alkoholu omawiające przeprowadzoną wcześniej prowokację

i ukazujące konsekwencje wynikające z nielegalnej sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Przedstawienie zasad sprzedaży, uprawnień i obowiązków przedsiębiorców.

Wniosek: Ze zgromadzonego materiału badawczego wynika, iż dorośli mieszkańcy gminy nie są przeciwnikami spożywania alkoholu. Uważają jednak, iż powinno się zachować umiar. Ich zdaniem osoby z problemem alkoholowym to przede wszystkim osoby chore, którym należy pomóc. Poza tym, mają również świadomość, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży jest szkodliwe dla rozwoju dziecka. Niestety, 22% mieszkańców widziało kobiety w ciąży spożywające alkohol.

Jeśli chodzi o postawy mieszkańców względem alkoholu to można zauważyć niską świadomość związaną z niektórymi aspektami alkoholizmu. Mieszkańcy nie widzą także nic złego w okazjonalnym spożywaniu alkoholu, uważają, iż taka sytuacja nie uzależnia. Ponadto prawie połowa mieszkańców uważa, że osoby uzależnione piją codziennie. W związku z tym, warto zwrócić uwagę na zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej kwestii alkoholowych.

Rekomendacje:

- Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości i uwrażliwienia na szkodliwość alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe - profilaktyka i przeciwdziałanie w środowisku lokalnym.
- Zajęcia dla mieszkańców:
Tematyka zajęć powinna dotyczyć uzależnienia od substancji psychoaktywnych w środowisku lokalnym, w tym rodzajów uzależnienia oraz psychologicznych mechanizmów uzależnienia. Ponadto dlaczego ludzie się uzależniają? Grupy i czynniki ryzyka.
- Rekomenduje się opracowanie kampanii na rzecz zwiększenia świadomości kobiet w ciąży na temat szkodliwość alkoholu w trakcie ciąży. Kampania powinna być skierowana do wszystkich grup społecznych. Poleca się przeprowadzenie akcji plakatowej (plakaty w placówkach służby zdrowia, urzędach, szkołach).
- Rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla uczennic szkół średnich dotyczących konsekwencji zażywania alkoholu w czasie ciąży. Celem tego działania jest zwiększenie świadomości młodych kobiet oraz wskazanie im konsekwencji spożywania alkoholu w ciąży.

7.2. Problem narkotykowy

Wniosek: 14% uczniów gimnazjum zadeklarowało spożywanie narkotyków. Co więcej, 4% osób przyznało, iż zaczęło zażywać narkotyki w wieku poniżej 7 lat. Uczniowie sięgają po substancje psychoaktywne głównie z ciekawości. Dodatkowo, zdaniem 5% uczniów młodszych i 22% uczniów starszych pozyskanie narkotyków w gminie jest łatwe, a według 4% uczniów podstawówki i 17% gimnazjalistów pozyskanie dopalaczy jest łatwe. Z danych wynika, iż problem z substancjami psychoaktywnymi nie jest powszechny w gminie, jednak zdarzają się przypadki zażywania narkotyków i dopalaczy przez osoby nieletnie.

Rekomendacje:

- Zorganizowanie zajęć profilaktycznych w celu uświadomienia i uzupełnienia wiedzy jak narkotyki i dopalacze negatywnie wpływają na organizm człowieka - dla dzieci i młodzieży szkolnej.
- Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej
Aby dać dobry start w dorosłe życie, wolne od używek, potrzebne jest nakierowanie młodej osoby, aby w świadomy sposób ominęła niebezpieczeństwa, które proponuje jej codzienność. Punktem wyjścia do osiągnięcia tego celu powinno być uświadomienie do czego może doprowadzić stosowanie legalnych substancji psychoaktywnych, które torują drogę dopalaczom i narkotykom. Jak konstruktywnie radzić sobie z codziennymi problemami i wpływem otoczenia, jak odmawiać, gdzie szukać rzetelnej wiedzy i pomocy ??? - odpowiedź na te pytania powinny dać właśnie te zajęcia.

Wniosek: Najbardziej popularnymi źródłami wiedzy o narkotykach i dopalaczach dla uczniów jest telewizja i Internet.

Rekomendacje:

- Badanie wykazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do uczniów właśnie w ten sposób.
- Znaczny odsetek ankietowanych wskazał na szkołę, jako miejsce z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy. Wskazane jest podejmowanie działań

skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.

Wniosek: Większość dorosłych mieszkańców zadeklarowała, iż nigdy nie korzystała z żadnych środków psychoaktywnych, takich jak narkotyki lub dopalacze (89%). 11% przyznało jednak, że zdarzyło im się zażywać narkotyki i dopalacze. Za powody zażywania narkotyków wskazywano brak konkretnego powodu, chęć lepszej zabawy i towarzystwo. Dodatkowo 15% mieszkańców uważa, iż pozyskanie narkotyków na terenie miasta jest łatwe, zaś pozyskanie dopalaczy jest łatwe dla 8% osób. Większość osób jednak nie zna miejsc, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. Można zaobserwować również niechęć mieszkańców do tego typu substancji – 63% osób jest przeciwko zażywaniu narkotyków i dopalaczy. Dla 48% osób osoba zażywająca narkotyki to osoba chora.

Rekomendacje:

- Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości i uwrażliwienia na szkodliwość środków psychoaktywnych czyli narkotyków i dopalaczy - profilaktyka i przeciwdziałanie w środowisku lokalnym.
- Promowanie zdrowego stylu życia jako przeciwdziałanie oraz zapobieganie problemom, związanym z sięganiem po narkotyki przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Edukacja publiczna, poruszająca kwestię konsekwencji prawnych, zdrowotnych i społecznych używania narkotyków.
- Rekomenduje się zwiększenie działań profilaktycznych realizowanych przez Policję. Uczniowie wskazali, iż cenią sobie zajęcia profilaktyczne prowadzone przez ekspertów, w związku z tym warto zwiększyć ilość spotkań uczniów wszystkich szkół z przedstawicielami policji, którzy tym samym wskażą uczniom konsekwencje sięgania po środki psychoaktywne.

7.3. Problem przemocy i cyberprzemocy

Wniosek: Dzieci oraz młodzież przyznają, iż byli świadkami przemocy. Ich zdaniem najczęściej występuje ona na terenie szkoły oraz w miejscach publicznych. Dodatkowo zdaniem 48% uczniów szkoły podstawowej oraz 35% uczniów gimnazjum w ich szkole występuje zjawisko przemocy rówieśniczej.

Rekomendacje:

- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie do nauki szkolnej.

Wniosek: Ankietowani wskazywali na przemoc domową jako ważny problem w gminie. Zwracają oni uwagę, iż występuje ona przede wszystkim w rodzinach, gdzie nadużywa się alkoholu oraz w rodzinach patologicznych. Co piąty ankietowany zna osobę doświadczającą przemoc w swoim domu, zaś 11% osób doświadczyło osobiście przemocy domowej, głównie ze strony rodziców i partnerów.

Rekomendacje:

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców gminy, dotyczącej problemu występowania zjawiska przemocy, do której dochodzi w domu.
- Kampanie społeczne skierowane przeciwko zjawisku przemocy w rodzinie, zapewnienie pomocy osobom poszkodowanym. Nacisk na edukację w zakresie możliwych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień lub przemocy i agresji.
- Preferowanym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe wskazujące jak rozpoznać przemoc, kroki do powstrzymania przemocy, a także informacje do kogo się zwrócić o pomoc.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport
mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki
stanowiąc będą przydatną wskazówkę w podejmowaniu działań na
rzecz niwelowania problemów społecznych
występujących w obrębie gminy.